

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

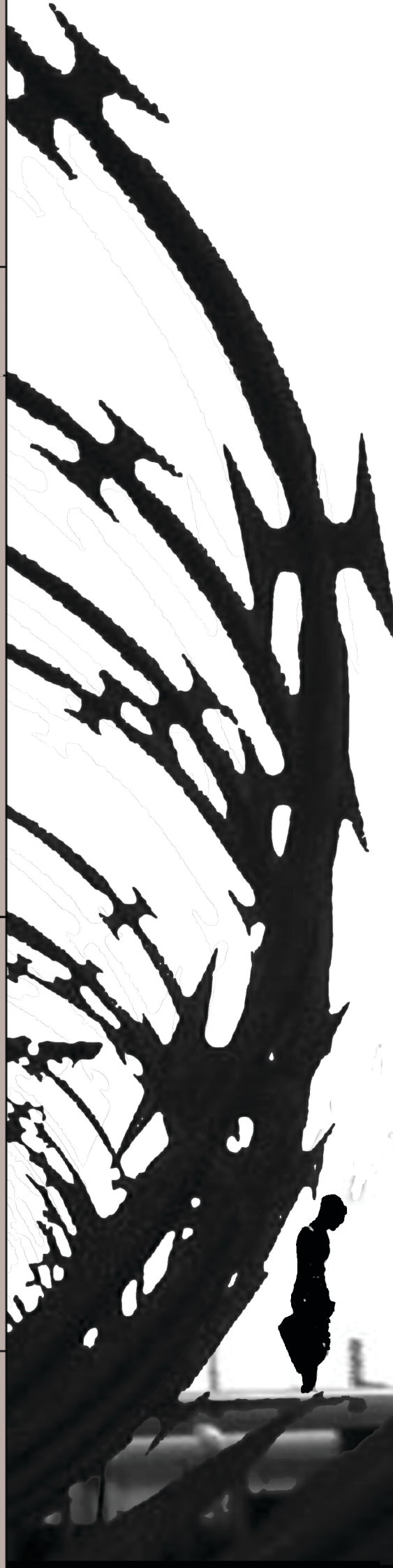
ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Τα κέντρα κράτησης
μεταναστών στην Ελλάδα:
γεωγραφικές και κοινωνικές
προσεγγίσεις

Επιβλέποντες Καθηγητές:
Κοτζαμάνης Βύρων,
Βογιατζίδης Νικολός

Φοιτήτρια: Κυρίτση
Κριστιάνα

ΒΟΛΟΣ
2014

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τους καθηγητές Κοτζαμάνη Βύρωνα και Βογιατζίδη Νικολό, για την συνεργασία και την συνεισφορά τους στην εξέλιξη της παρούσας εργασίας.

Επίσης, ευχαριστώ για την προθυμία τους να με εξυπηρετήσουν στο κομμάτι της συλλογής δεδομένων, τους: Τσούνη Αλεξία, Γιάννενα Εύη, Δαμέλο Πάνο και Tanha Yakoobi.

Ακόμη, θερμά ευχαριστώ τις καλές μου φίλες Αποστόλου Γεωργία- Άννα, Χουσεΐν-Μολλά Φατμά, για όλο το ενδιαφέρον και την πολύμορφη στήριξη τους. Ακόμα, ευχαριστώ τις φίλες Παναγιωτοπούλου Βασιλική και Μυλωνά Βασιλική, που βοήθησαν να μετριαστεί το άγχος των τελευταίων ημερών. Τέλος, να ευχαριστήσω την Σοφία και τον Φίλιππα που συνεισέφεραν υλικά και πνευματικά στο να έρθει εις πέρας το συγκεκριμένο έργο.

ABSTRACT

In the last decade, a new kind of facility appears in Greece: the immigrant detention center. Far from being a Greek innovation, this kind of facility has been spreading all around the world. Immigrant detention centers are a product of the control and management politics that target the immigrant populations. Both in public discourse and in official documents, one can see those facilities also called “closed hospitality centers”, or as places of residence and internment. Those names reflect the many different social and political analyses around matters of migration, a critical area of research in geography and sociology. Situating and mapping the immigrant detention centers, and searching for their organizational structure and the way they operate, we are reaching conclusions about their effect in the social relations existing both in the inside and the outside, and the way they redefine modern migration policies.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Την τελευταία δεκαετία, ένα νέο είδος χώρου κάνει την εμφάνιση του στην Ελλάδα: το κέντρο κράτησης μεταναστών. Δεν αποτελούν εθνική ιδιαιτερότητα, αλλά ένα μοντέλο που εξαπλώνεται παγκόσμια, ως εφαρμογή των πολιτικών ελέγχου και διαχείρισης της κίνησης των μεταναστευτικών πληθυσμών. Τόσο στο δημόσιο λόγο, όσο και στα θεσμικά κείμενα, τα συναντάμε άλλοτε ως κέντρα κλειστής φιλοξενίας, άλλοτε ως χώρους παραμονής και κράτησης. Οι εκφράσεις αυτές συνοψίζουν τις διαφορετικές κοινωνικοπολιτικές αναλύσεις, γύρω από το ευρύτερο ζήτημα της μετανάστευσης. Ένα ζήτημα, που αποτελούσε πάντα κρίσιμο πεδίο έρευνας, τόσο σε γεωγραφικό, όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Εντοπίζοντας και χαρτογραφώντας τα κέντρα κράτησης μεταναστών, αλλά και αναζητώντας το πλαίσιο οργάνωσης τους και την πρακτική λειτουργίας τους, οδηγούμαστε σε συμπεράσματα σχετικά με τις επιδράσεις τους στις κοινωνικές σχέσεις, μέσα και έξω από αυτά. Τέλος, με μια συνολική αποτίμηση της κατάστασης δημιουργείται μια πρώτη εικόνα, του πως τα ίδια, επανανοηματοδοτούν την σύγχρονη μεταναστευτική πολιτική.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

0. Εισαγωγή.....	5
1. Θεωρητικό πλαίσιο	
1.1 Εισαγωγικές έννοιες	
1.1.1 Θεωρητικές προσεγγίσεις σχετικά με τους χώρους εγκλεισμού, τις μεταβατικές ζώνες και την βιοπολιτική τους διάσταση.....	7
1.1.2 Θεωρητικές προσεγγίσεις σχετικά με την μετανάστευση	12
1.1.3 Ορισμοί.....	14
2. Η μετανάστευση προς την Ευρώπη και η διοικητική κράτηση ως πολιτική αντιμετώπισης της	
2.1 Το σύγχρονο περιβάλλον της μετανάστευσης	
2.1.1 Τα μεταναστευτικά ρεύματα στην Ευρώπη και την Ελλάδα	15
2.1.2 Οι χώροι κράτησης μεταναστών ως εργαλείο ελέγχου της παράτυπης μετανάστευσης σε παγκόσμιο επίπεδο	20
2.1.3 Η πολιτική της ΕΕ για την ενίσχυση των εξωτερικών συνόρων της.....	21
2.2 Η κράτηση των παράτυπων μεταναστών στην Ελλάδα	
2.2.1 Η πολιτική της Ελλάδας για την παράτυπη μετανάστευση.....	24
2.2.2 Η διοικητική κράτηση των μεταναστών πριν την δημιουργία των Ε.Χ.Π.Α και των Κ.Ε.ΠΥ.....	27
2.2.3 Θεσμικό πλαίσιο και εναρμόνιση με τις ευρωπαϊκές κατευθύνσεις.....	28

3. Τα κέντρα κράτησης μεταναστών στην Ελλάδα	
3.1 Η κατανομή των Κέντρων Προαναχωρησιακής Κράτησης, ΚΕΠΥ και συμπληρωματικών δομών τους στον ελλαδικό χώρο.....	36
3.2 Συνδέσεις του δικτύου χώρων κράτησης μεταναστών με τους συνοριακούς άξονες της χώρας.....	40
3.3 Συνοπτικά στοιχεία για τις συνθήκες, τις εγκαταστάσεις και τα προβλήματα στην λειτουργία των χώρων διοικητικής κράτησης.....	47
3.4 Δείκτες έντασης κοινωνικών αντιδράσεων	
3.4.1 Εσωτερικές αντιδράσεις	67
3.4.2 Εξωτερικές αντιδράσεις	73
3.5 Τα κέντρα κράτησης μεταναστών και η θέση τους σε σχέση με τις πόλεις και τους οικισμούς	77
3.6 Το κέντρο κράτησης ως δομή εγκλεισμού: Φυλακές ή μήπως στρατόπεδα?.....	79
4. Μελέτη Περίπτωσης: Το Κέντρο Προαναχωρησιακής Κράτησης Μεταναστών Κορίνθου	
4.1 Εγκατάσταση και δημιουργία της δομής	
4.1.1 Τοποθεσία.....	80
4.1.2 Το αρχικό περιβάλλον γύρω από την ίδρυση του κέντρου.....	82
4.2. Μέσα στο κέντρο κράτησης	
4.2.1 Μεθοδολογία έρευνας.....	83
4.2.2 Κτιριακό συγκρότημα.....	83
4.2.3 Οι συνιστώσες του πληθυσμού του κέντρου	86
4.2.4 Το προφίλ του πληθυσμού των εγκλειστών.....	88

4.2.5 Συνθήκες διαβίωσης.....	90
4.3 Η σχέση των κατοίκων με τον εν λόγω χώρο	
4.3.1 Μεθοδολογία έρευνας.....	92
4.3.2 Παρουσίαση της δομής των συνεντεύξεων.....	93
4.3.3 Παρουσίαση των αποτελεσμάτων.....	95
5. Οι επιπτώσεις της κράτησης στον έγκλειστο.....	111
6. Συμπεράσματα.....	116
7. Πηγές τεκμηρίωσης.....	119
8. Παράρτημα έρευνας πεδίου.....	130
9. Παράρτημα πινάκων.....	136
10. Παράρτημα εικόνων	139
11. Παράρτημα χαρτών.....	140

0. Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία επιχειρεί μια πολυεπίπεδη προσέγγιση στο φαινόμενο του γεωγραφικού ελέγχου και περιορισμού της κίνησης των παράτυπων μεταναστών, αναλύοντας το παράδειγμα των κέντρων κράτησης. Σεβόμενη την πολυπλοκότητα των εννοιών μετανάστευση/ εγκλεισμός, βασίζεται στην παραδοχή ότι αν το κοινωνικό πεδίο βρίσκεται σε διαρκή αλληλεπίδραση με τον χωρικό, μια συνολική ανάγνωση του μπορεί να επιτευχθεί μέσω της διερεύνησης του σε διαφορετικές κλίμακες, από το επίπεδο χώρας μέχρι το επίπεδο πόλης.

Στο πρώτο κεφάλαιο, μελετούνται τα εννοιολογικά σχήματα γύρω από τον εγκλεισμό και την μετανάστευση, και μέσω των δεδομένων συγκρίσεων τους, επιλέγονται αυτά που πρόκειται να ακολουθηθούν. Στο δεύτερο, γίνεται μια πρώτη διερεύνηση του περιβάλλοντος εφαρμογής της λειτουργίας των κέντρων κράτησης μεταναστών, μέσα από τις ευρωπαϊκές πολιτικές και την συνέχεια τους στο ελλαδικό παράδειγμα. Πρώτα σε επίπεδο χώρας, παρουσιάζονται οι σχετικές δομές, τοποθετούνται στον χρόνο και στον χώρο και γίνεται μια πρώτη προσπάθεια ερμηνείας του πλαισίου, που τις διέπει. Το συγκεκριμένο κομμάτι, παρουσίασε αρκετούς παράγοντες δυσκολίας, καθώς ανακαλύψαμε μια απουσία πληροφορίας και μια γενικότερη σύγχυση γύρω από ζητήματα, όπως το θεσμικό πλαίσιο της ίδρυσης τους, η υπάρχουσα κατάσταση και η εύρεση τους στον χάρτη. Ύστερα, στο τρίτο κεφάλαιο καταφέραμε να εντοπίσουμε τις θέσεις τους και παράλληλα τις σχέσεις τους με τους συνοριακούς άξονες και τις χωρικές ενότητες όπου ανήκουν. Πέρα από τους παράγοντες που τα συνδέουν, εντοπίστηκαν και αυτοί που τα διαφοροποιούν, έτσι διαχωρίστηκαν ανάλογα με τις τυπολογίες τους και τις λειτουργίες που αναπτύσσουν. Επιπλέον, υπήρξε παρουσίαση του εσωτερικού περιβάλλοντος οργάνωσής τους, από την οποία όμως γεννήθηκαν περεταίρω απορίες, οι οποίες αποφασίστηκε να διαλευκανθούν στο τέταρτο κεφάλαιο. Στο σημείο αυτό, πραγματοποιήθηκε η επιτόπια έρευνα σχετικά με την επίδραση του Κέντρου Προαναχωρησιακής Κράτησης Κορίνθου στην τοπική κοινωνία, και ταυτόχρονα συλλέχθηκαν στοιχεία σχετικά με την κατάσταση που διαδραματίζεται στο εσωτερικό του. Το ενδιαφέρον έγκειται στο γεγονός ότι, ενώ αποτελεί τόπο περιχαρακωμένο και αποκλεισμένο, και καθώς δεν υπάρχει η δυνατότητα να κινηθούμε εντός του, κατασκευάστηκε μέσα από τις αναπαραστάσεις των κατοίκων της περιοχής. Έπειτα, και αφού νέες απορίες προέκυψαν, ζητήθηκε και η μετάδοση κάποιων εμπειριών από άτομα, τα οποία είχαν κρατηθεί εντός του για ένα εύλογο διάστημα (άνω των 4 μηνών). Τα συμπεράσματα από τις συγκεκριμένες αφηγήσεις και την σύνθεση τους παλαιότερες μαρτυρίες, παρουσιάζονται στο πέμπτο κεφάλαιο. Τέλος, ακολουθούν τα γενικά συμπεράσματα της εργασίας.

Λέξεις κλειδιά: παράτυπη μετανάστευση, εθνοτικές ομάδες, εγκλεισμός, στρατόπεδο, κατάσταση εξαίρεσης, κοινωνικός αποκλεισμός.

1. Θεωρητικό πλαίσιο

1.1 Εισαγωγικές έννοιες

1.1.1 Θεωρητικές προσεγγίσεις σχετικά με τους χώρους εγκλεισμού, τις μεταβατικές ζώνες και την βιοπολιτική τους διάσταση

Θα ήταν τουλάχιστον ελλιπές, να μελετήσουμε τα κέντρα κράτησης ξέχωρα από το ιστορικό πλαίσιο, στο οποίο εμφανίστηκαν. Καθότι δεν πρόκειται για ένα εθνικό φαινόμενο της τελευταίας δεκαετίας, η σκιαγράφηση τους μπορεί να πραγματοποιηθεί, έπειτα από την έρευνα των μορφών με τις οποίες έχουν κατά καιρούς εμφανιστεί και των προγενέστερων εκφάνσεών τους. Το κέντρο κράτησης αποτελεί μια λειτουργία με άμεσες πολιτικές προεκτάσεις, ενώ ταυτόχρονα, βρίσκεται υπό συχνές συζητήσεις, όπου διακρίνεται ένα πλήθος όρων που χρησιμοποιούνται, για να το περιγράψουν. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αποσαφηνίσουμε κάποιες έννοιες-κλειδιά, οι οποίες χρησιμοποιούνται για την διερεύνηση του φαινομένου.

Τα κέντρα κράτησης παρουσιάστηκαν από τον εγχώριο κρατικό λόγο σαν ένα αναγκαίο μέσο για την αντιμετώπιση ενός εθνικού προβλήματος, αυτού της «παράνομης μετανάστευσης». Από νωρίς δέχτηκαν έντονη κριτική, ως προς τον ρόλο τους, η οποία επικεντρώνονταν κυρίως στον κατασταλτικό και τιμωρητικό χαρακτήρα τους, ο οποίος θεωρούταν αντίθετος με τις ανθρωπιστικές αξίες (περί δικαιωμάτων του ανθρώπου, προστασίας προσφύγων). Η σύνδεση τους με το γενικότερο πολιτικό-νομικό πλαίσιο, στο οποίο δημιουργήθηκαν, μας φέρνει αντιμέτωπους με τις έννοιες της κατάστασης εξαίρεσης και του στρατοπέδου. Όταν γίνεται λόγος για την κατάσταση εξαίρεσης, αναφερόμαστε στο καθεστώς έκτακτης ανάγκης κατά το οποίο μια κυβέρνηση αναστέλλει προσωρινά την διάκριση μεταξύ των τριών εξουσιών, ως αποτέλεσμα η εκτελεστική εξουσία να αναλαμβάνει αρμοδιότητες της νομοθετικής και δικαστικής. Στον όρο κατάσταση εξαίρεσης δόθηκε ένας επιπλέον προσδιορισμός, από τον Giorgio Agamben, ο οποίος υποστηρίζει ότι, τα κράτη χρησιμοποιούν το έκτακτο αυτό γεγονός, ως μηχανισμό διακυβέρνησης, προκειμένου να εγκαθιδρύσουν νέες πολιτικές ρυθμίσεις (G. Agamben: 2011). Στην περίπτωση του μεταναστευτικού ζητήματος, βλέπουμε κοινά σημεία με την έννοια της κατάστασης εξαίρεσης στο θεσμικό πλαίσιο από όπου προέκυψαν, αλλά και στην πρακτική τους λειτουργία (σύλληψη από αστυνομία - εκτελεστική αρχή, απόφαση απέλασης και κράτηση - η εκτελεστική ως δικαστική).

Η κοινωνικοπολιτική διάσταση των χώρων αυτών, μπορεί να συνδεθεί και με την έννοια του “στρατοπέδου”, ενός χώρου εντός του οποίου οι έγκλειστοι δεν θεωρούνται ούτε αιχμάλωτοι πολέμου, ούτε εκτίουν κάποια ποινή, αλλά βρίσκονται σε μια περισσότερο “αόριστη” κατάσταση και απροσδιόριστη στο χρόνο. Πέραν της απροσδιοριστίας στον χρόνο, η οποία προκύπτει από διάφορους παράγοντες, όπως το η συχνή υπέρβαση του ορίου του διαστήματος κράτησης ή της διαστρέβλωσης της έννοιας του χρόνου λόγω του καθεστώτος εγκλεισμού, ένα άλλο φαινόμενο που μπορεί να προκύψει είναι και η “χωρική αοριστία”. Με τον όρο “χωρική αοριστία” ή αλλιώς χωρικά κενά, αναφερόμαστε στην ιδιότητα των χώρων αυτών, να εξαιρούνται από το περιβάλλον στο οποίο βρίσκονται εγκατεστημένοι, και να στεγάζουν άτομα τα οποία χαρακτηρίζει μια διπλή αποεδαφοποίηση. Διπλή γιατί, μεταναστεύοντας αποκόπηκαν από την χώρα προέλευσης, ενώ με την μεταφορά τους σε αυτά και την υπαγωγή τους υπό καθεστώς απέλασης, αποκόβονται και από την χώρα υποδοχής (Εργων Εξύβριση, 2007: 9-10).

Όσον αφορά τα «Κέντρα Προαναχωρησιακής Κράτησης», η παραμονή σε αυτούς τους χώρους, προσδιορίζεται ως προετοιμασία για την μετάβαση των χρηστών τους σε άλλους τόπους, οπότε μπορεί να γίνει λόγος για “μη-τόπους”. Με αυτήν την έννοια, προσδιορίζεται η κατηγορία τόπων του μοντερνισμού, οι οποίοι διαφέρουν από τους υπόλοιπους λόγω του ότι, δεν μπορούν να προσδιοριστούν από την ιστορικότητα, την ιδιαίτερη ταυτότητα τους ή τις σχέσεις, τις οποίες φέρουν. Αποτελούν χώρους αποξενωμένους από τους χρήστες τους, όπου οι άνθρωποι ενώ δρουν και κινούνται σε αυτούς, δεν επεμβαίνουν στην διαμόρφωση τους (Auge, 1995: 77-80). Παραδείγματα μη τόπων στο έργο του Auge, είναι χώροι όπως τα αεροδρόμια, οι σιδηροδρομικοί σταθμοί, δηλαδή εξίσου μεταβατικοί τόποι.

Οι ανθρωπολογικές καταβολές των μη-τόπων, μπορούν να αναζητηθούν στις «ετεροτοπίες», ή αλλιώς του χώρους του «άλλου». Συναντιούνται σε διάφορες μορφές, οι οποίες διαφοροποιούνται ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της εκάστοτε κοινωνίας (Foucault, 2012(1984): 261). Πιο συγκεκριμένα, οι ετεροτοπίες “απόκλισης”, οι οποίες έγιναν πιο διαδεδομένες στον δυτικό κόσμο του 20ου αιώνα, αναφέρονται σε χώρους για άτομα με συμπεριφορά που αποκλίνει από τους γενικούς κανόνες της κοινωνίας (π.χ. Ψυχιατρικές κλινικές, φυλακές). Η είσοδος σε αυτές συνοδεύεται από κάποιου είδους αποκλεισμούς. Αντίθετα, στις ετεροτοπίες “κρίσης”, οι οποίες έχουν τις ρίζες τους σε παλιότερες ιστορικές περιόδους, κατατάσσονται χώροι “προνομιούχοι, ιεροί, ή απαγορευμένοι”, στους οποίους ανήκουν άτομα που βιώνουν κάποια κατάσταση κρίσης, σε σχέση με το κοινωνικό περιβάλλον

τους. Παραδείγματα τέτοιων χώρων είναι τα ιδρύματα για τους ηλικιωμένους και τα στρατόπεδα (Foucault, 1984 (εκδ.2012): 262-3). Εκ πρώτης όψεως, το κέντρο κράτησης μεταναστών, δύναται να εμπίπτει και στις δύο μορφές ετεροτοπίας. Από την μια πλευρά, πραγματώνει τον εγκλεισμό για άτομα που παραβιάζουν τους κανονισμούς για την μετανάστευση (αποκλίνουσα συμπεριφορά), ταυτόχρονα όμως, τα άτομα αυτά βρίσκονται σε μια κατάσταση κρίσης, λόγω του καθεστώτος «χωρίς χαρτιά». Η προσέγγιση του κέντρου κράτησης μεταναστών ως μια μορφή ετεροτοπίας, έχει ξαναεμφανιστεί και στο κείμενο “Τόποι στο Πουθενά και Ετεροτοπίες: Το παράδειγμα του Κέντρου Κράτησης στην Παγανή Μυτιλήνη” (Ηλιάδου, 2010: 326-327) , όπου λαμβάνεται υπόψη το χαρακτηριστικό των ετεροτοπιών να αποτελούν μια διαστρέβλωση της “ουτοπίας”, η οποία τοποθετείται σε έναν χώρο περιχαρακωμένο και απομακρυσμένο, έναν τόπο στο “πουθενά”. Η έννοια του “ιερού χώρου” του Foucault μπορεί να συνδεθεί και με την “ιερή ζωή”, στην οποία αναφέρεται το έργο Homo Sacer (Agamben, 1997). Στην θεωρία περί γυμνής ζωής, η ανθρώπινη ζωή εγκλωβίζεται σε ένα καθεστώς αποκλεισμού του ατόμου από την κοινότητα, χωρίς όμως να υπάγεται σε κάποιου είδους τιμωρία ή σωφρονισμό (Agamben, 1997: 134). Πρόκειται για ένα είδος διπλής εξαίρεσης, στο οποίο υπάγονται άτομα που θεωρούνται “ιερά”, όσον αφορά την θωράκιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους, όμως δεν θεωρούνται “πολίτες”, δεν κατέχουν πολιτικά δικαιώματα. Σύμφωνα με τα παραπάνω, μπορεί να γίνει μια πρώτη αιτιολόγηση του όρου στρατόπεδο, που χρησιμοποιείται συχνά στην κριτική του πολιτικοκοινωνικού χαρακτήρα των χώρων αυτών.

“Αν η ουσία του στρατοπέδου συνίσταται στην υλοποίηση της κατάστασης εξαίρεσης και στην επακόλουθη δημιουργία ενός χώρου όπου η γυμνή ζωή και ο κανόνας εισέρχονται σε ένα κατώφλι αδιακρίσιας, τότε οφείλουμε να παραδεχτούμε ότι βρισκόμαστε δυνητικώς παρουσία ενός στρατοπέδου κάθε φορά που δημιουργείται μια ανάλογη δομή, ανεξαρτήτως της σπουδαιότητας των εγκλημάτων που διαπράττονται και οποιαδήποτε αν είναι η ονομασία και η ειδική τοπογραφία της.”(Agamben, 1997: 264).

Με βάση τον παραπάνω συλλογισμό, το στρατόπεδο χάνει την ιστορική του ιδιαιτερότητα ως μορφή εγκλεισμού, αλλά πρόκειται για ένα βιοπολιτικό σχηματισμό που επανεμφανίζεται στις σύγχρονες μορφές κυριαρχίας. Τα παραδείγματα που χρησιμοποιούνται προκειμένου να κατανοηθεί η συσχέτιση των χωρικών δομών είναι τα εξής : “Στρατόπεδο θα είναι, είτε πρόκειται για το στάδιο του Μπάρι, όπου το 1991 η ιταλική αστυνομία στοίβαξε προσωρινά τους Αλβανούς λαθρομετανάστες πριν τους ξαναστείλει στην πατρίδα τους, είτε πρόκειται για

το χειμερινό ποδηλατοδρόμιο όπου οι αρχές του καθεστώτος του Βισύ συγκέντρωσαν τους Εβραίους, είτε έχουμε να κάνουμε με τις zones d'attente των διεθνών γαλλικών αερολιμένων, όπου κρατούνται οι ξένοι που ζητούν να τους αναγνωριστεί η ιδιότητα του πρόσφυγα” (Agamben, 1997: 267-268). Επιπρόσθετα, στο έργο η Καταγωγή του Ολοκληρωτισμού (Arendt, 1951) το lager, δηλαδή το στρατόπεδο συγκέντρωσης, είναι η κατηγορία χώρων που χρησιμοποιήθηκαν πρώτη φορά μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο στην Ευρώπη για να περιορίσουν στα όρια τους μετακινούμενους πληθυσμούς χωρίς σαφή υπηκοότητα (Mezzadra, Neilson, 2003).

Ως προς την αναγωγή των κέντρων κράτησης, ως μηχανισμών διαχείρισης της γυμνής ζωής, έχουν διατυπωθεί και κάποιοι προβληματισμοί. Οι κριτικές αυτές εντοπίζουν την αδυναμία στο ότι, με βάση τον Agamben, το κέντρο κράτησης εντοπίζεται ως λειτουργία αποκομμένη από το ευρύτερο πλαίσιο των κοινωνικών στρατηγικών διαχείρισης των παράτυπων μεταναστών, αιτούντων άσυλο ή προσφύγων, ενώ επίσης τα “υποκείμενα” που παράγονται μέσα σε αυτό φαίνονται να στερούνται αγωνιστικές και χειραφετημένες πρακτικές. Όσον αφορά την τελευταία παρατήρηση, ενισχύεται κι από το ότι κατά καιρούς στα κέντρα κράτησης οι έγκλειστοι εξεγείρονται, δρώντας ως συλλογικά υποκείμενα και προκαλώντας σημαντικές μεταβολές στην εξέλιξη τους, οι οποίες σε αρκετές περιπτώσεις έφεραν και την οριστική παύση της λειτουργίας των χώρων αυτών (Ιταλία) (Σωτήρης, 2012: 230). Επιπρόσθετα, το κέντρο κράτησης παρουσιάζει άλλη μια διαφοροποίηση: εκτός από την πειθάρχηση εντάσσεται και στο πλαίσιο της κοινωνικής πρόνοιας (Σωτήρης, 2012: 235).

Πέραν του στρατοπέδου του Agamben, έχει ενδιαφέρον και η τυπολογία του στρατοπέδου, κατά Foucault. Κατά τον τελευταίο, πάνω στο πρότυπο του στρατοπέδου, σχεδιάζονται διαφορετικές λειτουργίες του χώρου, όπως τα νοσοκομεία, οι φυλακές ή τα παιδαγωγικά ιδρύματα, για τα οποία όμως ισχύει η “χωρική συναρμογή των ιεραρχημένων επιτηρήσεων” (Foucault, 1975: 197). Με βάση την παραπάνω αρχή, οργανώθηκαν όλοι εκείνοι οι χώροι, που χρησιμοποιούν τον διεξοδικό και λεπτομερή έλεγχο των ατόμων που στεγάζουν, ως μέσο για τον μετασχηματισμό τους. Θεωρείται ως μια εξέλιξη του παλαιότερου μοντέλου του εγκλεισμού και της περιφράξης, καθώς αποτελείται από πιο περίπλοκους σχηματισμούς, οι οποίοι αλληλοσυμπληρώνονται ώστε να συντηρούν και να αναπαράγουν ένα δίκτυο σχέσεων εξουσίας, η οποία κατανέμει τα άτομα και τα παρακολουθεί διαρκώς, χωρίς να είναι πάντα ορατή (Foucault, 1975: 197-8). Υπό αυτό, λοιπόν, το πρίσμα μπορούμε να αναζητήσουμε στην περίπτωση των κέντρων κράτησης ποιου είδους κοινωνικό μετασχηματισμό των εγκλειστών

καλούνται να επιτύχουν.

Η βιοπολιτική διάσταση των χώρων αυτών μπορεί να γίνει αντιληπτή, καθώς αποτελούν χώρους εγκλεισμού. Ένας χώρος εγκλεισμού, οργανώνεται μέσα από τα συστήματα επιτήρησης που χρησιμοποιεί, στα οποία η χωρική διάσταση κατέχει κρίσιμο ρόλο. Προκειμένου να επιτευχθεί η κατανομή των πληθυσμών στον χώρο, χρησιμοποιούνται οι τεχνικές των περιφράξεων και της δημιουργίας περιχαρακωμένων χώρων ετερογενών ως προς τους υπολοίπους (Foucault, 1975: 162). Οι χώροι αυτοί επιτηρούν πολλαπλότητες ατόμων, μέσω μηχανισμών επιβολής σχέσεων εξουσίας με απώτερο σκοπό τον αποτελεσματικό έλεγχο των κοινωνικών διαδικασιών. (Foucault, 1975: 138)

Μια εφαρμογή της κατάστασης εξαίρεσης, σύμφωνα με τον Foucault, διακρίνεται και στους κανονισμούς του 17ου αιώνα σύμφωνα με το πως οργανώνεται μια πανωλόβλητη πόλη. Σε περίπτωση εκδήλωση επιδημίας πανούκλας σε μια πόλη ορίζεται με ιδεατό τρόπο η άσκηση της πειθαρχικής εξουσίας, η οποία εφαρμόζει τεχνικές διττού αποκλεισμού: αποκλεισμό από το “κανονικό” και ταυτόχρονα κατανομή του στον χώρο, ώστε να βρίσκεται υπό σταθερή επιτήρηση (Foucault, 1975: 227). Έτσι, για ένα χρονικό διάστημα κατασκευάζονται νέες τεχνικές προκειμένου να διαχωριστεί, να ακινητοποιηθεί και να διατετραγωνιστεί, η επικείμενη απειλή για μια πόλη σε κίνδυνο (Foucault, 1975: 233). Στο σημείο αυτό μπορούμε να εντοπίσουμε την συσχέτιση των θεωριών αυτών, με τον τρόπο που κινήθηκε ο κρατικός λόγος πάνω στο ζήτημα της παράτυπης μετανάστευσης, όπου χρησιμοποιήθηκαν έννοιες όπως “υγειονομικός κίνδυνος”, “επανακατάληψη της πόλης”, κ.λ.π.

Συμπερασματικά, οι θεωρίες του Agamben και του Foucault αναλύουν της πρακτικές εγκλεισμού, ως εξουσιαστικές διαδικασίες με σκοπό την παραγωγή κοινωνικών σχέσεων, οι οποίες βασίζονται στην αντικειμενοποίηση. Η αντικειμενοποίηση, εμφανίζεται ως πρακτική πειθάρχησης των υποκειμενοποιημένων σωμάτων, τα οποία προσδιορίζονται μέσω του αποκλεισμού τους από την υπόλοιπη κοινωνία (Foucault, 1975: 118-119). Κατά την διάρκεια της διαδικασίας αυτής, ο έγκλειστος καθυποτάσσεται και διαμορφώνει την νέα του κοινωνική υπόσταση (Foucault, 1964: 255-256).

«Σε μια προοπτική πιο κοντά στις ιδέες του Foucault πάνω στον καθεστωτικό έλεγχο, κρίνεται απαραίτητο να επικεντρωθούμε κυρίως στο νόημα των χώρων και πρακτικών, οι οποίες κατασκευάζουν/ ορίζουν υποκείμενα χωρίς αναγκαστικά να επικαλούνται την υπερβατική λογική της κυριαρχίας, αλλά αντίθετα τα εγκλωβίζουν σε ένα πεδίο του υπάρχοντος, το οποίο φέρει άμεσες

και καθοριστικές επιδράσεις σε αυτά.» (Rahola, 2011: 21). Στην υπό μελέτη περίπτωση, τα φαινόμενα αυτά μελετούνται, ως μια διάσταση της κράτησης των «παράνομων» μεταναστών, αφού πρόκειται για χρήσεις χώρου που σκοπό έχουν να επηρεάσουν την μετέπειτα πορεία της μετανάστευσης, μέσω της παρανομοποίησης και της πειθάρχησης.

1.1.2 Θεωρητικές προσεγγίσεις σχετικά με την μετανάστευση

Καθώς οι παράγοντες στους οποίους οφειλόταν η μετανάστευση σε κάθε περίοδο ποικίλλουν, ένα πλήθος θεωριών έχει αναπτυχθεί για την εξήγηση του φαινομένου. Οι θεωρίες αυτές προκύπτουν είτε από οικονομικές αναλύσεις είτε από κοινωνιολογικές και χρησίμευσαν προκειμένου να θεσπιστούν πολιτικές παρεμβάσεις σε παγκόσμιο επίπεδο πάνω στην μεταναστευτική κίνηση των πληθυσμών. Στο κομμάτι της εννοιολογικής ερμηνείας μπορούν να παρατηρηθούν αντιθέσεις, η φύση των οποίων παραπέμπει στην διαφορετικές πολιτικές αντιμετώπισης της μετανάστευσης, είτε ως ελεύθερης μετακίνησης στα πλαίσια του ελεύθερου εμπορίου, είτε ως περιχαρακωμένης σε συστηματικούς περιορισμούς (Green, 2004: 105).

Μελετώντας τα ιστορικά παραδείγματα χωρών με παλαιότερη εμπειρία ως υποδοχείς μεταναστών, μπορούμε να διαπιστώσουμε συνδέσεις των διάφορων οπτικών με την υπάρχουσα κατάσταση της Ελλάδας του σήμερα. Σύμφωνα με τον Fredrik Barth, η κοινωνική ταυτότητα μιας ομάδας διαμορφώνεται μέσα από τις υπόλοιπες ομάδες και το πως την αξιολογούν σε κάθε πλευρά των συνόρων (Green, 2004 :90). Προκειμένου να υπολογιστούν οι παράγοντες που κατευθύνουν τις μεταναστευτικές ροές, διατυπώθηκαν οι θεωρίες της “ώθησης” και της “έλξης” (push and pull). Στην κατηγορία των παραγόντων ώθησης εμπίπτουν οι οικονομικές και κοινωνικοπολιτικές συνθήκες των χωρών προέλευσης, οπότε αιτιολογείται το ότι αφορά τα κράτη του αναπτυσσόμενου κόσμου. Αντίθετα, παράγοντες έλξης είναι τα αντίστοιχα πλεονεκτήματα των χωρών προορισμού, όπως η ζήτηση εργατικού δυναμικού, το κράτος πρόνοιας κ.ο.κ. (Δημοπούλου, 2010: 21). Βέβαια, εδώ ανακύπτουν και κάποιοι προβληματισμοί πάνω στον υπολογισμό των κοστών και των οφελών της μετανάστευσης, διότι τα συμφέροντα των χωρών υποδοχής δεν ταυτίζονται πάντα με τα προσωπικά συμφέροντα των ατόμων που μεταναστεύουν σε αυτές (Green, 2004: 118-119) .

Ένα άλλο διττό θέμα είναι ως προς την μονιμότητα - προσωρινότητα της μετανάστευσης. Το κομμάτι αυτό συνδέεται με το αν ο μετανάστης έρχεται με σκοπό την εργασία ή την εγκατάσταση. Καθώς όμως, κατά την διάρκεια του 19ου αιώνα και του 20ου, ο διαχωρισμός αυτών των δύο παραγόντων δεν ήταν αρκετά ξεκάθαρος, αν δεν εξεταστούν οι μεταναστευτικές

ροές σύμφωνα με τις ιστορικές συγκυρίες, υπάρχει κίνδυνος για λάθος προβλέψεις. Το προσωρινό συμβαίνει να μετασχηματίζεται σε μόνιμο, δηλαδή η εργασία να συνοδεύεται και από εγκατάσταση, κάτι που φαίνεται και δημογραφικά με τις μαζικές αφίξεις γυναικών και τις γεννήσεις, ωστόσο η χρονική διάρκεια της μεταβολής αυτής δεν είναι πάντα σαφής (Green, 2004: 122-123).

Η παρουσία των μεταναστών στα κράτη του δυτικού κόσμου, συνοδεύτηκε από τις εκάστοτε συνθήκες της εποχής. Το πάγιο ζήτημα της περιθωριοποίησης, μπορεί να αιτιολογηθεί από το ότι, στα μέσα το 20ου αιώνα οι μετανάστες εκλαμβάνονταν σαν προσωρινοί εργάτες, των οποίων η παραμονή στην χώρα συνδεόταν από το αν θα ήταν αξιοποιήσιμοι στην αγορά εργασίας. Το παραπάνω καθεστώς επισφάλειας συνέβαλλε στο να κάνει πιο δυσχερή την κοινωνική τους ένταξη (Green, 2004: 121). Σχετικά, λοιπόν, με την διαδικασίες της ενσωμάτωσης των νεοεισερχόμενων μεταναστών, έχουν διατυπωθεί διάφορες προσεγγίσεις, οι οποίες μπορεί να αντικρούουν και η μία την άλλη, ενώ εκείνη που επικρατεί διαμορφώνεται ανάλογα με την εξέλιξη και εμπειρία της κάθε χώρας ως προς το φαινόμενο της μετανάστευσης, αλλά και τα κοινωνικά κινήματα της εποχής. Έτσι, πέραν των όρων του μετανάστη και της αφομοίωσης του, διακρίνεται και η έννοια των εθνοτικών ομάδων, η οποία αναγνωρίζει την διαφορετικότητα των πολιτιστικών καταβολών των μεταναστών, ανάλογα με την προέλευση τους, οι οποίες μπορούν να διατηρούνται παράλληλα με την προσαρμογή τους στις νέες κοινωνικές συνθήκες. Επομένως, δεν μπορούμε να αναφερόμαστε στην ένταξη των μεταναστών, είτε μιλάμε για άτομα είτε για εθνοτικές ομάδες, χωρίς ταυτόχρονα να δίνεται και η απαραίτητη βαρύτητα στους συντελεστές που την επηρεάζουν. Οι συντελεστές αυτοί, οι οποίοι δρουν συνδυαστικά μεταξύ τους, συνοψίζονται στις εξής θεματικές: την θέση της χώρας καταγωγής σε σχέση με την χώρα υποδοχής (κοινωνικό-οικονομικές και πολιτικές αντιθέσεις), την κατηγορία των νεοεισερχόμενων (π.χ. εργαζόμενοι, αιτούντες άσυλο, ανήλικοι), το νομικό τους καθεστώς, την ύπαρξη δικτύων μέσα στις εθνοτικές ομάδες, τα δημογραφικά χαρακτηριστικά τους, τις συνθήκες στην χώρα προορισμού σχετικά με το ζήτημα, δηλαδή την πολιτική που ακολουθείται και το κοινωνικό υπόβαθρο που επικρατεί (Δημοπούλου, 2010: 29-30).

Ένα εύλογο συμπέρασμα είναι, ότι η μεταναστευτική πολιτική της Ελλάδας, επιδρά και στις διαδικασίες κοινωνικής ενσωμάτωσης των μεταναστών που βρίσκονται ήδη στην επικράτεια της. Στο σημείο αυτό, μπορεί να διατυπωθεί και μια γενική υπόθεση της παρούσας εργασίας: αν η δομή των κέντρων κράτησης, ως μορφές εγκλεισμού, παράγει κοινωνικό

αποκλεισμό, δημιουργώντας συνθήκες που δυσχεραίνουν την ένταξη των μεταναστών.

1.1.3 Ορισμοί

Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες:

- Οι πληθυσμοί που εισέρχονται τα σύνορα χωρίς να κατέχουν νομιμοποιητικά έγγραφα, άρα είναι δύσκολη η εξακρίβωση των στοιχείων τους ώστε να διαχωριστούν σε μετανάστες και πρόσφυγες, ονομάζονται μικτές μεταναστευτικές ροές (UNHCR, 2012: 2-4).

- Πρόσφυγες ονομάζονται τα άτομα, τα οποία στην χώρα καταγωγής ή διαμονής τους κινδυνεύουν να διωχθούν εξαιτίας των πολιτικών απόψεων τους, ή της θρησκείας τους, της εθνικής ή φυλετικής τους προέλευσης, ή της ειδικής κοινωνικής ομάδας όπου ανήκουν. Ακόμα, στην κατηγορία αυτή εντάσσονται και τα άτομα, τα οποία λόγω ένοπλων συρράξεων και γενικευμένης βίας βρίσκονται σε κίνδυνο. Οπότε, αφού εγκαταλείψουν την προηγούμενη χώρα, στην οποία ήταν απροστάτευτοι, στην χώρα προορισμού έχουν το δικαίωμα του ασύλου και της διεθνούς προστασίας (UNHCR, 2012: 2-4).

- Η βασική διαφορά των μεταναστών από τους πρόσφυγες είναι ότι, μπορούν να επιστρέψουν στην χώρα καταγωγής τους αν το επιλέξουν, χωρίς να βρεθούν σε κίνδυνο. Πρόκειται για άτομα που μεταναστεύουν στις χώρες προορισμού, προς αναζήτηση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης. Ωστόσο, η έξαρση του φαινομένου της μετανάστευσης, εξαιτίας παραγόντων όπως οι φυσικές ή οι περιβαλλοντικές καταστροφές ή η κατάσταση ένδειας, σημαίνουν ότι και σε αυτήν την περίπτωση οι κινήσεις τους είναι περισσότερες εξαναγκασμένες, και λιγότερο προκύπτουν από ελεύθερες επιλογές. (UNHCR, 2012: 2-4)

- Ως προς το ζήτημα της διοικητικής νομιμότητας χρησιμοποιούνται οι όροι παράτυπος μετανάστης, δηλαδή μετανάστης που βρίσκεται εκτός νόμιμου καθεστώτος διαμονής και άρα αν εντοπιστούν από τις αρχές δύναται να τεθούν σε διαδικασίες κράτησης, επαναπροώθησης ή απέλασης. Ως παράτυποι θεωρούνται είτε μετανάστες οι οποίοι εισήλθαν στην χώρα ταξιδιωτικά έγγραφα διασχίζοντας κάποιο σύνορο, είτε εκείνοι που είχαν κάποια στιγμή αποκτήσει έγγραφα παραμονής όμως πλέον οι άδειες τους έχουν λήξει. Στην παρούσα εργασία δεν επιλέγονται να χρησιμοποιηθούν όροι όπως παράνομος μετανάστης ή λαθρομετανάστης, καθώς οι συγκεκριμένες έννοιες κρίνονται ότι παραπέμπουν σε αρνητικά κοινωνικά στερεότυπα σχετικά με την παρουσία των ατόμων αυτών (UNHCR, 2012: 2-4).

2. Η μετανάστευση προς την Ευρώπη και η διοικητική κράτηση ως πολιτική αντιμετώπισης της

2.1 Το σύγχρονο περιβάλλον της μετανάστευσης

2.1.1. Τα μεταναστευτικά ρεύματα στην Ευρώπη και την Ελλάδα

“Τα μεταναστευτικά ρεύματα που διαμορφώνονται κατά καιρούς, αλλάζουν κατεύθυνση και διαφοροποιούνται ως προς την σύνθεση και τα χαρακτηριστικά τους, ανάλογα με την εξέλιξη των αναγκών των επιμέρους χωρών (χώρες υποδοχής και χώρες αποστολής), αλλά και ανάλογα με την διεθνή συγκυρία” (Μουσουρού, 1991: 25).

“Περισσότερα από 30 εκατομμύρια (6,4%) από τους κατοίκους της ΕΕ-27 είναι πολίτες μιας άλλης χώρας από την χώρα στην οποία κατοικούν. Από αυτούς το 4% προέρχονται από χώρα μη μέλος της Ένωσης (Eurostat). Οι πολίτες των χωρών της ΕΕ και του ΕΟΦ είναι λίγο ως πολύ ελεύθεροι να μετακινούνται στις ευρωπαϊκές χώρες με κάποιους περιορισμούς (που ισχύουν έως το 2013) για τους πολίτες της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας. Οι πρώτες πέντε χώρες προορισμού των μεταναστών είναι η Γερμανία, Γαλλία, Ην. Βασίλειο, Ισπανία, και Ιταλία (UNDESA 2009). Έως το 2000 οι κύριοι λόγοι εισόδου στις χώρες μέλη της Ένωσης ήταν λόγοι επανένωσης της οικογένειας ή δημιουργίας οικογένειας, η αναζήτηση πολιτικού ασύλου, και η επιστροφή εθνικών μειονοτήτων στον τόπο καταγωγής. Από το 2000 και έπειτα ο κύριος λόγος εισόδου είναι η αναζήτηση εργασίας, και το ρεύμα που δημιουργήθηκε κατευθύνθηκε αρχικά στην Ιταλία και την Ισπανία (IOM 07/ 2010)” (Παπαδάκη Ο. και Παπαδάκη Ε., 2010: 3).

Πέρα από την εσωτερική μετανάστευση μεταξύ των κρατών της, στην Ευρώπη, μέχρι τα μέσα του 1980, επικρατούσαν δυνατές τάσεις μεταναστευτικών εκροών με κύριους προορισμούς τις Η.Π.Α. και τον Καναδά, μάλιστα το ποσοστό εκροών από αυτήν υπερίσχυε σε σχέση με εκείνο των μεταναστευτικών εισροών προς αυτή (Παπαδάκη Ο. και Παπαδάκη Ε., 2010: 3).

Οι μεταβολές που έθεσαν τα χαρακτηριστικά των σύγχρονων μεταναστευτικών ροών στην Ευρώπη, έχουν τις ρίζες τους στις αρχές της δεκαετίας του 1980, όταν οι χώρες της Νότιας Ευρώπης που μέχρι τότε αποτελούσαν χώρες αποστολής μεταναστών προς την Βόρεια Ευρώπη, περνούν σταδιακά στην ευρωπαϊκή αγοράς εργασίας, οπότε μειώνονται οι μεταξύ τους οικονομικές και αναπτυξιακές αποκλίσεις. Ως αποτέλεσμα, παρατηρείται μείωση

των μεταναστευτικών ρευμάτων από τις χώρες αυτές, ενώ αντίθετα αναπτύσσεται η μετανάστευση από χώρες του αναπτυσσόμενου κόσμου, δηλαδή της Ασίας, της Αφρικής και της Μέσης Ανατολής. Παράλληλα, μια επιπλέον αλλαγή με τα προηγούμενα χαρακτηριστικά της μετανάστευσης (πριν την δεκαετία του 1980), είναι ότι ενώ πριν παρατηρούταν συνήθως μετακίνηση εργατικού δυναμικού για ένα προσωρινό διάστημα εργασίας, πλέον υπάρχει μια σταθερή τάση για μόνιμη εγκατάσταση στην χώρα υποδοχής (Μουσούρου, 1991: 47).

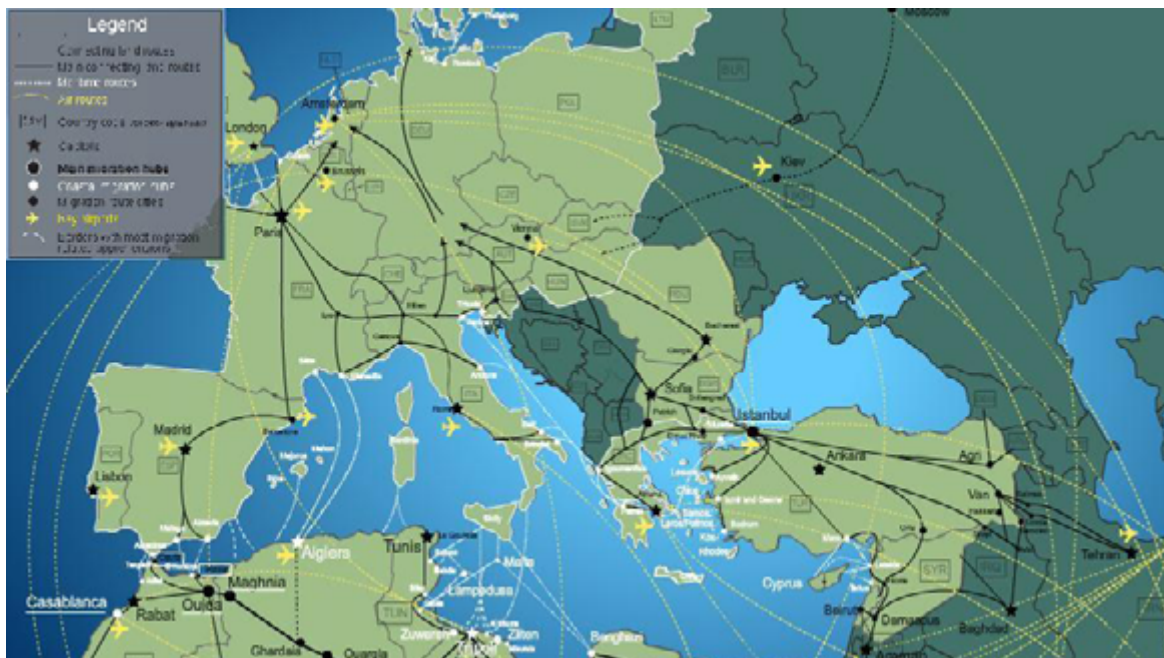
Οι κύριοι παράγοντες, που ώθησαν στην έξοδο μεταναστών από τις χώρες αυτές προς την Ευρώπη, ήταν είτε οι πολεμικές συρράξεις (πόλεμος του Κόλπου), είτε άλλες πολιτικές κοινωνικές συνθήκες (αυταρχικά καθεστώτα, εμφύλιοι). Οι συνθήκες αυτές, ανέδειξαν ένα νέο φαινόμενο: την μετανάστευση προσφύγων. Οι παραπάνω συγκυρίες, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι αποτελούν πύλες εισόδου στην Ευρώπη και ότι η προσπέλαση τους ευνοείται από το μεγάλο μήκος θαλασσίων συνόρων, και σε μερικές και την ύπαρξη νησιών, μετέτρεψαν τις χώρες της Νότιας Ευρώπης από χώρες αποστολής, σε χώρες υποδοχής μεταναστών (Βακαλόπουλος, 2010: 19). Τυπικά παραδείγματα οι μεσογειακές χώρες Ισπανία, Πορτογαλία, Ιταλία και Ελλάδα. Έπειτα, κάποια άλλα γεγονότα που διαμόρφωσαν την ευρωπαϊκή μετανάστευση των τελευταίων δεκαετιών, χρονολογούνται στα τέλη της δεκαετίας του 1980 και τις αρχές του 1990, όταν με την πτώση των σοσιαλιστικών καθεστώτων πλήθος εργατικού δυναμικού της ανατολικής μετακινήθηκε προς την δυτική Ευρώπη (Μουσούρου, 1991: 47-48).

Η διεύρυνση των ορίων της ΕΕ, το 2004, προκάλεσε μια επιπλέον διαφοροποίηση των πρώην σοβιετικών κρατών με τις υπόλοιπες χώρες της ανατολικής και κεντρικής Ευρώπης, οι οποίες μετατράπηκαν με την σειρά τους σε χώρες υποδοχής μεταναστευτικών ρευμάτων, προερχόμενων είτε από χώρες που συνορεύουν άμεσα με την νέα ΕΕ (όπως η Μολδαβία και η Ουκρανία, είτε από χώρες που βρίσκονται σε κοντινή απόσταση με τις συνοριακές (Αρμενία, Γεωργία) (Danzer , Dietz, 2009: 3).

Από τα τέλη της δεκαετίας του 2000 μέχρι σήμερα, η Ευρώπη ήρθε επανειλημμένως αντιμέτωπη με μια νέα κατάσταση όσον αφορά την διαχείριση των μεταναστευτικών κυμάτων προς αυτήν. Το μέγεθος της μετανάστευσης κατά την προηγούμενη δεκαετία, εκτιμάται και από το γεγονός ότι παρουσίασε αύξηση 2 εκατομμυρίων ατόμων περίπου ετησίως, το 80% της οποίας προέρχεται από την διεθνή μετανάστευση (Παπαδάκη Ό., Παπαδάκη Ε., 2010: 3).

Πιο συγκεκριμένα, οι γεωπολιτικές εξελίξεις στις χώρες της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής αποτέλεσαν δυνάμεις ώθησης στους πολίτες τους, οι οποίοι εξαιτίας της

κοινωνικοπολιτικής αστάθειας και των δυσμενών συνθηκών που βίωναν, αναζήτησαν κράτη που θα τους παρείχαν ασφάλεια. Οι χώρες προέλευσης τους είναι : η Τυνησία, η Λιβύη, η Αίγυπτος, η Συρία, η Αλγερία, ενώ οι χώρες υποδοχής τους είναι κυρίως η Ιταλία, η Ελλάδα, η Γαλλία, η Ισπανία, η Μάλτα και η Κύπρος (Γιαννακόπουλος, 2011). Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι η χώρα υποδοχής δεν ταυτίζεται πάντα και με την χώρα προορισμού των μεταναστευτικών ροών, κάτι που εξηγείται από τον τρόπο που εισόδου τους στις παραπάνω χώρες, ο οποίος είναι η παράτυπη διέλευση των συνόρων. Σε περίπτωση που δεν εμποδιστεί από τις συνοριακές δομές φύλαξης η πρόσβαση τους στις χώρες υποδοχής, τα άτομα αυτά συχνά προσπαθούν να μετακινηθούν από εκεί σε χώρες της Δυτικής Ευρώπης, και αυτό εξαιτίας πλήθους παραγόντων. Σύμφωνα με τα στοιχεία της UNDESA (2009), οι πρώτες πέντε χώρες που προτιμούνται ως προορισμοί είναι η Γερμανία, η Γαλλία, το Ην. Βασίλειο, η Ισπανία, και η Ιταλία, ενώ οι κύριες αιτίες εισόδου πριν το 2000, ήταν η αναζήτηση πολιτικού ασύλου, οι οικογενειακοί λόγοι (πχ. επανένωση) και η επιστροφή εθνικών μειονοτήτων, και μετά το 2000 ήταν η αναζήτηση εργασίας (Παπαδάκη Ο., Παπαδάκη Ε., 2010: 3). Καθώς όμως, το νομικό πλαίσιο σε γενικές γραμμές λειτουργεί περιοριστικά (Κανονισμοί Δουβλίνο II, III) σε τέτοιου είδους μετακινήσεις, ένα μεγάλο κομμάτι των μεταναστών ή προσφύγων, καταλήγει εγκλωβισμένο στην χώρα πρώτης υποδοχής.

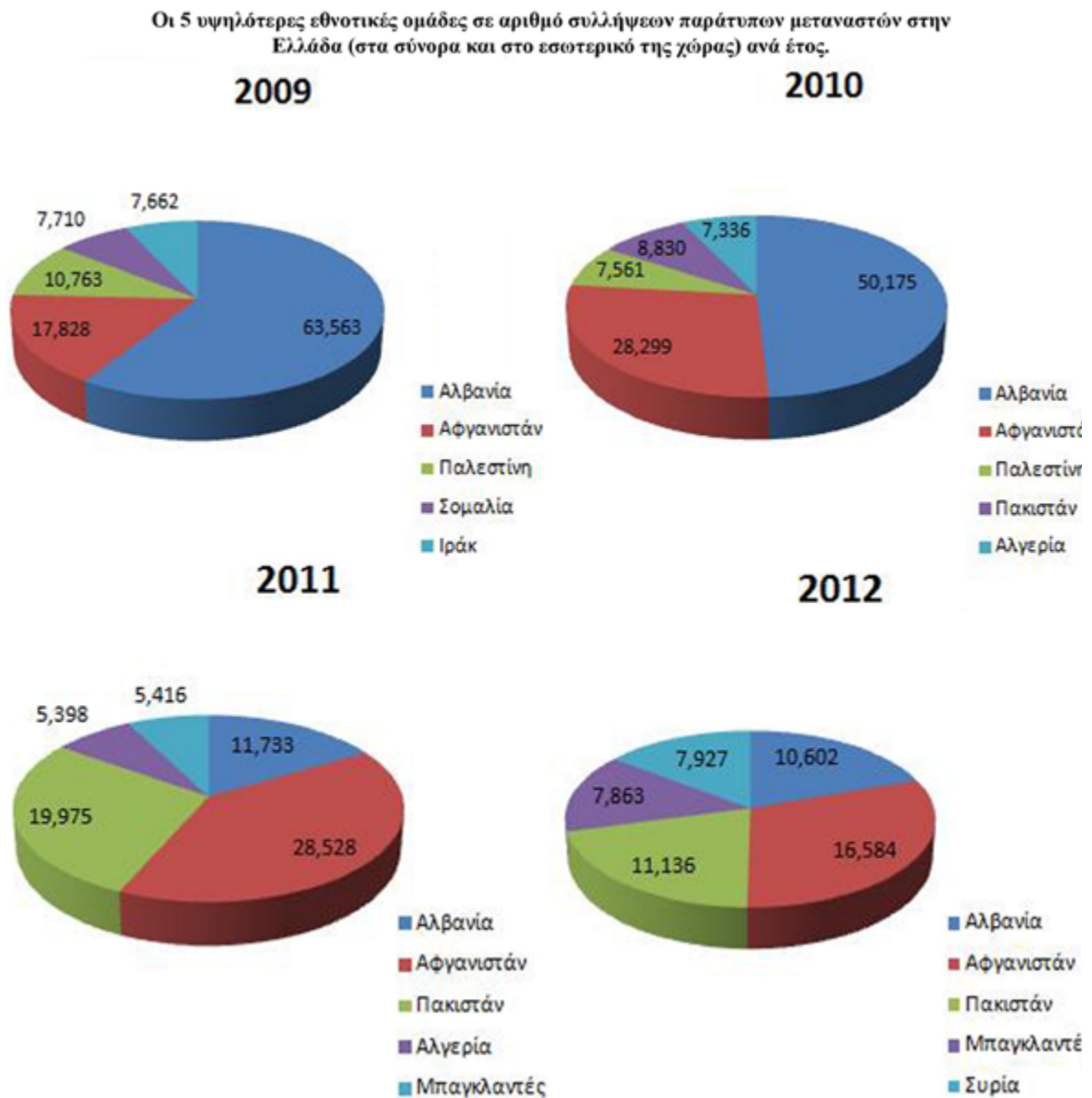

Εικόνα 1, Δίκτυα διελεύσεων της παράτυπης μετανάστευσης στον Ευρωπαϊκό χώρο για το έτος 2011, πηγή <http://www.imap-migration.org/>, πρόσβαση στις 20/04/2014.

Τυπική περίπτωση χώρας που σταδιακά μετατράπηκε από χώρα αποστολής μεταναστών σε χώρα υποδοχής, με βασικό ρόλο σε αυτό να κατέχει και η γεωστρατηγική θέση, ως ευρωπαϊκή πύλη, είναι η Ελλάδα. Ειδικότερα, την προηγούμενη περίοδο από την δεκαετία του 1980, δηλαδή το 1945 - 1977 οι μεταναστευτικές έξοδοι αριθμούσαν περίπου 650.000 άτομα, με χώρες προορισμού τις ΗΠΑ, τον Καναδά και την Αυστραλία, αλλά και χώρες της Δυτικής Ευρώπης κυρίως Γερμανία). Παράλληλα, υπήρχε και εισροή ομογενών από την Αίγυπτο, την Τουρκία και τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, η οποία όμως δεν επηρέασε σημαντικά τις αρνητικές για τον πληθυσμό, επιπτώσεις των μαζικών εκροών. Ύστερα, κατά την δεκαετία του 1980, γίνεται πλέον αισθητός ο περιορισμός των μεταναστευτικών εκροών, ενώ η παλιννόστηση μεταναστών, ομογενών και πολιτικών προσφύγων, από πρώην σοσιαλιστικά κράτη λαμβάνει, ταυτόχρονα, χώρα. Επιπλέον, παρατηρούνται ρεύματα εισόδου οικονομικών μεταναστών, στην αρχή από τις ασιατικές και αφρικανικές χώρες και έπειτα από πρώην σοσιαλιστικές χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, με τα τελευταία κατά το διάστημα 1990-2000 να εντείνονται. Κατά την διάρκεια της δεκαετίας του 1990 το μεγαλύτερο κομμάτι των μεταναστών δούλεψε χαμηλά αμειβόμενο και συχνά ανεπίσημα σε κλάδους όπως η γεωργία, ο τουρισμός, οι οικοδομικές κατασκευές και οι οικιακές υπηρεσίες. Σε αυτό συνέβαλε και τότε αρκετά αυστηρό ως προς την εξασφάλιση της άδειας παραμονής νομικό πλαίσιο (ανάγκη επίδειξης συγκεκριμένου αριθμού ενσήμων). Βασικές χώρες αποστολής μεταναστών την περίοδο εκείνη αποτελούν Βαλκανικές χώρες - σύνορα της Ελλάδας, με κυριότερη την Αλβανία και τις χώρες της πρώην ΕΣΣΔ. Ενδεικτικά, η απογραφή του έτους 2001, έδειξε 762.000 αλλοδαπούς, δηλαδή έναν αριθμό υπερτετραπλασιασμένο σε σχέση με τον αντίστοιχο για το έτος 1981. (Κοτζαμάνης, Σταθάκης, 2008: 414-416).

Από τις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας (2000), το πεδίο της χαρακτηρίζεται από αύξηση των μικτών μεταναστευτικών ροών (αιτούντες άσυλο και μετανάστες) από χώρες προέλευσης της Ασίας και της Αφρικής. Οι πληθυσμοί αυτοί εισέρχονται διασχίζοντας είτε, τα σύνορα Τουρκίας- Ελλάδας (χερσαία και θαλάσσια), είτε το Νότιο Αιγαίο, με παράτυπο τρόπο και μέσα σε επικίνδυνες συνθήκες. Οι λόγιοι, για τους οποίους αποφασίζουν να μεταναστεύσουν, οφείλονται σε ένα μεγάλο βαθμό σε πολεμικές συρράξεις (Αφγανιστάν, Πακιστάν, Σομαλία, Συρία), και σε άλλες περιπτώσεις στα υψηλά επίπεδα φτώχειας των χωρών καταγωγής τους (Μπαγκλαντές, κράτη της Δυτικής Αφρικής). Όπως ειπώθηκε στην αρχή του κεφαλαίου, οι πληθυσμοί αυτοί δεν έχουν πάντα ως χώρα προορισμού την Ελλάδα, αλλά στην προσπάθεια να μεταβούν σε κάποια ευρωπαϊκή χώρα, και καθώς άλλα σημεία εισόδου, όπως μέσω Μαρόκου-

Ισπανίας ή Λιβύης-Ιταλίας, έγιναν δυσπροσπέλαστα, οι διελεύσεις τους μετατοπίστηκαν στα σύνορα Ελλάδα- Τουρκίας.

Διάγραμμα 1., Τα ποσοστά των συλλήψεων για παράνομη διαμονή ανά εθνοτική ομάδα για τα έτη 2009- 2012, πηγή: Υπουργείο Δημοσίας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, *astynomia.gr*, Ιδία Επεξεργασία.

2. 1. 2 Οι χώροι κράτησης μεταναστών ως εργαλείο ελέγχου της παράτυπης μετανάστευσης σε παγκόσμιο επίπεδο

Όταν γίνεται λόγος για κράτηση μεταναστών, πρόκειται για την πολιτική που εφαρμόζεται σε αρκετές χώρες σε παγκόσμιο επίπεδο, σύμφωνα με την οποία οι αλλοδαποί ύποπτοι για παραβιάσεις των αδειών παραμονής, παράνομη είσοδο σε κάποια χώρα, καθώς και υπό απέλαση, κρατούνται από τις αρμόδιες αρχές μέχρις ότου, είτε να τους χορηγηθούν τα έγγραφα που διασφαλίζουν την νόμιμη παραμονή τους, είτε να επαναπροωθηθούν στην χώρα προέλευσης τους. Η υποχρεωτική κράτηση εφαρμόζεται για παράτυπους μετανάστες, που εισέρχονται ή διαμένουν και εργάζονται σε μια χώρα, χωρίς τις σχετικές κρατικές άδειες. Σε μερικές περιπτώσεις επίσης, κρατούνται και άτομα που αιτούνται προσφυγικό άσυλο.

Ο τρόπος εφαρμογής της διαφέρει ανάλογα με τις εκάστοτε πολιτικές των χωρών, μορφές της διοικητικής κράτησης όμως, εντοπίζονται πλέον σε παγκόσμιο επίπεδο. Επίσης, τις τελευταίες δεκαετίες ένα κρίσιμο κομμάτι των εθνικών στρατηγικών προσανατολίζεται γύρω από αυτές. Τα κέντρα κράτησης μεταναστών, όρος ο οποίος περιγράφεται με πλήθος διαφορετικών λέξεων ανά περιπτώσεις, αποτελούν ένα μέσο για την οργανωμένη κράτηση, ο τύπος του οποίου τα τελευταία χρόνια διαδίδεται αυξανόμενα στην Ευρωπαϊκή Επικράτεια, στις Η.Π.Α. έκανε την εμφάνιση του από την δεκαετία του 1990, όπως και στην Αυστραλία. Επιπλέον, κέντρα κράτησης εντοπίζονται και στην ασιατική ήπειρο, με το παράδειγμα της Ιαπωνίας. Πρόκειται λοιπόν, για μια τεχνική αντιμετώπισης της παγκόσμιας μετανάστευσης (Hall, 2010 : 882-885).

Όπως περιγράφεται, στο έγγραφο της Λευκής Βίβλου με τίτλο «Ασφαλή Σύνορα, Ασφαλές Καταφύγιο : Ενσωμάτωση της Διαφορετικότητας στην Σύγχρονη Βρετανία (2001)», το οποίο κάνει αποτίμηση της εφαρμογής των μεταναστευτικών πολιτικών της Μεγάλης Βρετανίας και διατυπώνει σχετικές κατευθύνσεις, η κράτηση έχει έναν καθοριστικό ρόλο στην απομάκρυνση όσων αλλοδαπών αιτήθηκαν άσυλο αλλά τελικά δεν τους εγκρίθηκε, και γενικά όσων παραβαίνουν την μεταναστευτική νομοθεσία. Το παραπάνω κείμενο, θεωρεί την κράτηση ένα ατυχές, αλλά απαραίτητο στοιχείο για την αποτελεσματική ενδυνάμωση του ελέγχου της μετανάστευσης και υποστηρίζει ότι πρέπει να συνεχιστεί να δίνεται έμφαση σε αυτό (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2002: 66). Βέβαια, η πρακτική της διοικητικής κράτησης και των απελάσεων, αποτελεί μια πολιτική, η οποία έχει δεχτεί επανειλημμένως κριτική για την ηθική

και πολιτική της διάσταση, ως ένα μέσο των κρατών να κατασκευάζουν ετερότητες (τους “Άλλους”), παράγοντας κοινωνικούς αποκλεισμούς (Hall, 2010 : 882-885).

Ένα άλλο ζήτημα αντικείμενο κριτικής, σχετικά με την λειτουργία των χώρων αυτών, είναι ότι σε αρκετές περιπτώσεις το νομικό πλαίσιο της διοικητικής κράτησης είναι ασαφές. Το γεγονός αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι κρατούμενοι να αντιμετωπίζουν ένα καθεστώς αβεβαιότητας, όπως απροσδιόριστο χρονικό περιθώριο κράτησης και ελλιπή πρόσβαση στον έξω κόσμο. Επιπλέον, τα χαρακτηριστικά των υποδομών αυτών ποικίλλουν ως προς την τυπολογία τους (άλλες φορές χρησιμοποιούνται στρατόπεδα, άλλες φυλακές ή κρατητήρια), ως προς των χωροταξικό τους διαχωρισμό, ως προς το επίπεδο ασφαλείας και ως προς το μέγεθος. Οι παραπάνω διαφοροποιήσεις συναντιούνται είτε ανά χώρα, είτε και μέσα στην ίδια την χώρα. Έτσι, ερευνώντας τα κέντρα κράτησης σε εθνικό επίπεδο και συγκρίνοντας τα με την διεθνή εμπειρία, είναι δυνατό να εξαχθούν συμπεράσματα για τα αποτελέσματα της ευρύτερης μεταναστευτικής πολιτικής, με βάση τα οποία να αξιολογηθούν οι διεθνείς και εθνικές δεσμεύσεις και οι στόχοι που έχουν τεθεί, πάνω σε αυτό θέμα.

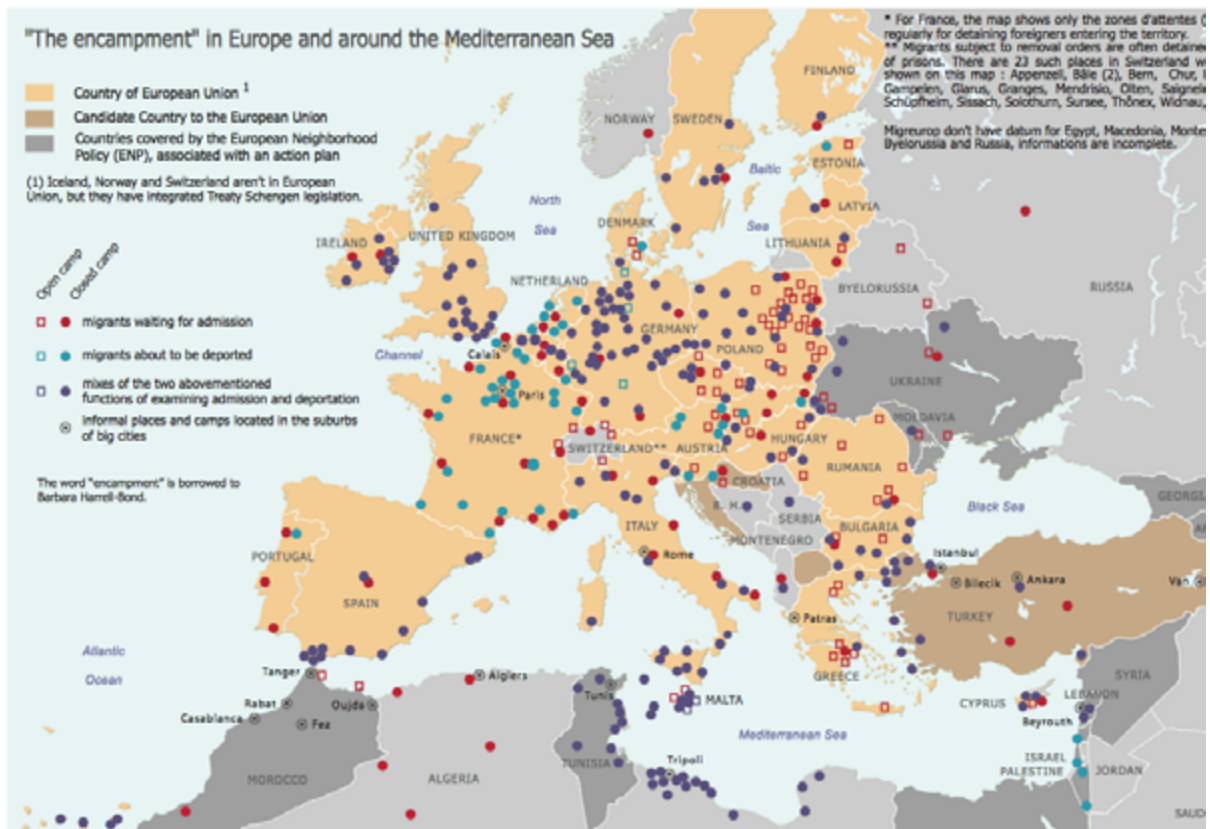
2. 1. 3 Η πολιτική της ΕΕ για την ενίσχυση των εξωτερικών συνόρων της

Προκειμένου να αντιμετωπίσει τα αυξημένα κύματα μετανάστευσης και επηρεασμένη από την πολιτική της Αυστραλίας και των Η.Π.Α., η ΕΕ κατά την προηγούμενη δεκαετία προσανατολίστηκε στην θωράκιση των εξωτερικών συνόρων της. Η πολιτική της απέβλεπε στην ενίσχυση των συνοριακών κρατών-μελών της, με ανάπτυξη τεχνικών για την αποτελεσματική παρεμπόδιση της παράτυπης εισόδου, αλλά και στην εφαρμογή νομοθεσίας, βάση της οποίας οι χώρες εισόδου συγκρατούν εντός των συνόρων τους τους νεοεισερχόμενους, και σε περιπτώσεις που εκείνοι εισέλθουν σε κράτος της ενδοχώρας, επαναπροωθούνται σε αυτές (Δουβλίνο II, Δουβλίνο III). Όσον αφορά τις μεθόδους που εφαρμόστηκαν για την παρεμπόδιση της διέλευσης, συστάθηκε ο ευρωπαϊκός οργανισμός για την διαχείριση των εξωτερικών συνόρων Frontex, σύμφωνα με τον Ε.Κ. (L 349/ 25.11.2004). Υπό την επίβλεψη της Frontex έχουν πραγματοποιηθεί θαλάσσιοι περίπολοι στις ακτές της Μεσογείου και της Δυτικής Αφρικής, κατά τις οποίες χρησιμοποιήθηκαν και οι ομάδες ταχείας επέμβασης RABIT, που επενέβαιναν για την παρεμπόδιση των εισόδων σε περιοχές που τα σύνορα είναι εύκολο να παραβιαστούν. Οι επιχειρήσεις αυτές έχουν καταγγεληθεί από την οργάνωση Human Rights Watch, ότι παραβιάζουν τα δικαιώματα του ανθρώπου λόγω των μεθόδων τους (ανιχνευτικά ελικόπτερα, αστυνομικούς σκύλους, οχήματα περιπολιών), ενώ έχουν χρησιμοποιηθεί και στα

ελληνοτουρκικά σύνορα κατά τον Νοέμβριο του 2010 (Flynn, 2004: 185-187).

Επιπλέον, η ΕΕ προχώρησε στην επέκταση και αύξηση του δυναμικού των υπηρεσιών κράτησης στις χώρες που αποτελούν πύλες εισόδου και ειδικότερα στην Ισπανία, την Ιταλία και κυρίως στην Ελλάδα. Ωστόσο, κατά το 2010, ύστερα από καταδίκη της Ελλάδας από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο λόγω της παραβίασης δικαιωμάτων ενός πρόσφυγα και έπειτα από επανειλημμένες εκθέσεις από διεθνείς οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στις οποίες παρουσιάζονταν η κατάσταση εξευτελιστική όσον αφορά την κράτηση μεταναστών στην συγκεκριμένη χώρα, αρκετά κράτη της ΕΕ (Γερμανία, Μ. Βρετανία, Αυστρία, Δανία, Ισλανδία κ.α.) ανέστειλαν για ένα χρόνο την εφαρμογή της συνθήκης Δουβλίνο II. (Flynn, 2004, σελ.188-189)

Κατά την πολιτική των ΗΠΑ και της Αυστραλίας, εφαρμόζεται η σύναψη συμφωνιών με τα εξωτερικά κράτη που χρησιμοποιούνται ως πύλες εισόδου ή αποτελούν χώρες αποστολής μεταναστών, προκειμένου να ιδρύονται εκεί και να λειτουργούν κέντρα κράτησης των μεταναστών και προσφύγων τους. Αυτό το μέσο μεταναστευτικής πολιτικής ενώ δεν έχει παρατηρηθεί επίσημα στην πολιτική της ΕΕ, υπάρχουν κάποια παραδείγματα που παραπέμπουν εκεί. Ειδικότερα, κατά το 2006 το ισπανικό κράτος προκειμένου να ελέγξει το μεταναστευτικό ρεύμα από την Αφρική στα Κανάρια Νησιά, συνεισέφερε στο να δημιουργηθεί ένα κέντρο κράτησης στην Μαυριτανία. Επιπρόσθετα, μια περίπτωση έμμεση εμπλοκής της ΕΕ με την κατασκευή Κέντρων Κράτησης σε γειτονικές χώρες της, παρατηρείται κατά το 2007 με το πρόγραμμα Twinning της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το οποίο υλοποίησε δράσεις για «Υποστήριξη της ικανότητας της Τουρκίας για καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και την σύσταση Κέντρων Απομάκρυνσης για τους παράνομους μετανάστες», που περιλάμβαναν την κατασκευή δύο κέντρων κράτησης. (Flynn, 2004, σελ.188-189)

Εικόνα 2., Χάρτης με τα σημεία των χώρων κράτησης μεταναστών στις χώρες της Ευρώπης και στις χώρες- εξωτερικά συνόρα της, Πηγή: Migreurop, διαθέσιμο στο <http://www.migreurop.org/>, πρόσβαση

05/09/2014

2.2 Η κράτηση των παράτυπων μεταναστών στην Ελλάδα

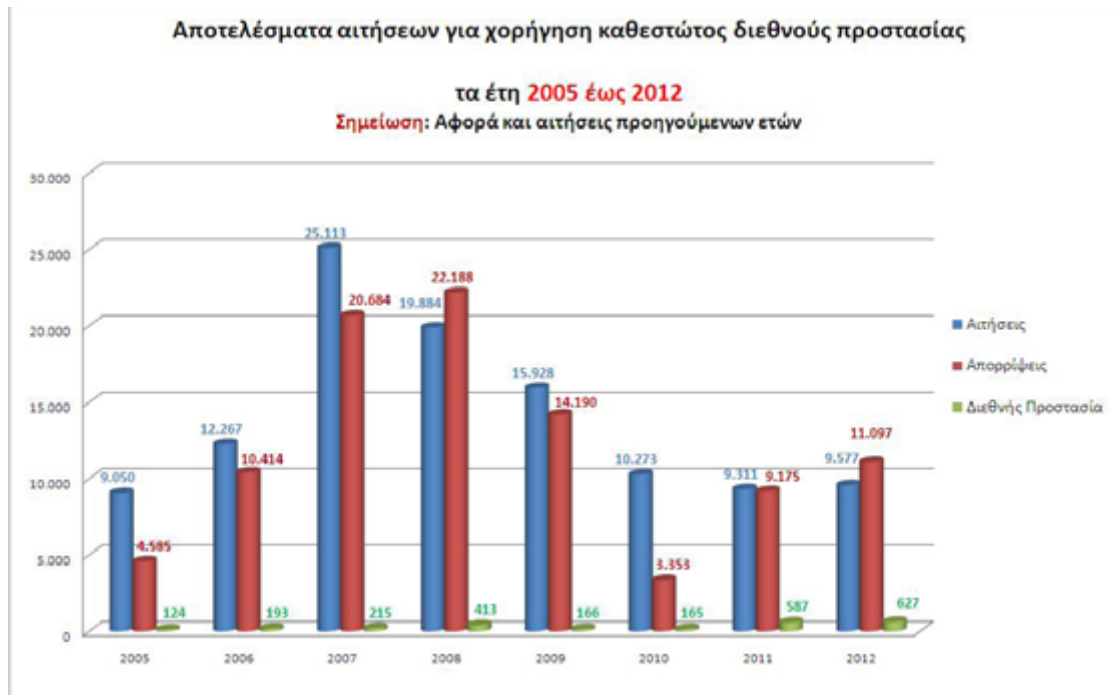
2.2.1 Η πολιτική της Ελλάδας για την παράτυπη μετανάστευση

Την τελευταία δεκαετία, μέσω της επιχειρησιακής και οικονομικής υποστήριξης που παρέχεται στην Ελλάδα από την ΕΕ, έχει διαμορφωθεί ένα πλαίσιο μεταναστευτικής πολιτικής, το οποίο δίνει έμφαση στην ενίσχυση των συνόρων, την κράτηση και την απομάκρυνση (Majcher, Flynn, 2014:3-4).

Ειδικότερα, την τελευταία τετραετία, μέσω των προγραμμάτων «Ασπίδα» για τον έλεγχο κυρίως των χερσαίων συνόρων και «Ποσειδών» για τα θαλάσσια, η ελληνική πολιτική περιόρισε τις απόπειρες διέλευσης των συνόρων. Αυτές οι επιχειρήσεις έγιναν με την συνεργασία της υπηρεσίας ελέγχου των συνόρων της ΕΕ (Frontex). Ωστόσο, οι πρακτικές που εφαρμόζονται για τον σκοπό αυτό έχουν καταγγεληθεί από τις ανθρωπιστικές οργανώσεις, λόγω των συχνών περιστατικών βίας κατά την διάρκεια τους. Πιο συγκεκριμένα, η πιο γνωστή και επικίνδυνη τεχνική είναι αυτή της «εξαναγκασμένης απόθησης» - “push back”, κατά την οποία τα σκάφη στα οποία επιβαίνουν οι παράτυποι μετανάστες εξωθούνται στην ακτή των απέναντι συνόρων (Τουρκία) (<http://migrant.diktio.org/node/402>). Μάλιστα, τον Ιανουάριο του 2014, τέτοιου είδους επιχείρηση στις ακτές του νησιού Φαρμακονήσι στον Νότιο Αιγαίο, οδήγησε στον θάνατο 12 ατόμων. Οι πρακτικές μετά τον εντοπισμό των εισερχομένων, περιλαμβάνουν την παροχή πρώτων βοηθειών και ιατρικών εξετάσεων, μετέπειτα την ταυτοποίηση των στοιχείων τους και ύστερα την κράτηση. Βάση του Ν.3907/2011, κατά το διάστημα της ταυτοποίησης, της παροχής των απαραίτητων υπηρεσιών και του διαχωρισμού των ευάλωτων ομάδων, οι μετανάστες θα πρέπει να κρατούνται στα ΚΕ.Π.Υ. και οι ειδικές ομάδες σε ανοιχτά κέντρα φιλοξενίας. Πρακτικά όμως, τα ΚΕ.Π.Υ. που λειτουργούν μέχρι σήμερα δεν επαρκούν για την κάλυψη των αναγκών, όπως και οι δομές φιλοξενίας, οπότε οι μετανάστες μεταφέρονται σε Κέντρα Προαναχωρησιακής Κράτησης (Ε.Χ.Π.Α).

Παρόλο που η κεντρική πολιτική ενέτεινε τα μέτρα απομάκρυνσης, χρησιμοποιώντας τις διαδικασίες της σύλληψης και της διοικητικής κράτησης, μέχρι τώρα έχει αποδειχθεί ότι, κυρίως για τους προερχόμενους από ασιατικές-αφρικανικές χώρες τα ποσοστά απομάκρυνσης, παραμένουν χαμηλά. Το γεγονός αυτό εξηγείται με το ότι η διαδικασία απέλασης είναι πιο περίπλοκη για αυτές τις χώρες, ενώ σε πολλές περιπτώσεις οι προερχόμενοι αιτούνται άσυλο διεθνής προστασίας. Το νομικό καθεστώς για τους αιτούντες άσυλο είναι ότι από την στιγμή που

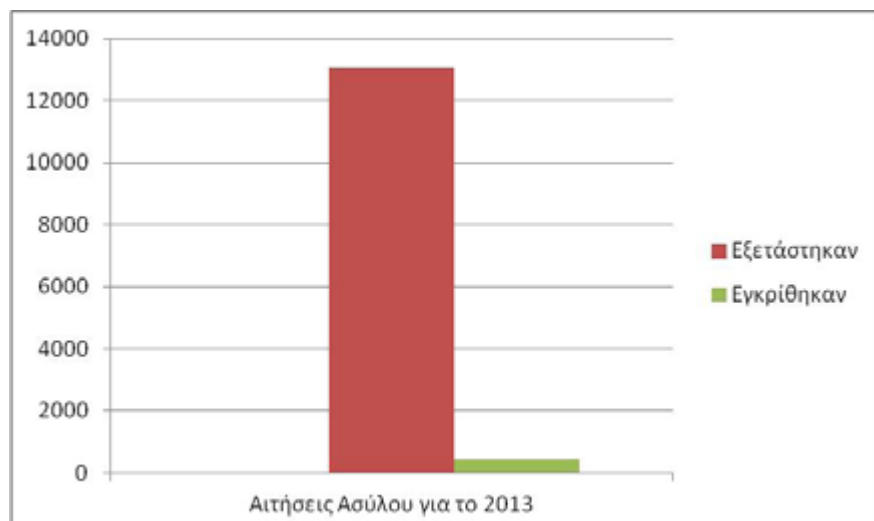
έκαναν την αίτηση, σε περίπτωση που δεν εγκριθεί θα πρέπει να περάσει ένα διάστημα τουλάχιστον δύο ετών μέχρι την διαδικασία απέλαισης (Triandafyllidou, 2013: 14). Έτσι, από την μία μεριά παρατηρείται πολύ μεγάλος αριθμός συλλήψεων και αύξηση των απελάσεων, από την άλλη όμως οι απελαθέντες είναι κυρίως όσοι κατάγονται από την Αλβανία. Μετά την Αλβανία στις απελάσεις με μικρότερα ποσοστά έρχονται οι υπήκοοι Αφγανιστάν, Ιράκ και Πακιστάν (Triandafyllidou, 2013: 14).

Διάγραμμα 2., Πηγή Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, <http://www.astynomia.gr/>,

Πρόσβαση στις 3/08/2014

Διάγραμμα 3,
 Πηγή: <http://www.yrpt.gr/>, Πρόσβαση
 στις 3/08/2014,
 Ιδία επεξεργασία

Όσον αφορά την παροχή ασύλου το ποσοστό είναι εξαιρετικά χαμηλό (βλ. και πίνακα). Το συγκεκριμένο θέμα σχετίζεται και με το γενικότερο πρόβλημα στην πολιτική διαχείρισης της μετανάστευσης στην Ελλάδα, η οποία έχει ανατεθεί μεταξύ τεσσάρων διαφορετικών Υπουργείων: το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, το Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Πρόνοιας. Προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ελλείψεις όσον αφορά την διαχείριση θεμάτων ασύλου και μετανάστευσης, οι ελληνικές αρχές κατά το 2010, ανέπτυξαν ένα σχέδιο δράσης. Στα πλαίσια αυτού του σχεδίου, εγκρίθηκε και ο νόμος του 2011, ο οποίος προβλέπει τα Κέντρα Πρώτης Υποδοχής, τα οποία αποσκοπούν στον έλεγχο και την ταυτοποίηση των ατόμων που εισέρχονται παράνομα στην χώρα, ενώ παράλληλα διαχωρίζονται τα άτομα που χρήζουν ειδικής προστασίας. (FRA, 2011: 14-15)

Με σκοπό τον εντοπισμό και την σύλληψη των παράτυπα διαμένοντων μεταναστών, εφαρμόστηκαν οι αστυνομικές επιχειρήσεις «Ξένιος Ζεύς», από τον Αύγουστο του 2012 μέχρι σήμερα. Αρχικά, έλαβαν χώρα στην Αττική, των Έβρο και την Πάτρα, αργότερα επεκτάθηκαν σε σχεδόν όλες τις Π.Ε. της χώρας. Οι επιχειρήσεις αυτές πραγματοποιούν μαζικές προσαγωγές ατόμων, κυρίως ασιατικής και αφρικανικής καταγωγής, τα οποία ελέγχονται κυρίως λόγω της εξωτερικής τους εμφάνισης. Η κατάσταση αυτή διαφαίνεται και από τα στοιχεία των πρώτων μηνών εφαρμογής της επιχείρησης (Αύγουστος 2012- Φεβρουάριος 2013), κατά τα οποία μόνο το 6% των προσαχθέντων από την αστυνομία, συλλήφθηκε. (<http://www.efsyn.gr/?p=86178>)

Οι συλληφθέντες από τις επιχειρήσεις «Ξένιος Ζεύς», όπως και οι παράτυπα εισερχόμενοι που εντοπίζονται στα σύνορα (αν δεν κρατηθούν αρχικά σε ΚΕΠΥ ή με την λήξη την διαμονή τους σε αυτό), μεταφέρονται στα Κέντρα Προαναχωρησιακής Κράτησης Αλλοδαπών, όπου και κρατούνται. Πλέον, με βάση γνωμοδότηση που εξέδωσε το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (02/2014), επιτρέπεται η παράταση της κράτησης και πέραν των 18 μηνών αν μέχρι τότε έχει εκδοθεί απόφαση επιστροφής ή απέλασης, αλλά λόγω μη συνεργασίας του αλλοδαπού ή του αρμόδιου προξενείου του, δεν πραγματοποιήθηκε. (ΝΣΚ, 2014)

Η κράτηση των παράτυπων μεταναστών, έχει προκαλέσει πλήθος επικρίσεων από τον ΟΗΕ και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, τα οποία αναφέρουν ότι οι συνθήκες κράτησης παραβαίνουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και ανέρχονται σε εξευτελιστική μεταχείριση. (Majcher, Flynn, 2014: 9)

2.2.2 Η διοικητική κράτηση αλλοδαπών πριν την δημιουργία των Ε.Χ.Π.Α. και των

Κ.Ε.Π.Υ

Η κράτηση όσων παραβαίνουν τις ισχύουσες διαδικασίες για την είσοδο, την έξοδο, την παραμονή και την εργασία, έχει κατοχυρωθεί θεσμικά από τον το 1991 με τον Ν. 1975, ο οποίος μάλιστα προέβλεπε ποινή έως 5 χρόνων για τους παράνομα εισερχόμενους. (Ν. 1975/1991 ΦΕΚ Α 184/ 4-12-1991). Ωστόσο, η διοικητική κράτηση, με την μορφή που εφαρμόζεται σήμερα, δηλαδή για τους «εν αναμονή απέλασης» εμφανίστηκε, το 2001. Τότε, ο Ν.2910 όριζε, πως ο αλλοδαπός για τον οποίο εκκρεμούσε διαδικασία ή απόφαση απέλασης και κρινόταν ύποπτος φυγής ή επικίνδυνος για την δημόσια τάξη, κρατούταν εν αναμονή της απέλασης του σε ειδικούς χώρους, ενώ το συνολικό διάστημα της κράτησης δεν έπρεπε να υπερβαίνει τους τρεις μήνες. (Ν.2910/ 2001 ΦΕΚ Α 91/ 2-05-2001)

Οι ειδικοί χώροι, για τους οποίους γίνεται λόγος στο νομικό πλαίσιο, ήταν πριν την δημιουργία των Ε.Χ.Π.Α., δηλαδή των αποκλειστικά σχεδιασμένων χώρων για την κράτηση, είτε τα κρατητήρια των Αστυνομικών Τμημάτων, του Λιμενικού Σώματος και τα συνοριακά φυλάκια, είτε άλλοι χώροι, οι οποίοι λειτούργησαν προσωρινά για την κάλυψη των αναγκών αυτών. Εγκαταστάσεις όπως οι τελευταίες, που σε κάποιες περιπτώσεις μπορεί να ήταν και ιδιωτικοί χώροι, οι οποίοι ενοικιάζονταν από τον δήμο, εντοπίζονται κυρίως σε νησιά του Αιγαίου (Χίος, Κρήτη, Δωδεκάνησα) και σε άλλες περιοχές που συνδέονται με τις πύλες εισόδου στην χώρα (Ανατολική Μακεδονία και Θράκη). Ακόμα, έχουν εντοπιστεί σε περιοχές με έντονη γεωργική δραστηριότητα, όπου διαμένουν κυρίως μετανάστες που εργάζονται στον αγροτικό τομέα (Θεσσαλία, Πελοπόννησος) (Έργων Εξύβριση, 2007: 11-12)

Σχετικά με το κομμάτι της κράτησης, που πραγματοποιείται σε κτίρια της αστυνομίας ή στρατιωτικά φυλάκια, οι παρατηρήσεις αφορούν την παρατεταμένη κράτηση, την έλλειψη βασικών υποδομών, κυρίως υγιεινής, τις υλικές ελλείψεις, την ανυπαρξία προαυλισμού και σε κάποιες περιπτώσεις τον υπερπληθυσμό σε σχέση με την χωρητικότητα των εν λόγω χώρων. Ουσιαστικά πρόκειται για χώρους οι υποδομές των οποίων επαρκούν μόνο για ολιγοήμερη κράτηση, συστηματικά όμως, έχει παρατηρηθεί το αντίθετο. Ειδικότερα, στην περίπτωση των ανηλίκων αντί να παραπέμπονται σε δομές φιλοξενίας, η κράτηση τους ξεπερνούσε τα διαστήματα των 5 μηνών (ΕΕΔΑ, 2012: 89). Έπειτα από έρευνες της Ύπατης Αρμοστείας για τους Πρόσφυγες στα κύρια τμήματα Συνοριακής Φύλαξης στην περιοχή του Έβρου, διαπιστώθηκαν κακές συνθήκες υγιεινής, μη διαχωρισμός των κρατούμενων (ανδρών, γυναικών

και ασυνόδευτων ανηλίκων) και περιορισμένη πρόσβαση σε ιατρική περίθαλψη. Ακόμη, έχουν υπάρξει καταγγελίες στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων (CPT) για βίαιη μεταχείριση των εγκλείστων από το αρμόδιο προσωπικό φύλαξης, κατά τη διάρκεια της κράτησής τους (ΕΕΔΑ, 2012: 89). Όπως διαπιστώνει και η ετήσια έκθεση της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, η αδυναμία της κεντρικής διοίκησης για την λειτουργία ενός αποτελεσματικού συστήματος διαχείρισης της μετανάστευσης, εναποθέτει το μεγαλύτερο όγκο ευθυνών στις τοπικές αρχές και στην διαίονιση αποτυχημένων πρακτικών, οι οποίες συνεπάγονται καταπατήσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (ΕΕΔΑ, 2012: 89).

Οι πρόχειρες - προσωρινές εγκαταστάσεις, που έχουν κατά καιρό χρησιμοποιηθεί για την κράτηση των αλλοδαπών, παρατηρούνται στις εξής τυπολογίες χώρων: πρώην βιοτεχνίες ή αποθήκες, υπαίθρια καταλύματα (κατασκηνώσεις), σε εμπορευματοκιβώτια (containers) και σε ξενοδοχεία. Κάποιες φορές χώροι κράτησης λειτούργησαν και σε εγκαταστάσεις αεροδρομίων (Χανιά, Αθήνα). Συχνότερα συναντούνται σε μη κατοικημένες περιοχές, εκτός του αστικού ιστού, ενώ η πρόσβαση σε αυτούς είναι περιορισμένη, καθώς συνδέονται με το βασικό οδικό δίκτυο μέσω αγροτικών δρόμων, ή χωματόδρομων. Ακόμα, για την συγκεκριμένη κατηγορία χώρου παρατηρείται και η μη ύπαρξη σήμανσης, ενώ οι χώροι πλησίον τους είναι συνήθως είτε εγκαταλελειμμένα κελύφη και υπαίθριοι χώροι, είτε χώροι στάθμευσης, συνεπώς δεν υπάρχει σε καθημερινή βάση ανθρώπινη δραστηριότητα σε αυτούς (Εργων Εξύβριση, 2007: 11-12).

2.2.3 Θεσμικό πλαίσιο και εναρμόνιση με τις ευρωπαϊκές κατευθύνσεις

Βασικό πλαίσιο

Το ισχύον θεσμικό πλαίσιο των κέντρων κράτησης μεταναστών, διαμορφώθηκε κυρίως από τα παρακάτω νομοθετήματα:

(1) τον Ν. 3386/ 2005 (ΦΕΚ Α 212/23-08-2005) «Για την είσοδο , διαμονή και κοινωνική ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια», ο οποίος παρέχει το βασικό πλαίσιο που διέπει την είσοδο και την έξοδο των παράτυπων αλλοδαπών και ρυθμίζει την κράτηση, και την τροποποίηση του τον Ν.4075/ 2012 (ΦΕΚ Α/89/11-04-2012), ο οποίος επέκτεινε τις υγειονομικές διατάξεις κράτησης των μεταναστών και αιτούντων άσυλο.

(2) τον Ν. 3907/ 2011 (ΦΕΚ Α 7/26-01-2011), «Ίδρυση της Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής», με τον οποίο αποκτά νομική υπόσταση η σχετική Ευρωπαϊκή Οδηγία 2008/115/ΕΚ. Ο οποίος τροποποιήθηκε με τον Ν.4058/2012 (ΦΕΚ Α 63 / 22-3-2012), όπου στο άρθρο 18 του, ορίζει το προσωπικό λειτουργίας των Υπηρεσιών Ασύλου και Πρώτης Υποδοχής.

(3) τα Π. Δ. 116/2012 (ΦΕΚ Α/201/19-10-2012), Π.Δ. 114/ 2010 (ΦΕΚ Α/195/22-11-2010) και Π.Δ. 113/2013 (ΦΕΚ Α-146-14/06/2013) βάση των οποίων, θεσμοθετήθηκε η κράτηση των αιτούντων άσυλο, και παρατάθηκε κατά έναν χρόνο το επιτρεπόμενο διάστημα της.

Διάστημα και αίτια κράτησης

Μετά από τις τροποποιήσεις της ισχύουσας νομοθεσίας, το διάστημα κράτησης μέσα σε περίπου 10 χρόνια αυξήθηκε από τους 3εις στους 18 μήνες. Για την ακρίβεια ο Ν.3386/ 2005, στην παράγραφο 3 του άρθρου 76, αύξησε την διάρκεια από τους 3εις στους 6 μήνες, ενώ ο επόμενος Ν. 3907/ 2011 όρισε την δυνατότητα παράτασης μέχρι 12 μήνες, για τις περιπτώσεις που έχει εκδοθεί απόφαση απέλασης, αλλά η διαδικασία παρακωλύεται (λόγω μην συνεργασίας της χώρας προέλευσης ή άρνησης του αλλοδαπού να συνεργαστεί). Ωστόσο, σε επόμενο άρθρο (33), του Ν. 3907/ 2011, εμφανίζεται άλλη μια παράμετρος, αυτή της «έκτακτης ανάγκης», κατά την οποίαν λόγο υπερβολικού φόρτου, η δικαστική εξέταση της προσφυγής του αλλοδαπού να ακυρώσει την απόφαση επαναπροώθησης του, υπάρχει περίπτωση να καθυστερεί σε σχέση με το προβλεπόμενο όριο, και κατά το διάστημα της καθυστέρησης η κράτηση παρατείνεται. Έτσι, με την παραπάνω ρύθμιση, καθιερώνεται η κράτηση αιτούντων

άσυλο, το όριο της οποίας ορίζεται από το Π.Δ . 116/ 2012 (Τροποποίηση του Π.Δ. 114/ 2010), στο οποίο αναφέρεται ότι μπορεί να φθάσει μέχρι και τους 12 μήνες.

Στον Ν. 3386/ 2005, οι λόγοι για τους οποίους ο αλλοδαπός, για τον οποίο εκκρεμεί απόφαση απέλασης, κρίνεται ότι πρέπει να τεθεί υπό διαδικασία κράτησης είναι οι εξής:

1. εμφανίζει ένα κίνδυνο διαφυγής
2. αποφεύγει ή παρεμποδίζει την προετοιμασία της επιστροφής ή τη διαδικασία απομάκρυνσης
3. αποτελεί απειλή για τη δημόσια τάξη ή την εθνική ασφάλεια
4. η παρουσία του στο ελληνικό έδαφος είναι επικίνδυνη για την δημόσια υγεία

Έπειτα, ο Ν.4075/2012, τροποποίησε τον Ν. 3386/2005, επεκτείνοντας τους λόγους κράτησης για θέματα που σχετίζονται με την δημόσια υγεία. Οι παράτυποι μετανάστες μπορούν να κρατούνται , εφόσον συνιστούν κίνδυνο για τη δημόσια υγεία εξαιτίας μιας μολυσματικής ασθένειας, ανήκουν σε μια ομάδα ευάλωτη σε μολυσματικές ασθένειες , ή ζουν σε συνθήκες που δεν πληρούν τις ελάχιστες προδιαγραφές υγιεινής . Η απόφαση αυτή επικρίθηκε αρκετά, τόσο από τον Ειδικό Εισηγητή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των Μεταναστών, όσο και από το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και την Επιτροπή του ΟΗΕ κατά των Βασανιστηρίων, καθώς όπως υποστηρίχτηκε τα μέτρα αυτά εισάγουν διακρίσεις, δεν συμβαδίζουν με το διεθνές δίκαιο, ενώ τα ιατρικά προβλήματα συνδέονται με τις συνθήκες κράτησης και θα μπορούσαν να επιλυθούν με κατάλληλα ιατρικά μέτρα. (Majcher, Flynn, 2014:5)

Ουσιαστικά λοιπόν, τόσο σχετικά με το διάστημα παραμονής, όσο και με τις αιτίες κράτησης, η νομική τους υπόσταση καθιερώνεται μέσα σε ένα καθεστώς εξαίρεσης. Τα κέντρα κράτησης επεκτείνονται σε μεγαλύτερα τμήματα του πληθυσμού, μέσω της εδραίωσης τους από μια έκτακτη ρύθμιση, την ίδια στιγμή που, ο Υπουργός Υγείας δήλωνε ότι το κέντρο της Αθήνας βρίσκεται σε υγειονομικό κίνδυνο, εξαιτίας της παρουσίας «λαθρομεταναστών». (<http://www.aftodioikisi.gr/ipourgeia/loverdos-igeionomiki-diataxi-gia-ti-vomva-lathrometanastes-sto-kentro>). Αντίστοιχα, για όσους αιτούνται προσφυγικό άσυλο, ενώ με βάση τα άρθρα 26 και 31 της Διεθνούς Σύμβασης για το Καθεστώς των Προσφύγων Ν.Δ. 3989/1959 (ΦΕΚ 201, τ. Α'), δεν επιτρέπεται να τους επιβάλλονται κυρώσεις λόγω παράνομης διαμονής, εκτός εξαιρέσεων, μέσω των Π.Δ. 116/ 2012 και 113/2013, το

οποίο επικαλείται την περίπτωση έκτακτης ανάγκης (2008/115/EK/ ,άρθρο 18), η εξαίρεση γίνεται ο κανόνας.

Ανήλικοι

Σχετικά με την κράτηση των ανηλίκων, με βάση το άρθρο 17 της ευρωπαϊκής Οδηγίας 2008/115/EK, αυτή θα πρέπει να αποτελεί έσχατη λύση και η προτεραιότητα είναι να παραπέμπονται σε ειδικές δομές ανοιχτής φιλοξενίας (Οδηγία 2008/115/EK). Όμως, το υπάρχον δυναμικό τέτοιων υποδομών στην Ελλάδα είναι πάρα πολύ μικρό. Έτσι, οι ανήλικοι καταλήγουν να βρίσκονται υπό κράτηση. Αυτή την εποχή μάλιστα, τα ανοιχτά κέντρα φιλοξενίας, φορείς διαχείρισης των οποίων είναι σχετικές ΜΚΟ, αντιμετωπίζουν και ζητήματα βιωσιμότητας λόγω προβλημάτων στην χρηματοδότηση (UNHCR, 2012).

Ε.Χ.Π.Α.

Στο άρθρο 81 του Ν.3386/ 2005 , εμφανίζονται οι Ειδικοί Χώροι Παραμονής Αλλοδαπών (Ε.Χ.Π.Α), στους οποίους κρατούνται οι αλλοδαποί, για τους οποίους συντρέχουν οι παραπάνω λόγοι, και μέχρις ότου ολοκληρωθούν οι διαδικασίες της απέλασης τους παραμένουν σε ειδικούς χώρους, οι οποίοι ιδρύονται με απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Δημόσιας Τάξης. Οι προδιαγραφές και οι όροι λειτουργίας των χώρων αυτών καθορίζονται με την ίδια απόφαση, ενώ την ευθύνη της φύλαξης των χώρων αυτών έχει η Ελληνική Αστυνομία. Οι Ε.Χ.Π.Α., λειτουργούν υπό την ευθύνη και την επιμέλεια των οικείων Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, σύμφωνα με τα σχέδια ‘ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΟ’ και ‘ΒΑΛΚΑΝΙΟ’.

Από τις οικείες Αστυνομικές Διευθύνσεις, έχουν καθοριστεί ώρες επισκεπτηρίου, κατά την διάρκεια του οποίου οι κρατούμενοι έχουν τη δυνατότητα να τους επισκεφθούν συγγενικά τους πρόσωπα, οι δε Συνήγοροί τους έχουν την δυνατότητα να τους επισκεφθούν και να συνομιλήσουν μαζί τους οποιαδήποτε ώρα, χωρίς την παρουσία Αστυνομικού.

Επιπροσθέτως, για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που ανακύπτουν στους Ε.Χ.Π.Α. από τις αρμόδιες Αστυνομικές Διευθύνσεις, πραγματοποιούνται σχετικές συναντήσεις-συσκέψεις, αλλά και συζητήσεις με τους αρμόδιους φορείς, κυρίως για θέματα που αφορούν την παροχή ιατρικών υπηρεσιών πρωτοβάθμιας περίθαλψης, προγραμμάτων ψυχικής υγείας, αλλά και βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης των κρατουμένων.

ΚΕ.Π.Υ.

Προκειμένου να ρυθμιστούν οι όποιες ανεπάρκειες και ελλείψεις, που είχαν παρατηρηθεί στους Ε.Χ.Π.Α., αλλά και να αντιμετωπιστεί πιο αποτελεσματικά το ζήτημα των προσφύγων και των ευάλωτων ομάδων, μια επιπλέον λειτουργία εγκρίθηκε σύμφωνα με τον Ν.3907/2011 και τροποποιήθηκε με την ΚΥΑ του 2012, εκείνη των Κέντρων Πρώτης Υποδοχής (ΚΕ.Π.Υ.). Τα ΚΕ.Π.Υ. προορίζονται για τις νεοεισερχόμενες μικτές μεταναστευτικές ροές. Οι διαδικασίες που διεξάγονται στους χώρους αυτούς είναι η καταγραφή, η ταυτοποίηση, ιατρικοί έλεγχοι, εντοπισμός αιτούντων άσυλο και διαχωρισμός σε κατηγορίες (ασυνόδευτοι ανήλικοι, ευάλωτες ομάδες), ώστε να γίνει προετοιμασία για τις περαιτέρω διαδικασίες (πχ. Ασυνόδευτοι ανήλικοι - Ανοιχτά Κέντρα Φιλοξενίας). Σκοπός είναι τα ΚΕ.Π.Υ. να δημιουργηθούν στις περιοχές της επικράτειας που εντοπίζεται πρόβλημα αυξημένων μεταναστευτικών ροών, δηλαδή κυρίως στα νησιά Βορείου και Νοτίου Αιγαίου και στην Π.Ε. Έβρου. Η παραμονή σε αυτούς τους χώρους δεν θα πρέπει να ξεπερνά το διάστημα των 25 ημερών, ενώ πρόκειται για χώρους που φυλάσσονται από αστυνομικές δυνάμεις και απαγορεύεται η έξοδος από αυτούς. Οι χώροι τους οποίους θα πρέπει να περιλαμβάνουν ορίζονται με βάση το άρθρο 6 του Ν. 3907/2011 είναι οι εξής:

“α. διοικητικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων ειδικών χώρων για τις διαδικασίες καταγραφής και εξακρίβωσης

β. κοιτώνων παραμονής που διαμένουν οι υπήκοοι τρίτων χωρών που υπόκεινται σε διαδικασία πρώτης υποδοχής, συμπεριλαμβανομένων κοιτώνων για όσους έχουν υποβάλει αίτημα διεθνούς προστασίας, όπου αυτό είναι δυνατό

γ. ιατρείου – αναρρωτηρίου δ. εστιατορίου– μαγειρείου

ε. προαλισμού– αναψυχής και θρησκευτικής λατρείας (κοινού για όλες τις θρησκείες και δόγματα)

στ. ενημέρωσης των υπηκόων τρίτων χωρών

ζ. συναντήσεων με συγγενείς, φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών και δικηγόρους

η. συναντήσεων κατ' ιδίαν στις περιπτώσεις ευάλωτων περιπτώσεων που να εξασφαλίζουν συνθήκες εμπιστευτικότητας και ασφάλειας του προσωπικού της υπηρεσίας

θ. διεκπεραίωσης θεμάτων Ασύλου”

Χωροθέτηση

Όπως διαπιστώνεται από τους Ν. 3386/2005 και 3907/2011, δεν διατυπώνονται διατάξεις, ως προς τις προδιαγραφές χωροθέτησης των Ε.Χ.Π.Α. και Κ.Ε.Π.Υ. στον χώρο. Ένας συλλογισμός θα ήταν ότι, εγκαθίστανται βάση των προδιαγραφών που έχουν τεθεί στο Ε.Π.Χ.Σ.Α.Α. Καταστημάτων Κράτησης (ΦΕΚ 1575Β΄/28-11-01). Ωστόσο, το ζήτημα ότι το παραπάνω ειδικό πλαίσιο χρονολογείται πριν την δημιουργία των εν λόγω χώρων, καθώς και το ότι αναφέρει συγκεκριμένα τις χρήσεις στις οποίες απευθύνεται, καθιστούν τον συλλογισμό αυθαίρετο.

Σχετικά με τα πιο πρόσφατα θεσμικά κείμενα, μια πρώτη αναφορά εντοπίζεται στο άρθρο 39 του νομοσχεδίου, το οποίο τέθηκε προς διαβούλευση από τις 29/01 μέχρι τις 21/02/2014, όπου κατηγοριοποιεί τις «εγκαταστάσεις υποδοχής μεταναστών» στις ιδιαίτερες χρήσεις γης, οι οποίες χωροθετούνται σε χωρικές ενότητες. (<http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=QPeNllwWUu8%3d&tabid=367&language=el-GR>). Άλλες χρήσεις του ίδιου άρθρου, είναι: στρατιωτικές εγκαταστάσεις, κοιμητήρια, καταστήματα κράτησης, πίστες αγώνων και εκθεσιακοί χώροι. Από το παραπάνω, γεννιέται μια πρώτη εντύπωση για την τάση απομάκρυνσης των συγκεκριμένων εγκαταστάσεων προς τον εξωαστικό χώρο, η οποία επιβεβαιώθηκε με την τελική μορφή του παραπάνω νομοθετήματος, τον Ν. 4280/ 2014, με τίτλο «Περιβαλλοντική αναβάθμιση και ιδιωτική πολεοδόμηση – Βιώσιμη ανάπτυξη οικισμών». Ειδικότερα, στο άρθρο 44 αναφέρονται είδη διατιθέμενων ακινήτων για την εγκατάσταση «κέντρων υποδοχής και φιλοξενίας μεταναστών». Πρόκειται για, εγκαταστάσεις εντός δασών και δασικών εκτάσεων, οι οποίες ανήκουν ιδιοκτησιακά στις Δασικές Υπηρεσίες και τα διαχειρίζεται το Υ.Π.Ε.Κ.Α., αλλά επειδή δεν υπάρχει άμεση αναγκαιότητα χρήσης τους, παραχωρούνται προς το δημόσιο ή προς τους Ο.Τ.Α. Ενδεικτικά, αναφέρονται: δασοφυλάκια, πυροφυλάκια, αποθήκες, δασικά κτίρια, εργοστάσια ξυλείας. (Ν. 4280/ 2014 ΦΕΚ 159/Α/8-8-2014). Παρατηρείται ότι, χρησιμοποιούνται οι όροι της φιλοξενίας και υποδοχής, οπότε δεν είναι σαφές αν εννοούνται και οι Ε.Χ.Π.Α. εκτός των ΚΕ.Π.Υ., καθώς όμως συχνά στο δημόσιο λόγο αναφέρονται και ως χώροι φιλοξενίας, εικάζουμε ότι πρόκειται για αυτούς.

Εσωτερική οργάνωση

Τον Νοέμβριο του 2012, με την ΚΥΑ 7001/2/1464/2012 με τίτλο “Ίδρυση Υπηρεσιών

Φύλαξης Εγκαταστάσεων Κράτησης Αλλοδαπών”, θεσπίζονται οι Υπηρεσίες Φύλαξης των Κέντρων Κράτησης Αχαρνών (Αμυγδαλέζας), Κορίνθου, Δράμας, Κομοτηνής, Ξάνθης, και ορίζονται οι αρμοδιότητές τους. Ως Αξιοματικοί Υπηρεσίας των Υπηρεσιών Φύλαξης, ορίζονται βαθμοφόροι αστυνομικοί. Οι στόχοι των Υ.Φ.Ε.Κ.Α με βάση το συγκεκριμένο νομικό κείμενο είναι οι εξής:

α. η παραλαβή, καταγραφή και ο έλεγχος των προς κράτηση αλλοδαπών

β. η μέριμνα για τη σίτιση, την ένδυση, την ιατρική εξέταση και τη διακομιδή τους σε νοσοκομεία ή κέντρα υγείας, εφόσον παρίσταται σχετική προς τούτο ανάγκη

γ. ο διαχωρισμός των ατόμων που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες και η κράτησή τους σε διακριτούς χώρους των εγκαταστάσεων σύμφωνα με τα ειδικώς οριζόμενα στον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας των Υ.Φ.Ε.Κ.Α.

δ. η μέριμνα για την ομαλή και ασφαλή λειτουργία των εγκαταστάσεων και την περιφρούρησή τους επί 24ώρου βάσεως

ε. η συνεχής παρακολούθηση της λειτουργίας του Κέντρου Κράτησης προς το σκοπό πρόληψης γεγονότων ή καταστάσεων που δύναται να διαταράξουν την ομαλή λειτουργία του στ. η συνεργασία με συναρμόδιες Αρχές, Υπηρεσίες και Φορείς προς το σκοπό παροχής ιατροφαρμακευτικής και ψυχοκοινωνικής φροντίδας και συμβουλευτικής στήριξης στα άτομα που κρατούνται στα Κέντρα Κράτησης και η μέριμνα για τη διερμηνεία στις περιπτώσεις που αυτό απαιτείται

ζ. η παραλαβή, η καταγραφή και φύλαξη των αντικειμένων που παραδίδονται από τους κρατούμενους κατά την άφιξή τους στο Κέντρο Κράτησης και η παράδοσή τους σε αυτούς με την αποχώρησή τους

η. η ενημέρωση των κρατουμένων για τα δικαιώματά τους και η παροχή πληροφοριών για την επιστροφή τους στις χώρες προέλευσής τους σε συνεργασία με άλλους Φορείς και Υπηρεσίες.» (ΚΥΑ 7001/2/1464, ΦΕΚ 3091/Β/22-11-12)

Καθώς, η νομοθεσία για την κράτηση δεν παρείχε λεπτομέρειες για την λειτουργία των Κέντρων Κράτησης, τις δικαιοδοσίες των Υπηρεσιών Φύλαξης, τις συνθήκες και την διαβίωση, μέχρι τότε, τον Μάρτιο του 2013, με απόφαση του αρχηγού της ΕΛ.ΑΣ. θεσπίστηκε ο Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας Υπηρεσιών Φύλαξης Εγκαταστάσεων Κράτησης

Αλλοδαπών. Ο κανονισμός αυτός διαχωρίζει τα στελέχη των Υπηρεσιών Φύλαξης, το οποίο απαρτίζεται από στελέχη της ΕΛ.ΑΣ. και Ιδιωτικών Επιχειρήσεων Παροχής Υπηρεσιών Ασφαλείας (Ι.Ε.Π.Υ.Α.). Άρα, σύμφωνα με τα παραπάνω οι Υ.Φ.Ε.Κ.Α. διαρθρώνονται σε Κλιμάκια ως εξής: «Κλιμάκιο Διοικητικής Υποστήριξης, Κλιμάκιο Εσωτερικής Λειτουργίας και Κλιμάκιο Φρούρησης και Εποπτείας». Οι ρόλοι των κλιμακίων συνοψίζονται στα εξής:

- «Διοικητικής Υποστήριξης- αρμόδιο για την εξασφάλιση της γραμματειακής, τεχνικής και γενικά της διοικητικής υποστήριξης της Υπηρεσίας
- Εσωτερικής Λειτουργίας- αρμόδιο για την παραλαβή, καταγραφή, τακτοποίηση και διαχείριση των αλλοδαπών που παραδίδονται προς κράτηση στην Υπηρεσία
- Φρούρησης και Εποπτείας-αρμόδιο για την φρούρηση των εγκαταστάσεων της Υπηρεσίας και την εποπτεία των χώρων κράτησης για την αποτροπή τυχόν παράνομων ενεργειών και καταστάσεων». (ΚΥΑ 6634/1–355613, ΦΕΚ 1851/Β/29-07-2013)

3. Τα κέντρα κράτησης μεταναστών στην Ελλάδα

3.1 Η κατανομή των Κέντρων Προαναχωρησιακής Κράτησης, ΚΕ.Π.Υ. και συμπληρωματικών δομών τους στον ελλαδικό χώρο

Παρόλο που τα κέντρα προαναχωρησιακής κράτησης θεσπίστηκαν νομικά από το 2011, και οι τοποθεσίες τους καθορίστηκαν κατά το διάστημα Απριλίου - Οκτωβρίου 2012, κάποια από αυτά στεγάστηκαν σε χώρους που λειτουργούσαν από πριν ως χώροι της αστυνομίας για την κράτηση των παράτυπων μεταναστών. Έτσι το πρώτο από αυτά στεγάστηκε στο Φυλάκιο Ορεστιάδας Έβρου, το οποίο λειτουργούσε από το 2007 με αυτά τα χαρακτηριστικά που προαναφέρθηκαν.

Η ικανότητα κράτησης μεταναστών στα έξι κέντρα προαναχωρησιακής κράτησης φέρεται να υπερβαίνει τα 6.000 άτομα, με 370 στο Φυλάκιο, 2.000 στην Αμυδαλέζα, 1.022 στην Κόρινθο, 480 στην Ξάνθη, 540 στην Κομοτηνή, 600 στο Παρανέστι Δράμας. Επιπλέον, η χώρα σκοπεύει να αυξήσει τη χωρητικότητα των προαναχωρησιακών κέντρων σε 10.000, με τη βοήθεια της συγχρηματοδότησης της ΕΕ. Τα υπό κατασκευή νέα κέντρα, σύμφωνα με ανακοίνωση του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης αναμένεται να έχουν ολοκληρωθεί ως το τέλος του 2014. Οι προβλεπόμενες περιοχές εγκατάστασης των νέων δομών είναι η Καρωτή Έβρου, η Ριτσώνα Ευβοίας και η Μόρια Λέσβου (χωρητικότητα 500 ατόμων), ενώ επίσης υπάρχει πρόταση και για κάποια περιοχή στην Δυτική Μακεδονία. (Υπ.ΠΡΟ.ΠΟ., 2013)

Τα στοιχεία προέρχονται από επίσημες πηγές και καταγραφές Μ.Κ.Ο: στοιχεία από αυτοψίες στους χώρους αυτούς από τον Συνήγορο του Πολίτη, τους Γιατρούς Χωρίς Σύνορα, το Global Detention Project¹, την ΜΚΟ Διεθνή Αμνηστία, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων (CPT) και αναφορές και απαντητικές επιστολές του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης. Σύμφωνα λοιπόν με τα δεδομένα αυτά, οι ακόλουθες εγκαταστάσεις έχουν χρησιμοποιηθεί με την μορφή που αναφέρονται (Ε.Χ.Π.Α, Κ.Ε.Π.Υ, Κέντρα Ταυτοποίησης) κατά τα έτη 2012-2014. Εκτός από αυτές τις νέες εγκαταστάσεις, είθισται να χρησιμοποιούνται και παλιότεροι χώροι κράτησης, με βασικότερο από αυτά εκείνο του τμήματος αλλοδαπών της ΕΛ.ΑΣ. στην λεωφόρο Πέτρου Ράλλη της Αθήνας, καθώς και πολλά τμήματα συνοριακής φύλαξης και τα αστυνομίας, τα οποία όμως δεν συμπεριλήφθηκαν στην έρευνα, ενώ δεν έχουν δοθεί και στοιχεία σχετικά με τον αριθμό των εγκλειστών σε αυτούς τους χώρους.

¹ Μη κερδοσκοπικό κέντρο ερευνών της Γενεύης, με αντικείμενο έρευνας την χρήση της κράτησης των μεταναστών ως απάντηση στην παγκόσμια μετανάστευση (www.globaldetentionproject.com)

Όνομασία	Κατάσταση	Τοποθεσία	Χωρητικότητα	Πληθυσμός ανά μέρα επίσκεψης	Κατηγορίες κρατουμένων	Είδος χώρου
Προαναχωρησιακό κέντρο κράτησης Αμυγδαλέζας	Ενεργό	Αμυγδαλέζα, Αττική	2,000 (2014)		Ενήλικες άνδρες (2012)	Εγκαταστάσεις της σχολής Αστυνομίας
Ειδικές εγκαταστάσεις κράτησης Αμυγδαλέζας για ασυνόδευτους ανηλίκους	Ενεργό	Αμυγδαλέζα, Αττική	45 (2012)	42 (09/2008)	Ανήλικοι (αγόρια) (2011)	Εγκαταστάσεις της σχολής Αστυνομίας
Προαναχωρησιακό κέντρο κράτησης Κορίνθου	Ενεργό	Κορίνθος, Πελοπ/σος	1,022 (2013) 768(2014)	Πάνω από 712 (06/2014)	Ενήλικες άνδρες (2012)	Πρώην Στρατόπεδο
Προαναχωρησιακό κέντρο κράτησης Δράμας	Ενεργό	Παρανέστι Δράμας, Ανατολική Μακεδονία	600 (2014)		Ενήλικες άνδρες (2012)	Πρώην Στρατόπεδο
Προαναχωρησιακό κέντρο κράτησης στο Φυλάκιο(πρώην Ειδικό κέντρο κράτησης παράτυπων μεταναστών)	Ενεργό	Φυλάκιο, Ορεστιάδα, Έβρος, Θράκη	2,034 (2013), 370 (2014)		Ενήλικες άνδρες και γυναίκες (2013)	Πρώην βιομηχανία ενδυμάτων
Προαναχωρησιακό κέντρο κράτησης Κομοτηνής	Ενεργό	Κομοτηνή, Ροδόπη, Θράκη	427 (2013), 540(2014)		Ενήλικες άνδρες (2014)	Πρώην αστυνομική σχολή
Προαναχωρησιακό κέντρο κράτησης στην Ξάνθη	Ενεργό	Ξάνθη, Θράκη	480 (2014)	Πάνω από 500 (10/2012)	Ενήλικες άνδρες (2012)	Πρώην αστυνομική σχολή

Όνομασία	Κατάσταση	Τοποθεσία	Χωρητικότητα	Πληθυσμός ανά μέρα επίσκεψης	Κατηγορίες κρατουμένων	Είδος χώρου
Κέντρο ταυτοποίησης στη Χίο (πρώην κέντρο κράτησης στο Μερσινίδι)	Ενεργό	Χίος, Βόρειο Αιγαίο	120 (2013)		Ενήλικοι άνδρες, ενήλικες γυναίκες και ανήλικα (2011)	
Ε. Χ. Π. Α Παγανής Μυτιλήνης	Κλειστό (2012)	Μυτιλήνη, Λέσβος, Βόρειο Αιγαίο	300	1000(2008), 90(2009), 600-800 (10-2009)	Ενήλικοι άνδρες, ενήλικες γυναίκες και ανήλικα (2009)	Πρώην αποθήκες
Κέντρο πρώτης υποδοχής στη Μόρια	Ενεργό	Λέσβος, Βόρειο Αιγαίο	150 (2013)			Πρώην στρατιωτικές εγκαταστάσεις
Κέντρο πρώτης υποδοχής στην Ορεστιάδα	Ενεργό	Ορεστιάδα, Έβρος, Θράκη	60 (2013)			Πρώην βιομηχανία ενδυμάτων
Κέντρο Ταυτοποίησης της Σάμου (πρώην Κέντρο Κράτησης στο Βαθύ)	Ενεργό	Σάμος, Βόρειο Αιγαίο	285 (2013)			Χώρος πρώην λατομείου
Κέντρο Κράτησης στην Βέννα	Κλειστό (2012)	Βέννα, Ροδόπη, Θράκη	215 (2012)	220 (11/12/ 2010)	Ενήλικες άνδρες και γυναίκες (2010)	Πρώην αποθήκη του σιδηροδρομικού σταθμού
Κέντρο κράτησης παράτυπων μεταναστών του Ασπρόπυργου	Κλειστό (2013)	Αθήνα, Αττική	140 (2009)	131 (1/ 2011)	Ενήλικες άνδρες (2009)	

Σύμφωνα λοιπόν με τα παραπάνω στοιχεία, αυτήν την στιγμή τα ενεργά κέντρα κράτησης μεταναστών Πίνακας 1., πηγές: <http://www.globaldetentionproject.org/countries/europe/greece/introduction.html>,

<http://www.synigoros.gr/resources/apanthsh-elas-19-07-13.pdf>, Εργων Εξύβριση, 2007, Mulder, 2012,

<http://www.synigoros.gr/resources/apanthsh-elas-19-07-13.pdf>, ΓΧΣ, 2014, Τρουμπέτα, 2012: 286, Ιδία Επεξεργασία

είναι 10, εκ των οποίων τα 7 έχουν προαναχωρησιακό χαρακτήρα (Ε. Χ. Π. Α), ενώ 2 λειτουργούν ως ΚΕ. Π. Υ. . Επιπλέον, 2 από τα πρώην κέντρα κράτησης πλέον λειτουργούν ως κέντρα ταυτοποίησης και τα υπόλοιπα έχουν παύσει οριστικά την λειτουργία τους. Φορέας λειτουργίας των κέντρων ταυτοποίησης είναι η αστυνομία, και η δράση τους δεν περιορίζεται εντός των χώρων του κέντρου καθώς διαθέτουν και κινητές μονάδες Πρώτης Υποδοχής με βασικό ρόλο να μεταβαίνουν σε μέρη που υπάρχει άμεση ανάγκη και να πραγματοποιούν διαδικασίες καταγραφής των νεοεισερχόμενων. Για τον παραπάνω λόγο, και καθώς όπως θα δούμε και με τα παρακάτω στοιχεία η ανάγκη είναι εντονότερη στα νησιά Χίο και Σάμο, τα πρώτα κέντρα ταυτοποίησης εδρεύουν εκεί.

Όσον αφορά τα επερχόμενα σχέδια για επέκταση του δικτύου των κέντρων, κατά την ανακοίνωση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη, τον Μάιο του 2011, οι δομές υποδοχής και κράτησης μεταναστών, που προβλέπονταν να δημιουργηθούν και να λειτουργήσουν σε εθνικό επίπεδο ήταν 14 ενώ τονίστηκε ότι σε συνεργασία με το Υ.Π.Ε.Κ.Α. , πρόκειται να δοθούν κίνητρα για έργα υποδομής στις περιοχές, με χρηματοδότηση είτε από το επιχειρησιακό πρόγραμμα Περιβάλλοντος είτε από το Πράσινο Ταμείο (Αυτοδιοίκηση, 2011).

Οι προτεινόμενοι χώροι, όπως είχαν τότε εξαγγελθεί, ήταν οι εξής :

- Λακωνία, Σπάρτη – Κέντρο Κράτησης
- Χίος, Μερσινίδι – Κέντρο Κράτησης
- Σάμος, Βαθύ – Κέντρο Πρώτης Υποδοχής
- Αμυγδαλέζα – Κέντρο Πρώτης Υποδοχής Ανηλίκων
- Ελληνικό, τα παλαιά κρατητήρια – Κέντρο Κράτησης
- Ελληνικό, τα νέα κρατητήρια – Κέντρο Πρώτης Υποδοχής
- Μονάδα Πέτρου Ράλλη – Κέντρο Κράτησης
- Ασπρόπυργος – Κέντρο Κράτησης
- Ροδόπη, Βένα – Κέντρο Κράτησης

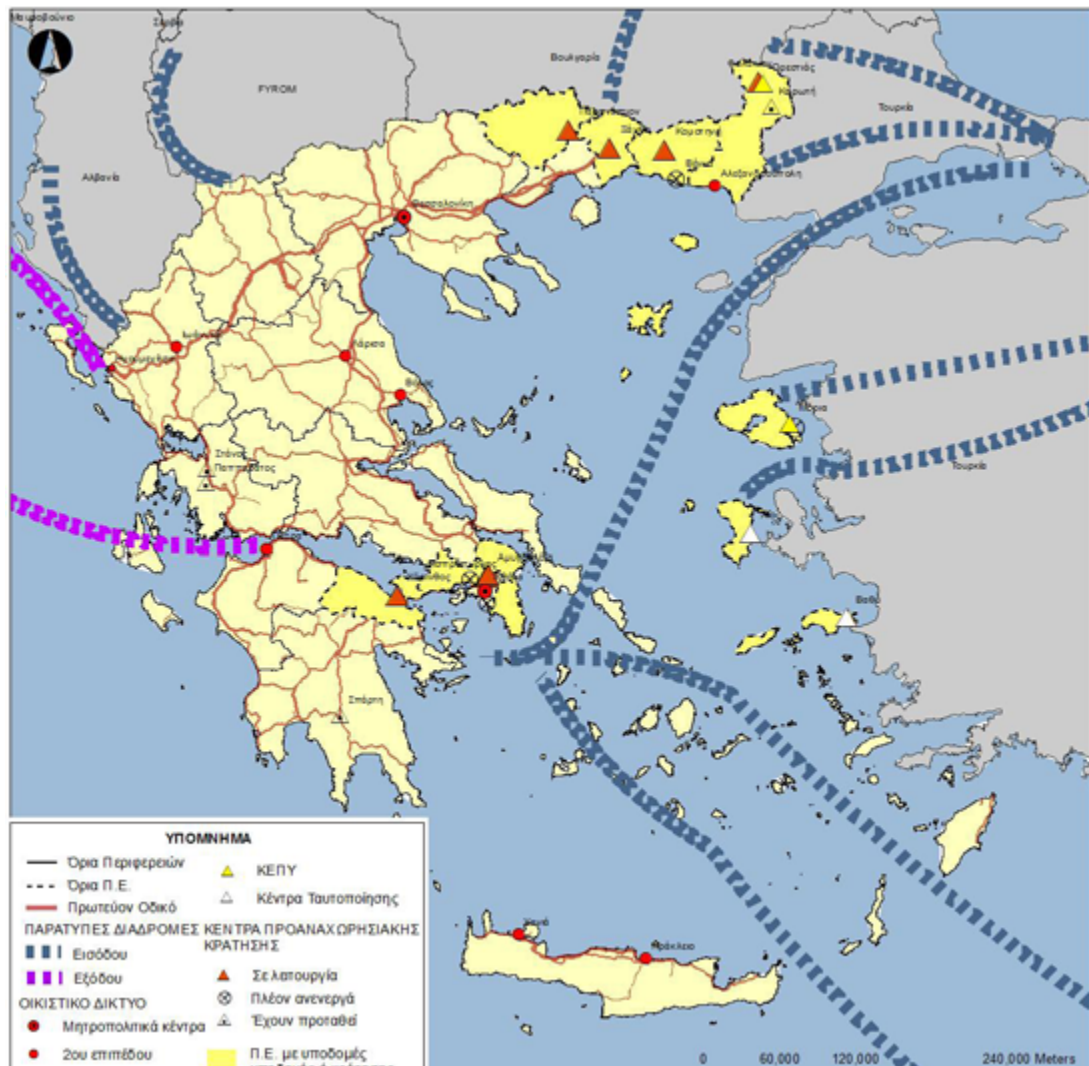
• Έβρος, Φυλάκιο – Κέντρο Κράτησης. Επίσης, αξιοποιείται παρακείμενη δημόσια έκταση για την εγκατάσταση λυόμενων κατασκευών που θα χρησιμοποιηθούν ως Κέντρο

Πρώτης Υποδοχής.

- Έβρος, Καρωτή, πρώην στρατόπεδο Φιλιρίδη – Κέντρο Κράτησης.
- Ορεστιάδα- Πολυδύναμο Κέντρο, όπου θα συστεγάζονται Υπηρεσία Ασύλου, Κέντρο Πρώτης Υποδοχής, Διοίκηση του Frontex, οι υπηρεσίες της Αστυνομικής Διεύθυνσης Ορεστιάδας και η Πυροσβεστική Υπηρεσία Ορεστιάδας.
- Θεσπρωτία, υπό εξέταση τρεις προτάσεις ιδιωτών για Κέντρο Κράτησης εκτός της πόλης της Ηγουμενίτσας.
- Αιτωλοακαρνανία, Στάνος, Στρατόπεδο Ψαρογιάννη – Κέντρο Κράτησης

Από τις παραπάνω τοποθεσίες, σε δύο από αυτές κατασκευάστηκε και λειτουργεί Κέντρο Προαναχωρησιακής κράτησης (Φυλάκιο Έβρου, Ορεστιάδα), αντίστοιχα και οι εγκαταστάσεις για τους ανήλικους (Αμυδαλέζα). Στην Βέννα και τον Ασπρόπυργο λειτούργησε κέντρο κράτησης για ένα διάστημα αλλά μετέπειτα έκλεισε οριστικά. Στα νησιά Σάμος και Χίος, επίσης υπήρξαν εν ενεργεία, έπειτα προσωρινά κατέστησαν ανενεργά, και τώρα είναι στην φάση της προετοιμασίας για να επαναλειτουργήσουν. Στην Πέτρου Ράλλη βρίσκονται χώροι αστυνομικών κρατητηρίων. Επίσης, σχετικά με τα Κέντρα της Αιτωλοακαρνανίας, Θεσπρωτίας και Σπάρτης, δεν έχουν υλοποιηθεί μέχρι σήμερα.

3.2 Συνδέσεις του δικτύου χώρων κράτησης μεταναστών με τους συνοριακούς άξονες της χώρας

Εικόνα 3, Τα κέντρα κράτησης σε σχέση με τις διαδρομές της παράτυπης μετανάστευσης (βλ. και χάρτη 1.1)

Πηγές geodata.gov.gr, πρόσβαση 04/07/2014

Interactive map on migration, διαθέσιμο στο <http://www.imap-migration.org/>, πρόσβαση 04/07/2014

Από την παρατήρηση του χάρτη 1.1., βλέπουμε να συγκεντρώνονται στις κύριες πύλες εισόδου, αλλά αν λάβουμε υπόψη και τις προτεινόμενες τοποθεσίες, κέντρα κράτησης πρόκειται να χωροθετηθούν και σε περιοχές που θεωρούνται πύλες εξόδου, όπως η Ηγουμενίτσα.

Άλλωστε, το γεγονός ότι η ελληνική μεταναστευτική πολιτική έχει συμπεριλάβει και ειδικά μέτρα για την ρύθμιση κινήσεων στις πύλες εξόδου επιβεβαιώνεται και από την αύξηση των μέτρων ασφαλείας στα λιμάνια Ηγουμενίτσας και Πάτρας, στα πλαίσια του προγράμματος «Ασπίδα» (Triantafyllidou, 2013: 13).

Σχετικά με τα Κέντρα που πλέον είναι ανενεργά παρατηρούμε στις ίδιες περιφερειακές ενότητες, αλλά σε άλλες εγκαταστάσεις να έχουν χωροθετηθεί νέα Κέντρα, είτε Προαναχωρησιακά είτε ΚΕ.Π.Υ. Πλέον, καθώς τα ΚΕ.Π.Υ προτάθηκαν ως ένα ολοκληρωμένο μέτρο για την διαχείριση των διαφορετικών ομάδων μεταναστών, παρατηρούνται σε σημεία εισόδου, όπου συνεργάζονται με συμπληρωματικές δομές, όπως τα κέντρα ταυτοποίησης. Ο στρατηγικός ρόλος των Ε.Χ. Π.Α. διαφαίνεται και από ότι σε δύο περιπτώσεις οι εγκαταστάσεις των πρώην Ε.Χ.Π.Α., επαναλειτουργούν για να στεγάσουν τα κέντρα ταυτοποίησης ή τα ΚΕ.Π.Υ.. Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο, σημαντικό κομμάτι της κράτησης παράτυπων μεταναστών συνεχίζει να πραγματοποιείται και σε άλλες δομές όπως τα αστυνομικά κρατητήρια και τα συνοριακά φυλάκια, στα οποία φαίνεται μια μεγαλύτερη χωρική διασπορά στην ελληνική επικράτεια. Ωστόσο, σκοπός των κέντρων κράτησης είναι να καλύψουν όλες τις ανάγκες της διοικητικής κράτησης, κάτι που σημαίνει αύξηση της δυναμικής τους.

Παρατηρώντας ταυτόχρονα τον χάρτη 1.1. και τα δεδομένα του πιο κάτω πίνακα, διακρίνεται ότι καθώς η διάταξη των ΚΕ.Π.Υ. και Προαναχωρησιακών συμπίπτει με τις πύλες εισόδου, όπου το κέντρο βάρους δεν είναι σταθερό αλλά μεταβάλλεται με τον χρόνο (Έβρος-Αιγαίο), αντίστοιχα μετατοπίζεται και η βαρύτητα για την δημιουργία των νέων υποδομών. Έτσι παρατηρείται κέντρα της Βορειοανατολικής Ελλάδας, τα οποία είναι και παλαιότερα σε λειτουργία να κλείνουν και να ανοίγονται νέα στο Βόρειο και Νότιο Αιγαίο. Σχετικά με την ένταση των διελεύσεων, σημαντική μείωση εμφανίζεται τα τελευταία δύο χρόνια στα χερσαία σύνορα Ελλάδας-Τουρκίας, τα οποία πριν το 2011 ήταν μια από τις μεγαλύτερες πύλες εισόδου σε ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς ήταν πιο εύκολα στην διέλευση και εξαιτίας κόστους μεταφοράς αλλά και ως προς την ασφάλεια τους (μετά την αποναρκοθέτηση του Έβρου). Ωστόσο, από το 2011 και μετά η κατάσταση στα σύνορα αυτά άλλαξε εξαιτίας μιας σειράς μέτρων που εμπόδισαν την διέλευση: κατασκευή ειδικού τείχους μήκους 12,5 km, τοποθέτηση των θερμικών καμερών καταγραφής της κίνησης, αύξηση του αριθμού των συνοριακών φυλάκων. Σχετικά με την μεθόριο Ελλάδας-F.Y.R.O.M., από την οποία προέρχεται σταθερά ένα ποσοστό της τάξης του 10-20% εντοπίζεται και εκεί μια συνολική μείωση του ποσοστού

των διελεύσεων. ένα αξιοσημείωτο χαρακτηριστικό, είναι η αυξημένη συγκέντρωση Ε.Χ.Π.Α στην κεντρική Ελλάδα. Η λειτουργία τους συνδέεται με την κράτηση, όχι μόνο των νεοεισερχόμενων, αλλά και των παράτυπα διαμενόντων μεταναστών, οι οποίοι συλλαμβάνονται μέσω αστυνομικών επιχειρήσεων, που λαμβάνουν χώρα συχνότερα στο κέντρο της Αθήνας, αλλά και σε πόλεις της υπόλοιπης Ελλάδας. Επιπλέον, με βάση τα στοιχεία για τους άξονες των διελεύσεων (χάρτης 1.1), υπάρχουν αυξημένες κινήσεις στις μεθορίες του νοτιοανατολικού Αιγαίου, με κατεύθυνση προς την Αθήνα, συνεπώς όσοι εντοπίζονται σε αυτές τις χωρικές ενότητες, οι οποίες δεν διαθέτουν αντίστοιχες εγκαταστάσεις κράτησης, μεταφέρονται σε αυτές τις Κορίνθου και της Αττικής.

ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ/ ΠΕΡΙΟΧΗ	2010-2011	2011-2012	2012- 2013
ΕΛΛΗΝΟ-ΑΛΒΑΝΙΚΗ ΜΕΘΟΡΙΟΣ	-65.4%	-6.9%	-4.7%
ΕΛΛΗΝΟ-Π.Γ.Δ.Μ ΜΕΘΟΡΙΟΣ	-36.9%	16.5%	-10.9%
ΕΛΛΗΝΟ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ ΜΕΘΟΡΙΟΣ	-35.3%	-42.6%	38.4%
ΕΛΛΗΝΟ-ΤΟΥΡΚΙΚΑ ΧΕΡΣΑΙΑ ΣΥΝΟΡΑ	16.8%	-44.6%	-96.3%
Α.Δ. ΛΕΣΒΟΥ	-90.4%	608.5%	167.7%
Α.Δ. ΣΑΜΟΥ	-76.9%	242.8%	203.3%
Α.Δ. ΧΙΟΥ	-79.7%	-20.7%	2160.9%
Α.Δ. ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ(Α' και Β' Α.Δ. για το 2013)	-97.3%	2385.7%	300.0%
Α.Δ. ΚΥΚΛΑΔΩΝ	-37.2%	-92.0%	728.6%
ΚΡΗΤΗ	-32.9%	72.8%	-9.8%
ΛΟΙΠΗ ΧΩΡΑ	-30.0%	-3.6%	-41.0%
ΣΥΝΟΛΟ	-25.0%	-22.6%	-44.1%

Πίνακας 2, Η ποσοστιαία μεταβολή του αριθμού των συλλήψεων παράτυπα εισερχόμενων μεταναστών ανά έτος από αστυνομικές και λιμενικές αρχές, πηγή

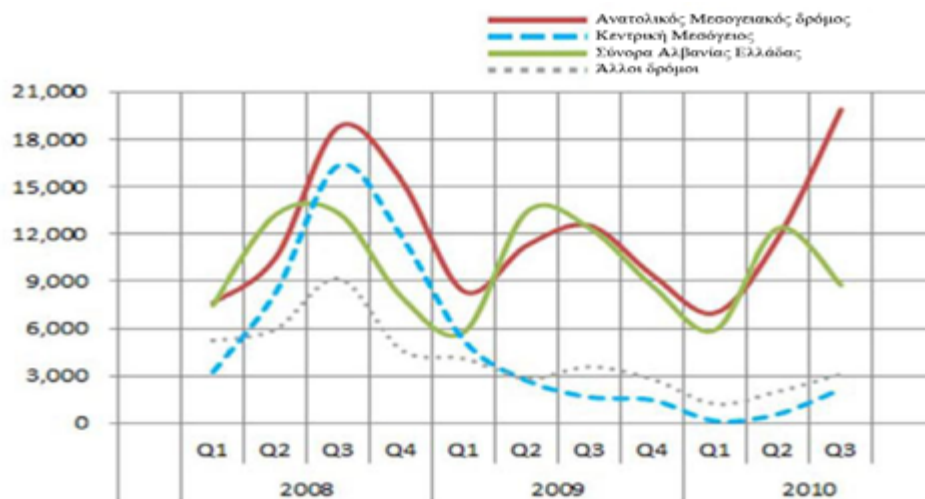
<http://www.astynomia.gr/>, Ιδία Επεξεργασία

Οι διαφορετικές πύλες εισόδου συνεπάγονται και αντίστοιχα διαφορετικές συνθέσεις των διερχόμενων μεταναστευτικών ροών. Στο Αιγαίο εντοπίζονται περισσότεροι αιτούντες άσυλο από αφρικανικές και ασιατικές χώρες, οι οποίοι χρήζουν ιδιαίτερου καθεστώτος προστασίας και ο πληθυσμός τους εμπεριέχει άτομα από ευάλωτες ομάδες, οπότε η ανάγκη λειτουργίας των ΚΕ.Π.Υ. και των Κέντρων Ταυτοποίησης εμφανίζεται ως αναγκαία και καθοριστική για την μετέπειτα πορεία τους. Επιπλέον, έχει προγραμματιστεί για την αποτελεσματικότερη διαχείριση των εισόδων η ίδρυση 5 Περιφερειακών Επιχειρησιακών Κέντρων στα παρακάτω νησιά του ανατολικού Αιγαίου: Λέσβος, Χίος, Σάμος, Κως, Ρόδος. (Υπ.ΠΡΟ.ΠΟ., 2013). Οι δύο χώρες, Ελλάδα- Τουρκία, έχουν συνάψει διακρατική συμφωνία, βάση της οποίας η Τουρκία να δέχεται επανεισδοχές εθνικοτήτων των τρίτων χωρών με τις οποίες συνορεύει (δηλαδή από Γεωργία, Συρία, Ιράκ, Ιράν και Αρμενία). Ωστόσο, πολλές φορές οι πληθυσμοί των εισερχομένων δεν προέρχονται από τις χώρες σύνορα της Τουρκίας, ενώ η διαδικασία της επανεισδοχής έχει διαπιστωθεί χρονοβόρα και μη αποτελεσματική (Triantafyllidou, 2013: 12).

Οι χώροι κράτησης που, παρά το αρχικό σχέδιο δεν υλοποιήθηκαν μέχρι τώρα, είχαν προταθεί για την Δυτική Ελλάδα (Π.Ε. Θεσπρωτίας και Αιτωλοακαρνανίας), όπου σύμφωνα με τα στοιχεία της αστυνομίας, οι διελύσεις έχουν υποστεί μείωση (Ελληνοαλβανική Μεθόριο). Η μείωση αυτή μπορεί να ερμηνευθεί λόγω του γεγονότος ότι, από το 2010, διευκολύνθηκε το νομικό καθεστώς μετακίνησης για τους πολίτες της Αλβανίας προς τα κράτη της ευρωπαϊκής συνθήκης Σένγκεν (μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα). (Λαφαζάνη, 2012). Ένας επιπλέον λόγος, που πιθανώς συνέβαλε στην μείωση των μεταναστευτικών εισροών από την Αλβανία, είναι η εμφάνιση της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα (ειδικά στον κατασκευαστικό κλάδο) που αποτέλεσε παράγοντα δυσκολίας στην εύρεση εργασίας, κάτι που συνεπάγεται και αβεβαιότητα στην εξασφάλιση της άδειας παραμονής (Triantafyllidou, 2013:10).

Οι εμφανείς τάσεις συγκέντρωσης των κέντρων κράτησης σε συγκεκριμένα σημεία της χώρας, παράγουν ζώνες-όρια αναχαίτισης των κινήσεων των μεταναστευτικών ροών. Η διαπίστωση αυτή μπορεί να ερμηνευθεί και από μια γεωπολιτική οπτική, σύμφωνα με την οποία τα δυτικά κράτη (Ευρώπη), ως κυρίαρχες εξουσίες, με τακτικές επιβολής «οχυρώνονται» και οριοθετούν τις κινήσεις των ροών των χωρών του αναπτυσσόμενου κόσμου. Η έννοια της οχύρωσης, μιας δηλαδή πολεμικής τακτικής, που περιγράφει τον σχεδιασμό που ακολουθείται, φαίνεται και από την ορολογία που χρησιμοποιούν τα προγράμματα εφαρμογής του (π.χ. Πρόγραμμα ΑΣΠΙΔΑ).

Προκειμένου, να έχουμε μια περισσότερο σαφή εικόνα της κίνησης των αλλοδαπών, οι οποίοι συλλαμβάνονται και οδηγούνται στους χώρους διοικητικής κράτησης θα επιχειρήσουμε την μελέτη του αριθμού των συλληφθέντων που προέρχονται από ελέγχους στα πλαίσια των αστυνομικών επιχειρήσεων “Ξένιος Ζεύς”. Η προσέγγιση αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί πλήρως αξιόπιστη, καθώς τα στοιχεία από τις συλλήψεις της αστυνομίας ενδέχεται να υπερεκτιμούνται, δηλαδή να παρουσιάζουν μεγαλύτερο αριθμό ατόμων καθώς το ίδιο άτομο μπορεί να συλληφθεί με την κατηγορία αυτή πάνω από μία φορά (Λαφαζάνη, 2012). Τα στοιχεία που εντοπίστηκαν έχουν δημοσιευθεί από τους αρμόδιους φορείς, και καλύπτουν το διάστημα Αύγουστος 2012 - Φεβρουάριος 2013, κατά τις οποίες συνελήφθησαν περίπου 85.000 αλλοδαποί, εκ των οποίων το 6% (δηλαδή περίπου 5100) βρίσκονταν σε καθεστώς παράνομης διαμονής. Οι αστυνομικές επιχειρήσεις αυτές συνεχίζονται μέχρι σήμερα, έχουν όμως δεχθεί αρνητική κριτική από οργανώσεις, όπως η Human Rights Watch και η Διεθνής Αμνηστία, σχετικά με τα αποτελέσματα τους αλλά και τον τρόπο που πραγματοποιούνται. Το πρόβλημα εμπίπτει στο γεγονός ότι πραγματοποιούνται μαζικές προσαγωγές υπόπτων που βασίζονται σε φυλετικά κριτήρια, κάτι που συνεπάγεται ανάπτυξη ξενοφοβικών στερεοτύπων γύρω από την κοινωνική παρουσία του μετανάστη(<http://gr.voanews.com/content/greece-migrants-hrw/1680458.html>).

Διάγραμμα 4, Αριθμός συλλήψεων παράνομα εισερχόμενων στις κύριες πύλες εισόδου, Πηγή Frontex, 2010, ιδία επεξεργασία

Εικόνα 4., Χώροι όπου κρατήθηκαν παράτυποι μετανάστες στην Περιφερειακή Ενότητα του Έβρου κατά το 2011, Πηγή FRA 2011

3.3. Συνοπτικά στοιχεία για τις συνθήκες, τις εγκαταστάσεις και τα προβλήματα στην λειτουργία των χώρων διοικητικής κράτησης

Ενεργά Κέντρα κράτησης

· Προαναχωρησιακό κέντρο κράτησης Αμυγδαλέζας

Τύπος: Προαναχωρησιακό κέντρο κράτησης

Τοποθεσία : Βορειοδυτικά της Αθήνας, στο δήμο Αχαρνών, στην περιοχή Αμυγδαλέζα Αττικής

Περιγραφή του χώρου: Στο ίδιο οικοδομικό τετράγωνο συνυπάρχουν οι Ειδικές εγκαταστάσεις για τους ασυνόδευτους ανήλικους, καθώς και κτίρια της ΕΛ. ΑΣ. Δύο πλευρές του κέντρου συνορεύουν με αγροτικές χρήσεις. Στα βόρεια του εκτείνεται δασική επιφάνεια. Έτσι, μόνο η ανατολική πλευρά του οικοπέδου έχει πρόσοψη σε δρόμο, την Οδό Θρακομακεδόνων. (Τρακάκη, 2014)

Είδος κτιρίου: Η στέγαση πραγματοποιείται σε τετράκλινους θαλάμους σε 250 οικίσκους (containers). Αποτελείται από 2 τομείς, τον Α' και τον Β ' και τον Γ' (2 πτέρυγες). Στον Β' Τομέα υπάρχει χώρος εστιατορίου και χώρος λατρείας.(ΕΛ.ΑΣ., 2013α) Οι εγκαταστάσεις είχαν χρησιμοποιηθεί παλαιότερα για τη φιλοξενία αστυνομικών, κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων 2004.

Χωρητικότητα : Αρχικά (28-04-2012) έφθανε τα 200 άτομα. Μετά την πρώτη επέκταση (15-12-2012) αυξήθηκε στα 1.620 και ακολούθησε και δεύτερη επέκταση (05-12-2013), ώστε πλέον η δυναμικότητα ανέρχεται στα 2000 άτομα.(ΕΛ.ΑΣ., 2013α)

Πληθυσμός : Κατά την πρώτη αυτοψία (25-09-2012) στεγάζονταν εκεί 528 άτομα , ενώ κατά την δεύτερη (27-03-2013) υπήρξε τριπλασιασμός σχεδόν των εγκλειστών. (ΣτΠ, 2013α). Ο αριθμός έφτασε τα 1512 άτομα, τα οποία είναι διαμοιρασμένα στους δύο τομείς, Α' και Β'. Ειδικότερα, στον Α' Τομέα, ο οποίος είναι δυναμικότητας 928 ατόμων, κρατούνται 800 αλλοδαποί, ενώ στον Β' Τομέα, δυναμικότητας 736 ατόμων, κρατούνται 712 αλλοδαποί. Δεν πραγματοποιήθηκε σχετική έρευνα όταν πλέον είχε γίνει και η τρίτη επέκταση.

Εθνικότητες: Κυρίως μετανάστες από το Πακιστάν, το Μπαγκλαντές και το Αφγανιστάν. Αρκετοί συλληφθέντες από το λεκανοπέδιο Αττικής, σύμφωνα με τα δεδομένα της αστυνομίας. (ΕΛ.ΑΣ., 2013α)

Προέλευση κρατουμένων : Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις, οι κρατούμενοι της Αμυδαλέζας, έχουν οδηγηθεί εκεί, ύστερα από συλλήψεις προερχόμενες επί το πλείστον από αστυνομικές επιχειρήσεις στο κέντρο της Αθήνας και σε περιοχές της Αττικής. Ακόμα, καθώς διαθέτει την μεγαλύτερη χωρητικότητα σε σύγκριση με τις άλλες δομές του είδους του, δέχεται και κρατουμένους που μεταφέρονται από αστυνομικά τμήματα της υπόλοιπης ελληνικής επικράτειας.

Κατάσταση υποδομής : Μετά την επίσκεψή της το Μάιο του 2012, η Ύπατη Αρμοστεία διαπίστωσε τις υλικές συνθήκες καλύτερες, σε σχέση με τα άλλα κέντρα κράτησης μεταναστών στην Ελλάδα (UNRIC, 2012). Από την άλλη πλευρά, μια αντιπροσωπεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου επισκέφθηκε το κέντρο πέντε μήνες αργότερα και διαπίστωσε ότι είναι «υποβαμισμένες και απαράδεκτες συνθήκες για ένα κράτος μέλος της ΕΕ» (ICJ και ECRE, 2013), (Majcher, Flynn, 2014: 13).

Προαυλισμός: Οι έγκλειστοι προαυλίζονται καθημερινά για διάστημα 2 ωρών σε μεγάλο εξωτερικό χώρο, σύμφωνα με την πληροφόρηση του διερευνητικού κλιμακίου από τους αρμοδίους αστυνομικούς.

Νομική συμπαράσταση - Επικοινωνία με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον: Κατά το διάστημα της επίσκεψης δεν είχαν εγκατασταθεί καρτοτηλέφωνα και υπήρχε μεγάλη ανησυχία των κρατουμένων για το συγκεκριμένο θέμα. Κατά την δεύτερη αυτοψία το πρόβλημα είχε επιλυθεί. (ΣτΠ, 2013α)

Σχετικά με την νομική βοήθεια, επιτρέπεται η πρόσβαση δικηγόρων. (ΣτΠ, 2013α)

Προβλήματα -Ανεπάρκειες: Ενώ προβλέπεται συγκεκριμένος χώρος για ψυχαγωγία, οι δραστηριότητες αυτές απουσιάζουν. Επιπλέον, λόγω έλλειψης κονδυλίων, είχε σταματήσει και η διενέργεια καθαριότητας στους εσωτερικούς χώρους.

Δομές υγείας και πρόνοιας: Κατά την πρώτη αυτοψία εντοπίστηκε χώρος ιατρείου που λειτουργεί από την ΜΚΟ Ιατρική Παρέμβαση, στα πλαίσια προγράμματος του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων. Όλοι οι νεοεισερχόμενοι κάνουν προληπτικές εξετάσεις και καταγράφονται σε ιατρικούς φακέλους. Έχουν εντοπιστεί νοσήματα επιδημικά (φυματίωση, δερματικά), ενώ για τα σοβαρά νοσήματα οι πάσχοντες παραπέμπονται σε νοσοκομειακές δομές. Κατά την δεύτερη αυτοψία διαπιστώθηκε έλλειψη για πάνω από τρεις μήνες παροχών ατομικής υγιεινής, λόγω της εξάντληση των κονδυλίων προς την σχετική ΜΚΟ.

Στατιστικά κράτησης: Συνολικός αριθμός αλλοδαπών που κρατήθηκαν από την έναρξη της λειτουργίας του κέντρου μέχρι τις 7/12/2012 (ημερομηνία έκδοσης των δεδομένων), σύμφωνα με τους αρμόδιους φορείς, ήταν: 2177 αλλοδαποί. Από αυτούς το 3,2 % οδηγήθηκε σε επιστροφές στις χώρους προέλευσης τους, είτε αναγκαστικά είτε οικειοθελώς. Οι χώρες επιστροφής ήταν οι εξής : Αίγυπτος (1), Αλβανία (6), Ινδία (1), Πακιστάν (53), Γκάνα (1), Αλγερία (1) και Μπαγκλαντές (7). Το ποσοστό των κρατούμενων που αφέθηκε ελεύθερο ήταν 36,1% και το υπόλοιπο 60% βρισκόταν ακόμα υπό κράτηση. Σχετικά με το ζήτημα των οικειοθελών επιστροφών, η Διευθύντρια Αλλοδαπών ενημέρωσε ότι δεν έχει παρατηρηθεί σημαντικός αριθμός. (ΣτΠ, 2013α)

Εικόνα 5, Οι οικίσκοι (containers)

όπου διαμένουν οι κρατούμενοι μετανάστες, Πηγή: Ηλεκτρονική Εφημερίδα TVXS, 26/05/2012, διαθέσιμο στο <http://tvxs.gr/news/ellada/stasi-toy-metanasteytikoy-stin-amygdaleza>, πρόσβαση στις 10/09/2014

Εικόνα 6, Αποψη του προαύλιου χώρου-διακρίνεται η περίφραξη τύπου NATO, Πηγή: Εφημερίδα ΕΘΝΟΣ, 29/04/2012, διαθέσιμη στο <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22768&subid=2&pubid=63650707>, πρόσβαση στις 12/09/2014

· Ειδικές εγκαταστάσεις κράτησης Αμυγδαλέζας για ασυνόδευτους ανήλικους. (ΣτΠ, 2013α)

Τόπος: Βορειοδυτικά της Αθήνας

Περιγραφή του χώρου: Τα κτίρια δεν έχουν πρόσοψη σε δημόσιο δρόμο, άρα για να εισέλθει κάποιος σε αυτά πρέπει να διανύσει μια διαδρομή εντός των εγκαταστάσεων. Σε περίπτωση επίσκεψης, ο επισκέπτης μεταφέρεται με όχημα της αστυνομίας από την πύλη στο κτίριο όπου διαμένουν οι έγκλειστοι. Δεν υπάρχει φυσική με το κέντρο κράτησης των ενηλίκων. (Ιδία επίσκεψη, Αύγουστος 2014)

Είδος κτιρίου: Κτίρια της Αστυνομικής Ακαδημίας. Αποτελείται από 4 μεγάλους κοιτώνες, οι οποίοι περιέχουν χτιστά από τσιμέντο κρεβάτια και χωρούν μέχρι 10 άτομα έκαστος.

Τύπος: Ειδικές εγκαταστάσεις κράτησης για ασυνόδευτους ανήλικους αλλοδαπούς

Χωρητικότητα: 40 άτομα

Πληθυσμός: Κατά την ημέρα της αυτοψίας ανέρχονταν στα 42 άτομα (CPT).

Εθνικότητες Κρατουμένων: Ηλικίας από 12 έως 18 ετών.

Κατάσταση υποδομής: Επαρκής φωτισμός. Ανεπάρκειες υποδομές υγιεινής λόγω του γεγονότος ότι οι κοιτώνες δεν διαθέτουν τουαλέτες. Ύπαρξη χώρου αναψυχής, δηλ. αίθουσας ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων. (CPT, 2008: 23)

Προαλισμός: Οι εγκαταστάσεις διαθέτουν εξωτερική αυλή, ωστόσο σύμφωνα με παρατηρήσεις του Ειδικού Εισηγητή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των Μεταναστών (2012), χρησιμοποιούταν σπάνια από τους ανήλικους και η εικόνα της κρίθηκε απογοητευτική. (Mijcher, Flynn, 2014:14)

Προβλήματα -Ανεπάρκειες: Σύμφωνα με την Διεθνή Αμνηστία οι συνθήκες διαβίωσης κρίνονται ακατάλληλες για την διαμονή ανηλίκων.

Χρονικό διάστημα παραμονής: Το μέσο διάστημα κράτησης των ανηλίκων μεταναστών κυμαίνεται από έναν μέχρι τέσσερις μήνες. Τυπικά, κατά τον χρόνο αυτό, θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες για την ανεύρεση χώρου φιλοξενίας από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης, με τη συνδρομή της ΜΚΟ «Ιατρική Παρέμβαση». Ο φορέας αυτός, συνοδεύει τους ανήλικους στα νοσηλευτικά κέντρα με σκοπό να πραγματοποιήσουν τις

απαραίτητες ιατρικές εξετάσεις, διαθέτει κοινωνική υπηρεσία για την εκτίμηση της κατάστασής τους και μεριμνά για την μεταφορά τους σε κατάλληλους χώρους φιλοξενίας, όταν αυτό είναι εφικτό. Ωστόσο, λόγω της απουσίας επαρκών χώρων φιλοξενίας, αρκετοί ανήλικοι αφήνονται ελεύθεροι μετά τη λήξη του χρόνου κράτησης ενώ κάποιες ελάχιστες περιπτώσεις επιστρέφουν στην οικογένειά τους, στη χώρα καταγωγής τους ή όπου αυτή διαμένει με τη διαδικασία της οικογενειακής επανένωσης. .(ΣτΠ, 2013β)

Εικόνα 7., Φωτογραφία από τους κοιτώνες. Διακρίνονται τα 10 «χτιστά» κρεβάτια εντός του θαλάμου,

Πηγή: Δικτύο κοινωνικής υποστήριξης προσφύγων και μεταναστών, διαθέσιμη στο <http://migrant.diktio.org/node/209>, πρόσβαση στις 10/09/2014

· Προαναχωρησιακό κέντρο κράτησης Κορίνθου

Τόπος: Νότια της νέας Εθνικής Οδού Κορίνθου- Πατρών, επί της Επαρχιακής Οδού Εξαμιλίων

Είδος κτιρίου: Πρώην στρατιωτικές εγκαταστάσεις, οι οποίες υπέστησαν μετατροπές ώστε να λειτουργήσουν με την μορφή που ξέρουμε σήμερα από τις 22 Αυγούστου 2012. (ΣτΠ, 2013α)

Τύπος: Κέντρο κράτησης αλλοδαπών Κορινθίας

Χωρητικότητα: Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία (2013), έχει ανέλθει στους 1022 κρατούμενους

Πληθυσμός : 650 (21/10/2012), 706 (30/10/2012). Από την αρχή της λειτουργίας της η υποδομή είχε διαχειριστεί ένα σύνολο 956 ατόμων, εκ των οποίων 3 μήνες μετά, οι 706 παρέμεναν υπό κράτηση. (ΣτΠ, 2013α) Ακόμα, φαίνεται να κρατείται και μεγάλος αριθμός ανηλίκων ατόμων, οι οποίοι είναι καταγεγραμμένοι ως ενήλικες. (Majcher, Flynn, 2014: 14)

Περιγραφή του χώρου: Οι χώροι, όπου πραγματοποιείται η κράτηση, βρίσκονται σε σημεία του πρώην στρατοπέδου, τα οποία δεν είναι ορατά από τους γύρω δρόμους. Τα κτίρια είναι συνολικά τέσσερα και είναι όλα διώροφα. Κατά τις αρχές του 2013, ύστερα από ανακαίνιση 4 κτιρίων οι κρατούμενοι μεταφέρθηκαν στους νέους κοιτώνες. Οι ανακαινισμένοι κοιτώνες διαφέρουν, από τους αυτούς που χρησιμοποιούνταν πρωτίτερα, σε χωρητικότητα και σε αριθμό χώρων υγιεινής. Οι συγκεκριμένες αλλαγές αναλύονται στο κεφάλαιο 4.2.2 της παρούσας εργασίας.

Εθνικότητες: Την ημέρα της αυτοψίας του ΣτΠ (23-10- 2012), παρατηρήθηκαν κρατούμενοι από Πακιστάν, Αφγανιστάν, Μπαγκλαντές, Αλγερία, Συρία. (ΣτΠ, 2013α: 34)

Προέλευση κρατουμένων: Συλληφθέντες παράτυπα διαμένοντες αλλοδαποί από αστυνομικές επιχειρήσεις στις περιοχές της Αττικής, της Σπάρτη, της Πάτρα και την Π.Ε. Θεσπρωτίας. (ΣτΠ, 2013α: 34)

Προαυλισμός: Το κέντρο αποτελείται από δύο μεγάλα τμήματα χώρου, στον καθένα από τους οποίους βρίσκονται δύο κτίρια, το ένα απέναντι από το άλλο. Για τον καθένα από τους δύο αυτούς χώρους υπάρχει και αντίστοιχος προαύλιος, στον οποίο κινούνται οι αλλοδαποί. Οι προαύλιοι χώροι είναι περιφραγμένοι με υψηλό φράχτη που καταλήγει σε αγκαθωτό πλέγμα (τύπου ΝΑΤΟ). (ΣτΠ, 2013α: 32)

Νομική συμπαράσταση- Επικοινωνία με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον: Στον χώρο

επιτρέπεται η πρόσβαση των δικηγόρων για επικοινωνία με τους κρατουμένους, όμως η ενημέρωσή τους για νομικά ζητήματα από τις αρμόδιες αρχές κρίθηκε ελλιπής. (ΣτΠ, 2013α: 35) Ακόμη, διαπιστώθηκε μεγάλος αριθμός αιτούντων άσυλο, οι οποίοι παρέμεναν υπό κράτηση. (Majcher, Flynn, 2014: 14) Όσον αφορά τις τοπικές ΜΚΟ ή άλλους κοινωνικούς φορείς, δεν παρατηρήθηκε κάποια συμβολή τους στην βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κρατουμένων. (ΣτΠ, 2013α: 37)

Προβλήματα -Ανεπάρκειες : Κατά τον πρώτο μήνα της λειτουργίας είχε διακοπεί η υδροδότηση, μετέπειτα το πρόβλημα αποκαταστάθηκε. Μια σημαντική έλλειψη ήταν ότι κατά τους χειμερινούς μήνες δεν λειτουργούσε η θέρμανση και οι θερμοκρασίες στους χώρους ήταν ιδιαίτερα χαμηλές. Σχετική εγκατάσταση θέρμανσης υπήρχε, αλλά η ανεπάρκεια οικονομικών πόρων, σύμφωνα με τις αρμόδιες αρχές, είχε συνέπεια την μη αγορά καυσίμων (πετρελαίου). Επιπλέον, είχε παρατηρηθεί το ζήτημα της διακοπής της υδροδότησης, το οποίο κατά τον χρόνο της έρευνας είχε αποκατασταθεί. Ακόμα, έχουν καταγραφεί ελλείψεις σε είδη υγιεινής και στον τομέα της σίτισης (ανεπαρκείς ποσότητες, χαμηλή ποιότητα). Τον Νοέμβριο του 2012, μια απεργία πείνας ξέσπασε στο κέντρο ως διαμαρτυρία για τις μεγάλες περιόδους κράτησης και τις ανεπαρκείς συνθήκες .

Δομές υγείας και πρόνοιας: Δεν υπάρχει επαρκής αριθμός ιατρικού προσωπικού, καλύπτει κυρίως το κομμάτι της προληπτικού ελέγχου και γίνεται από μια κινητή μονάδα ΚΕΛΠΙΝΟ. (ΣτΠ, 2013α: 36)

Χρονικό διάστημα παραμονής: Έχει σημειωθεί τακτική παραβίαση του επιτρέποντος διαστήματος κράτησης (3 μήνες), μετά την υποβολή αιτήματος ασύλου. (ΣτΠ, 2013α: 34).

Εικόνα 8, Ο προαυλισμός των κρατουμένων στο κέντρο κράτησης Κορίνθου.

Πηγή: pandiera.gr , διαθέσιμη στο: <http://goo.gl/A9Fpko>, πρόσβαση στις 31/08/2014

· Προαναχωρησιακό κέντρο κράτησης Δράμας

Τόπος: Οικισμός Παρανεστίου Δράμας, 40 χλμ από την πόλη της Δράμας

Είδος κτιρίου: Πρώην στρατιωτικές εγκαταστάσεις, οι οποίες υπέστησαν μετατροπές προκειμένου να επαναχρησιμοποιηθούν.

Τύπος: Κέντρο προαναχωρησιακής κράτησης Παρανεστίου Δράμας, έχει αναφερθεί και ως Κέντρο Υποδοχής Μεταναστών αλλά και ως “Κέντρο Φύλαξης Λαθρομεταναστών”. (<http://www.kathimerini.gr/>)

Χωρητικότητα : 600 άτομα (2014).

Πληθυσμός: Ενήλικες άνδρες

Περιγραφή του χώρου: Εξωτερικά υπάρχει η πρώτη περίφραξη και η κεντρική πύλη του στρατοπέδου. Εντός αυτού του χώρου, υπάρχει δεύτερος περιφραγμένος χώρος, ο οποίος ελέγχεται από φυλάκια, και μέσα σε αυτόν βρίσκονται τα κτίρια του κέντρου.

Προβλήματα- Ανεπάρκειες: Κατά τις επισκέψεις τους στον χώρο, το διάστημα 2013- 2014, οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα διαπίστωσαν ακατάλληλες συνθήκες υγιεινής, ενώ εξέφρασαν

ανησυχίες για τα φαινόμενα παρατεταμένης κράτησης. Οι κακές συνθήκες κράτησης, έχουν επίσης αποτελέσει παράγοντα διαμαρτυριών των εγκλειστών, ενώ ένα άλλο αξιοσημείωτο γεγονός ήταν οι διαμαρτυρίες κατοίκων και ακροδεξιών οργανώσεων τον Σεπτέμβριο του 2012, κατά την διάρκεια μεταφοράς κρατουμένων στην περιοχή. (<http://www.unhcr.gr/>)

Δομές υγείας και πρόνοιας: Καθώς δεν έχει στελεχωθεί μόνιμο ιατρικό προσωπικό, οι προσφερόμενες υπηρεσίες παρέχονται είτε από κινητές ιατρικές μονάδες του ΚΕΛΠΝΟ, είτε από τους Γιατροί Χωρίς Σύννορα.

· Προαναχωρησιακό κέντρο κράτησης στο Φυλάκιο Έβρου

Τόπος: Στον επαρχιακό δρόμο Ορεστιάδας- Κυπρίνου, έξω από το χωριό Φυλάκιο Έβρου, 23 km από την πόλη της Ορεστιάδας, στο Δήμο Κυπρίνου, 12 km από τα νοτιανατολικά σύνορα

Είδος κτηρίου: Πρώην βιομηχανία ενδυμάτων

Τύπος: Το 2013, άλλαξε η ονομασία του κέντρου σε Κέντρο Προαναχωρησιακής Κράτησης. Είχε τεθεί σε λειτουργία από τον Απρίλιο του 2007 Ε.Χ.Π.Α (Majcher, Flynn, 2014: 21), (ΣτΠ, 2007).

Χωρητικότητα : 370 (2014). Κελιά μεγέθους 40 τ.μ για τις γυναίκες, και περίπου 100 τ.μ για τους άνδρες (FRA, 2011: 26).

Πληθυσμός : Στις υποδομές κρατούνται ενήλικοι άνδρες, ενήλικες γυναίκες και ανήλικα παιδιά, για κάθε μία από τις παραπάνω κατηγορίες υπάρχουν διαφορετικοί χώροι, όμως συχνά παρατηρούνται περιπτώσεις μικτής κράτησης (FRA, 2011: 26-27). Κατά την επίσκεψή του το 2010, η ΜΚΟ Human Rights Watch ανέφερε ότι υπήρχαν περίπου 450 άτομα που κρατούνται στο κέντρο αν και η μέγιστη χωρητικότητά του ήταν 374 (HRW, 2012). Αντίθετα, η έρευνα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την Πρόληψη των βασανιστηρίων έδειξε ότι η κατασκευή επαρκεί για μόνο 188 άτομα (PROASYL, 2012: 35). Υπέρβαση του ορίου συνέβαινε και στους κοιτώνες των ανηλίκων, στους οποίους ενώ η χωρητικότητά ήταν 40 άτομα, ο αριθμός τους κυμαίνονταν από 55 έως 65 (ΕΣΠ, 2012).

Περιγραφή του χώρου: Γύρω από την εγκατάσταση βρίσκονται χωράφια, ενώ σε κοντινή απόσταση υπάρχει ένα τεχνητό κανάλι- αγωγός υδάτων. Η έκταση γύρω από το κτίριο είναι περιφραγμένη και η κίνηση βιντεοσκοπείται. Διαθέτει μεγάλο αριθμό υπαίθριων χώρων, τμήμα των οποίων χρησιμοποιείται για την στάθμευση των οχημάτων της αστυνομίας

(PROASYL,2012: 36).

Εθνικότητες: Το 2011, είχε αναφερθεί ότι υπήκοοι από 84 διαφορετικές χώρες είχαν περάσει από το κέντρο, με τους Αφγανούς να έχουν το μεγαλύτερο ποσοστό, δηλ 55 % (CCT, 2012).

Προέλευση κρατουμένων: Παράτυπα διαμένοντες μετανάστες, από τις περιοχές της Θράκης και της Ανατολικής Μακεδονίας. Τακτικά μεταφέρονται και συλληφθέντες, οι οποίοι εντοπίζονται σε διαδικασίες παράνομης διέλευση των συνόρων, οι οποίοι μεταφέρονται από τα τμήματα συνοριακής φύλαξης του Έβρου (ΣτΠ, 2007).

Κατάσταση υποδομής: Από το 2007, όταν ξεκίνησε η λειτουργία του, ο χώρος έχει δεχθεί διεθνή αρνητική κριτική ως προς την καταλληλότητα της τοποθεσίας (ΕΣΠ, 2012: 13). Κατά την έναρξη της λειτουργίας του ανακαινίστηκε πλήρως, όμως από το 2011 καταγράφονται φθορές λόγω της μη συντήρησης του και της πολυπληθούς κράτησης (ΕΕΔΑ, 2011: 24). Στους κοιτώνες των κρατουμένων έχει παρατηρηθεί ανεπαρκής αερισμός, ελλιπής φωτισμός και απουσία θέρμανσης. Ακόμα, έχουν σημειωθεί ανθυγιεινές συνθήκες, λόγω βλαβών στο αποχετευτικό δίκτυο. Τα παραπάνω άλτα ζητήματα, αποτέλεσαν και τους λόγους να παρθεί απόφαση για την παύση της λειτουργίας κάποιων από τους χώρους του Κέντρου, οπότε η χωρητικότητα των 2.034 ατόμων (2013) μειώθηκε στα 370 άτομα.

Προαυλισμός : Η επιτρεπόμενη πρόσβαση στην αυλή για τους υπό κράτηση είναι συνολικά 2 ώρες ημερησίως (μία ώρα το πρωί και μία ώρα το απόγευμα) (ΓΧΣ, 2014: 11). Σε προηγούμενη επίσκεψη, κατά τον Νοέμβριο του 2010, έχει αναφερθεί ότι στους εγκλείστους δεν επιτρέπονταν ο προαυλισμός, επειδή δεν υπήρχε κατάλληλος αριθμός προσωπικού για την φύλαξη τους (ProAsyl, 2011: 36).

Νομική συμπαράσταση - επικοινωνία με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον: Δεν υπάρχει η δυνατότητα δωρεάν τηλεφωνικής επικοινωνίας, ταυτόχρονα, η απουσία μεταφραστή διερμηνέα κάνει την συνεννόηση με τις αστυνομικές αρχές αδύνατη.

Προβλήματα - Ανεπάρκειες : Οι επισκέψεις παρακολούθησης, που έχουν πραγματοποιηθεί από το 2007 μέχρι το 2014, διαπιστώνουν πληθώρα προβλημάτων ως προς της συνθήκες εγκλεισμού στο κέντρο, κάτι που επισημάνθηκε και από επιστολές των κρατουμένων και έγινε αιτία συχνών διαμαρτυριών (<https://athens.indymedia.org/post/1337632/>). Επιπλέον, έχει αναφερθεί και το θέμα της γενικής μη καταλληλότητας του χώρου καθώς όπως τονίζεται : “Κατά τους χειμερινούς μήνες, αντιμετωπίζει πρόβλημα προσβασιμότητας λόγω του χιονιού

και του πάγου, ενώ κατά τους θερινούς έχει παρατηρηθεί αφόρητη ζέστη και υγρασία” (ΓΧΣ, 2014). Τα πιο συχνά προβλήματα είναι ο συνωστισμός (λόγω της υπέρβασης της δυναμικότητας των κελιών, αλλά και του ελάχιστου προσωπικού χώρου που αντιστοιχεί ανά κρατούμενο), η ανεπαρκής και κάποιες φορές ανύπαρκτη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, η ελλιπής θέρμανση και υδροδότηση, και η παρατεταμένη κράτηση. Καθώς, όπως προαναφέρθηκε στο κέντρο κρατείται ο μεγαλύτερος αριθμός ασυνόδευτων ανηλίκων, το ζήτημα των άθλιων συνθηκών διαβίωσης των τους προκάλεσε τον ενδιαφέρον του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες που ερεύνησε το κέντρο την περίοδο από τον Μάρτιο του 2011 μέχρι τον Μάρτιο του 2012.

Υγεία και πρόνοια: Ανεπαρκής πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και ψυχοκοινωνική υποστήριξη. Οι κρατούμενοι εμφανίζουν σημάδια ψυχολογικής και σωματικής κατάπτωσης.

Χρονικό διάστημα παραμονής : Όσον αφορά τους ανήλικους η κράτηση επιτρέπεται ως ότου βρεθεί δομή φιλοξενίας, όμως επειδή οι υπάρχουσες δομές φιλοξενίας δεν έφθαναν για την κάλυψη αναγκών παρατηρήθηκε κάποιες φορές οι ανήλικοι να κρατούνται επιπλέον χρόνο, ενώ δίνονταν προτεραιότητα στην παραπομπή παιδιών κάτω των 11 ετών. Το μέσο διάστημα κράτησης για τα παιδιά κάτω από 11 ετών ήταν μεταξύ 15 και 30 ημερών, για τα υπόλοιπα τα διαστήματα ήταν από 1,5 μέχρι 3 μήνες. Από τον Σεπτέμβριο του 2011, όπου δημιουργήθηκε επιπλέον δομή φιλοξενίας το διάστημα μειώθηκε σε μέχρι 2μηνο (ΕΣΠ, 2012: 14-22).

Εικόνα 9, Όψη των κτιρίων του Κέντρου κράτησης στο Φυλάκιο.

Πηγή: Φωτογραφία από τον ιστότοπο της αντιρατσιστικής ομάδας W2eu, διαθέσιμη στο <http://w2eu.net/2010/12/19/fylakio/>, πρόσβαση στις 07/06/2012

Εικόνα 10, Πανοραμική φωτογραφία των εγκαταστάσεων, διακρίνεται η εξωαστική τους τοποθεσία .

Πηγή :διαδικτυακή εγκυκλοπαίδεια Wikipedia, διαθέσιμη στο <http://goo.gl/CMcETj>, Πρόσβαση στις 07/06/2014

- Προαναχωρησιακό κέντρο κράτησης Κομοτηνής

Τόπος : 7ο χιλιόμετρο εθνικής οδού Κομοτηνής- Ξάνθης

Είδος κτιρίου: Πρώην αστυνομικές σχολές.

Τύπος: Προαναχωρησιακό κέντρο κράτησης μεταναστών.

Χωρητικότητα:540, 427 (2013).

Πληθυσμός: 300 (ενήλικες άνδρες) (2012) (Mulder, 2012: 4).

Περιγραφή του χώρου: Διώροφοι κοιτώνες. Το κάθε κτίριο διαθέτει προαύλιους χώρους, οι οποίοι διαχωρίζονται μεταξύ τους με ψηλή συρμάτινη περίφραξη. Εξωτερικά υπάρχει μόνιμη παρουσία αστυνομικών δυνάμεων ΜΑΤ. Σε κάθε όροφο υπάρχουν οι κοιτώνες, ειδικός χώρος προσευχής, και οι χώροι υγιεινής (ΕΣΠ, 2012).

Εθνικότητες: Κυρίως από Αφγανιστάν, Πακιστάν, Μπαγκλαντές, Συρία και Αλγερία (2012).

Κατάσταση Υποδομής: Οι εγκαταστάσεις υγιεινής παρουσιάζουν σημαντικά προβλήματα και χρήζουν άμεσης επισκευής (Απρίλιος 2014). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τα λήμματα από τις τουαλέτες του πρώτου ορόφου να πλημμυρίζουν τα μπάνια του ισογείου, μολύνοντας το χώρο και αχρηστεύοντας τα τρία τέταρτα και πλέον των αποχωρητηρίων και των ντους (ΓΧΣ, 2014: 9-10). Δεν υπάρχει παροχή ζεστού νερού. Ο εξαερισμός είναι ελλιπής (ΕΣΠ,2012).

Προαυλισμός: Ο χρόνος προαυλισμού των εγκλείστων και σε αυτό φθάνει μέχρι 2 ώρες καθημερινά. . Σε παλιότερη επίσκεψη είχε διαπιστωθεί ο προαυλισμός να διαρκεί 15-20 λεπτά και να μην εφαρμόζεται καθημερινά (25-8-2012) (ΕΣΠ, 2012).

Προβλήματα - Ανεπάρκειες : Κατά περιόδους, έχει παρατηρηθεί συνωστισμός. Η κακή ποιότητα της σίτισης προκαλεί δυσαρέσκεια, ενώ δεν διατίθεται πόσιμο νερό. Δεν λειτουργεί χώρος εστιατορίου, γι αυτό οι κρατούμενοι είναι αναγκασμένοι να λαμβάνουν τα γεύματα τους στους κοιτώνες. Επίσης, σημειώθηκε βίαιη συμπεριφορά από τους αστυνομικούς φύλαξης του κέντρου (ΕΣΠ, 2012).

Νομική συμπαράσταση - επικοινωνία με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον: Η επικοινωνία είναι προβληματική για όσους δεν κατέχουν επαρκώς την ελληνική γλώσσα, εξαιτίας της πλήρους απουσίας μεταφραστών- διερμηνέων (ΕΣΠ, 2012).

Εικόνα 11, Είσοδος στους προαύλιους χώρους του κέντρου κράτησης Κομοτηνής, Πηγή: Γιατροί Χωρίς Σύνορα, Ο αθέατος πόνος, σελ.7, Απρίλιος 2014

· Προαναχωρησιακό κέντρο κράτησης στην Ξάνθη

Τύπος: Προαναχωρησιακό κέντρο κράτησης μεταναστών.

Χωρητικότητα: 540, 427 (2013).

Πληθυσμός: 300 (ενήλικες άνδρες) (2012) (Mulder, 2012: 4).

Περιγραφή του χώρου: Διώροφοι κοιτώνες. Το κάθε κτίριο διαθέτει προαύλιους χώρους, οι οποίοι διαχωρίζονται μεταξύ τους με ψηλή συρμάτινη περίφραξη. Εξωτερικά υπάρχει μόνιμη παρουσία αστυνομικών δυνάμεων ΜΑΤ. Σε κάθε όροφο υπάρχουν οι κοιτώνες, ειδικός χώρος προσευχής, και οι χώροι υγιεινής (ΕΣΠ, 2012).

Εθνικότητες: Κυρίως από Αφγανιστάν, Πακιστάν, Μπαγκλαντές, Συρία και Αλγερία (2012).

Κατάσταση Υποδομής: Οι εγκαταστάσεις υγιεινής παρουσιάζουν σημαντικά προβλήματα και χρήζουν άμεσης επισκευής (Απρίλιος 2014). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τα λήμματα από τις τουαλέτες του πρώτου ορόφου να πλημμυρίζουν τα μπάνια του ισογείου, μολύνοντας το χώρο και αχρηστεύοντας τα τρία τέταρτα και πλέον των αποχωρητηρίων και των ντους (ΓΧΣ, 2014: 9-10). Δεν υπάρχει παροχή ζεστού νερού. Ο εξαερισμός είναι ελλιπής (ΕΣΠ, 2012).

Προαυλισμός: Ο χρόνος προαυλισμού των εγκλείστων και σε αυτό φθάνει μέχρι 2 ώρες καθημερινά. Σε παλιότερη επίσκεψη είχε διαπιστωθεί ο προαυλισμός να διαρκεί 15-20 λεπτά και να μην εφαρμόζεται καθημερινά (25-8-2012) (ΕΣΠ, 2012).

Προβλήματα - Ανεπάρκειες : Κατά περιόδους, έχει παρατηρηθεί συνωστισμός. Η κακή ποιότητα της σίτισης προκαλεί δυσαρέσκεια, ενώ δεν διατίθεται πόσιμο νερό. Δεν λειτουργεί χώρος εστιατορίου, γι αυτό οι κρατούμενοι είναι αναγκασμένοι να λαμβάνουν τα γεύματα τους στους κοιτώνες. Επίσης, σημειώθηκε βίαιη συμπεριφορά από τους αστυνομικούς φύλαξης του κέντρου (ΕΣΠ, 2012).

Νομική συμπαράσταση - επικοινωνία με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον: Η επικοινωνία είναι προβληματική για όσους δεν κατέχουν επαρκώς την ελληνική γλώσσα, εξαιτίας της πλήρης απουσίας μεταφραστών- διερμηνέων (ΕΣΠ, 2012).

Κέντρα κράτησης που διέκοψαν την λειτουργία τους και μετατράπηκαν σε κέντρα ταυτοποίησης

·Κέντρο ταυτοποίησης της Σάμου (πρώην Κέντρο Κράτησης στο Βαθύ)

Στο σύντομο διάστημα της λειτουργίας του, το Κέντρο κράτησης στο Βαθύ της Σάμου, είχε γίνει γνωστό λόγω των συχνών φαινομένων συνωστισμού και τις κακής ποιότητας συνθήκες υγιεινής του (Majcher, Flynn, 2014: 11). Κατά το 2013 αποφασίστηκε η διακοπή του και η ίδρυση στο χώρο του της υπηρεσίας «Κέντρο ταυτοποίησης Αλλοδαπών Σάμου». Σύμφωνα με τις επισκέψεις σε αυτό, που πραγματοποιήθηκαν κατά τον Οκτώβριο του 2013, παρόλο που έχει οριστεί ως κέντρο ταυτοποίησης, τελούνται εκεί διαδικασίες κράτησης. Το κέντρο διαθέτει επίσης μια κινητή μονάδα πρώτης υποδοχής, ενώ η ιατρική, η ψυχοκοινωνική και η νομική υποστήριξη, παρέχονται από αρμόδιες Μ.Κ.Ο. και την Ύπατη Αρμοστεία. (ΕΣΠ, 2013: 4).

·Κέντρο ταυτοποίησης Χίου (πρώην κέντρο κράτησης στο Μερσινίδι)

Το κέντρο κράτησης στον οικισμό Μερσινίδι της Χίου, είχε ξεκινήσει την λειτουργία του από το 2003. Στις εγκαταστάσεις του κέντρου ταυτοποίησης λειτουργούν επίσης, μεταβατικές μονάδες Πρώτης Υποδοχής. Η υποδομή αποτελείται από 10 οικίσκους, ο χώρος γύρω από τους οποίους είναι περιφραγμένος με συρματόπλεγμα. Κάθε οικίσκος περιλαμβάνει τρεις κοιτώνες και μια τουαλέτα. Ο πληθυσμός του περιλάμβανε ενήλικες άνδρες και γυναίκες, οι οποίοι χωρίζονταν ανά φύλο στους οικίσκους. Το κέντρο ήταν γνωστό για τον συνωστισμό του, καθώς ενώ είχαν καταγραφεί μόνο 120 κλίνες, η επίσημη χωρητικότητα του κατέφθανε στα 200 άτομα. Ο συνωστισμός σε συνδυασμό με την μη παροχή ειδών υγιεινής, την έλλειψη εγκαταστάσεων υγιεινής, την ανεπάρκεια των κτιρίων και την απουσία γιατρού, συνεπάγονταν συνθήκες εξαθλίωσης. Επίσης είχαν παρατηρηθεί και περιστατικά βίαιης μεταχείρισης κατά την διάρκεια της μεταφορά των κρατουμένων στο κέντρο. Η κατάσταση που επικρατούσε εκεί είχε προκαλέσει το ενδιαφέρον της Διεθνούς Αμνηστίας, και της Μ.Κ.Ο. Proasyl, η οποία επισκέφθηκε τον χώρο αυτό κατά το 2007. Μετά την διακοπή λειτουργίας του κατά το 2011, αποφασίστηκε να μετατραπεί σε κέντρο ταυτοποίησης, ωστόσο καθώς υπήρχε αυξημένη ανάγκη για την στέγαση των μεταναστών που εντοπίζονταν να εισέρχονταν και κατόπιν σύλληψης μεταφέρονταν στην Χίο, ήταν υπό συζήτηση να τεθεί και πάλι σε λειτουργία. Τον Απρίλιο του 2013 άνοιξε ως Κέντρο Ταυτοποίησης, ενώ κατά το 2014 αναφέρεται ακόμα ως κέντρο κράτησης (<http://www.chiosopinion.gr/?p=11942>).

Εικόνα 12, Τα containers του κέντρου κράτησης στο Βαθύ Σάμου, πηγή: <http://w2eu.net/tag/samos/>, πρόσβαση στις 01/09/2014

Εικόνα 13, Το πρώην κέντρο κράτησης στο Μερσινίδι της Χίου, πηγή: <http://www.lathra.gr/detention-centers/>, πρόσβαση στις 01/09/2014

Κέντρα που έπαυσαν οριστικά την λειτουργία τους

Τόσο το Κέντρο Κράτησης της Βέννας (2001) όσο και της Παγανής (2005), αποτελούσαν από τους παλαιότερους χώρους κράτησης μεταναστών στην Ελλάδα, ενώ η λειτουργία τους χρονολογείται από πριν θεσπιστεί η νομοθεσία για τους Ε.Χ.Π.Α. Η χωροταξική τους θέση ήταν αρκετά σημαντική καθώς βρίσκονταν πάνω σε πύλες εισόδου. Επίσης, τα κτίρια και στις δύο περιπτώσεις ήταν παλιές σιταποθήκες. Ύστερα από επισκέψεις διεθνών ανθρωπιστικών Μ.Κ.Ο., πολιτικών και κοινωνικών φορέων και μέσων ενημέρωσης το θέμα της ακαταλληλότητας των χώρων και των εξευτελιστικών συνθηκών διαβίωσης σε αυτούς πήρε διαστάσεις στον δημόσιο λόγο, ενώ σε αυτό συνέβαλε και η υπόθεση Αφγανού ανήλικου κρατούμενου για το οποίο η Ελλάδα καταδικάστηκε για από το Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (<http://tvxs.gr/>).

Οι συνθήκες κράτησης που είχαν αναφερθεί, έκαναν λόγο για: κτίρια που πλήττονται από τον καύσωνα το καλοκαίρι και το ψύχος το χειμώνα, λόγω της ανεπαρκούς τους μόνωσης, συνωστισμό και υπέρβαση μέχρι και τέσσερις φορές της χωρητικότητας των κοιτώνων, κακή υγιεινή και απουσία ιατρικής περίθαλψης που είχε συνέπεια την πρόκληση προβλημάτων υγείας στους έγκλειστους, καμία πρόνοια για της ευάλωτες ομάδες (εγκύους, ανήλικα, θύματα βασανιστηρίων) και περιστατικά βασανισμών από τις αστυνομικές αρχές και πλήρη περιορισμό κίνησης (<http://www.msf.gr/>), (<http://left.gr/news/i-venna>), (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/8328746.stm>), (<http://left.gr/news/i-venna>).

Τόσο η παρατεταμένη κράτηση, όσο και οι συνθήκες που προαναφέρθηκαν, είχαν αποτελέσει αιτίες εξεγέρσεων (<http://www.lathra.gr/read/354-2010-07-05-15-37-48>). Σχετικά με το κέντρο της Βέννας αποφασίστηκε η οριστική διακοπή της λειτουργίας τους κατά τον Δεκέμβριο του 2012, καθώς σύμφωνα με δηλώσεις του αρμόδιου Διοικητή, τις υπηρεσίες του θα αναλάμβανε το νέο κέντρο κράτησης της Δράμας (Παρανέστι) (Mulder, 2012:5).

Σχετικά με την Παγανή, το κέντρο έκλεισε ύστερα από απόφαση για την μη καταλληλότητα του από το αρμόδιο Υπουργείο και με προτροπή του Νομάρχη της περιοχής να κλείσει προσωρινά ώστε να αναδιαμορφωθεί (<http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=96738>).

Παρόμοια προβλήματα συνωστισμού και ακατάλληλων συνθηκών, αντιμετώπιζαν και τα κέντρα κράτησης της Αττικής, στο πρώην αεροδρόμιο του Ελληνικού και τον Ασπρόπυργο. Οι εγκαταστάσεις αυτές διέκοψαν την λειτουργία τους περίπου στις αρχές του 2013. Ωστόσο, υπάρχουν. Τοπική Μ.Κ.Ο. ανέφερε ότι στην περιοχή του Ελληνικού, πρόκειται να ιδρυθεί νέα υποδομή κράτησης και να τεθεί σε λειτουργία στο επόμενο διάστημα (Majcher, Flynn,

2014:14).

Κέντρα Πρώτης Υποδοχής

· Κέντρο πρώτης υποδοχής στην Ορεστιάδα

Το ΚΕΠΥ του Φυλακίου Ορεστιάδας λειτουργεί από τον Αύγουστο του 2013 και βρίσκεται στο χώρο του Προαναχωρησιακού Κέντρου του Φυλακίου. Απευθύνεται στους συλληφθέντες νεοεισερχόμενους από τα χερσαία σύνορα του Έβρου και η παραμονή σε αυτό είναι 25 μέρες. Οι προδιαγραφές χωρητικότητας του είναι 60 άτομα. Πραγματοποιεί κυρίως διαδικασίες καταγραφής και ταυτοποίησης. Η εικόνα των συνθηκών του θεωρείται καλύτερη σε σχέση με την γενικότερη εκείνων που επικρατούν στα προαναχωρησιακά κέντρα (<http://www.syriza.gr/article/id/52426/Episkepsh-antiprosweias-sto-Kentro-Prwths-Ypodochhs-Metanastwn-kai-to-Kentro-Krathshs-sto-Fylakio>).

· Κέντρο πρώτης υποδοχής στη Μόρια

Στεγάζεται σε οικίσκους λυόμενους στις εγκαταστάσεις του πρώην στρατοπέδου Παραδέλλη πλησίον του οικισμού Μόρια της Λέσβου. Μέχρι στιγμής λειτουργεί Κέντρο Ταυτοποίησης και Προσωρινής Διαμονής, που πραγματοποιεί και λειτουργίες ΚΕ.Π.Υ, το οποίο όμως είναι ακόμα σε φάση κατασκευής. Απευθύνεται σε μετανάστες που εντοπίζονται και συλλαμβάνονται από τις αστυνομικές ή λιμενικές αρχές στην περιοχή κατά την προσπέλαση των θαλάσσιων ελληνοτουρκικών συνόρων. Για ακόμη μια φορά, ένας χώρος πρώην στρατοπέδου επιλέχθηκε για την εγκατάσταση των μεταναστών. Η υποχρεωτική παραμονή, οι διαδικασίες επιτήρησης αλλά και η απαγόρευση πρόσβασης τρίτων ατόμων δείχνουν ότι και αυτοί οι χώροι λειτουργούν μέσα στα πλαίσια του περιορισμού. Οι χώροι στέγασης είναι αρκετά μικροί (50τμ. για 14 άτομα), όπως και το προαύλιο το οποίο παρακολουθείται από σκοπιές φυλάκων και είναι κατατετμημένο μέσω υψηλής περίφραξης. Παρέχεται Ιατρική και Νομική Υποστήριξη, καθώς και ενημέρωση για την διαδικασία ασύλου. Μέχρι στιγμής δεν έχουν ολοκληρωθεί τα προβλεπόμενα έργα, όμως από όσο έχουμε δει μέχρι τώρα το γενικότερο περιβάλλον αυτής της δομής θα μπορούσε να παρουσιαστεί σαν ενός Κέντρου Προαναχωρησιακής Κράτησης, χωρίς τις συνήθεις ελλείψεις σε υποδομές και με κάποια παραπάνω μέριμνα για το ζήτημα των δικαιωμάτων και της πρόσβασης στο άσυλο. Βέβαια, το ότι δεν παρατηρήθηκαν ελλείψεις κτιριακές δικαιολογείται και από το μικρό διάστημα λειτουργίας και την νεότητα του. Τέλος στον χώρο είναι σε διαδικασία κατασκευής και Κέντρο Προαναχωρησιακής Κράτησης με το

οποίο θα συνεργάζεται το ΚΕΠΥ (Αντιρατσιστικό Παρατηρητήριο Πανεπιστημίου Αιγαίου, 2013) (<http://www.kathimerini.gr/493020/article/epikairothta/ellada/kentro-ypodoxhs-metanastwn-sth-mytilhnh>)

3.4 Δείκτες έντασης κοινωνικών αντιδράσεων

Στο κεφάλαιο αυτό, επιχειρείται η μέτρηση των κοινωνικών αντιδράσεων, οι οποίες προκλήθηκαν λόγω της λειτουργίας των Κέντρων Προαναχωρησιακής Κράτησης στον ελλαδικό χώρο, τόσο μέσα στους χώρους αυτούς όσο και στο εξωτερικό τους περιβάλλον. Τα δεδομένα αξιολογήθηκαν ως προς την συχνότητα εμφάνισής τους, την διάρκεια τους και την έκταση που πήραν στα μέσα ενημέρωσης και στα πολιτικά τεκταινόμενα. Οι πληροφορίες προήλθαν από δημοσιεύσεις και σχετικές μαρτυρίες στον εγχώριο τύπο, σε οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και σε εμπλεκόμενους φορείς (π.χ. Συνήγορος του Πολίτη). Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας είναι να εξαχθούν κάποια πρώτα συμπεράσματα σχετικά με τους παράγοντες που έπαιξαν ρόλο στην εμφάνιση των κοινωνικών αυτών φαινομένων, οι οποίοι μπορεί να σχετίζονται με τις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν στο κάθε κέντρο, τις ηλικίες (ανήλικοι - ενήλικες) και το φύλο του πληθυσμού των κρατουμένων, τις αποστάσεις τους από την κοντινότερη πόλη, τα κοινωνικούς - πολιτικούς συσχετισμούς στην περιοχή και την επικοινωνία τους με τους μετανάστες (ύπαρξη κινήσεων αλληλεγγύης ή αντίθετα ξενοφοβικών τάσεων). Ακόμα, έχει ενδιαφέρον να μελετήσουμε και το αντίκτυπο των κοινωνικών εντάσεων, δηλαδή κατά πόσο μετέβαλε την λειτουργία των δομών αυτών, ώστε να έχουμε μια εικόνα του κατά πόσο η κοινωνική αποδοχή μπορεί να μεταβάλλει την πορεία μιας χρήσης εγκλεισμού. Με βάση τα παραπάνω χωρίσαμε τα δεδομένα σε δύο μεγάλες κατηγορίες, η πρώτη περιλαμβάνει τις εξεγέρσεις, διαμαρτυρίες και αντιδράσεις των εγκλείστων μεταναστών και η δεύτερη τις εξωτερικές παρεμβάσεις από τους κατοίκους και φορείς της εκάστοτε περιοχής.

3.4.1 Εσωτερικές αντιδράσεις

(βλ. Πίνακας 3., χάρτης 1.2)

Προαναχωρησιακό κέντρο κράτησης Αμυγδαλέζας

1. Οι κρατούμενοι διαμαρτύρονται για την παράταση της προφυλάκισης τους και ξεκινούν ταυτόχρονη απεργία πείνας. Δύο μέρες μετά (23/02), ύστερα από την κατασταλτική παρέμβαση ειδικών αστυνομικών μονάδων οι κρατούμενοι διακόπτουν την διαμαρτυρία τους. (21/02/2013) (<http://www.tovima.gr/society/article/?aid=527823>)

2. 800 από τους 1500 που είναι περίπου ο συνολικός πληθυσμός του κέντρου ξεκίνησαν απεργία πείνας, ως μορφή διαμαρτυρίας για τις εξευτελιστικές συνθήκες και την παρατεταμένο εγκλεισμό τους. Η αφορμή δόθηκε μετά τις απόπειρες αυτοκτονίας τριών συγκρατούμενων

τους, την προηγούμενη μέρα. (08/04/2013) (<http://www.efsyn.gr/?p=38519>)

3. Μετά από κρούσμα βίαιης συμπεριφορά φυλάκων εναντίον κρατουμένων, εκδηλώθηκε εξέγερση. Οι κρατούμενοι πυρπόλησαν τα κοντέινερ όπου διέμεναν, και επιτίθενται στους φύλακες. Επίσης, ένας μικρός αριθμός κρατουμένων απόδρασε. Τις επόμενες μέρες επενέβησαν αστυνομικές δυνάμεις MAT και κατέστειλαν τις ταραχές, ενώ υπήρξαν και 41 συλλήψεις. (10/08/2013) (<http://www.avgi.gr/article/785300/stratopedo-amugdalezas-to-xroniko-mias-proanaggeltheisas-exegersis>)

· Τέσσερις από τους κρατούμενους που έκαναν απεργία πείνας, αποπειράθηκαν να αυτοκτονήσουν. Ο ένας από αυτούς αυτοτραυματίστηκε στον λαιμό και οι άλλοι δύο κατάπιαν απορρυπαντικά. (07/04/2013) (<http://www.efsyn.gr/?p=38519>)

Ειδικές Εγκαταστάσεις Αμυγδαλέζας για ασυνόδευτους ανήλικους

1. Μετά το περιστατικό ξυλοδαμού ανήλικου κρατούμενου από αστυνομικό, οι υπόλοιποι ανήλικοι ξεκίνησαν απεργία πείνας για να διαμαρτυρηθούν για την σωματική βία και την εξευτελιστική αντιμετώπιση τους από την αστυνομία. Ακόμα, κατήγγειλαν ότι στο παρελθόν δεν τους παρείχαν σίτιση για δύο μέρες. (01/01/2013) (<http://www.chronosmag.eu/index.php/lfpps-pths-ss-1.html>)

Κέντρο Προαναχωρησιακής Κράτησης Κορίνθου

1. Εκατοντάδες κρατούμενοι ξεκινούν απεργία πείνας, αφού αναφέρουν τις εξής αφορμές: την κακομεταχείριση του Ναβίτ Γιάσερ από αστυνομικούς υπεύθυνους για την φύλαξη του κέντρου, και την επίθεση αστυνομικών σε μουσουλμάνους κατά την διάρκεια που οι δεύτεροι προσεύχονταν. Την δεύτερη μέρα οι απεργοί πείνας φθάνουν περίπου στα 500 άτομα, από τους συνολικά 800 κρατούμενους του κέντρου και ξεκινάει εξέγερση. Οι απεργοί πείνας ράβουν τα στόματα τους ως ένδειξη διαμαρτυρίας. Την τρίτη μέρα τα MAT εισέρχονται στο χώρο και επιτίθενται με σκοπό να διακοπεί η διαμαρτυρία, οπότε και 24 άτομα συλλαμβάνονται, και 10 μετανάστες τραυματίζονται. (17- 20/11/2012) (<http://www.globalpost.com/video/6071134/location-why-refugees-greece-are-sewing-their-mouths-shut>), (<http://www.kathimerini.gr/473678/article/epikairothta/ellada/varies-kathgories-gia-thn-e3egersh>)

2. 65 απεργοί πείνας δηλώνουν ότι ξεκινούν απεργία πείνας ως διαμαρτυρία για την παράταση της κράτησης τους. Στη συνέχεια το περιστατικό του ξυλοδαρμού ενός εγκλείστου από αστυνομικό γίνεται η αιτία να ξεσπάσει εξέγερση, όπου οι κρατούμενοι βάζουν φωτιές στα στρώματα τους και η αστυνομία επεμβαίνει με ρήψη χημικών. 47 μετανάστες συλλαμβάνονται και κατηγορούνται για κακουργήματα, έτσι η απεργία πείνας διακόπτεται. (10/04/2014) (<http://www.chronosmag.eu/index.php/lfpps-pths-ss-1.html>)

3. 670 Μετανάστες ξεκινούν απεργία πείνας με βασικό αίτημα την απελευθέρωση όσων εγκλείστων έχουν ξεπεράσει το 18μηνο της κράτησης, παράλληλα με το ίδιο αίτημα ξεκινούν απεργία πείνας και οι κρατούμενοι του κέντρου κράτησης της Αμυδαλέζας.(09/06/2014) (<http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=434422>)

· Δύο Παλαιστίνιοι ανέβηκαν σε ταράτσα ενός κτιρίου του Κέντρου με σκοπό να πέσουν στο κενό. (28/03/2013) (<http://goo.gl/Rfvig0>)

· Ένας Αφγανός κρατούμενος στο κέντρο κράτησης μεταναστών στην Κόρινθο αποπειράθηκε να αυτοκτονήσει το μεσημέρι του Σαββάτου, διαμαρτυρόμενος για την πολύμηνη κράτησή του. Ο μετανάστης αναρριχήθηκε στα κιγκλιδώματα παραθύρου 1ου ορόφου σε κτίριο του Κέντρου, έπεσε στο κενό από ύψος περίπου 5 μέτρων και τραυματίστηκε (24 Αυγ. 2013), (<http://infomobile.w2eu.net/2013/08/25/suicide-attempt-by-afghan-sans-papiers-in-corinth-detention-center/>)

· Σε μια μέρα καταγράφηκαν, σύμφωνα με τα στοιχεία του Νοσοκομείου της Κορίνθου, συνολικά 6 απόπειρες αυτοκτονίας κρατουμένων. (18 Απριλίου 2013) (<http://infomobile.w2eu.net/2013/04/19/algerian-detainee-jumps-from-roof-of-corinth-detention-center-new-hunger-strike-of-detainees/>)

Προαναχωρησιακό κέντρο κράτησης στο Φυλάκιο

1. Εντάσεις μεταξύ των κρατουμένων και των υπαλλήλων του κέντρου κράτησης ξεσπούν, έπειτα από τις διαμαρτυρίες των πρώτων για το μεγάλο χρονικό διάστημα κράτησης το οποίο κυμαίνεται περίπου στον έναν χρόνο. Οι κρατούμενοι έβαλαν φωτιά στα στρώματα τους. (05/12/2012) (<http://www.chronosmag.eu/index.php/lfpps-pths-ss-1.html>)

2. Σε αποχή του βραδινού συσσιτίου προχώρησε ομάδα κρατουμένων, οι οποίοι βρίσκονταν σε καθεστώς πολύμηνης κράτησης. Κατόπιν προκάλεσαν φθορές στους θαλάμους,

και φώναζαν συνθήματα με αίτημα να τους να αφεθούν ελεύθεροι. Η εξέγερση κατεστάλη με την βίαη επέμβαση 200 αστυνομικών, με αποτέλεσμα την σύλληψη 8 μεταναστών. (07/02/2013) · (<http://goo.gl/i30d2U>) (<http://www.chronosmag.eu/index.php/lfpss-pths-ss-1.html>)

3. Απόπειρα εξέγερσης η οποία εν τέλει κατεστάλη μετά την επέμβαση των ΜΑΤ. Δεν υπάρχουν περεταίρω πληροφορίες. (07/03/2013) (<http://www.chronosmag.eu/index.php/lfpss-pths-ss-1.html>)

4. 400 έγκλειστοι μετανάστες ξεκινούν απεργία πείνας μετά την ανακοίνωση ότι η κράτηση τους θα παραταθεί άνω των 18μηνών. Δεν υπάρχουν πληροφορίες για την έκβαση της διαμαρτυρίας. (27/08/2013)

Κέντρο Κράτησης Μεταναστών Παγανής- Μυτιλήνη

1. 600 ενήλικες και ανήλικοι κρατούμενοι εξεγείρονται και καταλαμβάνουν εξωτερικούς χώρους του κέντρου. (22/10/2009)

Κέντρο Κράτησης στο Βαθύ Σάμου

1. Απεργία πείνας 126 Παλαιστίνιων κρατουμένων μετά τις μαζικές μεταγωγές ομοεθνών τους από την αστυνομία, σε άλλους χώρους κράτησης της χώρας, εξαιτίας των οποίων έχασαν και κάθε δυνατότητα επικοινωνίας μαζί τους. Οι απεργοί πείνας διατύπωσαν αιτήματα με τα οποία ζητούσαν να μην εξαναγκάζονται από την αστυνομία να υπογράψουν έγγραφα τα οποία δεν καταλαβαίνουν, να τους γίνει ενημέρωση για τα δικαιώματά τους και να απελευθερωθούν με έγγραφα διοικητικής απέλασης ώστε να τους δοθεί η ευκαιρία να προσφύγουν σε αίτηση πολιτικού ασύλου. Μετά από τέσσερις μέρες έληξε την διαμαρτυρία, καθώς ο σκοπός για δημοσιοποίηση των αιτημάτων τους είχε επιτευχθεί.(12-16/04/2010) (http://allileggyi-stous-prosfyges.blogspot.gr/2010/04/blog-post_13.html)

Κέντρο Προαναχωρησιακής Κράτησης Ξάνθης

1. 45 μετανάστες από το Πακιστάν και το Μπαγκλαντές διαμαρτύρονται για την παράταση της κράτησης τους (η οποία μέχρι τότε είχε διαρκέσει 7-8 περίπου μήνες). Ξεκινούν συντονισμένα απεργία πείνας, η οποία εν τέλει έληξε έπειτα από την διαβεβαίωση των αρχών ότι θα τηρηθούν τα αιτήματα των κρατουμένων.(24/09/2012) (<http://www.chronosmag.eu/index.php/lfpss-pths-ss-1.html>)

2. 39 αιτούντες άσυλο ξεκινούν απεργία πείνας, ενώ τις επόμενες μέρες μειώθηκαν στους 21, ως διαμαρτυρία για την 12 μνην παράταση της κράτησης τους.(15/05/2013)(<http://www.xanthipress.gr/apoklistiko-apergia-pinas-21-metanaston-gia-ton-kindino-parataxis-tis-kratisis-sto-kentro-kratisis-xanthis/>)

Ένας κρατούμενος αποπειράθηκε να αυτοκτονήσει καταπίνοντας ξυραφάκια. (3/10/2013), (http://www.star.gr/Pages/Ellada.aspx?art=197056&artTitle=apopeira_aftoktonias_sti_xanthi_katapie_xyrafakia_gia_na_valei_telos_sti_zoi_tou)

Κέντρο Κράτησης Μεταναστών Κομοτηνής

1. Εξέγερση ομάδας κρατουμένων, οι οποίοι διαμαρτύρονται για την παράταση της κράτησης τους και ζητούν άμεση απελευθέρωση. Οι μετανάστες αντέδρασαν και στις συνθήκες κράτησης τους, προκάλεσαν φθορές στους κοιτώνες τους και έβαλαν φωτιά στα στρώματα. Το γεγονός αντιμετωπίστηκε με επέμβαση των ΜΑΤ, και την σύλληψη 24 μεταναστών. (23/11/2012) (<http://www.kathimerini.gr/474090/article/epikairothta/ellada/e3egersh-metanastwn-sthn-komothnh>)

2. Περισσότεροι από 400 μετανάστες που κρατούνται στο Κέντρο της Κομοτηνής προχώρησαν σε διαμαρτυρία με αποχή από το φαγητό, τρεις εκ των οποίων έραψαν και τα στόματα τους. Η κινητοποίηση ξεκίνησε με αφορμή την διακοπή παροχής ειδών υγιεινής και την κακή ποιότητα του φαγητού του Κέντρου. (25/10/2013) (<http://www.thepressproject.gr/article/49559/Komotini-400-kratoumenoi-metanastes-apexoun-apo-to-fagito>)

· Στην έκθεση των Γιατρών Χωρίς Σύνορα για το διάστημα 10/2013-03/2014 που εργάστηκαν στην εν λόγω δομή, αναφέρθηκε η περίπτωση ασυνόδευτου ανήλικου, ο οποίος είχε αποπειραθεί να αυτοκτονήσει πέφτοντας από την στέγη του κτιρίου όπου κρατούνταν. (ΓΧΣ, 2014: 17)

Κέντρο Κράτησης Μεταναστών Βέννας

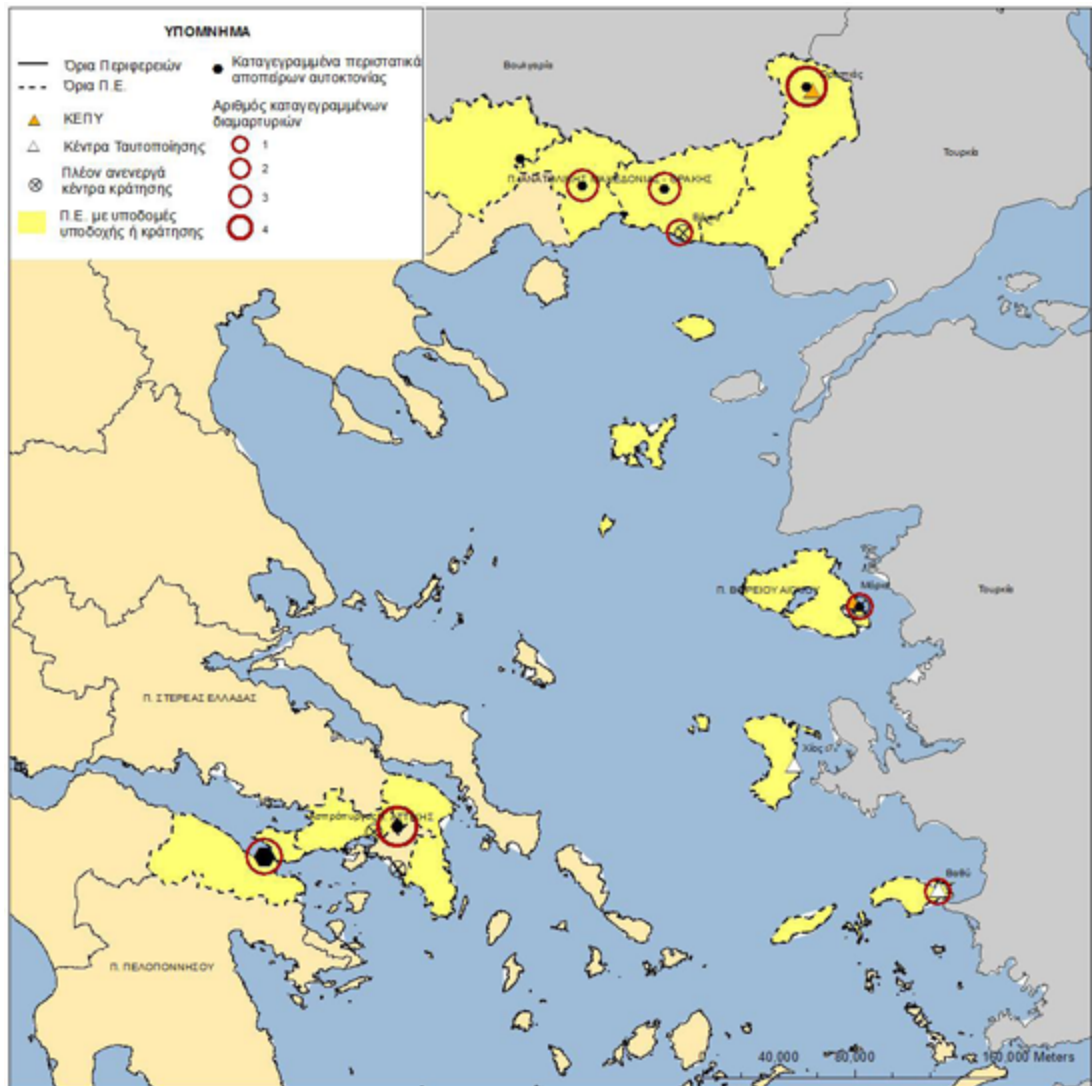
Περίπου 124 κρατούμενοι, έπειτα από διαμαρτυρίες για το μακροχρόνιο και αναίτιο διάστημα κράτησης τους, πυρπόλησαν κάποια ρούχα και στρώματα τους, ενώ κάποιιοι από αυτούς αυτοτραυματίστηκαν. Από αυτούς 42 άτομα συνελλήφθησαν από τις αρχές και παραπέμφθηκαν σε δίκη. (<http://goo.gl/VRm5ut>) ,(<http://www.lathra.gr/read/354-2010-07-05-15-37-48>)

ΚΕΠΥ στη Μόρια Λέσβου

Απόπειρα αυτοκτονίας ανήλικου Αφγανού, με πρόκληση χαρακιών στο χέρι του, στο ΚΕΠΥ της Μόριας Λέσβου. (18/ 07/ 2014) (<http://insideoutborders.com/2014/07/18/>)

Κέντρο Προαναχωρησιακής Κράτησης Παρανεστίου Δράμας

Κατόπιν εκτεταμένων διαμαρτυριών για τις συνθήκες κράτησης, κρατούμενος αποπειράθηκε να αυτοκτονήσει κόβοντας τις φλέβες του. (25/01/2013) (http://www.dramania.gr/index.php?option=com_k2&view=item&id=11994:allodapos-apopeirathhke-na-aytoktonhsei-sto-kentro-allodapon-paranestioy&Itemid=177)

Εικόνα 14. Η ένταση των εσωτερικών αντιδράσεων ανά κέντρο κράτησης

για το διάστημα 2010-2014 (βλ. και χάρτη 1.2 , παράρτημα χαρτών)

3.4.2 Εξωτερικές αντιδράσεις

Κέντρο Προαναχωρησιακής Κράτησης Αμυγδαλέζας

1. Πορεία καλεσμένη από αντιρατσιστικές οργανώσεις ως κίνηση αλληλεγγύης για τους κρατούμενους μετανάστες και διαμαρτυρία για την ύπαρξη της δομής , συγκέντρωση στο Κέντρο Κράτησης της Αμυγδαλέζας. (14/09/2013)

Προαναχωρησιακό Κέντρο Κράτησης Κορίνθου

1. Πορεία αλληλεγγύης στους πρώην απεργούς πείνας του κέντρου καλεσμένη από αντιρατσιστικές οργανώσεις και τοπικούς φορείς. (11/04/2014) (<http://nodetention.blogspot.gr/>)

2. Συγκέντρωση -Διαμαρτυρία των σωματείων των Αστυνομικών Πελοποννήσου και τοπικών φορέων ενάντια στην απόφαση για ίδρυση και λειτουργία του Κέντρου στην συγκεκριμένη τοποθεσία. (16/09/2013)

3. Πορεία μελών της Χρυσής Αυγής και κατοίκων με σκοπό την παρεμπόδιση της μεταγωγής συλληφθέντων μεταναστών στο Κέντρο Κράτησης Κορίνθου, ακολούθησαν μικροσυμπλοκές με αστυνομικές δυνάμεις που είχαν καλεστεί για να διασφαλίσουν την λειτουργία του κέντρου. (23/08/2012)

Κέντρο Κράτησης στο Βαθύ Σάμου

1. Πραγματοποιήθηκε συγκέντρωση συμπαράστασης στους απεργούς πείνας του Κέντρου Κράτησης στο Βαθύ από την ομάδα Κίνηση για τα ανθρώπινα δικαιώματα. (17-04-2010) (<http://www.lathra.gr/alles-omades/>, πρόσβαση στις 20/07/2014)

2. Στο λιμάνι της Σάμου, μέλη της Χρυσής Αυγής κάλεσαν διαδήλωση κατά της λειτουργίας ΚΕΠΥ στην περιοχή, την οποία προκειμένου να ανακόψουν πραγματοποίησαν αντισυγκέντρωση οι αντιρατσιστές- αντιφασίστες της περιοχής. (08/10/2012) (<http://goo.gl/IZqeKp>)

Κέντρο Προαναχωρησιακής Κράτησης Ξάνθης

1. Πανελλαδική πορεία στο Κέντρο Κράτησης της Ξάνθης, με αίτημα την νομιμοποίηση των μεταναστών και το άσυλο στους πρόσφυγες και με βασικό σύνθημα “Να κλείσουν τα στρατόπεδα συγκέντρωσης”, την κινητοποίηση καλούν τοπικοί κοινωνικοί φορείς και ομάδες, σε συνεργασία με πολιτικά κόμματα και οργανώσεις, που δρουν σε εθνικό επίπεδο.(14/12/2013) (<http://www.makthes.gr/news/reportage/114483/0>)

Κέντρο Προαναχωρησιακής Κράτησης Κομοτηνής

1. Συγκέντρωση αλληλεγγύης στους μετανάστες, την ημέρα της εξέγερση τους, από περίπου 60 άτομα. (23/11/2012) (<http://www.chronosmag.eu/index.php/lfpss-pths-ss-1.html>)

Κέντρο Προαναχωρησιακής Κράτησης Παρανεστίου Δράμας

1. Επεισοδιακή πορεία κατοίκων και μελών ακροδεξιών οργανώσεων, με αίτημα να μην λειτουργήσει το κέντρο στην περιοχή. Τα μέλη της Πατριωτικής Ένωσης Δράμας έκοψαν τα συρματοπλέγματα και εισήλθαν στο εσωτερικό του στρατοπέδου, οι αστυνομικές

δυνάμεις επανέβησαν και ακολούθησαν συμπλοκές (01/10/2012) (<http://www.naftemporiki.gr/story/363760/epeisodia-sto-paranesti-dramas-gia-to-kentro-kratisis-metanaston>)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Εκ πρώτης όψεως παρατηρεί κανείς ότι τα πιο πολυπληθή τμήματα είναι εκείνα με τις πιο συχνές κινητοποιήσεις των εγκλείστων, κάτι που αυξάνει την δυναμική των διαμαρτυριών τους, η οποία κάποιες φορές περιλαμβάνει συντονισμένη απεργία πείνας και διατύπωση κοινών αιτημάτων, ενώ άλλες φορές μπορεί να εκδηλωθεί ως αυθόρμητη εξέγερση. Μια διαφορά των εξεγέρσεων, οι οποίες έλαβαν χώρα στα κέντρα της Αττικής και Κορίνθου με εκείνες των κέντρων της Ορεστιάδας και Κομοτηνής είναι ότι παρόλο που μπορεί να ήταν ανάλογης ή ίσως και μεγαλύτερης δυναμικής, είχαν πολύ μικρότερη προβολή στα μέσα ενημέρωσης, αλλά και μικρότερη κοινωνική απήχηση. Το παραπάνω φαινόμενο είναι εμφανές κυρίως στην περίπτωση του Φυλακίου Έβρου, για το οποίο οι πληροφορίες συχνά είναι ασαφής και ελλείπει. Συνήθως μετά τις εξεγέρσεις και απεργίες πείνας των μεταναστών, ακολουθούν πορείες αλληλεγγύης στο κέντρο, όμως το γεγονός ότι τις περισσότερες φορές η διαμαρτυρία των κρατουμένων δεν διαρκεί πάνω από τρεις μέρες, ή δέχεται άμεση επέμβαση αστυνομικών κατασταλτικών δυνάμεων, δεν αφήνει πολλά περιθώρια στο να γνωστοποιηθεί η είδηση, ειδικότερα όταν πρόκειται για κέντρο που βρίσκεται στον εξωαστικό χώρο (π.χ. Παρανέστι Δράμας). Σχεδόν όλες τις φορές αίτημα των κρατουμένων είναι η απελευθέρωση τους, ενώ πρόκειται για περιπτώσεις που έχουν περάσει μεγάλα διαστήματα κράτησης (όπως το 18μηνο). Η διαμαρτυρία των ανηλίκων μεταναστών διαφέρει, γιατί στην περίπτωση αυτή το βασικό αίτημα ήταν να βελτιωθεί η μεταχείριση της αστυνομίας απέναντι τους. Στο σημείο αυτό, αξίζει να συμπληρωθεί ότι το κατά πόσο γίνονται γνωστές οι αντιδράσεις των εγκλείστων εξαρτάται και από το πόσο δυναμικά θα εκδηλωθούν, και αφού στις περισσότερες περιπτώσεις δεν έχουμε άμεση πληροφόρηση για την έκβαση τους, δεν μπορούμε να είμαστε σίγουροι για το αν τα στοιχεία που έχουμε αντικατοπτρίζουν τον πλήρη αριθμό τους.

Οι δυσμενείς έως εξευτελιστικές συνθήκες κράτησης είναι άλλο ένα ζήτημα που αναδεικνύουν αυτές οι αντιδράσεις (Κόρινθος, Αμυγδαλέζα ενήλικες, Σάμος). Ωστόσο, δεν είναι σίγουρο κατά πόσο μετά την εκδήλωση αυτών τους, υπάρχει κάποια βελτίωση των προβλημάτων, όπως συμπεραίνεται με το παράδειγμα της Κέντρο Κράτησης της Αμυγδαλέζας όπου υπάρχουν μαρτυρίες περί συνέχισης της βίαιης μεταχείρισης και βασανισμού.

Τα βασικά μέσα αντίδρασης είναι η πρόκληση εσωτερικών καταστροφών στα κέντρα

(π.χ. φωτιές στα στρώματα) και η απεργία πείνας. Πρόκειται για, πρακτικές που απειλούν την σωματική ακεραιότητα των εγκλειστών. Επιπρόσθετα, ένα άλλο αρκετά συχνό φαινόμενο είναι οι απόπειρες αυτοκτονίας και οι αυτοτραυματισμοί. Η κράτηση σε αυτές τις περιπτώσεις αποτελεί είτε άμεση, όταν συνοδεύονται από επιστολές όπου αναφέρονται οι συγκεκριμένοι λόγοι, είτε έμμεση αίτια τους, αφού εντείνει την ψυχολογική κατάπτωση. Μια εξήγηση θα μπορούσε να είναι η εξής: αν εγκλεισμός λειτουργεί με την περίζωση του σώματος, το οποίο (σώμα) οι έγκλειστοι αντιλαμβάνονται ως ιδιοκτησία της εξουσίας που το πειθαρχεί (Foucault, 1975: 127, 115- 116), με το να το θέσουν σε κίνδυνο ή να το βλάψουν, αντιδρούν στη θέση, στην οποία υπάγονται.

Στις εξωγενείς αντιδράσεις υπάρχει επίσης πληθώρα, ενώ παρατηρούνται όχι μόνο στις περιοχές στις οποίες λειτουργεί ήδη κάποιο Κέντρο, αλλά ακόμα και σε εκείνες όπου έχει αναγγελθεί ότι πρόκειται στο μέλλον να χωροθετηθεί αντίστοιχη δομή. Ωστόσο, εκτός του μεγάλου αριθμού τους διακρίνουμε και ουσιαστικές διαφορές ως προς τους φορείς, τους σκοπούς και τα αίτια μεταξύ των διαμαρτυριών. Το φάσμα των αντιδρώντων στην λειτουργία του εκάστοτε κέντρου μπορεί να περιλαμβάνει από αντιρατσιστικά κινήματα μέχρι ακροδεξιές ομάδες, τα μέλη των οποίων πραγματοποιούν ρατσιστικές επιθέσεις εναντίων μεταναστών. Καθώς λοιπόν, τα πράγματα είναι πιο πολύπλοκα, μια επιγραμματική ανασκόπηση των γεγονότων δεν αρκεί για την σκιαγράφηση των κοινωνικής εικόνας γύρω από το ζήτημα. Οπότε, κάτι τέτοιο θα επιχειρηθεί να γίνει μέσω μιας εμβάθυνσης με την μορφή έρευνας πεδίου, και την χρήση αναλυτικότερων μεθόδων στο κεφάλαιο 4.

3.5 Τα κέντρα κράτησης μεταναστών και η θέση τους σε σχέση με τις πόλεις και τους οικισμούς

(βλ. πινακίδες 1,2,3)

Μια πρώτη διαπίστωση είναι ότι οι τρεις κατηγορίες κέντρων, από την Προαναχωρησιακή Κράτηση, μέχρι τα ΚΕΠΥ και τα Κέντρα Ταυτοποίησης, παρουσιάζουν αρκετές ομοιότητες ως προς τα σημεία τοποθέτησης τους, αλλά και την τυπολογία των εγκαταστάσεων που επιλέγονται για να τις στεγάσουν. Έτσι εντοπίστηκαν περιστατικά Κέντρων που έκλειναν και μετά επαναλειτούργούσαν στις ίδιες εγκαταστάσεις ως ΚΕΠΥ ή Κέντρα Ταυτοποίησης, αλλά λόγω του ασαφούς νομικού πλαισίου, του σύντομου χρονικού διαστήματος, της μη ευκολίας προσβασιμότητας αλλά και της σύγκλισης προς την διαδικασία της κράτησης, δεν ήταν ξεκάθαρο με ποια από τις τρεις δομές λειτουργούν (Μυρσινίδι, Χίου).

Τα βασικά είδη χώρων που επιλέγονται είναι οι στρατιωτικές εγκαταστάσεις και οι αστυνομικές σχολές. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με το ότι φορέας διαχείρισης τους είναι η αστυνομία, τους προσδίδει τον χαρακτήρα τόπων, όπου κυριαρχεί η σχέση φρουρού-φρουρούμενου. Χρησιμοποιούνται επίσης, σε μικρότερο βαθμό, εγκαταλελειμμένοι βιομηχανικοί χώροι και αποθήκες. Αυτή είναι και μια διαφορά τους από τις παλαιότερες περιπτώσεις χώρων κράτησης μεταναστών (προ Ε.Χ.Π.Α.), όπου συναντιόντουσαν περισσότερο παλιές βιομηχανίες και οι αποθήκες. Πρόκειται για χρήσεις γης που εμφανίζονται, είτε στον περιαστικό χώρο, είτε στον υπαίθρο χώρο (Παρανέστι, Φυλάκιο), ενώ, όπως διαπιστώθηκε κατά την χαρτογράφηση τους, δεν είναι εύκολος ο εντοπισμός τους. Γειτνιάζουν συνήθως με αγροτικές χρήσεις και αποθήκες, χρήσεις που εμφανίζονται τον εξωαστικό χώρο, αλλά και με δασικές εκτάσεις (Αμυγδαλέζα). Ακόμα και σε περιπτώσεις κέντρων κράτησης εντός του οικιστικού ιστού, όπως στην Αμυγδαλέζα ή την Κόρινθο, πρόκειται για περιοχές, εκτός του πυκνού αστικού ιστού, στα όρια των πολεοδομικών συγκροτημάτων. Στις περιπτώσεις της Ξάνθης και της Κομοτηνής, τα αντίστοιχα κέντρα προαναχωρησιακής κράτησης τοποθετούνται σε πιο κεντρικά σημεία, πάνω σε εθνικούς οδικούς άξονες, που απέχουν όμως 2χλμ. και 7χλμ. αντίστοιχα. Ένα ζήτημα, το οποίο εμφανιζόταν συχνά στις παρατηρήσεις των επισκεπτών είναι η δυσκολία στην προσέγγιση των κτιρίων αυτών, καθώς η ορατότητα από το εξωτερικό περιβάλλον περιορίζεται από φυσικά εμπόδια (τείχη, άλλα κτίρια εγκαταλελειμμένα), ενώ δεν υπάρχει κατάλληλη σήμανση. Π.χ. σε Κόρινθο και Δράμα υπάρχει μόνο η πινακίδα του στρατοπέδου. Αυτή η εξωτερική εικόνα δίνουν την εικόνα τόπων αποκλεισμένων. Ωστόσο,

παρά την χωρική περιχαράκωση τους, η μη αποδοχή της παρουσίας τους, από κομμάτια των τοπικών κοινωνιών, είναι σχεδόν πάντα αισθητή και δημιουργεί εντάσεις.

Μια σαφής διαφοροποίηση των κέντρων κράτησης των νησιών (Σάμος, Χίος, Λέσβος), από αυτά του ηπειρωτικού κορμού, είναι ότι δεν διαθέτουν εξωτερικά τείχη ή κτίρια, επομένως οι κρατούμενοι έχουν ορατότητα στο εξωτερικό περιβάλλον. Ωστόσο, και σε αυτές τις εγκαταστάσεις, οι τοποθεσίες τους βρίσκονται εκτός των οικισμών, είτε σε ημιορεινές περιοχές (Μόρια, Παγανή, Βαθύ) είτε σε παραλιακές περιοχές (Μερσινίδι). Επιπλέον, υπάρχουν και περαιτέρω διαφορές ως προς τις κατηγορίες πληθυσμού που απευθύνονται, καθώς κρατούν παράτυπα διερχόμενους, οι οποίοι εντοπίζονται στην θάλασσα, και συνήθως χρήζουν άμεσης βοήθειας. Έτσι, κρατούνται οικογένειες, ενήλικες και ανήλικοι. Οι λόγοι αυτοί, προκαλούν το ενδιαφέρον συχνής παρέμβασης ανθρωπιστικών οργανώσεων, οπότε ο χαρακτήρας τον εν λόγω χώρων μετατρέπεται περισσότερο σε διαχείριση καταστάσεων κρίσης. Δηλαδή, δεν αποτελούν σταθερές, «συμπαγείς» δομές, αλλά η αστάθεια αντικατοπτρίζεται και στα μικρότερα διαστήματα κράτησης και στο ασαφές πλαίσιο λειτουργίας (π.χ. Μερσινίδι).

Καταλήγουμε στο ότι, μια έκφανση του γεωγραφικού αποκλεισμού, είναι ότι με τον άμεσο εντοπισμό και σύλληψη των νεοεισερχόμενων και την εδραίωση των αστυνομικών επιχειρήσεων εντοπισμού σε αστικά κέντρα, οι συγκεντρώσεις των παράτυπων μεταναστών ωθούνται εκτός των ελληνικών αστικών τοπίων. Παράλληλα, ένα τμήμα των κοινωνιών των περιοχών, όπου εγκαθίστανται τα κέντρα κράτησης αντιδρά δημόσια υποστηρίζοντας ότι, είναι ανεπιθύμητη η λειτουργία τους εκεί. Το γεγονός αυτό, αν συνδυαστεί με, το φαινόμενο των ρατσιστικών επιθέσεων στα κέντρα των πόλεων, το οποίο έχει ενταθεί κατά τα τελευταία 3 χρόνια, διαχέοντας κλίμα φόβου και καθημερινής ανασφάλειας, καταλήγουμε στο ότι η χωρική απομόνωση των κέντρων κράτησης, συμβαίνει παράλληλα με τον κοινωνικό αποκλεισμό των εθνοτικών ομάδων, από τις οποίες συγκροτείται ο πληθυσμός των εγκλειστών,

3.5 Το κέντρο κράτησης ως δομή εγκλεισμού : Φυλακές, ή μήπως στρατόπεδα?

Κατά την προσέγγιση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών, που συνιστούν την δομή ενός χώρου εγκλεισμού και της δραστηριότητας που αναπτύσσεται σε αυτά, αναφέρθηκαν σε προηγούμενο κεφάλαιο η φυλακή και το στρατόπεδο. Μελετώντας τις περιγραφές των κέντρων κράτησης ανά την Ελλάδα, εντοπίστηκαν στοιχεία που παραπέμπουν και στους δύο τύπους. Ωστόσο, καθοριστικές λειτουργίες της φυλακής, όπως η κατανομή των σωμάτων, ο πανοπτισμός, η πειθάρχηση μέσω καθορισμένου ωραρίου, δεν φαίνεται να ανταποκρίνονται στην συνήθη πραγματικότητα των κέντρων κράτησης. Αντίθετα, η υποβάθμιση των στοιχειωδών καθημερινών αναγκών (σίτιση, θέρμανση, υγεία), η αδυναμία επικοινωνίας με το περιβάλλον (γλωσσικά εμπόδια), και η σταδιακή κατάπτωση (σωματική, ψυχολογική) των εγκλειστών, συνιστούν βασικά γνωρίσματα της δομής των στρατοπέδων.

Βέβαια, ένα ζήτημα είναι αν μπορούν να θεωρηθούν συμπαγείς οι δομές αυτές, αφού μέσα σε πολύ σύντομα χρονικά διάστημα, υπόκεινται σε αρκετές εσωτερικές μεταβολές. Έτσι παρατηρείται, οι επισκέψεις των ίδιων φορέων μέσα σε διαστήματα χρόνου ή μηνών, να παρουσιάζουν αρκετά διαφορετικά συμπεράσματα. Σχετικά με αυτό, διαφαίνεται μια τάση οι χώροι που έχουν δεχτεί την περισσότερη κριτική (Βέννα, Παγανή) να διακόπτουν την λειτουργία τους, ενώ άλλοι να προσαρμόζονται σε ένα πιο εξυγχαρονισμένο μοντέλο (Φυλάκιο, Κόρινθος, Αμυδαλέζα). Η εξήγηση που, θα μπορούσε να δοθεί σε αυτές τις περιπτώσεις, είναι ότι το στρατόπεδο σαν χώρος εξαίρεσης, είναι αποκομμένος από εξωτερικές κριτικές και παρεμβολές ικανές να το μετασχηματίσουν, σε αντίθεση με την φυλακή. Στο περιβάλλον της φυλακής άλλωστε, η βία και το σωματικό μαρτύριο έχουν αντικατασταθεί από τις καθημερινές πειθαρχήσεις. Οπότε εκτιμούμε ότι, σε μια μακροπρόθεσμη οπτική, όπως λύθηκαν τα προβλήματα μη προαυλισμού, μικτής κράτησης, ακραίου συνωστισμού, στο Φυλάκιο Έβρου και στην Κόρινθο, αντίστοιχα το περιβάλλον του στρατοπέδου θα μετασχηματιζόταν σε φυλακή.

Τέλος, ως προς τις κτιριακές τυπολογίες, διαδεδομένη είναι η χρήση των οικίσκων (containers). Ο συνδυασμός της επαναλειτουργίας στρατιωτικών εγκαταστάσεων σε συνδυασμό με τους οικίσκους, δηλαδή υποδομών που διακρίνονται από ένα καθεστώς προσωρινότητας, δίνει έναν χαρακτήρα μεταβατικής ζώνης στους τόπους αυτούς, γνώρισμα των μη τόπων του Auge και των ετεροτοπιών κρίσης του Foucault.

4. Μελέτη Περίπτωσης: Το Κέντρο Προαναχωρησιακής Κράτησης Μεταναστών Κορίνθου

4.1 Εγκατάσταση και δημιουργία της δομής

4.1.1. Τοποθεσία

Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά του Κέντρου Προαναχωρησιακής Κράτησης Μεταναστών στην Κόρινθο είναι ότι, αντίθετα με άλλους χώρους της ίδιας φύσης, τοποθετείται σε περιοχή εντός του αστικού ιστού, σε μικρή απόσταση με το κέντρο της πόλης και επί βασικού οδικού άξονα. Βρίσκεται λοιπόν, στην περιοχή που ορίζεται ως νότια της Νέας Εθνικής Οδού Κορίνθου Πατρών και βόρεια του σταθμού του προαστιακού σιδηροδρόμου. Πρόκειται για, τις εγκαταστάσεις του στρατοπέδου «Καλογερογιάννη», το οικοδομικό τετράγωνο του οποίου περιγράφεται από την Ε.Ο. Κορίνθου - Πατρών και τις οδούς Κορίνθου - Αγγελοκάστρου (προς Εξαμίλια), Οδυσσέα Ανδρούτσου, και Αγίας Άννης.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Γ.Π.Σ. Δήμου Κορίνθου (ΦΕΚ 255/ΑΑΠ/5-7-2013), η περιοχή νότια της Εθνικής Οδού, είναι εκτός του σχεδίου της πόλης της Κορίνθου, ωστόσο δυτικά και νότια του στρατοπέδου έχουν αναπτυχθεί οικισμοί. Η πρόταση που γίνεται από το εν λόγω έγγραφο, είναι ένα τμήμα της εν λόγω περιοχής να ενταχθεί στις προτενόμενες Πολεοδομικές Ενότητες, και το υπόλοιπο να λειτουργήσει ως ζώνη ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων. Περιμετρικά, του κέντρου κράτησης εντοπίζονται κυρίως, χρήσεις γενικής κατοικίας σε σχετικά αραιή δόμηση και γεωργική γη. Από την πλευρά του κεντρικού δρόμου βρίσκονται αθλητικές εγκαταστάσεις (Εθνικό Στάδιο Κορίνθου, Δημοτικό Αθλητικό Κέντρο), ένα συγκρότημα σχολικών κτιρίων και το νεκροταφείο της πόλης . Ο συνολικός χώρος του είναι περίπου 301 στρέμματα (ΓΠΣ Δήμου Κορίνθου, ΦΕΚ 255/ΑΑΠ/5-7-2013), εκτός όμως του πρώην στρατοπέδου, σε ένα τμήμα του Ο.Τ. παρατηρούνται και ιδιωτικά οικόπεδα. Δεν υπάρχει οπτική επαφή με τον εσωτερικό χώρο, λόγω της ύπαρξης τοίχου (μάντρα) άνω των 2 μέτρων και περίφραξης (συρματοπλεγμα). Από την συνολική έκταση των στρατιωτικών εγκαταστάσεων, ένα τμήμα τους στεγάζει τις υποδομές του κέντρου κράτησης, που είναι επίσης περιφραγμένο, ενώ τα υπόλοιπα κτίρια έχουν πλέον εγκαταλειφθεί.

Το στρατόπεδο Καλογερογιάννη του βου Συντάγματος Πεζικού, χρονολογείται από 1927, όταν ιδρύθηκε ως κέντρο εκπαίδευσης νεοσύλλεκτων στρατιωτών. Τα κτίρια αναφέρονται και ως ιστορικά για την πόλη της Κορίνθου, εξαιτίας της παλαιότητας τους. Τα τελευταία

δέκα χρόνια το στρατόπεδο υπολειπορούσε, κάτι που φαίνεται και από το ότι είχε μειωθεί και η δυναμική του, αφού απασχολούσε περίπου 400 άτομα, έναν αριθμό πολύ μικρότερο σε σχέση με την παλιότερη κατάσταση του. Σύμφωνα με τις μαρτυρίες των τοπικών φορέων, πριν δημιουργηθεί σε αυτό το κέντρο κράτησης, υπήρχανε διάφορες προτάσεις για εναλλακτική χρήση του χώρου, με την επικρατέστερη από αυτές την μεταστέγαση των δημοτικών υπηρεσιών της πόλης και την μετατροπή του σε ένα διοικητικό κέντρο. Επιπλέον, είχαν ακουστεί κι άλλες προτάσεις που περιλάμβαναν την δημιουργία χώρων πρασίνων που θα καλύπτουν τις τοπικές ανάγκες. Ο δήμαρχος Κορίνθου Α. Πνευματικός, σε πρόσφατες δηλώσεις του, επανάφερε την πρόταση που είχε τεθεί το 2009 από το Δημοτικό Συμβούλιο, για μετατροπή του χώρου σε κέντρο διοίκησης, πολιτισμού και αθλητισμού (<http://www.eleftheriaonline.gr/politiki/kommata/item/40521-dhmar-korinthos>).

Στα ίδια πλαίσια κινείται και το Γενικού Πολεοδομικό Σχέδιο του Δήμου, το οποίο εκδόθηκε τον Ιούλιο του 2013, δηλαδή ύστερα από περίπου έναν χρόνο από την έναρξη λειτουργίας του κέντρου. Στο συγκεκριμένο κείμενο, προβλέπεται η μετατροπή του πρώην στρατοπέδου σε Πάρκο Πόλης, το οποίο θα περιλαμβάνει τις ακόλουθες χρήσεις: διοίκηση, εκπαίδευση (και τριτοβάθμια), πολιτισμός, αθλητισμός. Η παραπάνω πρόταση, τίθεται στα πλαίσια ενός μοντέλου αξιοποίησης των χώρων των πρώην στρατοπέδων, οι οποίοι βρίσκονται εντός του Δήμου και καλύπτουν συνολικά μια έκταση περίπου 849 στρεμμάτων (ΓΠΣ Δήμου Κορίνθου, ΦΕΚ 255/ΑΑΠ/5-7-2013). Ωστόσο, το ιδιοκτησιακό καθεστώς του εν λόγω χώρου ανήκει στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, άρα δεν μπορεί να επέμβει σε αυτό η τοπική αυτοδιοίκηση, χωρίς να έχει προηγηθεί σχετική μεταβίβαση.

4.1.2 Το αρχικό περιβάλλον γύρω από την ίδρυση του Κέντρου

Η απόφαση του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, σύμφωνα με την οποία θεσμοθετήθηκε η λειτουργία του χώρου, από την αρχή της εφαρμογής της ήρθε αντιμέτωπη με τις διαμαρτυρίες τόσο κάποιων και πολιτικών ομάδων της περιοχής, όσο και των φορέων και της δημοτικής αρχής. Το θέμα πήρε υπερτοπική διάσταση, αφού εξαιτίας του κινητοποιήθηκαν φορείς και σύλλογοι πολιτικών κομμάτων τόσο της περιφερειακής ενότητας Κορινθίας, όσο και άλλων περιφερειακών ενοτήτων της Πελοποννήσου, όπως η Μεσσηνία (π.χ. Σαμπατζιώτης - Νέα Δημοκρατία, ΠΟΑΣΥ) (<http://goo.gl/iEAW3d>).

Ενδιαφέρον προκαλεί το γεγονός ότι, παρόλο που πρόκειται για μια χρήση η οποία σε γενικές γραμμές δεν είναι επιθυμητή από σημαντικό κομμάτι της κοινωνίας, κάτι που δικαιολογείται και από το ότι δεν είχαν γίνει κινήσεις ενημέρωσης των πολιτών, τα αντεπιχειρήματα στην λειτουργία του κέντρου διαφέρουν μεταξύ τους, ανάλογα τον φορέα, που τα εκφράζει. Οι απόψεις που εμφανίζονται στο προσκήνιο, απορρέουν από τις διαφορετικές κοινωνικοπολιτικές αντιλήψεις πάνω στο ζήτημα της μετανάστευσης. Έτσι, ο αντίλογος πάνω στην ύπαρξη του κέντρου κράτησης στην πόλη κυμαίνεται από το: “δεν επιθυμώ να υπάρχει με τις συγκεκριμένες προδιαγραφές” και φθάνει στο “είμαι κάθετος με οποιαδήποτε εφαρμογή του συγκεκριμένου μέτρου της μεταναστευτικής πολιτικής”. Ανάλογα λοιπόν με την φύση των αντιδράσεων, παρατηρείται στο διάστημα των 2 χρόνων από την ίδρυση του, μια αλληλεπίδραση σε σχέση με τις αλλαγές που συνόδεψαν την λειτουργία του και τις αντίστοιχες διαφωνίες ή συμφωνίες του κάθε φορέα, ο οποίος εξέφρασε δημόσιο λόγο. Το κέντρο ξεκίνησε να λειτουργεί, ενώ το στρατόπεδο δεν είχε λήξει την λειτουργία του, μάλιστα υπήρχαν ακόμα 100 στρατιώτες που υπηρετούσαν την θητεία τους². Μέσα σε λίγους μήνες, η δυναμική του τριπλασιάστηκε από τους αρχικά 200 εγκλείστους που στέγαζε, ο αριθμός ανήρθε στους 600 περίπου. (ΣτΠ, 2013: 33)

2 Σχετικά με το γεγονός αυτό, έχει δημοσιευτεί και επιστολή από στρατιώτη που υπηρετούσε την θητεία του στην Κόρινθο, εκείνον τον καιρό (http://diktiospartakos.blogspot.gr/2012/08/blog-post_4548.html)

4.2 Μέσα στο κέντρο κράτησης

4.2.1 Μεθοδολογία έρευνας

Προκειμένου να υπάρξει μια πιο σαφής εικόνα για το εσωτερικό περιβάλλον του κέντρου κράτησης και την εξέλιξη του στον χρόνο, διεξήχθησαν κάποιες σύντομες συνεντεύξεις με άτομα, τα οποία διετέλεσαν κρατούμενοι εκεί. Οι συνεντευζιαζόμενοι έχουν κρατηθεί στις εγκαταστάσεις για διαστήματα άνω των 4 μηνών, οπότε οι ερωτήσεις που απάντησαν αφορούσαν κυρίως στο τι αλλαγές πραγματοποιήθηκαν στις συνθήκες, κατά την διάρκεια εκείνης της χρονικής περιόδου. Τα άτομα αυτά είχαν κοινό αίτημα να μην δημοσιοποιηθεί το όνομα τους, για λόγους προσωπικής ασφάλειας, οπότε αναφέρονται με τα αρχικά τους. Οι πληροφορίες αυτές συμπλήρωσαν το διαθέσιμες δευτερογενές υλικό από τις αυτοψίες και τα ειδησεογραφικά ρεπορτάζ, βοήθησαν στην κατανόηση των αλλαγών που διαδραματίστηκαν, ενώ το ενδιαφέρον τους έγκειται στο ότι ενσωματώνουν και το καθημερινό βίωμα του εγκλεισμού. Οι ερωτήσεις των παραπάνω συνεντεύξεων αναφέρονται στο παράρτημα της παρούσας εργασίας.

4.2.2 Κτιριακό συγκρότημα

Οι πληροφορίες για την εσωτερική διάταξη του χώρου προέρχονται από την σύνθεση δευτερογενών πηγών, οι οποίες προκύπτουν από προηγούμενες έρευνες (επισκέψεις αντιπροσωπειών βουλευτών, δημοσιογράφων και νομικών) και προσωπικές μαρτυρίες (συνεντεύξεις). Επιπρόσθετα, ελλιπές είναι και το οπτικό υλικό που διατίθεται λόγω του ότι απαγορεύεται η λήψη φωτογραφικού υλικού, εκτός από κάποιες φωτογραφίες που έχουν ληφθεί από κρατούμενους και δοθεί σε άτομα ή ομάδες που διατηρούν επαφές μαζί τους (πχ. Αντιρατσιστική Πρωτοβουλία).

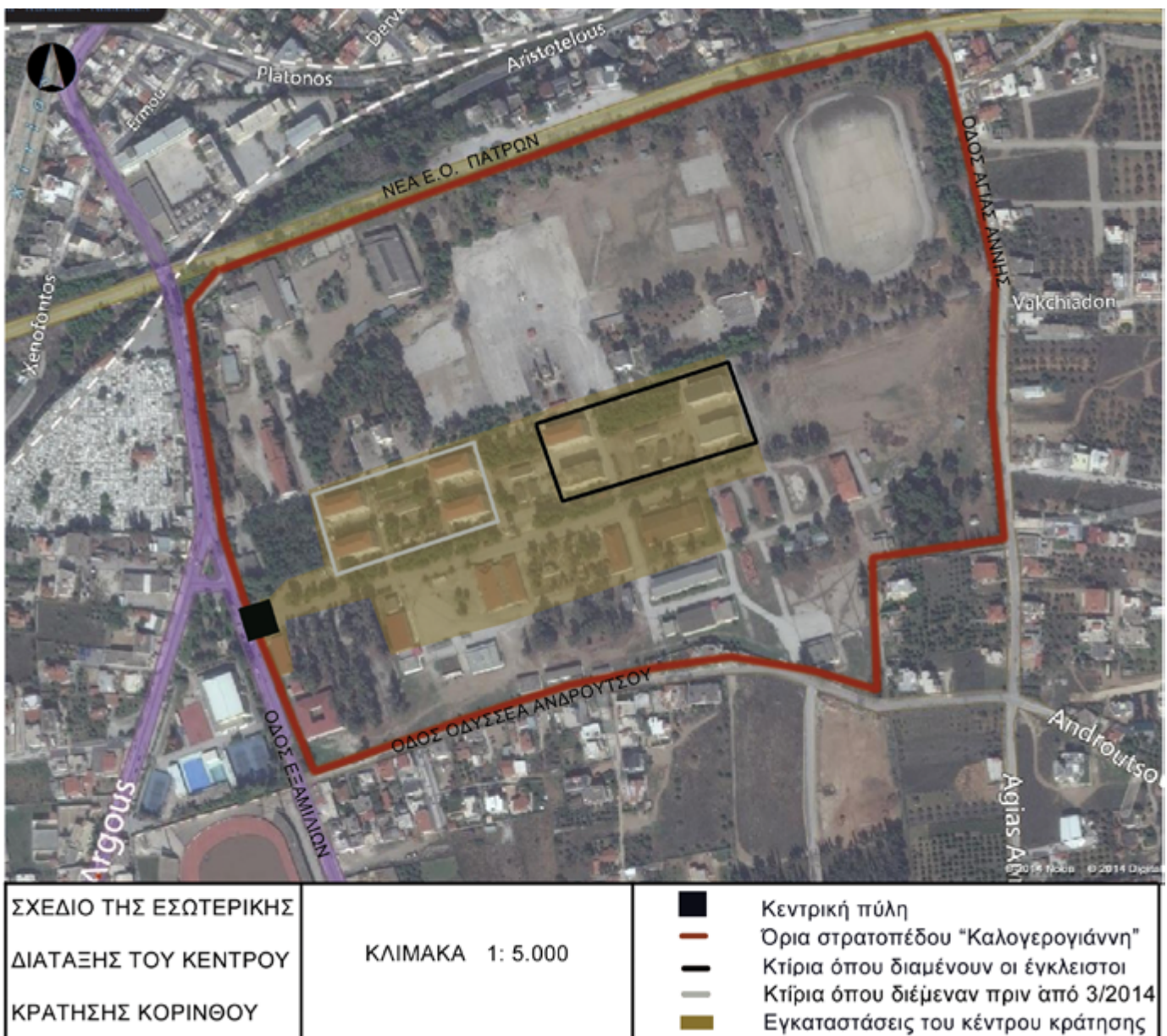
Από την συνολική έκταση του στρατοπέδου, έχει επιλεγεί ένα τμήμα της στο οποίο στεγάζονται οι υπηρεσίες του κέντρου. Το τμήμα αυτό περιφράσσεται από τον υπόλοιπο χώρο μέσω μιας κατασκευής συρματοπλέγματος και αγκαθωτών ρολών, ύψους περίπου τριών μέτρων (<http://www.efsyn.gr/?p=6660>). Ο προαυλισμός των κρατούμενων πραγματοποιείται εντός αυτής της έκτασης, σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους, οι οποίοι είναι περιφραγμένοι με συρματοπλέγμα, ενώ οι κρατούμενοι κατανέμονται, ανάλογα με το κτίριο στο οποίο ανήκει ο κοιτώνας τους. Σχετικά με την συχνότητα του επιτρεπόμενου προαυλισμού, μετά την κατασκευή των νέων κτιρίων, υπήρξε αύξηση του καθημερινού ωραρίου, από 2 ώρες

(διανεμημένες σε δύο δόσεις πρωί-απόγευμα) έφθασε τις 4 συνολικά. Οι κρατούμενοι δεν προαυλίζονται ταυτόχρονα, αλλά κάθε όροφος έχει διαφορετική βάρδια, λόγω του ότι το υπάρχον προσωπικό φύλαξης δεν επαρκεί για την επιτήρηση του συνολικού αριθμού των ατόμων του κάθε κτιρίου (Z.K, M.M, N.T, 2014 - συνέντευξη). Έτσι, οι κρατούμενοι έρχονται σε επαφή μόνο με τους συγκρατούμενους τους, που στεγάζονται στον ίδιο όροφο. Μεταξύ των περιφραγμένων προαυλίων, υπάρχουν προκάτ οικίσκοι (2 ανά κτίριο) στους οποίους, πραγματοποιούνται οι συναντήσεις των επισκεπτών με τους κρατούμενους, και που γίνονται σε καθημερινή βάση κατά το διάστημα 16.00-20.00. (ΕΛ. ΑΣ, 2013).

Οι κοιτώνες στεγάζονται σε τέσσερα διώροφα κτήρια, τα οποία αποτελούν πρόσφατες κατασκευές (Μάρτιος 2014), στα οποία μεταφέρθηκαν οι κρατούμενοι προκειμένου οι παλιές εγκαταστάσεις να ανακαινιστούν. Έτσι αφού ολοκληρωθούν οι εργασίες, πρόκειται να αυξηθεί η δυναμική του χώρου, καθώς πλέον θα περιέχει 8 διώροφα κτίρια για την στέγαση των κρατουμένων. Κάθε όροφος χωρίζεται σε δύο πτέρυγες των τεσσάρων κοιτώνων, με 12 κλίνες έκαστος, ενώ σε κάθε θάλαμο υπάρχει μια υποδομή υγιεινής και ανά 4 κοιτώνες υπάρχουν 4 κοινόχρηστες τουαλέτες (N.T., 2014 - συνέντευξη), (N.P., 2014 - συνέντευξη), (<http://www.efsyn.gr/?p=205689>), (<http://www.pandiera.gr/%CF%84%CE%B1-%CF%83%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%84%CF%8C%CF%80%CE%B5%CE%B4%CE%B1-%CF%83%CF%85%CE%B3%CE%BA%CE%AD%CE%BD%CF%84%CF%81%CF%89%CF%83%CE%B7%CF%82-%CE%B7-%CE%BA%CF%8C%CF%81%CE%B9%CE%BD%CE%B8%CE%BF/>).

Οι νέες εγκαταστάσεις διαφέρουν από τις παλαιότερες, οι οποίες είναι πλέον ανενεργές, στο ότι είναι πιο ευρύχωρες και στο ότι υπάρχουν χώροι υγιεινής εντός των κοιτώνων. Οι κλίνες περιγράφονται ως κουκέτες, όπως εκείνες των στρατοπέδων, ενώ έχει παρατηρηθεί ιδιαίτερα πυκνή διάταξη μεταξύ τους, που συνεπάγεται περιορισμένο χώρο κίνησης των εγκλειστών (M.M., 2014 - συνέντευξη). Ωστόσο, ακόμα και με τις νέες προδιαγραφές δεν παρέχεται μεγάλη ευχέρεια κίνησης στους κρατούμενους, κάτι που έχει επιβαρυνθεί από την μη ύπαρξη χώρου λατρείας στην υποδομή, καθώς στον ήδη μικρό ελεύθερο χώρο οι κρατούμενοι να δημιουργούν αυτοσχέδιους χώρους προσευχής. (<http://www.efsyn.gr/?p=205689>). Το τελευταίο οφείλεται και στο γεγονός ότι δεν υπάρχει οργανωμένος χώρος θρησκευτικής λατρείας στην υποδομή. Μια ακόμα έλλειψη, είναι ότι μέχρι στιγμής δεν έχει λειτουργήσει κάποιος χώρος εστιατορίου-μαγειρείου, ενώ στην απαντητική επιστολή της ΕΛ.ΑΣ, διατυπώνεται ότι έχει ολοκληρωθεί η διαμόρφωση χώρων που προορίζονται για εστιατόρια και χώρους αναψυχής. (ΕΛ. ΑΣ., 2013).

Οι σύγχρονες υποδομές διαμορφώθηκαν μετά τις εργασίες ανακατασκευής και συντήρησης που πραγματοποιήθηκαν τους τελευταίους μήνες από την κατασκευαστική εταιρεία ΑΚΤΩΡ. Επιπλέον, προγραμματίστηκε και μηνιαία παροχή υπηρεσιών συντήρησης και αναβάθμισης των υδραυλικών εγκαταστάσεων, σύμφωνα με τον διαγωνισμό που τελέστηκε τον Μάρτιο του 2014 (<http://goo.gl/4RDGdU>). Η χωρητικότητα του Κέντρου αναμένεται να αυξηθεί στα 1.600 άτομα, μετά την ολοκλήρωση των νέων περύγων. Όσον αφορά τις υποδομές υγείας, μέχρι τον Ιούνιο αναφέρθηκε ότι δεν είχε τεθεί σε λειτουργία χώρος νοσομειακής περίθαλψης (Μ.Μ., Ρ.Α., 2014-συνέντευξη).

Εικόνα 15, Σχέδιο της εσωτερικής διάταξης του κέντρου κράτησης στον χώρο του στρατοπέδου Καλογερογιάννη, πηγές: <https://www.google.gr/maps/>, πρόσβαση στις 05/ 09/ 2014, συνεντεύξεις κεφ.

4.2.3 Οι συνιστώσες του πληθυσμού του κέντρου

Ο πληθυσμός του κέντρου κράτησης Κορίνθου, αποτελείται από:

- τους αστυνομικούς, οι οποίοι διαχωρίζονται ανάλογα με τα καθήκοντα τους, είτε σε υπεύθυνους στις διοικητικές υπηρεσίες, είτε στην εσωτερική λειτουργία (παραλαβή, καταγραφή, τακτοποίηση και διαχείριση), είτε στην φρούρηση-εποπτεία του χώρου.

Κατά την επίσκεψη του ΣτΠ, τις 21/10/2012, όταν χρησιμοποιούνταν οι παλαιότερες εγκαταστάσεις, για την φύλαξη του κέντρου υπήρχε τριμελές κλιμάκιο, το οποίο απαρτιζόταν από έναν επικεφαλής ανώτατο αξιωματικό και δύο αστυνομικούς, βοηθούς του. Το συνολικό συγκρότημα φυλασσόταν από έξι σκοπούς ανά οκτάωρη βάρδια, και έναν στην πύλη εισόδου, ενώ για κάθε κτίριο ξεχωριστά, αντιστοιχούσαν δύο αξιωματικοί υπηρεσίας. Επιπλέον, υπήρχαν άλλοι 10 μόνιμοι φύλακες, ενώ έχει παρατηρηθεί και συχνή παρουσία αστυνομικών μονάδων ΜΑΤ, η οποία για κάποια διαστήματα ήταν καθημερινή και αποτελούνταν από 5 διμοιρίες που εναλλάσσονταν κάθε 8 ώρες. Εκτιμώντας όμως, ότι από τότε υπήρξε επέκταση της χωρητικότητας του κέντρου, ο σημερινός όγκος των δυνάμεων φύλαξης θα πρέπει να έχει αυξηθεί. Για την ενίσχυση της φύλαξης του Κέντρου, προκηρύχτηκε κατά τον Απρίλιο, διαγωνισμός που απευθυνόταν σε ιδιωτικές εταιρείες ασφαλείας (Security). Το έργο αυτό προέβλεπε συμπληρωματικές υπηρεσίες φύλαξης και σε άλλα Κέντρα Κράτησης της Χώρας, και πιο συγκεκριμένα στο Παρανέστι και στο Φυλάκιο. Σύμφωνα με την προκήρυξη προβλεπόταν ειδική εκπαίδευση ιδιωτών σε κατάλληλα κέντρα της ΕΛ.ΑΣ, ενώ το πρώτο υποέργο αφορούσε το Κέντρο Κράτησης της Κορίνθου, για το οποίο πρόκειται να απασχοληθούν 86 άτομα. Όσο για την χρηματοδότηση, προβλέπονταν να δοθεί μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων και του Ταμείου Επιστροφής της ΕΕ με το ποσό να ανέρχεται στα 5.273.520 ευρώ (<http://euobserver.com/justice/123711>).

Εν τέλει, δεν υπάρχει κάποια σχετική ενημέρωση αν το έργο έχει προχωρήσει μέχρι σήμερα, κρίνοντας όμως με βάση τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας των Υπηρεσιών Φύλαξης Εγκαταστάσεων Κράτησης Αλλοδαπών (ΦΕΚ 1851/Β/29.7.2013), όπου διατυπώνεται ότι, οι υπηρεσίες θα παρέχονται τόσο από την αστυνομία όσο και από ιδιωτικές εταιρείες φύλαξης, αναμένονται εξελίξεις στο επόμενο διάστημα.

Επιπλέον, για την διαχείριση των διαδικασιών ασύλου, λειτουργεί άτυπα στα κτίρια της διοίκησης του Κέντρου, γραφείο αλλοδαπών - ασύλου. Σε αυτό εργάζονται 8 άτομα από το

προσωπικό της διεύθυνσης. Ωστόσο, αίτημα των αρμόδιων αστυνομικών ήταν να συσταθεί εντός του κέντρου Υπηρεσία Αλλοδαπών - Υπαγόμενη στην Αστυνομική Διεύθυνση, προκειμένου να διεκπεραιώνονται κατάλληλα οι υποθέσεις των κρατουμένων. (ΣτΠ, 2013: 35)

- τους κρατούμενους, το προφίλ των οποίων πρόκειται να αναλυθεί στο επόμενο κεφάλαιο, 4.2.4.
- το προσωπικό υπηρεσιών υγείας και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης.

Σχετικά με τις υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας, για ένα διάστημα παρέχονταν στα πλαίσια ενός προγράμματος που υλοποιείται από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, το οποίο ίσχυε για όλα τα Κέντρα της χώρας, καθώς όμως δεν πρόκειται για μόνιμο προσωπικό και λόγω του ότι πλέον έχουν λήξει οι συμβάσεις εργασίας με τις οποίες μερικοί από αυτούς είχαν προσληφθεί, πλέον οι υπηρεσίες υπολειτουργούν (<http://goo.gl/gQ0CEq>). Ακόμα, κατά τις επισκέψεις του Συνηγόρου του Πολίτη, διαπιστώθηκε και παρουσία κινητής μονάδας του Κέντρου Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (Κ.ΕΛ.Π.ΝΟ.) του Υπουργείου Υγείας, η οποία είναι στελεχωμένη από έναν γιατρό και δύο νοσηλευτές και είναι αρμόδια κυρίως για τον προληπτικό έλεγχο και την διάγνωση μεταδοτικών ασθενειών. Για τα πιο σοβαρά ιατρικά περιστατικά χορηγείται παραπεμπτικό σημείωμα, ώστε να νοσηλευτούν στο τοπικό νοσοκομείο, όπου μεταφέρονται με όχημα της Αστυνομίας, όταν συμπληρωθεί ο αριθμός των 3-4 ατόμων (ΣτΠ, 2013: 37). Υποστηρικτικά παρέχουν ιατρικές υπηρεσίες και Μ.Κ.Ο., ή ο τοπικός σύλλογος του Κοινωνικού Ιατρείου, όμως η παρουσία τους δεν είναι σταθερή και δεν φθάνει να καλύψει τις ανάγκες των κρατουμένων σε μόνιμη βάση.

Τέλος, σχετικά με τις υπηρεσίες σίτισης, όπως διατυπώθηκε και παραπάνω, το κέντρο δεν διαθέτει μαγειρείο και χώρο εστίασης, άρα μόνιμους υπαλλήλους στον τομέα αυτό. Η σίτιση παρέχεται από εταιρείες τροφοδότησης, οι οποίες επισκέπτονται τον χώρο τρεις φορές ημερησίως.

4.2.4 Το προφίλ του πληθυσμού των εγκλείστων

Όπως σημειώθηκε και στο κεφάλαιο 3.3, η συγκεκριμένη δομή λειτουργεί για την κράτηση ενηλίκων ανδρών. Ωστόσο, με βάση τις αναφορές από τις επισκέψεις τόσο του Συνηγόρου του Πολίτη, όσο και των ΜΚΟ (<http://asylum-campaign.blogspot.gr/>), παρατηρείται το φαινόμενο να κρατούνται αρκετές φορές και ανήλικα αγόρια, για τα οποία ο νόμος προβλέπει να μεταφέρονται σε άλλες ειδικές εγκαταστάσεις. Όσον αφορά τον χρόνο παραμονής των μεταναστών στο Κέντρο, έχει διαπιστωθεί το φαινόμενο της παρατεταμένης κράτησης, ενός παράγοντα που πυροδότησε και τις γενικευμένες αντιδράσεις και διαμαρτυρίες των εγκλείστων. Επιπλέον, υπάρχουν παρατηρήσεις για αρκετές περιπτώσεις κρατουμένων που έχουν υποβάλει αίτημα για άσυλο διεθνούς προστασίας. Σύμφωνα λοιπόν, με τα πιο πρόσφατα στοιχεία, ο αριθμός των κρατουμένων είναι 670 άτομα, εκ των οποίων οι 140 (δηλ. περίπου το 21%) κρατούνται για διάστημα περισσότερο από 18 μήνες. (<http://www.eleftheriaonline.gr/politiki/kommata/item/40521-dhmar-korinthos>)

Σε προηγούμενη επίσκεψη (25/06/2014), καταγράφηκαν 117 κρατούμενοι τον οποίων οι κράτηση ξεπερνά τους 18 μήνες με μέγιστο διάστημα τους 20 μήνες, αλλά και 100 αιτούντες άσυλο με μέγιστο όριο αναμονής τους 3 μήνες. (<http://asylum-campaign.blogspot.gr/2014/06/26062014.htm>) Ο αντίστοιχος αριθμός τις 30/10/2012, ήταν 244 άτομα, ένας σημαντικό μέρος των οποίων κρατούνταν για περισσότερο από 3 μήνες, πριν την αύξηση του ορίου κράτησης. (ΣτΠ, 2013: 34)

Σχετικά με το εύρος των ηλικιών, σύμφωνα με τις μαρτυρίες φθάνει μέχρι ηλικίες 55-60 περίπου (Ζ. Κ., Μ. Τ., 2014- συνέντευξη), ενώ υπάρχουν και περιπτώσεις εφήβων, οι οποίοι έχουν καταχωρηθεί ως ενήλικες και αναμένει να διαπιστωθεί η ανηλικότητα τους, ώστε να παραπεμφθούν σε σχετικές για αυτούς δομές. Η διαδικασία στο Κέντρο Κράτησης Κορίνθου, με την οποία πιστοποιείται ότι ο υπό κράτηση μετανάστης είναι ανήλικος, και συνεπώς θα πρέπει να παραπεμφθεί στις κατάλληλες δομές, τελείται με την εξέταση του από την Ιατροδικαστική Υπηρεσία της Οδοντιατρικής Σχολής Αθηνών. (Μ. Κ- συνέντευξη, 2014). Μάλιστα, δύο ανήλικοι είχαν εντοπιστεί και στην έρευνα του ΣτΠ.

Ο αριθμός των κρατούμενων που επαναπροωθήθηκαν, μέχρι την πρώτη καταγραφή (30/10/2012), αποτελεί ένα πολύ χαμηλό ποσοστό σε σχέση με τον συνολικό πληθυσμό που έχουν βρεθεί υπό κράτηση στο συγκεκριμένο κέντρο. Από ενημέρωση της Διοίκησης της υπηρεσίας, το μικρό ποσοστό απελάσεων είναι αποτέλεσμα κυρίως της μη εφικτής συνεργασίας

με τα αντίστοιχα προξενεία των χωρών καταγωγής των μεταναστών.

Σχετικά με την προέλευση του πληθυσμού των κρατουμένων, παρατηρούμε ότι πρόκειται είτε για διαμένοντες της Περιφέρειας Πελοποννήσου (Π.Ε Κορινθίας, Αργολίδας, Λακωνίας) ή άλλων γειτονικών Π.Ε. (πχ. Αττικής) οι οποίοι ή δεν διέθεταν καθόλου άδεια παραμονής, ή δεν τους είχε ανανεωθεί για το παρόν χρονικό διάστημα (ΣτΠ, 2013: 34-35) , είτε για μεταταχθέντες κρατουμένους από χώρους κράτησης Π.Ε πυλών εισόδου (Θεσπρωτία, Σάμος). Ωστόσο, τα διαθέσιμα στοιχεία (αυτοψία του ΣτΠ και προσωπικές μαρτυρίες), δεν επαρκούν για να εξάγουμε γενικά συμπεράσματα σχετικά με τα ποσοστά της κάθε κατηγορίας.

Ένα μέρος του αρχικού πληθυσμού των εγκλείστων, προήλθε από αστυνομικές επιχειρήσεις στην πόλη της Κορίνθου. Ειδικότερα, από μαρτυρίες κατοίκων (συνεντεύξεις) αλλά και από ρεπορτάζ, διαπιστώνουμε ότι σημαντικός αριθμός μεταναστών, περίπου 50 άτομα ασιατικής και βορειοαφρικανικής προέλευσης (Αφγανιστάν, Ιράκ, Αλγερία, Τυνησία, Μαρόκο, Υεμένη), διέμεναν σε εγκαταλελειμμένες χρήσεις του ΟΣΕ, κάτι που ήταν γνωστό στην πόλη. Επίσης, γίνεται λόγος και για άλλα κτίρια της πόλης, στα οποία ήταν γνωστό ότι διαμένουν παράτυποι μετανάστες. Άρα, με την ίδρυση του Κέντρου Προαναχωρησιακής Κράτησης, ουσιαστικά η αστυνομία μέσω επιχειρήσεων της απομάκρυνε τους παράτυπους μετανάστες από τα υπόλοιπα μέρη που κατοικούσαν και τους μετέφερε εκεί. Άλλη μια επιβεβαίωση της παραπάνω διαπίστωσης, φαίνεται και σε επιστολή του τότε Υπουργού Ν. Δένδια, στην οποία γράφει για τους εγκλείστους του κέντρου : *“Αντιθέτως, θα αποτελούσε απειλή τη δημόσια υγεία αν οι εν λόγω αλλοδαποί κυκλοφορούσαν ελεύθεροι στην πόλη και στεγάζονταν σε περιοχές όπως ο Σιδηροδρομικός Σταθμός Κορίνθου ή διέμεναν ομαδικά ή κατά μονάς σε άλλους ακατάλληλους χώρους (διαμερίσματα κ.λπ.)”* (<http://goo.gl/iEAW3d>). Μάλιστα, το ζήτημα της διαβίωσης των μεταναστών στα εγκαταλελειμμένα βαγόνια, είχε απασχολήσει συχνά τα τοπικά μέσα λόγω των συχνών εμπρησμών και των ρατσιστικών επιθέσεων που είχαν επανειλημμένως δεχθεί· (<http://www.korinthiportal.gr/news/1087/nea-fotia-se-bagoni-toy-ose-prin-apo-ligo-photos>) (<http://www.topontiki.gr/article/30675/>), (HRW, 2013: 70- 73).

Στα συμβάντα αυταναφέρεται και η κάτοικος Κορίνθου, Α. Γεωργίου, λέγοντας τα εξής: *“Μένανε και σε κάτι βαγόνια στον σταθμό, στα οποία κάποια στιγμή κάποιοι βάλανε φωτιά, αλλά δεν μάθαμε ποτέ ποιοι ήταν. Μετά λοιπόν από όλες αυτές τις φασαρίες, φτιάχτηκε το στρατόπεδο και κλείστηκαν όλοι μέσα”* (Α. Γεωργίου, 2014 - Συνέντευξη). Για το ίδιο ζήτημα, δεύτερος κάτοικος, προσθέτει: *“Τα μέσα ενημέρωσης ήταν εστιασμένα στην Κόρινθο από το 2010-2012*

οπού υπήρχε ένα ζήτημα με τους μετανάστες, επειδή είχαμε έναν παλιό σιδηροδρομικό σταθμό στον οποίο ήταν μετανάστες κυρίως από το Μαρόκο, την Αλγερία και την Τυνησία, που είχαν έρθει εξαιτίας των εξεγέρσεων τότε, αλλά και από το Πακιστάν” (Θ. Βασιλακόπουλος, 2014-συνέντευξη).

4.2.5 Συνθήκες Διαβίωσης

Σε γενικές γραμμές, κρίνοντας από τις πληροφορίες από τις κατά καιρούς επισκέψεις των διαφόρων φορέων, αλλά και τις μαρτυρίες των πρώην κρατούμενων, μέσα σε αυτά τα 2 χρόνια, διαδραματίστηκαν σημαντικές αλλαγές ως προς τις διαβιωτικές συνθήκες. Οι αλλαγές αυτές περιόρισαν κρίσιμα προβλήματα, όπως οι άθλιες συνθήκες υγιεινής, ο ελλιπής προαυλισμός, η κακή ποιότητα των χώρων στέγασης, μετατρέποντας τις εγκαταστάσεις σε οργανωμένα περιβάλλοντα εγκλεισμού (συνεχής επιτήρηση, κατανομή, διαχωρισμός). Για παράδειγμα, ενώ αρχικά παρατηρούταν συχνά συνωστισμός με συγκέντρωση ακόμα και άνω των 50 ατόμων σε κοιτώνες χωρητικότητας 32, μεταξύ των οποίων κρατούνταν και ανήλικοι, πλέον υπάρχει ισοκατανομή σε κοιτώνες των 12, ενώ οι ανήλικοι διαμένουν σε ξεχωριστό κοιτώνα, μέχρι να μεταφερθούν στις ειδικές εγκαταστάσεις ανηλίκων στην Αμυδαλέζα (Μ. Κ- συνέντευξη, 2014. Ωστόσο, οι δεδομένες αλλαγές καλύπτουν αποκλειστικά το κομμάτι της στέγασης και της φύλαξης (δίκτυο βιντεοσκόπησης, τοποθέτηση κιγκλιδωμάτων και περιφράξεων). Επίσης, παρατηρήθηκε πλέον μόνιμη παρουσία ιατρικού προσωπικού, η οποία δεν υπήρχε πριν από κάποιους μήνες, σύμφωνα και με τις μαρτυρίες των πρώην κρατουμένων, ενώ είχε καταγγελθεί ότι υπάρχουν αρκετοί ασθενείς που δεν προσκομίζονται εγκαίρως στο Νοσοκομείο της πόλης (Ζ. Κ., Ρ. Α., Ν. Ρ., 2014- συνέντευξη). Το συγκεκριμένο ζήτημα πήρε διαστάσεις στον δημόσιο λόγο, μετά τους δύο θανάτους κρατουμένων, οι οποίοι έπασχαν από σοβαρές ασθένειες αλλά δεν έλαβαν την σχετική θεραπεία (<http://www.efsyn.gr/?p=147352>).

Παρόλο που, οι συνθήκες μπορούν πλέον, να θεωρηθούν καλύτερες σε σύγκριση με αυτές που επικρατούν σε άλλες δομές παρόμοιας φύσεως (βλ. Κέντρα Προαναχωρησιακής Κράτησης Κομοτηνής και Δράμας), το γενικότερο περιβάλλον εγκλεισμού σε συνδυασμό με την μακροχρόνια κράτηση έχουν βαριά επίδραση στην ψυχολογική κατάσταση των κρατουμένων. Προεκτάσεις του συγκεκριμένου προβλήματος, είναι τα αυξημένα κρούσματα απόπειρας αυτοκτονίας, καθώς πρόκειται για το Κέντρο με τα περισσότερα καταγεγραμμένα κρούσματα πανελλαδικά (βλ Κεφ. 2.4.1). Ως διαμαρτυρία για την μακροχρόνια κράτηση οι κρατούμενοι έχουν αρκετές φορές προβεί σε απεργίες πείνας, με πιο πρόσφατη αυτή της 9ης Ιουνίου του

2014. Μάλιστα, για την δράση τους αυτή είχαν γράψει και σχετική ανακοίνωση, με το παρακάτω απόσπασμα «*Με τη συστηματική και επ'αόριστον κράτηση η ελληνική κυβέρνηση μας σκοτώνει. Μας τρώνε τις ζωές μας και σκοτώνουν τα όνειρα και τις ελπίδες μας μέσα σε φυλακές. Και όλα αυτά τη στιγμή που κανείς από εμάς δεν έχει διαπράξει κανένα αδίκημα. Οι περισσότεροι από εμάς αντιμετωπίζουμε προβλήματα υγείας: τόσο σωματικά όσο και ψυχολογικά. Κυρίως αυτοί που έχουν μείνει ήδη πάνω από 18 μήνες, βρίσκονται σε μια φοβερά άσχημη κατάσταση και χρειάζονται απελπισμένα βοήθεια και στήριξη*» (<http://www.efsyn.gr/?p=204873>).

Το θέμα της ψυχολογικής επιβάρυνσης λόγω των συνθηκών εγκλεισμού δύναται να συνεχίζει να επηρεάζει τους μετανάστες, ακόμα και αφότου αφεθούν ελεύθεροι, όπως φάνηκε και από την συνέντευξη με Αφγανό πρώην κρατούμενου του κέντρου. Ο συγκεκριμένους ανέφερε πως πλέον νιώθει ένα αίσθημα κινδύνου και ανασφάλειας, λόγω του ενδεχομένου να μην ανανεωθεί η άδεια παραμονής του και έτσι να οδηγηθεί και πάλι στον εγκλεισμό (P.Z., 2014- συνέντευξη)

4.3 Η σχέση των κατοίκων με τον εν λόγω χώρο

4.3.1 Μεθοδολογία Έρευνας

Από την αναζήτηση σχετικά με τα γεγονότα που εκτυλίσσονται γύρω από την παρουσία και την λειτουργία του Κέντρου Κράτησης στην Κόρινθο, η πρώτη εικόνα που σχηματίστηκε είναι ότι, η κοινωνική πραγματικότητα της πόλης γύρω από το ζήτημα, δεν μπορεί να ερμηνευτεί ως ενιαία και μονομερής, αλλά πολυδιάστατη, αποτελούμενη από διαφορετικά συστατικά στοιχεία που ενίοτε αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Επιλέχθηκε μια ποιοτική προσέγγιση, αντί της ποσοτικής και το μέσο που χρησιμοποιήθηκε ήταν η μέθοδος της ημι-κατευθυνόμενης συνέντευξης. Ο κύριος όγκος των συνεντεύξεων πραγματοποιήθηκε σε τοπικούς φορείς, οι οποίοι έχουν εμπλακεί κατά κάποιον τρόπο με το Κέντρο, είτε εκφράζοντας δημόσιο λόγο και οργανώνοντας δημόσιες κινητοποιήσεις μέσα στην πόλη, είτε με την ανάπτυξη επικοινωνίας με το εσωτερικό περιβάλλον του κέντρου κράτησης. Τα ερωτήματα που τέθηκαν στους συνεντευξιαζόμενους, προσαρμόστηκαν ανάλογα με την φύση και τους σκοπούς του εκάστοτε φορέα, αλλά και τους τομείς στους οποίους εστιάζει, σύμφωνα με τις μέχρι τώρα δηλώσεις του. Παρόλο που, υπάρχει ετερογένεια στις ερωτήσεις της κάθε συνέντευξης, εντοπίστηκαν κάποιοι γενικότεροι θεματικοί άξονες πάνω στους οποίους συγκλίνουν, κάτι το οποίο διευκόλυνε και τον διαχωρισμό των δεδομένων ανά κατηγορίες. Πέραν όμως των αξόνων, οι οποίοι δημιουργήθηκαν με βάση τις υποθέσεις εργασίας, η ανάλυση των απαντήσεων των ερωτημάτων, και η διαδικασία σύνθεσης των συμπερασμάτων, εμπλούτισε και με επιπλέον υπό-ερωτήματα την αρχική προβληματική.

Εκτός της πρωτογενούς πληροφορίας που συλλέχθηκε, προκειμένου να υπάρξει μια επιπλέον ενημέρωση για τις κινήσεις των φορέων, οι οποίοι δεν ήταν δυνατόν να είναι παρόντες για την παρούσα έρευνα, χρησιμοποιήθηκε βοηθητικά και υλικό παλαιότερων συνεντεύξεων τους, από έρευνες στον Κορινθιακό τύπο και τα τοπικά μέσα ενημέρωσης. Επιλέχθηκαν να χρησιμοποιηθούν αυτούσιες δηλώσεις, οι οποίες σχετίζονται και μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σύμφωνα με τους άξονες μας.

4.3.2 Παρουσίαση της δομής των συνεντεύξεων

Οι εκπρόσωποι των τοπικών φορέων και η στάση, την οποία είχαν εκφράσει, για την δημιουργία του κέντρου κράτησης στην περιοχή, συνοψίζονται στα παρακάτω:

· Χατζής Μιχαήλ: Αντιδήμαρχος Πολεοδομίας και Πολεοδομικών Εφαρμογών του Δήμου Κορινθίων

Ο Δήμος από την αρχή της λειτουργίας του Κέντρου, έδειξε την αντίθεση του υποβάλλοντας δικαστική προσφυγή, καλώντας σε δημόσια διαβούλευση για το θέμα, και προβαίνοντας σε δράσεις παρεμπόδισης της ροής του.

· Νανόπουλος Βασίλειος: Πρόεδρος του Επιμελητηρίου Κορινθίας (εμπορικό, βιοτεχνικό-βιομηχανικό, επαγγελματικό)

Το Επιμελητήριο εξέφρασε δημόσια την αντίθεση του, πήρε μέρος στις διαμαρτυρίες των σωματείων των αστυνομικών υπαλλήλων σχετικά με το καθεστώς μεταθέσεων τους λόγω του Κέντρου, και μέχρι σήμερα ο Πρόεδρος δηλώνει πως αναμένει την απόφαση της δικαστικής προσφυγής.

· Γεωργίου Αναστασία (Νατάσσα): Αντιπρόεδρος στον Σύλλογο Δασκάλων - Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Κορινθίας

· Σβερκούνος Σπύρος: Πρόεδρος ΕΛΜΕ

· Χαρμπίλας Άρης: Πρόεδρος του Συλλόγου του Κοινωνικού Ιατρείου

· Βασιλακόπουλος Θωδωρής: Αντιρατσιστική - Αντιφασιστική Πρωτοβουλία Κορίνθου, Εκπρόσωπος ΣΥΡΙΖΑ

· Δαμέλος Πάνος: Αντιρατσιστική - Αντιφασιστική Πρωτοβουλία Κορίνθου

Ο Σύλλογος Δασκάλων - Εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας συμμετείχε από κοινού μαζί με την ΕΛΜΕ, το Κοινωνικό Ιατρείο και την Αντιρατσιστική Πρωτοβουλία στις κοινωνικές δράσεις (συγκέντρωση-πορεία, συναυλία) κατά της λειτουργίας του Κέντρου Κράτησης, με αίτημα «Κανένα Στρατόπεδο Συγκέντρωσης ποτέ και πουθενά».

Οι ερωτήσεις, τις οποίες κλήθηκαν να απαντήσουν, κινήθηκαν ώστε να καλύπτουν τους παρακάτω άξονες:

1. Παρουσίαση των λόγων οι οποίοι τους έκαναν να ασχοληθούν με την λειτουργία του κέντρου κράτησης Κορίνθου, και ποιες οι μέχρι τώρα κινήσεις τους.
2. Ποια εικόνα έχουν σχετικά με το ενδιαφέρον της τοπικής κοινωνίας για το ζήτημα της παρουσίας του κέντρου.
3. Πως χαρακτηρίζουν την φύση του συγκεκριμένου χώρου.
4. Αν έχουν αναπτύξει κάποιες σχέσεις με το χώρο, αν έχουν έρθει σε επαφή με το εσωτερικό του και τι γνωρίζουν για τις συνθήκες που επικρατούν εκεί.
5. Τι άποψη έχουν για την τοποθεσία του και πως αυτή επηρέασε την ζωή της πόλης.
6. Ποιο είναι το όραμα τους ως προς την μελλοντική/ επιθυμητή λειτουργία του εν λόγω χώρου.
7. Ποιες οι συνέπειες μιας ενδεχόμενης μετεγκατάστασης του κέντρου κράτησης σε περιοχή εκτός της πόλης της Κορίνθου.

Η αναλυτική διατύπωση των ερωτήσεων, παρουσιάζεται στο παράρτημα της παρούσας εργασίας.

4.3.3 Παρουσίαση των αποτελεσμάτων

Απόψεις ως προς την φύση του χώρου

«*Νομίζω ότι είναι στρατόπεδα συγκέντρωσης και τα αποκαλούμε έτσι, μπορεί κάποιος να πει ότι, είναι ακραίο. Στα στρατόπεδα συγκέντρωσης όμως, μην ξεχνάμε ότι δεν οδηγούταν αναγκαστικά σε θάνατο, και ξεκίνησαν σαν στρατόπεδα που συγκεντρωνόταν άτομα με συγκεκριμένα φυλετικά χαρακτηριστικά, που μάζευαν τους Εβραίους στην Γερμανία, οπότε από αυτήν την άποψη και τεχνικά στέκει ο όρος. Ούτε κέντρα επαναπροώθησης μπορείς να τα πεις, γιατί ένα πολύ μικρό ποσοστό είναι εκείνο που επιστρέφει στις πατρίδες τους. Δηλαδή, τεχνικά είναι πολύ δύσκολο να γυρίσουν. Πολλοί γιατί έχουνε πόλεμο, πολλοί γιατί δεν θέλουν και δίνουν ψεύτικα στοιχεία, άλλους δεν τους αναγνωρίζουν οι πρεσβείες τους καν» (Π. Δαμέλος, 2014 - συνέντευξη).*

Το αξιοσημείωτο στις αναφορές για την τυπολογία του κέντρου, είναι ότι παρά τις διαφορετικές απόψεις γύρω από τον ρόλο του, συγκλίνουν στην φύση του χώρου, ο οποίος περιγράφεται ως φυλακή. Μια φυλακή όπου οι συνθήκες διαβίωσης είναι δύσκολες, και οι κρατούμενοι εμφανίζονται ταλαιπωρημένοι και εξαθλιωμένοι: «*Στοιβαγμένες ψυχές ήταν και στοιβαγμένα σώματα μέσα στους χώρους αυτούς» (Μ. Χατζής, 2014 - συνέντευξη).* Αναφέρεται επίσης σαν χώρος συγκέντρωσης και φύλαξης «*Πάντως σε καμιά περίπτωση, ο χώρος αυτός δεν είναι ο κατάλληλος για χώρο συγκέντρωσης-φύλαξης, φυλακή δηλαδή, αυτήν την στιγμή φοβόμαστε μήπως το στρατόπεδο της Κορίνθου μετεξελιχτεί σε φυλακή» (Μ. Χατζής, 2014-συνέντευξη).* Ο περιορισμός, φαίνεται ως μια ακαθόριστα μακρόχρονη κατάσταση, με αρνητικές επιπτώσεις στους έγκλειστους, οι οποίοι καταλήγουν να φθάνουν στο στάδιο της απάθειας και της ψυχολογικής κατάπτωσης: «*Εμένα μου κάνει εντύπωση ότι κάθε φορά που πηγαίνουμε αυτοί οι άνθρωποι είναι ακόμα περισσότερο υποτονικοί, δηλαδή βλέπεις ανθρώπους οι οποίοι είναι συμβιβασμένοι με μια κατάσταση, δεν ξέρω για ποιο λόγο δεν έχω μιλήσει αναλυτικά μαζί τους μόνο περιστασιακά, πάντως αυτό δημιουργεί μια ιδιότυπη κατάσταση εντελώς αρρωστημένη σχετικά με το πως αυτοί οι άνθρωποι αποδέχονται την μοίρα τους» (Θ. Βασιλακόπουλος, 2014-συνέντευξη).*

Οι συνθήκες αυτές, αλλά και το ζήτημα της διοικητικής κράτησης, ως μια διαδικασία κατά την οποία η ανυπαρξία πολιτικών δικαιωμάτων (μη πολίτες) συνεπάγεται και την παραβίαση των ατομικών δικαιωμάτων, αποτέλεσαν τους βασικούς λόγους να του αποδοθεί ο όρος του «στρατοπέδου συγκέντρωσης». Επιπλέον, η απαθής κατάσταση που περιγράφει παραπάνω τους κρατούμενους, δύναται να παραπέμπει και στην έννοια του «ανθρώπου του στρατοπέδου»,

δηλαδή του άβουλου και πλήρως ελεγχόμενου όντος, προϊόν των στρατοπέδου συγκέντρωσης όπως περιγράφεται και στα έργα της H. Arendt (1988: 221) και του G. Agamben (2005: 134) (βλ. 1^ο κεφάλαιο).

Σε αυτά τα πλαίσια, μια επιπλέον ιδιότητα αυτού του χώρου διακρίνεται, καθώς η τιμωρητική του διάσταση το διαμορφώνει, ως ένα κοινωνικό φόβητρο: *“Επίσης, θεωρούμε ότι αυτός ο χώρος λειτουργεί σαν ένα είδος φόβητρο για τους μετανάστες στους υπόλοιπους, και εξαιτίας αυτών των χαρακτηριστικών νομίζω ότι πρέπει να χαρακτηριστεί ως ένα στρατόπεδο συγκέντρωσης”*(Σ. Σβερκούνος, 2014 - συνέντευξη). Αυτός ο τιμωρητικός χαρακτήρας διαφαίνεται επίσης, στις απόψεις της Γεωργίου Ν.: *“Έντελώς στρατόπεδο. Δεν νομίζω όμως ότι συμβαίνουν βασανισμοί, γιατί μπαίνουν κοινωνικοί λειτουργοί και ψυχολόγοι, όλοι αυτοί δεν θα μπορούσαν να μουν άμα γινότανε κάτι τέτοιο. Όμως δεν χρειάζεται να γίνονται βασανισμοί για να βασανίζεται ένας άνθρωπος. Οι άνθρωποι αυτοκτονούνε, παθαίνουνε υστερίες και κρίσεις. Έχουνε περάσει πολλά και ξαφνικά τους βάζουνε μέσα και τους λένε δεν μπορείς να πας πουθενά”*. Εν τέλει, ενώ η έννοια του στρατοπέδου συγκέντρωσης και της φυλακή διαπλέκονται μεταξύ τους, για το συγκεκριμένο χώρο που είναι γνωστός με την ιδιότητα του ως πρώην στρατόπεδο, στα λόγια των συνεντευξιαζόμενων συχνά υπήρχε σύγχυση των ορών στρατόπεδο - κέντρο κράτησης, κάτι που φορτίζει επιπλέον την κοινωνική αναπαράσταση της εν λόγω χρήσης: *«[.]Μετά από την αιφνιδιαστική και μεταμεσονύχτια επιχείρηση μετατροπής του Κέντρου Εκπαίδευσης Κορίνθου σε Στρατόπεδο, σε χώρο κράτησης Λαθρομεταναστών»* (B. Νανόπουλος, 2014 - συνέντευξη).

Απόψεις ως προς το ενδιαφέρον της τοπικής κοινωνίας για τις συνθήκες εντός του κέντρου

«Εμείς θεωρούμε ότι, δεν περιποιεί τιμή για την πόλη μας, η ύπαρξη ενός τέτοιου στρατοπέδου, ουσιαστικά συγκέντρωσης, και επίσης, θεωρούμε τις συνθήκες, τις οποίες επικρατούν για τους εκατοντάδες μετανάστες, απαράδεκτες.[..] Αυτό, που μας προβληματίζει, είναι μια διάχυτη ουδετερότητα απέναντι σε αυτό το ζήτημα, στον τόπο μας, μια θα έλεγα, αποστασιοποίηση ή στην λύση της σε ορισμένες περιπτώσεις αυτό που βγάζουν στην συζήτηση οι άνθρωποι είναι ότι ενοχλούνται από αυτό αλλά δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα»(Σ. Σβερκούνος, 2014 - συνέντευξη).

Όπως έχει προαναφερθεί, οι δυσμενείς συνθήκες διαβίωσης στο Κέντρο έχουν κεντρίσει το ενδιαφέρον διεθνών ανθρωπιστικών οργανώσεων, έχουν δημοσιοποιηθεί σε εκθέσεις αυτοψιών, έχουν καταγγελθεί από τους ίδιους τους κρατούμενους, και σαφώς έχουν

απασχολήσει και τα μέσα ενημέρωσης.

Η κοινωνία δεν μπορεί να εκληφθεί ως ενιαία και ομοιογενής. Στην υπό μελέτη περίπτωση, οι αντιθέσεις των αντιλήψεων των συστατικών μελών της δύναται να είναι τόσο οξυμένες, ώστε συχνά να γίνονται αιτίες αντιπαραθέσεων. Στην ενότητα αυτή, επιχειρείται η σκιαγράφηση των διαφορετικών τάσεων που επικρατούν, η οποία μπορεί να διαρθρωθεί σε δύο επίπεδα. Το πρώτο έχει να κάνει με το ενδιαφέρον των τοπικών φορέων και το κατά πόσο έχουν παρέμβει στις συνθήκες που επικρατούν εντός του Κέντρου. Το δεύτερο, ασχολείται με την εκτίμηση τους γύρω από την κοινωνική ανταπόκριση που είχαν οι δράσεις των εκάστοτε φορέων σε αυτό το κομμάτι. Εκτίμηση αρκετά υποκειμενική, λόγω του ότι αντανακλά και την προσωπική αφήγηση του εκάστοτε συνεντευξαζόμενου, για το πως ορίζει την κοινωνική πραγματικότητα, και που έχει επιρροές από το πολιτικό του όραμα. Ωστόσο, ο συγκεκριμένος άξονας θεωρείται κρίσιμος, αφού προσδιορίζοντας την στάση της τοπικής κοινωνίας σχετικά με τις συνθήκες κράτησης, εξάγονται συμπεράσματα για το κατά πόσο, θεωρεί τους έγκλειστους μετανάστες μέρος της.

“Εν κατακλείδι, διαφάνηκε έντονη απροθυμία του Δημάρχου συνδρομής των αρχών προς διευκόλυνση λειτουργίας του κέντρου” (ΣτΠ 23/10/2012). Οι δημοτικές αρχές όπως επισημάνθηκε και από τις παρατηρήσεις του ΣτΠ (ΣτΠ, 2013: 37), κατά τους πρώτους μήνες της ίδρυσης του Κέντρου, λόγω της μη συμφωνίας τους με αυτή αυτό δεν έδειξαν κάποιο ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις συνθήκες που επικρατούν. Μάλιστα, στην προσπάθειά τους να εμποδίσουν την λειτουργία του προχώρησαν σε μέτρα (διακοπή της υδροδότησης και της αποκομιδής απορριμμάτων), τα οποία επιδείνωσαν τις συνθήκες υγιεινής του, όπως αναφέρουν και οι αστυνομικοί υπάλληλοι σε σχετική επιστολή προς το Υπουργείο, οι οποίοι εργάζονταν εκεί κατά την συγκεκριμένη περίοδο (<http://www.bloko.gr/swmata-asfaleias/epistolh-poasy-pros-dendia-dhmosia-kai-ygeionomikh-bomba-to-stratopedo-krathshs-metanastwn-korinthoy.html>).

Στο ίδιο κείμενο, δηλαδή του ΣτΠ, εκτιμάται, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του δημάρχου και λόγω και τους γεγονότος ότι δεν εντοπίστηκε δραστηριότητα τοπικής Μ.Κ.Ο., μη ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας στα ζητήματα των δικαιωμάτων και της βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κρατουμένων. Περίπου 2 χρόνια μετά, ο αντιδήμαρχος, εκφράζει την αποστασιοποίηση της τοπικής αυτοδιοίκησης αποδίδοντας την ευθύνη για τις συνθήκες στο Υπουργείο και την διοίκηση του Κέντρου: *“Οι συνθήκες διαβίωσης από ότι μαθαίνουμε*

δεν είναι οι πλέον κατάλληλες και αυτό πρέπει να το δουν αυτοί που τους έφεραν εδώ και αυτοί που τους φιλοξενούν, κατά κάποιο τρόπο, και έχουν την ευθύνη. Εμείς δεν έχουμε καμία ανάμειξη.” (Μ. Χατζής, 2014 - συνέντευξη). Ο ίδιος τονίζει ότι, πρόκειται για «απομονωμένη περιοχή», εξαιτίας και της στάση της διοίκησης του χώρου «Επιχειρήσαμε βέβαια να μπούμε στα δωμάτια, δεν μας άφησαν βέβαια, εγώ με τον δήμαρχο και με άλλους αντιδημάρχους και συμβούλους προσπαθήσαμε να μπούμε μέσα, αλλά δεν μας άφησαν. Είτε γιατί απαγορεύονταν η είσοδος, ο έλεγχος, η οποιαδήποτε επίσκεψη. Μέχρι στιγμής, είναι απομονωμένη αυτή η περιοχή». Επίσης, δεν αναφέρθηκε κάποια ανάμειξη της κορινθιακής κοινωνίας: “Βελτιώθηκαν βέβαια, οι συνθήκες διαβίωσης σε κάποιο βαθμό, κάτι που δεν αφορά την τοπική κοινωνία” (Β. Νανόπουλος, 2014 - συνέντευξη).

Το τοπίο αλλάζει, αν ληφθούν υπόψη οι δραστηριότητες της Ε.Λ.Μ.Ε., του Συλλόγου Εκπαιδευτικών, του συλλόγου του Κοινωνικού Ιατρείου και της Αντιρατσιστικής - Αντιφασιστικής Πρωτοβουλίας, φορέων που κατά τον έναν ή τον άλλο τρόπο, όπως υποστηρίζουν, έρχονται σε επικοινωνία με το εσωτερικό περιβάλλον του Κέντρου. Έτσι, το Κοινωνικό Ιατρείο έχει επισκεφτεί τον χώρο, ώστε να διαθέσει τις υπηρεσίες του και να συνεισφέρει στην παροχή ειδών πρώτης ανάγκης: «Συλλέγουμε φάρμακα, αλλά και γενικώς και άλλο υλικό, έχουμε εξετάσει, και έχουμε έρθει σε επαφή και με τις αρχές που διαχειρίζονται την ύπαρξη του στρατοπέδου για να δούμε μια στενότερη συνεργασία στο ζήτημα της ιατρικής φροντίδας» (Α. Χαρμπίλας, 2014 - συνέντευξη). Παράλληλα, στην συγκέντρωση ειδών συνεισφέρουν και τα σωματεία των εκπαιδευτικών, οι οποίοι έχουν πραγματοποιήσει την συγκεκριμένη δράση, μέσω της συμμετοχής των μαθητών:

“Κάποια στιγμή υπήρξε και μια ανάγκη για κάποια είδη πρώτης ανάγκης για τους κρατούμενους, το οποίο βέβαια δεν είναι λύση, αλλά μέσα στην ανάγκη των άλλων τουλάχιστον μια οδοντόκρεμα και ένα σαπούνι και πέντε πράγματα, τους κάνουν να ζήσουν πιο αξιοπρεπώς σε αυτόν τον χώρο. Πέρυσι επίσης, μαζέψαμε πράγματα και μέσα από τα σχολεία, ρουχισμό και διάφορα πράγματα. Σαν σύλλογος δώσαμε επίσης ποσά και πήραμε πράγματα, αλλά και σαν σχολείο οι ίδιοι οι μαθητές, μέσω των γονιών” (Ν. Γεωργίου, 2014 - συνέντευξη). Ωστόσο, η πρόσβαση στον χώρο κρίνεται δύσκολη: “Έχουμε μιλήσει μόνο με ανθρώπους που δουλεύουν μέσα στο κέντρο, αλλά όχι με έγκλειστους, γιατί δεν μας το έχουν επιτρέψει οι αρχές. Έχουμε λοιπόν πληροφορίες μόνο από εργαζόμενους και τους φίλους των εγκλειστών”(Ν. Γεωργίου, 2014 - συνέντευξη). Πιο συχνές επισκέψεις, εν τέλει, παρατηρήθηκαν από τον επόμενο

συνεντευξιαζόμενο: «Στην αρχή όταν άνοιξε, ήταν εντελώς απροετοίμαστη και η αστυνομία, δηλαδή δεν επιτρέπονταν ούτε επισκεπτήριο. Πλέον προβλέπεται επισκεπτήριο, στο οποίο όμως τυπικά πρέπει να είσαι ή δικηγόρος ή συγγενής. Εμείς δεν είμαστε τίποτα από τα δύο, αλλά κάποιες φορές έχουμε καταφέρει να δούμε κρατούμενους ενώ άλλες μας έχουν αρνηθεί. Είναι λίγο στην καλή διάθεση του εκάστοτε αστυνομικού αν θα σου επιτρέψει να μπεις» (Π. Δαμέλος, 2014 - συνέντευξη). Σχετικά με τη συνδρομή τους στην βελτίωση των συνθηκών που επικρατούν στο Κέντρο Κράτησης, εκφράστηκε και ένας προβληματισμός, που έγκειται στο ότι διαφωνούν με όλο το πλαίσιο λειτουργίας αυτού του χώρου, συνεπώς δεν θέλουν να δρουν υποστηρικτικά. Οι φορείς αυτοί, όπως προείπαμε, προσπαθούν να διευρυνθούν σε μεγαλύτερο κομμάτι των κατοίκων της πόλης, βγάζοντας παράλληλα δημόσιο λόγο (ανακοινώσεις, δελτία τύπου) και κάνοντας εξωστρεφείς δράσεις. Από την αποτίμηση του έργου τους, όμως, κρίνουν ότι σε γενικές γραμμές δεν υπήρξε η αναμενόμενη ανταπόκριση. «Είναι γενικά κουμπωμένοι. Δηλαδή ακόμα και σε πιο ευαισθητοποιημένους φορείς όπως είναι ο δικηγορικός σύλλογος ή ο ιατρικός σύλλογος, ο εκπαιδευτικός, από την ανθρωπιστική διάσταση, δεν καταφέραμε να κάνουμε ουσιαστικές παρεμβάσεις με την έννοια ότι όσες φορές το επιχειρήσαμε ήταν κλειστές οι πόρτες, μεμονωμένες οι περιπτώσεις» (Θ. Βασιλακόπουλος, 2014 - συνέντευξη).

Το συμπέρασμα που βγαίνει με βάση τα παραπάνω, είναι ότι απόρροια του καθεστώτος της μη δυνατότητας επικοινωνίας των κρατουμένων με το εξωτερικό περιβάλλον, και παράλληλα της υπαγωγής τους σε ένα περιβάλλον χαμηλού επιπέδου διαβίωσης, εκλαμβάνονται σαν ένα ενιαίο σώμα, αυτό του «αιχμαλώτου πολέμου». Κομμάτια της τοπικής κοινωνίας προσφέρουν ανθρωπιστική βοήθεια, οι αποδέκτες της οποίας περικλείονται όλοι κάτω από μια ενιαία ταυτότητα, που την ίδια στιγμή που τους ενώνει μεταξύ τους, τους διαχωρίζει από το υπόλοιπο κοινωνικό σώμα.

Απόψεις ως προς την τοποθεσία και την γειτνίαση του κέντρου με άλλες χρήσεις

«Ο χώρος αυτός είναι ακατάλληλος, γιατί απέχει μερικές εκατοντάδες μέτρα από το κέντρο της Κορίνθου, μερικές δεκάδες μέτρα απ το γυμνάσιο και λύκειο (δύο γυμνάσια και δύο λύκεια της πόλης), δίπλα από στάδια, δίπλα από αθλητικά κέντρα και όπως καταλαβαίνετε μόνο κίνδυνοι ελλοχεύουν και τίποτα περισσότερο» (Μ. Χατζής, 2014 - συνέντευξη).

«Υπάρχει μεγάλη ανασφάλεια στον κόσμο, γιατί υπάρχει μεγάλος κίνδυνος να δραπετεύσουν οι λαθρομετανάστες από εκεί. Έχει συμβεί μια - δύο φορές. Υπάρχει κίνδυνος μετάδοσης ασθενειών, λόγω του ότι οι περισσότεροι δεν είναι εμβολιασμένοι όπως οι Έλληνες για μεταδοτικές ασθένειες που μεταδίδονται με τα κουνούπια για παράδειγμα» (Β. Νανόπουλος, 2014- συνέντευξη).

«Δυστυχώς, δεν τηρεί την νομοθεσία, που θα έπρεπε, σε σχέση με την επαναπροώθηση των μεταναστών και αποτελεί μια μόνιμη πηγή κινδύνου, όχι μόνο για τους πολίτες της πόλης της Κορίνθου. Αλλά ειδικά για την νεολαία, μιας και είναι δίπλα στο πολυπληθέστερο Γυμνάσιο και Λύκειο της πόλης, δίπλα στον χώρο άθλησης της νεολαίας της πόλης, σε ένα μέρος το οποίο δεν συνάδει με την λειτουργία ενός τέτοιου κέντρου, την φύση του και τις λειτουργίες του». Γ. Δέδες (Αντιπεριφερειάρχης Κορινθίας) (<https://www.youtube.com/watch?v=xkJisitiNAI>)

Το ζήτημα της παρουσίας του Κέντρου στον αστικό ιστό αναλύεται και ως προς την γειτνίαση του με τις γύρω χρήσεις γης της περιοχής. Η χρήση στην οποία πέφτει το μεγαλύτερο βάρος είναι ένα συγκρότημα σχολικών κτιρίων όπου στεγάζεται η δευτεροβάθμιας εκπαίδευση (1ο Ενιαίο Γυμνάσιο, 1^ο Ενιαίο Λύκειο, 1^ο Εσπερινό), ενώ επίσης γίνεται αναφορά και στο αθλητικό κέντρο, το οποίο βρίσκεται απέναντι από την πλευρά του που βλέπει στην κεντρική οδό Κορίνθου- Εξαμυλίων. Έτσι, οι δηλώσεις των εκπροσώπων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και του Επιμελητηρίου, προσεγγίζουν το θέμα ως προς τον κίνδυνο που εμπεριέχει η γειτνίαση μιας τέτοιας χρήσης με χώρους, όπου δραστηριοποιείται η νεολαία. Συνεπώς, εφόσον οι ανήλικοι θεωρούνται μια ευάλωτη κοινωνική ομάδα τονίζεται ότι η πολιτεία θα πρέπει να μεριμνήσει για την ασφαλή δραστηριότητα και κίνηση τους στους χώρους της πόλης. Επιπλέον, άλλη μια χρήση, η γειτνίαση της οποίας με το Κέντρο θεωρείται προβληματική, είναι αυτή της κατοικίας: «Δηλαδή, προβλέπεται τα κέντρα κράτησης να έχουν συγκεκριμένες προδιαγραφές, να είναι σε αποστάσεις από τα σχολεία, από τον αστικό ιστό της πόλης και το κέντρο της, από περιοχές που ζουν οικογένειες και κάτοικοι, όλα αυτά δεν προβλέφθηκαν, όλα αυτά τα συγκάλυψαν και φθάνουμε στο σημείο αυτό να λέμε ότι η απόφαση αυτή πάσχει ακυρότητας σε όλα τα σημεία.» (Μ. Χατζής, 2014 - συνέντευξη). Όπως βλέπουμε, οι ενστάσεις αυτές, έχουν

εγγραφεί και επίσημα στην δικαστική προσφυγή από τους παραπάνω φορείς για την ακύρωση της λειτουργίας του κέντρου. Από τα παραπάνω αποσπάσματα, γίνεται αισθητή όχι μόνο η απόλυτη ταύτιση της ποινικής με την διοικητική κράτηση, αλλά και η εδραίωση κοινωνικών στερεοτύπων που παρουσιάζουν τους παράτυπους μετανάστες ως δημόσια απειλή. Μέσα από την επίκληση στην κρατική πολιτική να προστατέψει την νεολαία και τις οικογένειες από την δεδομένη απειλή, το υποκείμενο του εγκλείστου ορίζεται, μέσω της εξαίρεσης του από τα συγκεκριμένα κοινωνικά σύνολα. Δεν φέρει την ιδιότητα του νέου, ή του παιδιού, και σίγουρα ούτε και του οικογενειάρχη.

Από μια διαφορετική οπτική γωνία, η παρουσία της συγκεκριμένης χρήσης μπορεί να εκληφθεί και ως ένας εν δυνάμει παράγοντας σχηματισμού ρατσιστικών θεωριών, όσον αφορά τους μαθητές του γειτνιάζοντος σχολείου. Το καθημερινό βίωμα αποκτά κοινωνικοπολιτικές προεκτάσεις: *«Ένας πάρα πολύ μεγάλος αριθμός μαθητών δηλαδή, έρχεται σε αριθμό με αυτό.. [...] Φυσικά, υπάρχουν κι άλλες επιρροές και σίγουρα η ύπαρξη του στρατοπέδου δεν είναι κάτι θετικό στην συνείδηση των παιδιών. Δέχονται ως αυτονόητο γεγονός το να υπάρχουνε δίπλα τους άνθρωποι, οι οποίοι είναι φυλακισμένοι χωρίς να έχουν κάνει κάποιο έγκλημα, χωρίς να γνωρίζουν για πόσο καιρό θα μείνουν, δηλαδή άνθρωποι για τους οποίους δεν ισχύουν τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα. Αυτό είναι κίνδυνος να συμφιλιωθούν με αυτήν την άποψη, ότι τελικά όλοι οι άνθρωποι δεν είναι το ίδιο.»* (Α. Χαρμπίλας, 2014 - συνέντευξη).

Απόψεις ως προς την μετεγκατάσταση του κέντρου σε εναλλακτική τοποθεσία

Μια παράμετρος μέσα από την οποία διαφαίνεται η πολιτική διάσταση του θέματος και αναδύει τις διαφωνίες των εμπλεκόμενων φορέων, είναι αυτή της ενδεχόμενης μεταφοράς της χρήσης. Η κατάσταση που επικρατεί, θα μπορούσε να περιγραφεί και ως μια έκφανση του φαινομένου NIMBY (Not in my back yard) (<http://www.merriam-webster.com/dictionary/nimby>), το οποίο αναφέρεται σε χρήσεις χώρου στις οποίες οι κάτοικοι αντιτίθενται, παρόλο που δεν διαφωνούν με τον θεσμό που εκπροσωπούν, καθώς θέλουν να αποφύγουν το να βρισκονται σε κοντινές αποστάσεις από αυτούς. Μάλιστα, χώροι εγκλεισμού όπως οι φυλακές, συχνά προκαλούν τέτοιου είδους αντιδράσεις, ενώ το ζήτημα της εγκατάστασης ενός κέντρου κράτησης μεταναστών έχει θεωρηθεί ως NIMBY και σε άλλα αντίστοιχα παραδείγματα του εξωτερικού (<http://www.crikey.com.au/2010/11/05/locals-response-to-new-detention-centres-not-in-my-backyard/>).

Ωστόσο, τα πράγματα γίνονται λιγάκι πιο σύνθετα, καθώς στα λόγια των φορέων που επιθυμούν την μετεγκατάσταση του Κέντρου βλέπουμε και περιπτώσεις δυσαρέσκειας προς την πολιτική σημασία αυτών των χώρων: *«Υπάρχουν περιοχές απομακρυσμένες, εκεί να πάνε να φτιάξουνε τα στρατόπεδα τους, εκεί να τα οργανώσουνε. Ανεξάρτητα, ότι εγώ διαφωνώ με τέτοιους χώρους συγκέντρωσης πολιτών, ανθρώπων κλπ. Υπάρχει και ένα εγκαταλελειμμένο στρατόπεδο, 3-4 χιλιόμετρα εκτός της πόλης της Κορίνθου, θα μπορούσε να πάει εκεί. Σε καμιά περίπτωση όμως όχι μέσα στην πόλη»* (Μ. Χατζής, 2014 - συνέντευξη).

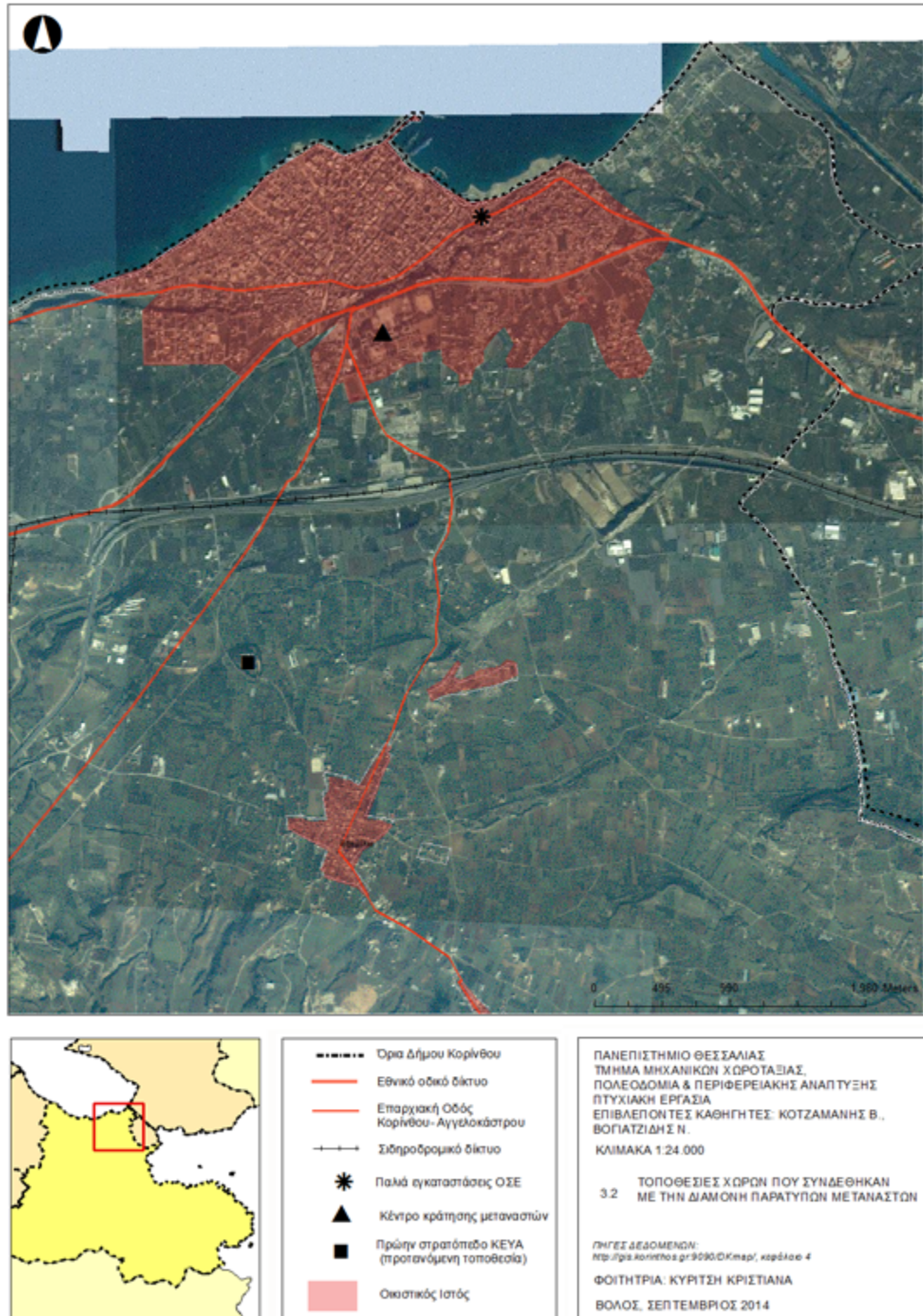
Δυσaréσκεια όμως, που δεν αναλύεται και δεν δίνεται βάρος σε αυτήν, καθώς το Κέντρο θεωρείται ζήτημα της κρατικής πολιτικής, που παρουσιάζεται σαν εξωτερικός παράγοντας, και η βαρύτητα πέφτει στο πως θα βρεθεί ένα τρόπος να απουσιάσει πλήρως από την ζωή της πόλης. Ειδικότερα, τόσο από τους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης όσο και από τον Επιμελητήριο προτείνεται η μεταφορά του σε εγκαταλελειμμένο στρατόπεδο, το οποίο απέχει 4 περίπου χιλιόμετρα από την πόλη, ο δεύτερος μάλιστα μας πληροφόρησε και για την ακριβή τοποθεσία της πρότασης του *“Υπάρχει το Κέντρο Εκπαίδευσης Υποψηφίων Αξιωματικών (Κ.Ε.ΥΑ.). Είναι εντός του Δήμου και λίγο πιο έξω από την πόλη, και είναι πλέον ανενεργό. Δεν μας ζήτησε κανείς να κάνουμε πρόταση, και αφού το Υπουργείο αποφάσισε να πάει εκεί πήγε. Αν μας ζητούνταν να κάνουμε πρόταση θα το προτεινάμε”* (Β. Νανόπουλος, 2014 - συνέντευξη). Η τοποθεσία του ΚΕΥΑ, ανατολικά του οικισμού Ξυλοκέριζας παρουσιάζεται στον χάρτη 3.2

Κρίνοντας από τα παραπάνω, και σε συνάρτηση με την έκθεση του ΣτΠ, όπου σημειώνεται :*“Το ενδιαφέρον του Δημάρχου, όπως διαφάνηκε, εστιάζεται κυρίως στην ικανοποίηση των αιτημάτων των πολιτών (οι οποίοι επιθυμούν τουλάχιστον την απομάκρυνση του κέντρου από τον αστικό ιστό, σε προτεινόμενη περιοχή περίπου 10 χιλ. έξω από την πόλη) χωρίς ωστόσο οι προσπάθειές του να στοχεύουν ιδιαίτερος στην ορθότερη ενημέρωση της κοινής γνώμης ή την διαβούλευση μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων, προς εξεύρεση λύσεων κοινά αποδεκτών”* (ΣτΠ,2013: 37- 38), η άποψη της δημοτικής αρχής παρέμεινε σταθερή, καθ’ όλο το διάστημα της λειτουργίας του Κέντρου. Ο βασικός λόγος του συγκεκριμένου αιτήματος είναι η απόδοση του υφιστάμενου χώρου στον Δήμο, ώστε να χρησιμοποιηθεί για την κάλυψη τοπικών αναγκών.

Απ’ την άλλη πλευρά, υπάρχουν και οι απόψεις των φορέων που αντιτίθενται συνολικά στην πολιτική των κέντρων κράτησης μεταναστών, οι οποίοι διεκδικούν να κλείσει το κέντρο, χωρίς να θέτουν κριτήρια τοποθεσίας: *“Προσωπικά δεν πιστεύω στα στρατόπεδα κλειστού τύπου, επομένως το να φύγει να πάει κάπου αλλού δεν το θεωρώ λύση. Θεωρώ ότι είναι αποτυχημένη αυτού του είδους η διαχείριση των μεταναστών”* (Α. Χαμπίλας, 2014 - συνέντευξη).

Στα πλαίσια της συγκεκριμένης λογικής, δύναται να προκύψει και ριζική διαφωνία με την προτεινόμενη από τον Δήμο μετεγκατάσταση. Πιο συγκεκριμένα, αυτό προκύπτει από την ανάλυση της αντιπροέδρου του Εκπαιδευτικού Συλλόγου, Γεωργίου Α., η οποία υποστηρίζει ότι η μεταφορά, θα επέφερε αρνητικές συνέπειες για του κρατουμένους και τις συνθήκες διαβίωσης τους, λόγω του ότι η απομάκρυνση του Κέντρου θα αποδυνάμωνε την όποια κίνηση συμπαράστασης από την κοινωνία σε αυτούς. Το θέμα θα ξεχνιόταν από την κοινωνία και σε έκτακτες καταστάσεις, όπου οι μετανάστες χρήζουν άμεσης προστασίας και βοήθειας, η επικοινωνία θα ήταν πλέον αδύνατη. Πρόκειται για μια άποψη, η οποία δίνοντας προτεραιότητα στην διατήρηση των δεσμών επικοινωνίας με τους μετανάστες έγκλειστους, και την δράση των φορέων ως ένα μέσο πίεσης στις αρμόδιες αρχές, καταλήγει στο πόσο σημαντική είναι η προσβασιμότητα σε αυτούς τους χώρους αλλά και η συνολική τους παρουσία εντός του αστικού ιστού. *“Θα ξεχαστεί τελείως το γεγονός, δεν θα ασχολείται ποτέ κανένας. Τώρα τουλάχιστον είναι “μες στα πόδια μας”, περνάμε, κοιτάζουμε, ακούμε. Υπάρχουνε σπίτια δίπλα, υπάρχει γειτονιά. Μαθαίνουμε αν γίνει κάτι και μπορούμε να δράσουμε, να επέμβουμε με κάποιους τρόπους. Το φαντάζεσαι να γίνει σε κανένα σημείο που δεν το μαθαίνει ποτέ κανένας; [...] Όχι, είναι καλό*

να υπάρχουν μέσα στις πόλεις για να ενεργοποιείται και να δραστηριοποιείται ο κόσμος και ας φωνάζουν και ας αντιδρούνε, και αυτή η αντίδραση του κόσμου, ότι φοβόμαστε, ίσως να πιέσει και τις αρχές, μήπως κάνουνε κάτι να το λύσουνε” (Α. Γεωργίου, 2014, συνέντευξη).

Εικόνα 17, Το κέντρο κράτησης, η προτεινόμενη τοποθεσία μετεγκατάστασης του και οι εγκαταστάσεις του παλιού ΟΣΕ, Πηγή <http://gis.korinthos.gr/>, Ίδια Επεξεργασία

Απόψεις ως προς την επιθυμητή λειτουργία του χώρου

Καταλήγουμε λοιπόν, ότι το γενικό αίτημα των αντιδρώντων φορέων είναι «να φύγει το κέντρο κράτησης/ στρατόπεδο συγκέντρωσης μεταναστών», η εξειδίκευση του οποίου διαφέρει ανάλογα με την εκάστοτε προσέγγιση του ζητήματος, όποτε είτε προτείνεται η μεταφορά του με βάση διαφορετικά χωροταξικά κριτήρια, είτε η οριστική διακοπή του λόγω διαφορετικών θέσεων ως προς το συγκεκριμένο μέσο άσκησης της μεταναστευτικής πολιτικής. Παράλληλα, υπάρχουν και αρκετές εναλλακτικές προτάσεις χρήσης του χώρου, κάποιες από τις οποίες έχουν την προέλευση τους στα σχέδια του Γ.Π.Σ, τα οποία είχαν εκφραστεί και πριν την ίδρυση του Κέντρου. Πιο συγκεκριμένα, οι δηλώσεις του τότε Αντιπεριφερειάρχη Γιώργου Δέδε κατά της 29/09/2011, είχαν ως εξής: *“ Εμείς έχουμε μια συγκεκριμένη πρόταση, θέλουμε μια συγκεκριμένη έκταση και κάποια συγκεκριμένα κτίρια από το στρατόπεδο που θα μπορέσουν να μας στεγάσουν τις υπηρεσίες της Π.Ε. δημιουργώντας σε εκείνο τον χώρο, ένα σύγχρονο διοικητήριο με συγκεντρωμένες όλες τις υπηρεσίες και με την καλύτερη δυνατή εξυπηρέτηση των πολιτών”* (<https://www.youtube.com/watch?v=-IznyZjoVmE>).

Στο σημείο αυτό, παρατηρείται μια ακόμη διαμάχη μεταξύ κράτους (Υπουργεία) και τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς η τελευταία διεκδικεί το ιδιοκτησιακό καθεστώς του χώρου, ώστε να χρησιμοποιηθεί για να καλύψει υφιστάμενες ανάγκες της πόλης. Ωστόσο, το γεγονός ότι εν τέλει το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, χρησιμοποίησε τον χώρο, για να υλοποίηση εθνικές πολιτικές, χωρίς να υπάρχει πιο πριν ενημέρωση σε τοπικό επίπεδο, είχε ως αποτέλεσμα να προκύψει μια λειτουργία αποκλειστικά «ξένη» για τα μέχρι τότε δεδομένα της Κορίνθου.

Πέραν όμως των αρχικών σχεδίων, παρατηρείται και πληθώρα νέων, οι οποίες περιλαμβάνουν εκτός από την εγκατάσταση διοικητικών υπηρεσιών και άλλες μορφές αξιοποίησης του χώρου. Σύμφωνα με τον Μ. Χατζή (2014 - συνέντευξη) υπάρχει σχετική πρόταση για πολιτιστικές χρήσεις, από το Γ.Π.Σ. του Δήμου Κορίνθου: *«Ο χώρος αυτός αν αποδοθεί στον Δήμο και στην κοινωνία θα τον εκμεταλλευτούμε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Υπάρχουν και αθλητικές εγκαταστάσεις. Μέσα από το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο της Κορίνθου, αυτή η περιοχή θα γίνει πολιτιστικό κέντρο, θα γίνει περιοχή αθλοπαιδιών και αναψυχής, περιοχή που θα αναπτύξει όλον τον Νομό Κορινθίας. Υπάρχει νόμος του κράτους, η περιοχή αυτή, μέσα από το Γ.Π.Σ. Κορίνθου είναι χαρακτηρισμένη και θεωρείται περιοχή όπου να διενεργούνται πολιτιστικές δραστηριότητες»*. Οι εν λόγω δηλώσεις, ενώ ποικίλλουν ως προς τις προτεινόμενες χρήσεις, φαίνεται ότι δεν αναφέρουν καθόλου λειτουργίες σχετικές ούτε με την

υφιστάμενη χρήση, ούτε ευρύτερα με την μετανάστευση. Επομένως, κάνουν λόγο για χώρους που απευθύνονται στους πολίτες της Κορίνθου, αντί των μη-πολιτών, παράδειγμα σε αυτό και στα λεγόμενα του Β. Νανόπουλου: *«Θα ζητήσουμε από το Υπουργείο λοιπόν, μετά να μας το παραχωρήσει για τις ανάγκες του Δήμου. Να στεγαστούν εκεί διάφορες Υπηρεσίες, να γίνουν οι χώροι χρήσης από τους πολίτες»*. Το προαναφερθέν συμπέρασμα γίνεται πιο ξεκάθαρο, συγκρίνοντας τα παραπάνω με τις αντίστοιχες απαντήσεις των ατόμων, που εκπροσωπούν τους φορείς που πιέζουν ως προς την συνολική κατάργηση των κέντρων κράτησης. Οι φορείς αυτοί προτείνουν εναλλακτικές οι οποίες συνήθως περιλαμβάνουν υπηρεσίες για τους μετανάστες σε συνδυασμό με χρήσεις που εξυπηρετούν δημοτικές ανάγκες : *«Δηλαδή, αν θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί σαν ένα κέντρο φιλοξενίας ανοιχτού τύπου, αυτό θα πρέπει να αφορά ένα μικρό κομμάτι του στρατοπέδου και το υπόλοιπο θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί και για άλλες χρήσεις, αναψυχής, εκπαιδευτικές, ακόμα και το Πανεπιστήμιο να φιλοξενήσει»* (Α. Χαρμπίλας, 2014, συνέντευξη)

Τα προτεινόμενα Κέντρα “ανοιχτού τύπου” περιγράφονται λεπτομερώς και σε άλλα σημεία : *«Έχουμε κάνει προτάσεις πάνω στην λειτουργία του κέντρου κράτησης. Αυτός ο χώρος αν πραγματικά ενδιαφέρονται για κέντρο φιλοξενίας, και όχι μόνο για μετανάστες αλλά και για άπορους, για άστεγους[...]. Σαν υποδομή κτιριακή θα μπορούσε να καλύψει κάποιες ανάγκες, αλλά όχι με περιορισμό, θα μπορούσε να είναι ανοιχτό. Για τους μετανάστες να στεγαστούν γραφεία υπηρεσιών όπου θα απευθύνονται για την διαδικασία νομιμοποίησης τους.»* (Π. Δαμέλος, 2014 - συνέντευξη), *«Εμείς θέλουμε χώρους φιλοξενίας και όχι εγκλεισμού. Αλλά να μπορεί να κινείται και να του βρουν έστω και μια δουλειά, έστω με όρους κοινωνικής απασχόλησης»*, (Α. Γεωργίου, 2014- συνέντευξη).

Απόψεις ως προς τον εγκλειστο ως εν δυνάμει κίνδυνο

«Ποτέ δεν έγινε κοινωνική ένταξη αυτών των ατόμων. Με το κέντρο η κοινωνία της Κορίνθου ησύχασε, δηλαδή είναι ο “δολοφόνος” μέσα, οπότε δεν μας απασχολεί». (Α. Γεωργίου, 2014 - συνέντευξη)

«Ο κίνδυνος ελλοχεύει πάντα. Από μια εξέγερση ελλοχεύει κίνδυνος και να αποδράσουν και κάποιο παιδί μπορεί να πιάσουν όμηρο, να το εκβιάσουν, να μπούνε σε μια οικογένεια μέσα, πάλι να γίνει κάποιος εκβιασμός, πάλι να γίνει κάτι» (Μ. Χατζής, 2014 - συνέντευξη)

«Η αλήθεια είναι ότι ο κόσμος ειδικά της περιοχής, γιατί και εγώ μένω κοντά στο στρατόπεδο, όντως είχε φοβηθεί. Η αντίδραση της κοινωνίας, γενικά δεν είναι ένα πράγμα η κοινωνία, σίγουρα ήταν αρνητική με διάφορες αποχρώσεις» (Σε ερώτηση ποιά ήταν η στάση της κοινωνίας σε περιόδους εξεγέρσεων κρατουμένων ή όταν εμφανίζονται φήμες για αποδράσεις) (Π. Δαμέλος, 2014 - συνέντευξη)

Από την πρώτη στιγμή, η δημιουργία του Κέντρου, αποτέλεσε ένα έκτακτο γεγονός που σήμανε συναγερμό στην ροή της πόλης, εισβάλλοντας στον φυσικό χώρο των κατοίκων και αιφνιδιάζοντας όλους του τοπικούς φορείς εξουσιών. «*Ηρθαν εκατοντάδες μετανάστες από όλη την Ελλάδα. [...]Σας παρακαλώ να αναδείξετε και αυτό το ανθρωπιστικό που βιώνουμε και εμείς οι κάτοικοι εδώ. Εγκλωβίσανε όλη την πόλη, δημιουργώντας μια ανοιχτή φυλακή που δεν θα έχει τις προδιαγραφές φυλακής, μπορεί ο καθένας να μπει και να βγει ανενόχλητος*» (Πνευματικός, 2012), (<http://www.tovima.gr/vimafm/interviews/article/?aid=471879>). Τα λόγια του δημάρχου της Κορίνθου, τις ημέρες εκείνες παραπέμπουν στις περιγραφές για το πώς οργανώνεται μια πανωλόβλητη πόλη (Foucault, 1975). Ο «εγκλωβισμός» της πόλης παραπέμπει στον περίκλειστο και διαιρεμένο χώρο, όπου τα άτομα διαχωρίζονται και οι κινήσεις τους ταξινομούνται, υπό την φόβο μην αναμειχθούν με τους άρρωστους - απειλές. Το Κέντρο χαρακτηρίζεται ως φυλακή, όχι όμως με την συνήθη έννοια, αλλά ως μια διαρκή εστία κινδύνου για τους πολίτες της Κορίνθου, όπου «*μπορεί ο καθένας να μπει και να βγει ανενόχλητος*». Η έννοια της διοικητικής κράτησης συγχωνεύεται με αυτήν της ποινικής, η ιδιότητα του κρατούμενου είναι η ταυτότητα με την οποία προσδιορίζεται πλέον, ενώ θεωρείται εν δυνάμει δραπέτης. Σύμφωνα με, την προσέγγιση που ακολουθεί, η εγκληματοποίηση της μετανάστευσης δεν είναι απλά απόρροια, αλλά αποτελεί σκοπό της πολιτικής, η οποία υποστηρίζει την εδραίωση και λειτουργία των χώρων αυτών «*Αλλά, να υπάρχουν αστυνομικές δυνάμεις και να μην τους αφήνουν να βγουν έξω γιατί “απειλούν” την κοινωνία, μα η κοινωνία*

*απειλείται κάλλιστα και από άλλους. Δηλαδή δεν είναι αυτοί που μας απειλούνε, αυτοί που μας κλέβουν και μας βιάζουν, απλά αυτοί που θέλουν τα στρατόπεδα έχουν προσανατολίσει τον κόσμο να πιστεύει ότι όλοι αυτοί εκεί μέσα είναι κλέφτες, δολοφόνοι, βιαστές κ.λ.π.» (Α. Γεωργίου, 2014 - συνέντευξη). Επιπρόσθετα, η διαδικασία της κράτησης φαίνεται να ενδυναμώνει τις ρατσιστικές και ξενοφοβικές αντιλήψεις της κοινωνίας, καθώς εκλαμβάνεται σαν την θεσμική κατοχύρωση τους: *“Αυτός ο θεσμικός ρατσισμός, επισημοποιεί αυτά τα ανταντακλαστικά, που έχει όντως κομμάτι της τοπικής κοινωνίας. Τα οποία έχουνε τροφοδοτηθεί πάρα πολύ από τα ρεπορτάζ των Μ.Μ.Ε., όπου έδιναν έμφαση στην καταγωγή κάποιου εγκληματία. Όταν βλέπεις και το κράτος να το επιβεβαιώνει αυτό το πράγμα, ότι ναι είναι όντως κίνδυνος και πρέπει να τους περιορίσουμε, εννοείται ξεθαρρεύεις ακόμα περισσότερο και δικαιώνεται αυτή η τάση που έχεις όταν βλέπεις ένα μετανάστη να τον θεωρείς κίνδυνο”* (Δαμέλος Π., 2014, συνέντευξη).*

Οι υπό κράτηση μετανάστες, περιγράφονται ως ξένο σώμα που εισέρχεται στην τοπική κοινωνία, ενώ υπάρχει μια επικέντρωση στον μεγάλο αριθμό και την δυσαναλογία του με τον πληθυσμό της πόλης. Με αυτόν τον τρόπο, με την μεταφορά και ταξινόμηση του μη-πολίτη μετανάστη στο κέντρο κράτησης, ο αποκλεισμός της ύπαρξης του στην γεωγραφική επικράτεια της χώρας ανάγεται στην κλίμακα του ζωτικού του χώρου διαβίωσης και κίνησης, στο επίπεδο της πόλης. Πάνω στο θέμα των αποδράσεων, η επόμενη συνομιλήτρια υποστηρίζει: *«Όταν κάνουν αποδράσεις (σημ. οι κρατούμενοι) προσπαθούνε να βρουνε τρόπο να μετακινηθούνε εκτός Κόρινθου, να μην μείνουνε στην Κόρινθο. Σαν κοινωνία κορινθιακή δεν πιστεύω ότι πρέπει να φοβόμαστε την ύπαρξη αυτών των ανθρώπων και εκτός στρατοπέδου, γιατί δεν τους ενδιαφέρει η Κόρινθος, τους ενδιαφέρει να βρουνε μια δουλειά ή να πάνε να βρουνε τους δικούς τους».* (Α. Γεωργίου, 2014- συνέντευξη) Στην περίπτωση αυτή, βλέπουμε ότι ακόμα και στα πλαίσια ενός ισχυρισμού ότι οι μετανάστες δεν θα πρέπει να αποτελούν παράγοντα φόβου για την Κόρινθο, αυτό γίνεται μέσω της διασφάλισης ότι οι ατομικές τους επιλογές θα τους οδηγήσουν να απομακρυνθούν αργά ή γρήγορα από εκεί. Όλα τα παραπάνω σχηματίζουν μια εικόνα μετανάστη- εισβολέα και ως προέκταση της οποίας είναι η πολεμική θωράκιση της πόλης. Μάλιστα, αν ανατρέξει κανείς στα δηλώσεις του Δημάρχου στον τύπο, κατά την έναρξη της λειτουργίας του χώρου, χαρακτηρίζει το γεγονός ως εμπόλεμη κατάσταση. (www.tovima.gr/society/article/?aid=471868)

Κρίνοντας από τα δεδομένα της μέχρι τώρα λειτουργίας του Κέντρου, οι βάσεις του φόβου για την διατάραξη της καθημερινής ροής της πόλης από κάποια απόδραση ή εξέγερση,

έχουν πλέον ατονήσει. Ωστόσο, ένα άλλο επιχείρημα εναντίον της επαφής του χώρου αυτού με την πόλη, το οποίο βασίζεται στα στοιχεία από την κατάσταση, η οποία έχει παρατηρηθεί να επικρατεί εντός του Κέντρου, δηλαδή τις ελλείψεις σε ιατρο-φαρμακευτικές υποδομές και τις κακές συνθήκες υγιεινής, είναι ο κίνδυνος από την μετάδοση ασθενειών. Στο πιο κάτω απόσπασμα, για τους έγκλειστους χρησιμοποιείται ο χαρακτηρισμός «λαθρομετανάστες», ένας όρος που έχει θεωρηθεί αρνητικά επιφορτισμένος, και για τον οποίο έχει γίνει σχετική προσφυγή από πολιτικούς φορείς να καταργηθεί από τα επίσημα κείμενα. (<http://www.unhcr.gr/1againstracism/tropologia-gia-tin-katargisi-tou-orou-lathrometanastis/>)

«Υπάρχει μεγάλη ανασφάλεια στον κόσμο, γιατί υπάρχει μεγάλος κίνδυνος να δραπετεύσουν οι λαθρομετανάστες από εκεί. Έχει συμβεί μια- δύο φορές. Υπάρχει κίνδυνος μετάδοσης ασθενειών, λόγω του ότι οι περισσότεροι δεν είναι εμβολιασμένοι όπως οι Έλληνες για μεταδοτικές ασθένειες που μεταδίδονται με τα κουνούπια για παράδειγμα.» (B. Νανόπουλος, 2014- συνέντευξη)

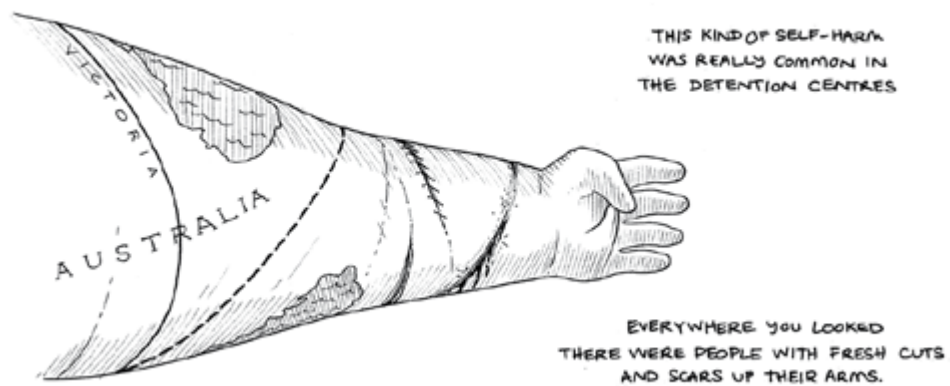
Ο διαχωρισμός μεταξύ Έλληνα- μετανάστη στο παραπάνω απόσπασμα είναι σαφής, στηρίζεται στα πλαίσια του υγειονομικού κινδύνου, αναπαράγει τον διαχωρισμό των σωμάτων σε υγιή –μολυσματικά, ενώ ξεφεύγει από το ζήτημα της νόμιμης παραμονής. Το παραπάνω επιχείρημα αντικρούεται, από τις αντίθετες δηλώσεις: *«Αυτό το ενδεχόμενο για μεταδιδόμενες ασθένειες, ασφαλώς υπάρχει. Τώρα αν υπάρχει σοβαρός κίνδυνος να μεταδοθούν στους γύρω χώρους, δεν είναι το πιο άμεσο πρόβλημα, ο μεγαλύτερος κίνδυνος. Ο μεγαλύτερος κίνδυνος είναι για την υγεία των ίδιων των ανθρώπων και των αστυνομικών που έρχονται σε άμεση επαφή μαζί τους. Από εκεί και πέρα είναι κάπως πιο δύσκολο να μεταδοθεί, καθώς δεν υπάρχει καθημερινή επαφή των εγκλειστών με το εξωτερικό περιβάλλον. Οπότε αυτό το επιχείρημα δεν είναι παρά μια εκδήλωση της ξενοφοβίας και των αντιδράσεων προς τα στρατόπεδα, οι οποίες δεν είναι ότι διαφωνούν με την φύση των στρατοπέδων αλλά πιθανότατα δεν θέλουν να βλέπουν τους μετανάστες εδώ.»* (A. Χαρμπίλας, 2014- συνέντευξη) Στους κινδύνους λόγω της κακής υγιεινής του Κέντρου, εξαιτίας της διακοπής υδροδότησης και της μη αποκομιδής των απορριμμάτων (ύστερα από απόφαση του Δήμου), είχαν αναφερθεί και τα σωματεία των αστυνομικών υπαλλήλων σε σχετική επιστολή τους στο αρμόδιο Υπουργείο (<http://www.parliament.gr/UserFiles/c0d5184d-7550-4265-8e0b-078e1bc7375a/7724552.pdf>)

5. Οι επιπτώσεις της κράτησης στον έγκλειστο

Στο κεφάλαιο 1.1 της παρούσας εργασίας, είχε γίνει αναφορά στην έννοια του Homo Sacer (Agamben, 1995) ως μια κατάσταση διπλού αποκλεισμού, κατά την οποία το άτομο εξαιρείται από τα δικαιώματα που ισχύουν για τους υπόλοιπους πολίτες, χωρίς όμως ταυτόχρονα να καταδικάζεται σε κάποια τιμωρία. Στην περίπτωση των κρατουμένων των Κέντρων Κράτησης μπορούμε να εντοπίσουμε την διπλή αυτή εξαίρεση, σε μια σειρά εκφάνσεις της. Για τον κρατούμενο δεν ορίζεται κάποια ποινή σφραγισμένου την οποία θα πρέπει να εκτίσει, αλλά η έξοδος του από τον καθορισμένο χώρο πριν εκδοθεί σχετική απόφαση, θεωρείται απόδραση, άρα αυτομάτως διαπράττει ποινικό αδίκημα, οπότε ασκείται ποινική δίωξη εις βάρος του και μεταφέρεται σε κάποιο κατάστημα κράτησης. Από την στιγμή που εισέρχεται στο κέντρο, βρίσκεται υπό μια συνεχή επιτήρηση, από την οποία δεν έχει την δυνατότητα να απαλλαγεί. Κατά συνέπεια, παράγεται και αναπαράγεται ένα περιβάλλον διαδοχικών απαγορεύσεων, στο οποίο δεν είναι σαφές τι επιτρέπεται, κάτι που ενισχύεται και από το γεγονός ότι τα μέσα που ενημερώνουν για τα μεταναστευτικά δικαιώματα βρίσκονται σε υστέρηση (φυλλάδια για τα δικαιώματα, νομική υποστήριξη). Αυτό διαφαίνεται και μέσα από τα λόγια πρώην έγκλειστου (Z.K, 2014 - συνέντευξη): «και εδώ είναι ο αστυνόμος και από εκεί και πιο πέρα, σε βλέπει και εσύ δεν μπορείς να κάνεις τίποτα».

Μέσω της στέρησης των δυνατοτήτων για την ικανοποίηση προσωπικών αναγκών, ο κρατούμενος αναπτύσσει σχέσεις εξάρτησης από τους εκάστοτε φύλακες: για να επισκεφθεί γιατρό πρέπει να πείσει ότι νοσεί, για να χρησιμοποιήσει το WC πρέπει να τον μεταφέρουν εκεί (στις περιπτώσεις όπου δεν υπάρχει εντός των κοιτώνων). Έτσι, οι φύλακες αναπτύσσουν μια σειρά εξουσιών πάνω στα σώματα των εγκλειστών: «Υπήρχε ένας αστυνόμος που όταν του ζητούσαμε να μας δώσει την μπάλα για να παίζουμε, μας έλεγε πάντα όχι. Ύστερα καταλάβαμε ότι δεν την έδινε μόνο στους πιο μαύρους» (M.X., 2014- συνέντευξη). Εκτός των δικαιωμάτων προστασίας, έρχονται σε αμφισβήτηση και στοιχεία της ταυτότητας του κρατούμενου, όπως η ηλικία και η εθνικότητα. Οι μέχρι τότε ιδιότητες του αποδομούνται, ενώ το φυσικό σώμα ανάγεται ως κύριο σημείο αναφοράς. Σε περιόδους κρίσης, το σώμα μετατρέπεται σε μέσο προκειμένου ο κρατούμενος να διαμαρτυρηθεί: υποσιτίζοντας το με απεργίες πείνας, τραυματίζοντας το με απόπειρες αυτοκτονίας. Χαρακτηριστικά είναι τα παραδείγματα των πτώσεων, για τα οποία σε σχετική παρατήρηση για την περίπτωση του κέντρου κράτησης Κορίνθου αναφέρθηκε «Οι πτώσεις είναι συχνό φαινόμενο καθώς με αυτόν τον τρόπο μεταφέρονται στο νοσοκομείο, και αφήνονται ελεύθεροι» (Π. Δαμέλος, 2014, συνέντευξη) , αντίστοιχα έχουν δημοσιευτεί

δηλώσεις και από ανήλικο κρατούμενο στην Κομοτηνή, ο οποίος μετά από άρνηση των αρχών του αιτήματος του για απελευθέρωση, αποφάσισε να πέσει από την στέγη του κτιρίου (ΓΧΣ, 2014: 17). Αντίθετα, σε καθημερινές συνθήκες στόχος του έγκλειστου είναι η συντήρηση της υγείας και σωματικής ακεραιότητας μέχρι την απελευθέρωση του, προσαρμόζοντας ανάλογα τις ανάγκες του (πχ. σε φαγητό), λόγω του ότι σε περίπτωση ασθένειας, η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη είναι αμφίβολη.

Εικόνα 18, Απόσπασμα από το κόμικ *At work inside our detention centres: a guard's story*,

Πηγή: <http://serco-story.theglobalmail.org/>, Ιδία Επεξεργασία

Ο έλεγχος της δραστηριότητας και η κατανομή των σωμάτων, αποτελούν βασικές διαδικασίες, η απόκλιση από τις οποίες καταστέλλεται μέσω της βίαιης επιβολής στα σώματα αυτά. Εδώ αξίζει να αναφερθεί το παράδειγμα της αστυνομικής επέμβασης κατά την διάρκεια προσευχής κρατούμενων μεταναστών λόγω του ότι η διαδικασία τους παρεμπόδιζε την καθιερωμένη διαδικασία καταμέτρησης (<http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=445663>), παρόμοιο περιστατικό είχε συμβεί και κατά τις 17/11/2012 στο κέντρο κράτησης της Κορίνθου, αλλά και παλιότερα σε αστυνομικά κρατητήρια του Ασπρόπυργου.

Έτσι, σχετικά με τις τεχνικές πειθάρχησης που λειτουργούν, στην προκειμένη περίπτωση υπάρχει ο διαχωρισμός ανά ηλικιακή ομάδα (ενήλικες-ανήλικοι) και φύλο, στην καταμέτρηση και στον προαυλισμό ανά μικρά τακτικά διαστήματα και το ωράριο επισκεπτηρίων, αντίστοιχα. Παράλληλα, οι σχέσεις επηρεάζονται από το επικοινωνιακό χάσμα για όσους δεν γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα, λόγω των ελλείψεων σε μεταφραστές και διερμηνείς. Ο κρατούμενος είναι ο απόλυτος ξένος, ξένος ανάμεσα σε άλλους ξένους. Ξένος με την τοποθεσία, αφού

μεταφέρεται εκεί μέσω μιας μεταγωγής (κλειστή κλούβα) ενώ η περιφραγή είναι υψηλή και ο χώρος δομημένος, ώστε να μην έχει καμιά επικοινωνία με το έξω. Ξένος με τον φυσικό χώρο διαβίωσης του, λόγω του πρόκειται για αρκετά περιορισμένης έκτασης χώρο, στον οποίο έχουν πρόσβαση και άλλοι κρατούμενοι του κοιτώνα του. Αυτή η αδυναμία των χρηστών να επηρεάσουν τον χώρο τους, μας ωθεί να χαρακτηρίσουμε τα μέρη αυτά ως μη-τόπους.

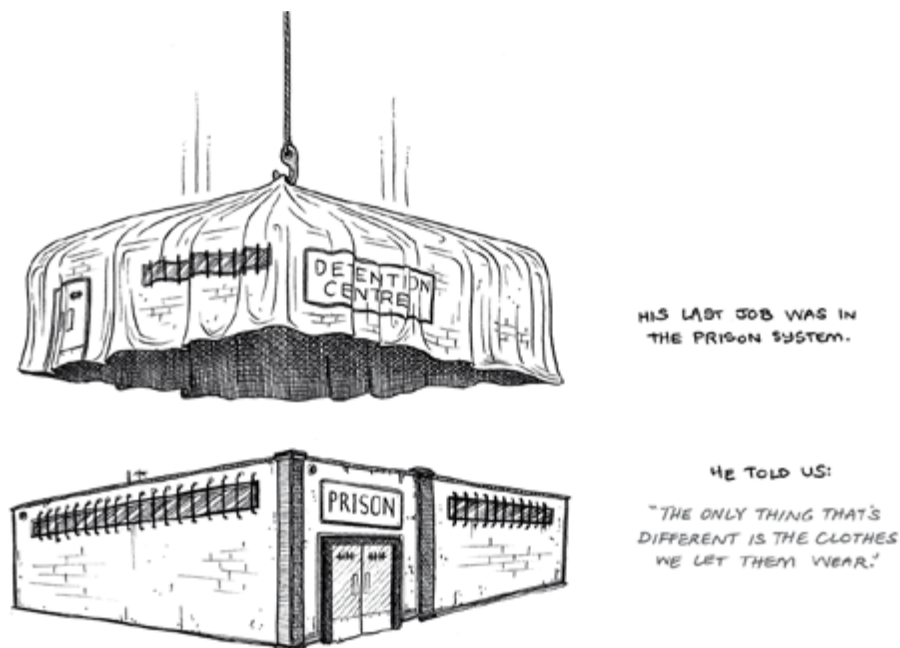
Η καταλληλότερη έννοια για να περιγραφεί το σύστημα κράτησης δεν είναι οι χώροι ως σημεία, αλλά τα δίκτυα που δημιουργούν. Υπάρχουν μεταφορές των κρατουμένων από το ένα κέντρο στο άλλο, από Κέντρα Ταυτοποίησης και ΚΕ.Π.Υ. σε κέντρα κράτησης, ενώ κατά την διάρκεια των συγκεκριμένων διαδικασιών κρατούνται ανά διαστήματα και σε αστυνομικές διευθύνσεις. Μια έκφανση όλου αυτού του δικτύου είναι και η περίπτωση ενός ανήλικου κρατούμενου (Μ.Τ.,- 2014 συνέντευξη) , που μετά από την σύλληψη του στο Άργος, κρατήθηκε 11 μήνες στο Κέντρο Προαναχωρησιακής Κράτησης Κορίνθου, ύστερα μεταφέρθηκε για 6 μέρες στο Α.Τ. Λουτρακίου, 22 μέρες Α.Τ. Ναυπλίου , μετά επέστρεψε πάλι για ένα μήνα Κόρινθο, και ύστερα μεταφέρθηκε στις ειδικές εγκαταστάσεις κράτησης για ανήλικους στην Αμυδαλέζα. Αντίστοιχη περίπτωση αναφέρθηκε και από άλλο πρώην έγκλειστο (Μ.Ν., 2014-συνέντευξη), που ανέφερε τις μεταγωγές τους μετά την σύλληψη του για παράνομη είσοδο στην χώρα (Σάμος - Κόρινθος, Κόρινθος - Αθήνα). Μπορούμε λοιπόν, να κάνουμε λόγο για ροές μεταξύ των σταθμών ενός δικτύου, το οποίο κινείται υπό τον συντονισμό της αστυνομίας, και οι μετακινούμενοι μέσω αυτού δεν έχουν καμία φυσική αλληλεπίδραση με το περιβάλλον κίνησης τους.

Οι μέχρι τότε ιδιότητες, τις οποίες φέρει ο παράτυπος μετανάστης, δίνουν την θέση τους στο νέο ρόλο, που βιώνει: του έγκλειστου εν αναμονή της απέλασης . Καθώς όμως, όπως διαπιστώνεται και από τα στατιστικά δεδομένα των παρατηρήσεων σε κάθε κέντρο, αλλά και συνολικά με την σύγκριση των απελαθέντων/ συλληφθέντων, το μεγαλύτερο ποσοστό μετά την κράτηση επιστρέφει στην κοινωνία, το αποτέλεσμα είναι η αντικειμενοποίηση.

Η χωρική αναπαράσταση του τόπου προορισμού, η οποία δημιουργείται συλλογικά από τους μετανάστες πριν φθάσουν εκεί (Sayad,1999: 102-103), μια μορφή ουτοπίας (ου-τόπος) ή ψευδαίσθησης, αντικρούεται από τους υλικά κατασκευασμένους χώρους του «άλλου». Τόποι του άλλου, όπως ετεροτοπίες, που αν εκληφθούν σαν περάσματα προς την ετερότητα, οι μηχανισμοί στους οποίους υπόκεινται οι μετανάστες στα κέντρα, μπορούν να παρομοιαστούν με τις διαβατήριες τελετές, κατά τις οποίες ασκούνται ώστε να λάβουν την νέα τους ταυτότητα

στο κοινωνικό πεδίο. (Σταυρίδης, 2012: 154)

Σχετικά με την έννοια του αποκλεισμού, στην προκειμένη μπορεί να συνοψιστεί και με το εξής ταυτολογικό σχήμα: αν είναι αναγκαίο να υπάρχουν χώροι κράτησης για μετανάστες, οι μετανάστες θα πρέπει να είναι εγκληματίες εφόσον είναι κρατούμενοι. Το σχήμα αυτό διατυπώνεται στο άρθρο Conceptualizing detention : Mobility, containment, bordering, and exclusion (Mountz A., Coddington A., Catania T., Loyd J.). Πράγματι, το παραπάνω διαπιστώθηκε και από τις συνεντεύξεις του πρηγουμένου κεφαλαίου, όπου εντοπίστηκε η αντίληψη ότι η γειτνίαση με το κέντρο κράτησης, εγκυμονεί κινδύνους λόγω της πιθανότητας αποδράσεων. Στο χωρικό πεδίο αυτό διαφαίνεται από το κατά πόσο προσομοιάζουν σε φυλακές και από ότι έχουμε δει μέχρι τώρα τόσο αρχιτεκτονικά, όσο και σε δομή λειτουργίας, ποιος είναι ο κανονισμός και τι επί το πλείστον εφαρμόζεται από αυτόν ο συσχετισμός είναι βέβαιος. Μια έκφανση αυτής της προσέγγισης είναι η γενική εντύπωση ότι μέσω των καταπιεστικών συνθηκών και της απώλειας της ελευθερίας του, ο κρατούμενος θα αντιδράσει ξεσπώντας και απειλώντας τον κοινωνικό του περίγυρο, άρα προκειμένου να διασφαλιστεί ότι δεν θα γίνει αυτό προτείνονται εντονότερα μέτρα φύλαξης.

Εικόνα 19, Απόσπασμα από το κόμικ *At work inside our detention centres: a guard's story*,

Πηγή: <http://serco-story.theglobalmail.org/>, Ιδία Επεξεργασία

6. Συμπεράσματα

Αν βασιστούμε στην παραδοχή ότι υπάρχει μια δυναμική και συνεχής αλληλεπίδραση μεταξύ χωρικών και κοινωνικών σχέσεων, η περίπτωση των χώρων εγκλεισμού διακρίνεται από την ιδιαιτερότητα των σχέσεων εξουσίας να διαμορφώνουν τον χώρο, αλλά και να αναδιαμορφώνονται μέσα από αυτόν.

Η δημιουργία ενός κέντρου κράτησης μεταναστών εμπεριέχει την υλοποίηση μια σειρά ορατών και «αόρατων» αποκλεισμών. Οι ορατοί αποκλεισμοί ξεκινάνε από την συστηματική χωροθέτηση των δομών αυτών, σε σημεία εκτός του οικιστικού ιστού των πόλεων και οικισμών, μέσα από την επανάχρηση εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων, χωρίς πολλές φορές οι νέες λειτουργίες να είναι ορατές στο εξωτερικό τους περιβάλλον. Κάνοντας αισθητό τον προαναχωρησιακό τους χαρακτήρα, δομούνται ως χώροι μετάβασης, προορισμένοι για προσωρινή παραμονή των χρηστών τους, κάτι που φαίνεται από το είδος των κτιρίων που χρησιμοποιούνται (οικίσκοι - container, κτίρια με φθορές λόγω παλαιότητας). Οι κύριες προτεραιότητες, κατά τον σχεδιασμό των συγκεκριμένων δομών, οι οποίες φαίνονται να ακολουθούνται, είναι να διαθέτουν αρκετά τετραγωνικά κοιτώνων, ώστε να κρατήσουν εκεί, όσο το δυνατόν μεγαλύτερους πληθυσμούς εγκλείστων, και να εξοπλίζονται κατάλληλα για την επιτήρηση και την «φύλαξη» (φυλάκια σκοπιών, περιφραγμένοι προαύλιοι χώροι, σύστημα τηλε-επιτήρησης). Οι υποδομές αναψυχής, άθλησης και λατρείας, ενώ προβλέπονται από τις εκάστοτε ανακοινώσεις της αστυνομίας, τίθενται σε δεύτερη μοίρα, άρα συνηθίζεται να είναι ελλειμματικές. Η διαδικασία της εγκατάστασης τους γίνεται χωρίς την ενημέρωση της τοπικής κοινωνίας, της οποίας η άποψη κυμαίνεται από απαθής - ουδέτερη έως σε αρκετές περιπτώσεις αντιδραστική.

Οι «αόρατοι» αποκλεισμοί, είναι εκείνοι που διαδραματίζονται εκτός του εσωτερικού περιβάλλοντος των κέντρων, όπου εκ των πραγμάτων οι κρατούμενοι δεν έχουν πρόσβαση. Πρόκειται για, τις κοινωνικές διασπάσεις γύρω από την παρουσία των κέντρων. Διασπάσεις που αντανακλούνται στον χώρο, καθώς οι διαφορετικές έννοιες που βλέπουμε να δίνονται στο Κέντρο (στρατόπεδο κλπ) στα άτομα για τα οποία προορίζεται (πρόσφυγας, λαθρομετανάστης, αλλοδαπός) και στις λειτουργίες τις οποίες εκτελεί (φιλοξενία, προ-αναχωρησιακή κράτηση, συγκέντρωση), δεν περιορίζονται σε αυτόν αλλά επεκτείνονται και στην γύρω περιοχή. Έτσι, για άλλους ο περιβάλλοντας χώρος του πρώην στρατοπέδου Κορίνθου γίνεται περιοχή κινδύνου λόγω μεταδιδόμενων ασθενειών, ενώ άλλα κομμάτια της κοινωνίας δίνουν νέες

ιδιότητες στον χώρο αυτόν ως τόπο συνάντησης (πλατεία απέναντι από πύλη) για δημόσιες εκδηλώσεις, ώστε να επικοινωνήσουν με τους κρατούμενους. Το ύψος της περίφραξης, η απόσταση των εγκαταστάσεων από τις γειτονικές χρήσεις, αποκτούν μια συμβολική σημασία για την κοινωνία, ανάλογα με τις αντιλήψεις για τις ιδιότητες αυτών που κρατούνται εκεί. Το υποκείμενο το κρατούμενου μετανάστη λαμβάνει υπόσταση στην ζωή της πόλης, δια μέσω της εξαίρεσης του από αυτήν. Επικίνδυνος εγκληματίας, φορέας ασθενειών, θύμα του πολέμου και της φτώχειας, εμφανίζεται στον δημόσιο λόγο, μέσα από την ύπαρξη του κέντρου στον δημόσιο χώρο. Έτσι λοιπόν, καθώς το κέντρο εισέβαλλε προκαλώντας αναταραχή στην κοινωνική ζωή της περιοχής, η αντίδραση σε αυτό πολλές φορές ταυτίζεται με τον αποκλεισμό των ομάδων στις οποίες απευθύνεται.

Παράλληλα, κατά τον εγκλεισμό, ένα νέο πλαίσιο κοινωνικών σχέσεων δημιουργείται, αυτό του φύλακα-κρατούμενου, ενώ ταυτόχρονα οι παλιότερες σχέσεις ατροφούν είτε λόγω της απόστασης του Κέντρου από την πόλη όπου συλλήφθηκε ο μετανάστης, είτε λόγω της δυσκολίας της επικοινωνίας, είτε λόγω των διαδικασιών κατανομής στους χώρους εγκλεισμού. Τελικά ο προαναχωρησιακός χαρακτήρας δεν υλοποιείται μόνο με τις επιστροφές, αλλά και επειδή μετά από ένα χρονικό διάστημα παραμονής εκεί, έχει προετοιμάσει για την απομάκρυνση.

Κατά την έναρξη της έρευνας μας είχε δημιουργηθεί η εντύπωση ότι η χωροθέτηση των Κέντρων σχετίζεται με τις περιοχές όπου διέμεναν οι κρατούμενοι, ωστόσο ίσως εξαιτίας του μικρού τους αριθμού και της συγκεκριμένης τους διασποράς στην ελληνική επικράτεια, αλλά και των μεταξύ τους διαφοροποιήσεων ως προς τις παρεχόμενες υπηρεσίες, υπάρχει εν τέλει μια ασάφεια για το που θα κρατηθεί ο κάθε συλληφθέντας. Σε περίπτωση που ο μετανάστης συλληφθεί κατά την διάρκεια της παράτυπης εισόδου, η εισαγωγή του στην χώρα γίνεται παράλληλα με τον χωρικό και κοινωνικό αποκλεισμό του από αυτήν. Τότε, εισέρχεται σε ένα χωρικό πεδίο μετάβασης, κατά την παραμονή στο οποίο διαμορφώνονται και οι πρώτες εμπειρίες, σχετικά με αυτά που καλείται να αντιμετωπίσει στο νέο έδαφος. Αυτές οι εμπειρίες αντιπαραθέτονται στις αρχικές του προσδοκίες για αυτό που είχε καλλιεργήσει, ώστε να τον ωθήσουν στο να εγκαταλείψει την χώρα καταγωγής του.

Καθώς η σύλληψη του εξαρτάται από το αν θα εντοπιστεί από τις αστυνομικές αρχές ο εν δυνάμει εγκλειστος ως φυσική παρουσία στον χώρο, το αποτέλεσμα είναι ένας μεγάλος αριθμός ατόμων από αυτές τις εθνοτικές ομάδες, να ωθούνται σε ένα καθεστώς γενικευμένης επισφάλειας από την στιγμή που γίνονται ορατοί στο αστικό πεδίο. Αυτή η σταδιακή

απομάκρυνση τους αποτυπώνεται χωρικά, όπως διαπιστώθηκε στα κεφάλαια 2 και 3, ενώ η συγκέντρωση πληθυσμών μεταναστών σε συνοικίες της πόλης, γίνεται στόχος αστυνομικών επιχειρήσεων.

Από το πρώτο κεφάλαιο της εργασίας όπου γίνεται λόγος για την μεταναστευτική πολιτική στην Ελλάδα, παρατηρούμε ότι ο πληθυσμός που κρατείται στα κέντρα κράτησης είναι εν τέλει αυτός που δύσκολα απελευνεται εξαιτίας των μη συμφωνιών των κρατών προέλευσης για αποστολή ταξιδιωτικών εγγράφων λόγω απέλασης. Μια λύση είναι η εθελούσια επιστροφή, μια απόφαση διόλου εύκολη, όταν πρόκειται για εξαναγκασμένη μετανάστευση. Έτσι, η πολιτική αποτροπής της παράτυπης μετανάστευσης έρχεται αντιμέτωπη με τους παράγοντες ώθησης που την προκαλούν. Σε αυτήν την περίπτωση η χώρα προορισμού θα πρέπει με την σειρά της, να δημιουργήσει παράγοντες απόθησης, ώστε να ανταγωνιστεί τους αρχικούς. Σε αυτά τα πλαίσια η δήλωση του αρχηγού της ΕΛ.ΑΣ. «Πρέπει να τους κάνουμε το βίο αβιώτο, δηλαδή να ξέρει ο άλλος ότι όταν θα έρθει στη χώρα αυτή θα καθίσει μέσα, αλλιώς δεν κάνουμε τίποτα, αποτελούμε το καλύτερο τόπο προσέλκυσης μεταναστών», δεν αποτελεί παρά μια έκφανση της πολιτικής της κράτησης των μεταναστών. (<http://stokokkino.gr/article/4440/Arxigos-ELAS-Prepei-na-tous-kanoume-to-bio-abioto>). Άρα σε ένα ερώτημα αν τα κέντρα κράτησης επιτυγχάνουν τους σκοπούς τους, θα πρέπει να αποσαφηνιστεί η φύση των σκοπών αυτών και ποια είναι τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Επιπρόσθετα, ένα θέμα που θίγεται από τους επικριτές της πολιτικής των κέντρων κράτησης, όπως είδαμε και στο κεφάλαιο 4, είναι ότι το παράδειγμα βιοπολιτικής τους θα μπορούσε να επεκταθεί και σε άλλες κοινωνικές ομάδες, εκτός των παράτυπων μεταναστών, ενώ τα οικονομικά κίνητρα της λειτουργίας τους έρχονται ως αντιστάθμισμα στις κοινωνικές αντιδράσεις. Οπότε, δύο προβληματισμοί δημιουργούνται: ο πρώτος σχετικά με το αν αποτελούν εργαλεία εφαρμογής των πολιτικών ελέγχου στις σύγχρονες κοινωνίες και ο δεύτερος σχετικά με την σύγκρουση οικονομικών - κοινωνικών παραγόντων. Ο πρώτος προβληματισμός ενισχύεται και από τις προσεγγίσεις των Arendt (1958) και Agamben (1998), σύμφωνα με τις οποίες η εξαίρεση των μη-πολιτών χρησιμοποιούνταν ως πεδίο εξάσκησης της κυρίαρχης εξουσίας.

Μια ακόμα πτυχή ως προς τις κατευθύνσεις της πολιτικής που στρέφονται προς την έλεγχο της κίνησης των μεταναστευτικών πληθυσμών, και την γεωγραφική διαχείριση των ροών, είναι ότι εδραιώνονται ανάγοντας τα ζητήματα αυτά ως μείζονα θέματα εθνικής ασφάλειας. Έτσι, μέσω πολιτικών φόβου εδραιώνονται τακτικές διαχείρισης κρίσης, οι οποίες

επιδρούν και αναδιαμορφώνουν τις διαδικασίες κοινωνικής ενσωμάτωσης των μεταναστών, και αναδεικνύουν ένα καθεστώς περιορισμών. Ένα εύλογο ερώτημα λοιπόν γεννιέται, ποιες είναι οι συνέπειες των πολιτικών αυτών σε διεθνές επίπεδο, κατά πόσο δηλαδή, διευρύνουν τις ανισότητες (κοινωνικές, οικονομικές, πολιτισμικές) μεταξύ των χωρών προορισμού που ανήκουν στον δυτικό κόσμο και των αναπτυσσόμενων κρατών, τα οποία λειτουργούν σαν χώρες αποστολής. Για μια διερεύνηση του πως επιδρούν τα κέντρα κράτησης, πάνω σε αυτό, θα είχε ενδιαφέρον μια ανάλυση, η οποία θα συμπεριλάμβανε σύγκριση της εξέλιξης τους και των αποτελεσμάτων εφαρμογής τους, μεταξύ διαφορετικών δυτικών κρατών για την συγκεκριμένη ιστορικο-πολιτική συγκυρία.

7. Πηγές τεκμηρίωσης

Θεσμικά κείμενα

Κανονισμός ΕΚ αριθ. 2007/2004 (L 349/1, 25-11-2004)

Οδηγία ΕΚ 2008/115/ΕΚ (L 348/98, 24- 12- 2008)

Ν. 3386 (ΦΕΚ Α 212/23-08-2005) «Για την είσοδο , διαμονή και κοινωνική ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια».

Π.Δ. 113/2013 (ΦΕΚ Α/146/14-06-2013) «Καθιέρωση ενιαίας διαδικασίας αναγνώρισης σε αλλοδαπούς και ανιθαγενείς του καθεστώτος του πρόσφυγα ή δικαιούχου επικουρικής προστασίας σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 2005/85/ΕΚ του Συμβουλίου «σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα» (L 326/13-12-2005)

Π.Δ. 116/ 2012 (ΦΕΚ Α/201/19-10-2012) «Τροποποίηση π.δ. 114/2010ΠΔ 114/10»

Π.Δ 114/2010 (ΦΕΚ Α/195/22-11-2010) «Καθιέρωση ενιαίας διαδικασίας αναγνώρισης σε αλλοδαπούς και ανιθαγενείς του καθεστώτος του πρόσφυγα ή δικαιούχου επικουρικής προστασίας» (σε συμμόρφωση προς την Οδηγία 2005/85/ΕΚ)

Ν. 3907/2011 (ΦΕΚ Α/7/26-01-2011), «Ίδρυση της Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής»,

ΚΥΑ 7001/2/1464/2012 (ΦΕΚ Β/3091/ 22-11-2012) «Ίδρυση Υπηρεσιών Φύλαξης Εγκαταστάσεων Κράτησης Αλλοδαπών»

Ν. 4075/2012 (ΦΕΚ Α/89/11-04-2012) «Θέματα κανονισμού ασφάλισης ΙΚΑ- ΕΤΑΜ, Ασφαλιστικών φορέων, προσαρμογή της νομοθεσίας στην Οδηγία 2010/18/ΕΕ και λοιπές διατάξεις»

Ν. 4058/2012 (ΦΕΚ Α/63/22-03-2012) «Παροχή υπηρεσιών ασφαλείας από ένοπλους φρουρούς σε εμπορικά πλοία και άλλες διατάξεις»

Ν. 4084/2012 (ΦΕΚ 190 Α /8-10-2012) «Φύλαξη Εγκαταστάσεων Κράτησης παράνομα διαμενόντων στη χώρα αλλοδαπών»

N. 4280/2014 (ΦΕΚ 159/A/8-8-2014) «Περιβαλλοντική αναβάθμιση και ιδιωτική πολεοδόμηση – Βιώσιμη ανάπτυξη οικισμών – Ρυθμίσεις δασικής νομοθεσίας και άλλες διατάξεις.»

KYA 6634/1–355613 (ΦΕΚ 1851/B/29-07-2013)

Γ.Π.Σ Δήμου Κορίνθου (ΦΕΚ 255/ΑΑΠ/5-7-2013)

Βιβλιογραφικές αναφορές

Agamben G., Μτφρ. Τσιαμούρας Π., *Homo Sacer: Κυρίαρχη εξουσία και γυμνή ζωή*, Scripta, Αθήνα, 1997

Arendt H., Μτφρ. Λάμπρας Γ., *Το ολοκληρωτικό σύστημα*, ΕΥΡΥΑΛΟΣ, 1988, Αθήνα

Auge M., μτφρ. Howe J., *Non Places: Introduction to an anthropology of supermodernity*, Verso, London- New York, 1995

European Committee or the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT), *Report to the Government of Greece on the visit to Greece carried out by the from 23 to 29 September 2008*, CPT, Strasbourg, 2008

Foucault M., μτφρ. Μπέτζελος Τ., *Επιτήρηση και τιμωρία: Η γέννηση της φυλακής*, 1975, Πλέθρον, 2011

Foucault M., μτφρ. Αμπατζοπούλου Φ., *Η Ιστορία της Τρέλας*, 1964, Ηριδανός

Foucault M., μτφρ. Μπέτζελος Τ., *Ετεροτοπίες και άλλα κείμενα*, 1984, Πλέθρον, 2012

FRA- European Union Agency for Fundamental Rights, *Coping with a fundamental rights emergency The situation of persons crossing the Greek land border in an irregular manner*, FRA, Vienna, 2011

Green N, *Οι δρόμοι της μετανάστευσης: Σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις*, Εκδόσεις Σαββάλας, Αθήνα, 2004

Human Rights Watch, *Μίσος στους δρόμους: η ξενοφοβική βία στην Ελλάδα*, Αθήνα, 2012

Majcher I., Flynn M., *Immigrant Detention in Greece*, Global Detention Project, Geneva, 2014

Mulder J. , Report from the Committee on Civil Liberties, *Justice and Home Affairs delegation*

to Greece from 28 to 31 October 2012, European Parliament, 2012

Parliament by Secretary of State for the Home Department, *White Paper: Secure Borders, Safe Haven: Integration with Diversity in Modern Britain*, Home Office, Norwich, 2002

ProAsyl, *The truth may be bitter but it must be told*, PROASYL, Frankfurt, 2007

ProAsyl, *Walls of Shame : Accounts from the inside the detention centres in Evros*, April, 2012

Sayad. A., *La doppia assenza*, Raffaello Cortina, 2002, Milano

Triandafyllidou A., *Migration in Greece: People, Policies and Practices*, HELLENIC FOUNDATION FOR EUROPEAN AND FOREIGN POLICY, Αθήνα, 2013

UNHCR, *Πρόσφυγες και Μετανάστες: Έχει νόημα σήμερα η διάκριση;*. NGO Training, Migration and asylum Gr, 2012

Βακαλόπουλος Κ., *Πτυχιακή Εργασία :Χωρική κατανομή των μεταναστών στον αστικό ιστό και το δίπολο ένταξη /αποκλεισμός. Το παράδειγμα της Αθήνας*, Αθήνα, 2010

ΓΧΣ, *Μετανάστες χωρίς έγγραφα: Ζωές υπό κράτηση*, Γιατροί Χωρίς Σύννορα, 2010, Αθήνα

ΓΧΣ, *Ο αθέατος πόνος*, Γιατροί Χωρίς Σύννορα, 2014, Αθήνα

ΓΧΣ, *Παροχή βοήθειας σε μετανάστες και πρόσφυγες στην Ελλάδα*, Γιατροί Χωρίς Σύννορα, 2013, Αθήνα

Δημοπούλου Β., *Οι προοπτικές κοινωνικής ενσωμάτωσης διαφορετικών μεταναστευτικών ομάδων στην Μητροπολιτική περιοχή της Αθήνας. Αφομοίωση ή Πολυπολιτισμικότητα*, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο- ΠΜΣ Γεωγραφίας, Αθήνα, 2010

ΕΕΔΑ, *Εθνική Επιτροπή για τα δικαιώματα του Ανθρώπου- Ετήσια Έκθεση 2011*, Εθνικό Τυπογραφείο, 2012, Αθήνα

ΕΕΔΑ, ΣτΠ, *Αξιολόγηση των ευρημάτων διενεργηθείσας αυτοψίας από την Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και τον Συνήγορο του Πολίτη στα Κέντρα Κράτησης της περιοχής του Έβρου*, ΕΤ, 2011 , Αθήνα

Ελληνικό Συμβούλιο για του Πρόσφυγες, *Ασυνόδευτοι Ανήλικοι στα Ελληνοτουρκικά Σύνορα: Έβρος*, Μάρτιος 2011 – Μάρτιος 2012, Ορεστιάδα Έβρου, 2012

Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, *Έκθεση για την επίσκεψη κλιμακίου του ΕΣΠ στα Νέα Κέντρα Κράτησης Αλλοδαπών Κομοτηνής και Ξάνθης με ημερομηνίες αποστολής 28/08/2012 και 02/09/2012*, Ίδρυμα Σταύρου Νιάρχου, Αθήνα

Έργων Εξύβριση, *Χώροι Κράτησης μεταναστών : Τεχνικές Εγκλεισμού και υποκειμενοποίησης*, Αυτοέκδοση, 2007

Ηλιάδου Ε., *Το προσφυγικό και μεταναστευτικό ζήτημα : Διαβάσεις και μελέτες συνόρων*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2012

Κουτρούμπα Ε., Μάρκου Ε., *Έκθεση αυτοψίας στο Κέντρο Κράτησης της Αμυγδαλέζας τις 27/03/2013*, Συνήγορος του Πολίτη-Ανεξάρτητη Αρχή, 1/10/2013, Αθήνα, 2013

Μάρκου ε., Μπαλτσιώτης λ., Χορμοβίτης δ., *Έκθεση αυτοψίας στους χώρους κράτησης παρανόμως εισερχόμενων αλλοδαπών και αιτούντων άσυλο στην περιοχή των Ν. Έβρου και Ροδόπης, ΣΤΠ*, Αθήνα, 2007

Μουσούρου Λ.Μ., *Μετανάστευση και μεταναστευτική πολιτική στην Ελλάδα και την Ευρώπη*, Κοινωνιολογική και Ανθρωπολογική βιβλιοθήκη -Guttenberg, 1991, Αθήνα

Συλλογικός τόμος, Επιμ. Γοσπονδίνη Α., *Διάλογοι για τον σχεδιασμό του χώρου και την ανάπτυξη*, ΚΡΙΤΙΚΗ, 2008, Αθήνα

Σταυρίδης Σ., (11-12/ 2006) *Ο χώρος της τάξης και οι ετεροτοπίες: ο Φουκώ ως γεωγράφος της ετεροτοπίας, Ουτοπία: διμηνιαία έκδοση θεωρίας και πολιτισμού*, Τεύχος 72, σελ. 145-148, Ελληνικά Γράμματα, 2006, Αθήνα

Σωτήρης Π., *Το προσφυγικό και μεταναστευτικό ζήτημα : Διαβάσεις και μελέτες συνόρων*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2012, σελ.230

Τρακάκη Θ., Ερευνητική εργασία, *Τόποι Εξαίρεσης και η κατάσταση έκτακτης ανάγκης :Το Παράδειγμα της Αμυγδαλέζας*, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Βόλος, 2014, σελ.35-36

Τρουμπέτα Σ., *Το προσφυγικό και μεταναστευτικό ζήτημα : Διαβάσεις και μελέτες συνόρων*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2012

Επιστολές του Συνηγόρου του Πολίτη (διαθέσιμες στο σχετικό ιστότοπο του φορέα <http://www.synigoros.gr/>)

Συνήγορος του Πολίτη, Επιστολή προς Διεύθυνση Αλλοδαπών της Ελληνικής Αστυνομίας, Αριθμός Πρωτοκόλλου 156952/21310/2013, διαθέσιμο στο <http://www.synigoros.gr/>, πρόσβαση 05/08/2014

ΕΛ.ΑΣ., Απάντηση στον Συνήγορο του Πολίτη, Αριθμός Πρωτοκόλλου 6634/1- 356717, διαθέσιμο στο <http://www.synigoros.gr/>, πρόσβαση 05/08/2014

Συνήγορος του Πολίτη, Επιστολή στον Υπουργό Δημοσίας Τάξης, Θέμα: Διοικητική κράτηση αλλοδαπών ανηλίκων, Αριθ. Πρωτ 13253/2013, διαθέσιμο στο <http://www.synigoros.gr/>, πρόσβαση 05/08/2014

Δημοσίευσεις σε επιστημονικά περιοδικά (διαθέσιμες στο διαδίκτυο)

Παπαδάκη Γιώτη Ο. και Παπαδάκη Ε. (2010) Η πολιτική διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών προς την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα, διαθέσιμο στο http://www.prd.uth.gr/sites/GS_RSAI/CONFERENCE_MAY2011_SITE/PAPERS_MAY2011_PDF_CD/PAPADAKI_GIOTI_O_PAPADAKI_E_43.pdf

Rahola F., La forma campo Appunti per una genealogia dei luoghi di internamento contemporanei, Deportate Esuli Profughi-DEP., N 5-6, 2006, Università Ca' Foscari di Venezia, διαθέσιμο στο http://www.unive.it/media/allegato/dep/Ricerche/2_Rahola.pdf, πρόσβαση στις 10/07/2014

Flynn M., There and Back Again: On the Diffusion of Immigration Detention, Journal on Migration and Human Security, Vol.2 N.3, σελ.165-197, διαθέσιμο στο <http://jmhs.cmsny.org/index.php/jmhs/article/view/31>, πρόσβαση στις 05/05/2014

Mountz A., Coddington K., Catania T., R, Loyd J.M., Conceptualizing detention : Mobility, containment, bordering, and exclusion, Progress in Human Geography, 08/2013; Vol. 37, σελ. 522-541, SAGE, SYRACUSE USA, 2013, διαθέσιμο στο <http://online.sagepub.com/>, πρόσβαση 10/08/2014

Hall A., "These People Could Be Anyone": Fear, Contempt (and Empathy) in a British Immigration Removal Centre, Journal of Ethnic and Migration Studies, 36:6, σελ. 882-885,

England, 2010, διαθέσιμο στο DOI: 10.1080/13691831003643330, πρόσβαση 10/06/2014

Danzer M., Dietz B., *Temporary Labour Migration and Welfare at the New European Fringe: A Comparison of Five Eastern European Countries*, IZA Discussion Paper No. 4142, 04/2009, Institute for the Study of Labor , Bonn, 2009, διαθέσιμο στο <http://ftp.iza.org/dp4142.pdf>, πρόσβαση 10/06/2014

Ιστοσελίδες

Biennale Θεσσαλονίκης, διαθέσιμο στο <http://biennale1.thessalonikibiennale.gr>, πρόσβαση στις 06/09/2014

BBC News, 27/10/2009, *UN alarm at Greek migrant centre*,

Globalpost, διαθέσιμο στο <http://www.globalpost.com/> , πρόσβαση στις 25/06/2014

Infomobile, διαθέσιμο στο: <http://infomobile.w2eu.net>, πρόσβαση στις 25/06/2014

Proasyl (Γερμανία), διαθέσιμο στο www.proasyl.de, πρόσβαση στις 10/08/2014

RadioEvros, 07/02/2013, *Νέα εξέγερση παράνομων μεταναστών στο Φυλάκιο Ορεστιάδας*, Διαθέσιμη στο: <http://goo.gl/i30d2U>, πρόσβαση στις 20/07/2014

RadioEvros, 07/02/2013, *Νέα εξέγερση παράνομων μεταναστών στο Φυλάκιο Ορεστιάδας*, Διαθέσιμη στο: <http://goo.gl/i30d2U>, πρόσβαση στις 20/07/2014

SAGE (Επιστημονικό Περιοδικό), διαθέσιμο στο <http://online.sagepub.com/>, πρόσβαση 10/08/2014

TVXS, 03/08/2011, *Ευρωκαταδίκη της Ελλάδας για παράνομη κράτηση ανήλικου Αφγανού στην Παγανή*,

BHMAFM-99,5, <http://www.tovima.gr/vimafm/> , πρόσβαση στις 03/09/2014

Γιατροί Χωρίς Σύννορα, διαθέσιμο στο <http://www.msf.gr/>, πρόσβαση στις 03/09/2014

Γιατροί Χωρίς Σύννορα, διαθέσιμο στο <http://www.msf.gr/>, πρόσβαση στις 13/05/2014

Δηλώσεις Δέδε Γ. και Νανόπουλου Β. στον κορινθιακό ειδησεογραφικό ιστότοπο sfedona.gr

16/09/2013 , διαθέσιμο στο <https://www.youtube.com/watch?v=xkJisitiNAI>

Διαδικτυακή Εφημερίδα «Η φωνή της Αμερικής», διαθέσιμη στο <http://gr.voanews.com/>, πρόσβαση στις 6/6/2014

Διαδικτυακή εφημερίδα της Χίου, 28/08/2013, <http://www.chiosopinion.gr/>, πρόσβαση στις 05/06/2014

Διαδικτυακή εφημερίδα των σωμάτων ασφαλείας, διαθέσιμη στο <http://www.bloko.gr/> , πρόσβαση στις 03/09/2014

Ειδησεογραφική δίκτυο «Εντός και εκτός συνόρων», διαθέσιμο στο <http://insideoutborders.com>, πρόσβαση στις 03/09/2014

Ειδησεογραφικό ιστότοπος The press project, διαθέσιμο στο <http://www.thepressproject.gr/>, πρόσβαση στις 06/09/2014

Ειδησεογραφικό Πρακτορείο BBC (Αγγλία), διαθέσιμο στο <http://news.bbc.co.uk/>, πρόσβαση στις 10/08/2014

Ειδησεογραφικός ιστότοπος Left.gr, διαθέσιμο στο <http://left.gr/>, πρόσβαση στις 03/09/2014

Ειδησεογραφικός ιστότοπος Newsbeast, διαθέσιμος στο <http://www.newsbeast.gr/greece/>, πρόσβαση στις 20/07/2014

Ειδησεογραφικός ιστότοπος Zougla, διαθέσιμος στο <http://www.zougla.gr/>, πρόσβαση στις 10/07/2014

Ειδησεογραφικός ιστότοπος Αυτοδιοίκηση, διαθέσιμο στο <http://www.aftodioikisi.gr/>, πρόσβαση στις 09/07/2014

Ειδησεογραφικός ιστότοπος Καλαμάτα 24, διαθέσιμο στο: <http://www.kalamata24.gr/>, πρόσβαση στις 03/09/2014

Ειδησεογραφικός ιστότοπος TV Χωρίς Σύνορα, διαθέσιμο στο <http://tvxs.gr/>, πρόσβαση στις 10/08/2014

Ειδησεογραφικός Ιστότοπος της Δράμας www.dramania.gr/, 25/01/2013

Ειδησεογραφικός Ιστότοπος της Δράμας, www.dramania.gr, πρόσβαση στις 03/09/2014

Εκπαιδευτικό Ενημερωτικό Δίκτυο Alfavita, διαθέσιμο στο <http://www.alfavita.gr/>, πρόσβαση στις 20/07/2014

Εκστρατεία για την Πρόσβαση στο Άσυλο, διαθέσιμη στο <http://asylum-campaign.blogspot.gr/>, πρόσβαση στις 03/09/2014

Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, διαθέσιμο στο <http://www.gcr.gr/>, πρόσβαση στις 20/05/2014

Ενημερωτικός αντικαπιταλιστικός ιστότοπος Παντιέρα, διαθέσιμο στο <http://www.pandiera.gr/>, πρόσβαση στις 10/09/2014

Ένθετο στην Εφημερίδα Αυγή της Κυριακής, διαθέσιμο στο <http://enthemata.wordpress.com/>, πρόσβαση στις 6/6/2014

Επιτροπή Αλληλεγγύης στου Πρόσφυγες Χίου, διαθέσιμη στο <http://www.lathra.gr/>

Επιτροπής Αλληλεγγύης Στρατευμένων Σπάρτακος, διαθέσιμη στο <http://diktiospartakos.blogspot.gr/>, πρόσβαση στις 03/09/2014

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, διαθέσιμο στο <http://www.europarl.europa.eu/portal/el>, πρόσβαση στις 06/09/2014

Εφημερίδα «Εντός και εκτός συνόρων», διαθέσιμη στο <http://insideoutborders.com/>, πρόσβαση στις 25/06/2014

Εφημερίδα Crikey (Αυστραλία), <http://www.crikey.com.au>, πρόσβαση στις 03/09/2014

Εφημερίδα EUobserver, διαθέσιμο στο <http://euobserver.com/justice/123711>, πρόσβαση στις 03/09/2014

Εφημερίδα EUobserver, διαθέσιμο στο <http://euobserver.com/>, πρόσβαση στις 03/09/20

Εφημερίδα Xanthipress, διαθέσιμη στο: <http://www.xanthipress.gr/apoklistiko-apergia-pinas-21-metanaston-gia-ton-kindino-paratasis-tis-kratisis-sto-kentro-kratisis-xanthis/>, πρόσβαση στις 25/06/2014

Εφημερίδα Ελευθερία (Κόρινθος), <http://www.eleftheriaonline.gr/>, πρόσβαση στις 03/09/2014

Εφημερίδα Ελευθεροτυπία, διαθέσιμη στο <http://www.enet.gr/>, πρόσβαση στις 25/06/2014

Εφημερίδα Καθημερινή, <http://www.kathimerini.gr/>, πρόσβαση στις 03/09/2014

Εφημερίδα ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, διαθέσιμο στο <http://www.makthes.gr/>, πρόσβαση στις 2/09/2014

Εφημερίδα το Βήμα, 28/08/2013, διαθέσιμο στο: <http://www.tovima.gr/>, πρόσβαση στις 20/07/2014

Εφημερίδα Το ποντίκι, διαθέσιμο στο <http://www.torontiki.gr/>, πρόσβαση στις 03/09/2014

Η Βουλή των Ελλήνων, διαθέσιμη στο <http://www.parliament.gr/>, πρόσβαση στις 03/09/2014

Η εφημερίδα των συντακτών, διαθέσιμο στο : http://www.efsyn.gr, πρόσβαση στις 03/09/2014

Ηλεκτρονική κορινθιακή εφημερίδα Σφεντόνα, <http://goo.gl/4RDGdU>, πρόσβαση στις 03/09/2014

Ηλεκτρονική Πύλη της Κορίνθιας- Korinthiportal, διαθέσιμο στο <http://www.korinthiportal.gr/>, πρόσβαση στις 03/09/2014

Ηλεκτρονικό περιοδικό Borderlands, Vol.2 N.1, διαθέσιμο στο <http://www.borderlands.net.au>, πρόσβαση στις 06/09/2014

Ιστολόγιο Geostrategy, διαθέσιμο στο <http://www.geostrategy.gr/>, πρόσβαση στις 6/6/2014

Ιστολόγιο της Γιαννακάκη Μ., διαθέσιμο στο <http://mariayannakaki.gr/>, πρόσβαση στις 03/09/2014

Ιστολόγιο της ομάδας Nomadic Universality, διαθέσιμο στο <http://nomadicuniversality.wordpress.com>, πρόσβαση στις 10/02/14

Ιστοσελίδα του Δελτίου Ειδήσεων του τηλεοπτικού καναλιού Star, διαθέσιμο στο <http://www.star.gr/>, πρόσβαση στις 05/06/2014

Κίνηση- Αλληλεγγύη στους πρόσφυγες, διαθέσιμη στο <http://allileggyi-stous-prosfyges.blogspot.gr>, πρόσβαση στις 20/07/2014

Ναυτεμπορική, διαθέσιμο στο <http://www.naftemporiki.gr/>, πρόσβαση στις 20/07/2014

Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, διαθέσιμο στο <http://www.nsk.gov.gr/> , Πρόσβαση στις 3/08/2014

Ραδιοφωνικός Σταθμός 105.5fm-Στο Κόκκινο, διαθέσιμο στο: <http://stokokkino.gr> , πρόσβαση στις 03/09/2014

Ραδιοφωνικός Σταθμός 105.5fm-Στο Κόκκινο, διαθέσιμο στο: <http://stokokkino.gr/>, πρόσβαση στις 03/09/2014

ΣΥ.ΡΙΖ.Α., διαθέσιμο στο <http://www.syriza.gr> , πρόσβαση στις 25/06/2014

Συλλογικότητα οργανώσεων ανεξάρτητης ενημέρωσης Indymedia, Διαθέσιμη στο <https://athens.indymedia.org/> , πρόσβαση στις 20/05/2014

Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες , διαθέσιμο στο <http://www.unhcr.gr/>, πρόσβαση στις 03/09/2014

Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, διαθέσιμο στο <http://www.moproc.gov.gr/main.php>, πρόσβαση στις 20/07/2014

Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, διαθέσιμο στο <http://www.yreka.gr/>, πρόσβαση στις 20/07/2014

Χρόνος- Online Περιοδικό με αφετηρία την Ελλάδα, διαθέσιμο στο: <http://www.chronosmag.eu/>, πρόσβαση στις 20/07/2014

<https://www.youtube.com>, πρόσβαση στις 20/07/2014

Συνεντεύξεις

Δαμέλος Π. (2014): Συνέντευξη σε τοπικό καφέ (Κόρινθος), στις 28 Ιουλίου

Βασιλακόπουλος Θ. (2014): Συνέντευξη στον κοινωνικό χώρο «Σβούρα», στις 28 Ιουλίου

Χαρμπίλας Α. (2014) : Συνέντευξη σε τοπικό καφέ (Κόρινθος), στις 29 Ιουλίου

Γεωργίου Α. (2014) : Συνέντευξη σε τοπικό καφέ (Κόρινθος), στις 29 Ιουλίου

Σβερκούνος Σ. (2014) : Συνέντευξη σε τοπικό καφέ (Κόρινθος), στις 29 Ιουλίου

Χατζής Μ. (2014) : Συνέντευξη στο γραφείο του, στις 8 Αυγούστου

Νανόπουλος Β. (2014) : Συνέντευξη στο γραφείο του στο Επιμελητήριο, στις 8 Αύγουστου

Z.K. (2014): Συνέντευξη σε πλατεία της Κορίνθου, στις 28 Ιουλίου

M. T (2014): Τηλεφωνική συνέντευξη, στις 26 Αυγούστου

N.T (2014): Τηλεφωνική συνέντευξη , στις 26 Αυγούστου

N. P (2014): Συνέντευξη σε πλατεία της Νεάπολης Αθήνας τις 2 Σεπτεμβρίου

M. M (2014): Τηλεφωνική συνέντευξη , στις 28 Αυγούστου

P. A(2014): Συνέντευξη στο σπίτι του, στις 28 Αυγούστου

Τσούνη Α. (2014): Συνέντευξη στο γραφείο της. στις 30 Αυγούστου

8. Παράρτημα έρευνας πεδίου

- ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΡΩΗΝ ΕΓΚΛΕΙΣΤΟΥΣ

1. Προσωπικά στοιχεία: Εθνικότητα, ηλικία, διάστημα παραμονής στο κέντρο κράτησης Κορίνθου.
2. Πως μεταφέρθηκε εκεί, σε ποιά περιοχή συνελλήφθη?
3. Περιγραφή των συνθηκών κράτησης (καθημερινές δραστηριότητες, χώροι, προβλήματα).
4. Ποιο περίπου το εύρος ηλικιών των συγκρατούμενων του κοιτώνα του, υπήρχαν ηλικιωμένοι, ή ανήλικοι?
5. Τι αλλαγές σημείωσε να συμβαίνουν στο κέντρο, κατά το διάστημα της κράτησης του? (ωράριο προαυλισμού, παροχές υγείας κ.α.)
6. Τυχόν άλλες εμειρίες, από την διαμονή του εκεί, τις οποίες θα ήθελε να αναφέρει.

- ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΤΟΠΙΚΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ

ΕΛΜΕ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

1. Ποια είναι η σχέση σας με το Κέντρο Κράτησης Κορίνθου. Από τις ανακοινώσεις βλέπουμε ότι συλλέγετε είδη πρώτης ανάγκης για τους κρατούμενους, άρα έχετε κάποια πρόσβαση σε αυτό? Επιπλέον, υπάρχει κάποια τακτική επικοινωνία με τους μετανάστες?
2. Μέχρι στιγμής συνεργάζεστε με φορείς όπως το Κοινωνικό Ιατρείο και η Αντιρατσιστική-Αντιφασιστική Πρωτοβουλία, πείτε μας πως ξεκίνησε αυτό και αν έχετε απευθυνθεί και σε άλλους τοπικούς φορείς? Αν ναι, υπήρχε ευαισθητοποίηση πάνω στο ζήτημα?
3. Η τοπική κοινωνία πως κρίνετε ότι έχει δεχτεί το άνοιγμα του κέντρου και την μέχρι τώρα λειτουργία του. Ειδικά γεγονότα τα οποία κάποιες φορές προβλήθηκαν από τα ΜΜΕ (εξεγέρσεις, θάνατοι κρατουμένων, αποδράσεις), πως κρίνετε ότι επηρέασαν την καθημερινότητα των υπόλοιπων κατοίκων?
4. Βλέπουμε ότι έχετε πραγματοποιήσει συνεχείς κινητοποιήσεις κατά της λειτουργίας του Κέντρου Κράτησης στην περιοχή, το οποίο χαρακτηρίζετε ως Στρατόπεδο

Συγκέντρωσης, ποιοι οι λόγοι που του αποδίδετε αυτόν τον ιστορικά φορτισμένο όρο?

5. Έχετε λοιπόν καταγγείλει τις συνθήκες υπό τις οποίες λειτουργεί το εν λόγω κέντρο ως άθλιες και ζητάτε και το κλείσιμο του. Σε περίπτωση που αυτές βελτιωθούν (πρόσληψη επαρκούς ιατρικού προσωπικού, διαμόρφωση του κτιρίου), επιθυμείτε ακόμα το κλείσιμο του?
6. Έχουμε δει στο σύντομο διάστημα της λειτουργίας τους κέντρα κράτησης μετά από παρατηρήσεις για την μη καταλληλότητα της υποδομής και των δυσμενών σε αυτά συνθηκών να κλείνουν (Παραδείγματα Παγανής Μυτιλήνης, Βέννας Ροδόπης). Άρα, αν τελικά διαπιστωθεί κάτι τέτοιο και για αυτό της Κορίνθου και οι ανάγκες του καλυφθούν από ένα νέο Ε.Χ.Π.Α που θα χωροθετηθεί εκτός του Δήμου, πιστεύετε ότι θα έχει άμεσο αντίκτυπο στην τοπική κοινωνία, ποιες οι ενδεχομένως θετικές-αρνητικές συνέπειες (π.χ. Μείωση ξеноφοβίας στην περιοχή)?
7. Από την εμπειρία σας ως παιδαγωγοί, πιστεύετε ότι η λειτουργία ενός Κέντρου Κράτησης Μεταναστών στην πόλη σας, μπορεί να επηρεάσει την διαμόρφωση της εικόνας του χωρίς χαρτιά μετανάστη στα μάτια των μικρότερων ηλικιών?

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΙΑΤΡΕΙΟ

1. Μέχρι στιγμής συνεργάζεστε με φορείς όπως η ΕΛΜΕ και η Αντιρατσιστική-Αντιφασιστική Πρωτοβουλία, πείτε μας πως ξεκίνησε αυτή συνεργασία και αν έχετε απευθυνθεί και σε άλλους τοπικούς φορείς? Αν ναι, υπήρχε ανταπόκριση πάνω στο ζήτημα?
2. Ποια είναι η σχέση σας με το Κέντρο Κράτησης Κορίνθου, από τις ανακοινώσεις βλέπουμε ότι συλλέγετε είδη πρώτης ανάγκης για τους κρατούμενους, άρα έχετε κάποια πρόσβαση σε αυτό? Επιπλέον, υπάρχει κάποια τακτική επικοινωνία με τους εγκλείστους?
3. Καθώς το αντικείμενο σας είναι η υγεία, και έχοντας διαπιστώσει ελλειπής ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και υγιεινή, μήπως μπορείτε να γίνεται λίγο πιο σαφής στο εν λόγω ζήτημα. Πιστεύετε ότι οι συνθήκες αυτές θέτουν σε κίνδυνο την υγεία των κρατουμένων? Έχει υπάρξει ευαισθητοποίηση από προσωπικό να παρέχει κάποια εθελοντική βοήθεια?

4. Σε προηγούμενη ανακοίνωση έχετε πει “Γιατί, για όσους θέλουν στ’ αλήθεια να κρατήσουν όρθια την ψυχή τους, το στοίχημα πρέπει να είναι να κάνουν ό, τι χρειάζεται, ώστε να πάψει η πόλη μας να ντρέπεται για τη σημερινή χρήση του χώρου που άλλοτε φιλοξενούσε το ιστορικό 6ο Σύνταγμα Πεζικού Κορίνθου”, πιστεύετε ότι η ιστορική σημασία του κτιριακού συγκροτήματος, έρχεται σε αντίθεση με την υπάρχουσα χρήση του? Θεωρείτε ότι η λειτουργία του εν λόγω χώρου, επηρέασε αρνητικά την εικόνα της πόλης και με ποιον τρόπο ?
5. Η τοπική κοινωνία πως κρίνετε ότι έχει δεχτεί το άνοιγμα του κέντρου και την μέχρι τώρα λειτουργία του. Ειδικά γεγονότα τα οποία κάποιες φορές προβλήθηκαν από τα ΜΜΕ (εξεγέρσεις, θάνατοι κρατουμένων, αποδράσεις), πως κρίνετε ότι επηρέασαν την καθημερινότητα των υπόλοιπων κατοίκων?
6. Ποιος είναι η λύση που προτείνετε όσον αφορά το Κέντρο Κράτησης Μεταναστών Κορίνθου? Οριστική διακοπή της λειτουργίας του, ή να συνεχίσει να λειτουργεί αλλά με άλλους όρους?
7. Έχουμε δει στο σύντομο διάστημα της λειτουργίας τους κέντρα κράτησης μετά από παρατηρήσεις για την μη καταλληλότητα της υποδομής και των δυσμενών σε αυτά συνθηκών να κλείνουν (Παγανή Μυτιλήνης, Βέννας Ροδόπης). Άρα, αν τελικά διαπιστωθεί κάτι τέτοιο και για αυτό της Κορίνθου και οι ανάγκες του καλυφθούν από ένα νέο Ε.Χ.Π.Α που θα χωροθετηθεί εκτός του Δήμου, πιστεύετε ότι θα έχει άμεσο αντίκτυπο στην τοπική κοινωνία, ποιες οι ενδεχομένως θετικές- αρνητικές συνέπειες ? Εσείς θα είσασταν εντάξει με αυτό?

ΑΝΤΙΡΑΤΣΙΣΤΙΚΗ- ΑΝΤΙΦΑΣΙΣΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ

1. Πως μια αντιρατσιστική- αντιφασιστική πρωτοβουλία επέλεξε να ασχοληθεί με το θέμα του Κέντρου Κράτησης Κορίνθου?
2. Μέχρι στιγμής συνεργάζεστε με φορείς όπως το Κοινωνικό Ιατρείο και η Αντιρατσιστική- Αντιφασιστική Πρωτοβουλία, έχετε απευθυνθεί και σε άλλους τοπικούς φορείς? Αν ναι, ποια η ανταπόκριση πάνω στο ζήτημα?
3. Ποια είναι η πρακτική σχέση σας με το Κέντρο Κράτησης Κορίνθου, από τις ανακοινώσεις βλέπουμε ότι συλλέγετε είδη πρώτης ανάγκης για τους κρατούμενους,

άρα έχετε κάποια πρόσβαση σε αυτό? Επιπλέον, υπάρχει κάποια τακτική επικοινωνία με τους εγκλείστους?

4. Βλέπουμε ότι έχετε πραγματοποιήσει συνεχείς κινητοποιήσεις κατά της λειτουργίας του Κέντρου Κράτησης στην περιοχή, το οποίο χαρακτηρίζετε ως Στρατόπεδο Συγκέντρωσης, ποιοι οι λόγοι που του αποδίδετε αυτόν τον ιστορικά φορτισμένο όρο?
5. Η τοπική κοινωνία πως κρίνετε ότι έχει δεχτεί το άνοιγμα του κέντρου και την μέχρι τώρα λειτουργία του. Ειδικά γεγονότα τα οποία κάποιες φορές προβλήθηκαν από τα ΜΜΕ (εξεγέρσεις, θάνατοι κρατουμένων, αποδράσεις), πως κρίνετε ότι επηρέασαν την καθημερινότητα των υπόλοιπων κατοίκων?
6. Στο παρελθόν έχουν παρατηρηθεί κινητοποιήσεις μελών της Χρυσής Αυγής και πολιτών με σκοπό την παρεμπόδιση μεταγωγής μεταναστών στο κέντρο κράτησης και διαμαρτυρίες για ελλιπή φύλαξη, πιστεύετε λοιπόν ότι η λειτουργία της δομής αυτής στην Κόρινθο μπορεί να εγείρει κοινωνικές αντιδράσεις εναντίον των μεταναστών ως εν δυνάμει κινδύνου για την τοπική κοινωνία?
7. Έχουμε δει στο σύντομο διάστημα της λειτουργίας τους κέντρα κράτησης μετά από παρατηρήσεις για την μη καταλληλότητα της υποδομής και των δυσμενών σε αυτά συνθηκών να κλείνουν (Παραδείγματα Παγανής Μυτιλήνης, Βέννας Ροδόπης). Άρα, αν τελικά διαπιστωθεί κάτι τέτοιο και για αυτό της Κορίνθου και οι ανάγκες του καλυφθούν από ένα νέο Ε.Χ.Π.Α που θα χωροθετηθεί εκτός του Δήμου, πιστεύετε ότι θα έχει άμεσο αντίκτυπο στην τοπική κοινωνία, ποιες οι ενδεχομένως θετικές-αρνητικές συνέπειες (π.χ. Μείωση ξеноφοβίας στην περιοχή)?

ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ

1. Τις 22/ 08/2012 τέθηκε σε λειτουργία το Κέντρο Προαναχωρησιακής Κράτησης Μεταναστών στο Στρατόπεδο του 6ο Τάγματος Πεζικού Κορίνθου. Το γεγονός αυτό προκάλεσε μια αλυσίδα αντιδράσεων τόσο από φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, όσο και από κατοίκους που διαφώνησαν με την μετατροπή της χρήσης τους. Η δημοτική αρχή, σύμφωνα πάντα με τις δηλώσεις του κ. Πνευματικού τέθηκε προ εκπλήξεως καθώς δεν είχε υπάρξει κάποια ενημέρωση από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης σχετικά με την απόφαση μ και υποστήριξε ότι “δεν έχει υπογραφεί ακόμα διοικητική πράξη για τη μετατροπή της στρατιωτικής εγκατάστασης σε χώρο προσωρινής κράτησης.” Πείτε

μας δύο λόγια για τις πρώτες κινήσεις στις οποίες ο Δήμος προέβη?

2. Σχετικά με τα επεισόδια, που συνέβησαν ύστερα από παρεμπόδιση της μεταγωγής κρατουμένων, τι έχετε να πείτε? Ποιες εντυπώσεις κρίνετε ότι προκάλεσαν οι αναταραχές στην τοπική κοινωνία, κρίνοντας και ότι το Κέντρο βρίσκεται εντός του αστικού ιστού και σε κατοικημένη περιοχή?
3. Περίπου έναν χρόνο μετά, κατά τις 16/09/2013 οι Ενώσεις Αστυνομικών Υπαλλήλων της Περιφέρειας Πελοποννήσου προχωρούν σε συγκέντρωση διαμαρτυρίας λόγω της μη σωστής εφαρμογής των μέτρων υγιεινής και ασφάλειας στο Κέντρο. Ο δήμαρχος είχε δηλώσει ότι συμπαρίστανται στον αγώνα τους. Εξηγήστε μας τα πιο έκδηλα προβλήματα υγιεινής και ασφαλείας τα οποία είχαν εντοπιστεί?
4. Ποια είναι η εικόνα σας για τις συνθήκες στο κέντρο κράτησης. Ξέρετε τι αλλαγές έχουν γίνει? Γενικά τι σχέση έχετε με τον χώρο, τον επισκέπτεστε, για κάποιου είδους έλεγχο?
5. Μπορείτε να μας μιλήσετε σχετικά με τις αλλαγές σε κτιριακό επίπεδο που έγιναν προκειμένου να διαμορφωθεί ο χώρος με τις κατάλληλες προδιαγραφές (αύξηση της χωρητικότητας, αναβάθμιση κοιτώνων)? Σε ποιο σημείο βρίσκονται αυτά τα έργα? Ξέρετε αν έχουν προγραμματιστεί επόμενα?
7. Δύο χρόνια μετά , τι συμπεράσματα βγάζετε από την μέχρι τώρα λειτουργία του Κέντρου. Πιστεύετε ότι παρά τις αρνητικές του συνέπειες, ίσως έχει και κάποια θετικά αποτελέσματα?
8. Έχετε κάποιες εναλλακτικές προτάσεις για την χρήση του συγκεκριμένου χώρου?
9. Σε περίπτωση που κρίνετε ότι ο χώρος είναι ακατάλληλος για να στεγάσει την συγκεκριμένη χρήση, μήπως υπάρχουν προτάσεις για την μετεγκατάσταση της? Σε ποια κριτήρια χωροθέτησης θα δίνετε την περισσότερη βαρύτητα?

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ

1. Βλέπουμε λοιπόν, σύμφωνα πάντα με τις δηλώσεις σας, ότι το Επιμελητήριο Κορίνθου έχει προσφύγει στην δικαιοσύνη για το ζήτημα της νομιμότητας της Κοινής Υπουργικής Απόφασης με την οποία θεσπίστηκε η λειτουργία του Κέντρου Προαναχωρησιακής

Κράτησης Μεταναστών Κορίνθου. Μπορείτε να μας πείτε κάποιες περεταίρω πληροφορίες σχετικά με το που βασίζεται την ένσταση σας και πως έχει εξελιχθεί μέχρι σήμερα η υπόθεση? Δόθηκαν κάποιες απαντήσεις από τα αρμόδια Υπουργεία στο διάστημα αυτό, και αν ναι, σε ποια πλαίσια κινούνταν?

2. Περίπου έναν χρόνο μετά, κατά τις 16/09/2013 οι Ενώσεις Αστυνομικών Υπαλλήλων της Περιφέρειας Πελοποννήσου προχωρούν σε συγκέντρωση διαμαρτυρίας λόγω της μη σωστής εφαρμογής των μέτρων υγιεινής και ασφαλείας στο Κέντρο. Εσείς σαν Επιμελητήριο τι θέση πήρατε για το ζήτημα? Έχετε κάποια παραπάνω ενημέρωση για τα προβλήματα υγιεινής και ασφαλείας τα οποία είχαν εντοπιστεί? Υπάρχουν ακόμα αυτά τα προβλήματα?
3. Με βάσει τις δηλώσεις σας, προτείνετε ο χώρος να επανέλθει στην προηγούμενη χρήση του και να χρησιμοποιηθεί ως χώρος εκπαίδευσης νεοσύλλεκτων, ή θα προτείνετε κάποια άλλη χρήση? Ποια πιστεύετε ότι θα είναι τα πλεονεκτήματα αυτής της αλλαγής, για την τοπική κοινωνία και οικονομία?
4. Δύο χρόνια μετά , τι συμπεράσματα βγάξετε από την μέχρι τώρα λειτουργία του Κέντρου. Πιστεύετε ότι παρά τις αρνητικές του συνέπειες, ίσως έχει και κάποια θετικά αποτελέσματα?
6. Σχετικά με τις συνθήκες λειτουργίας του Κέντρου, οι οποίες έχουν παρατηρηθεί, έχετε κάποια διαπίστωση, ξέρετε τι αλλαγές έχουν υποστεί σε αυτό το διάστημα?
7. Σχετικά με την υπάρχουσα χρήση, έχετε σκεφτεί το ενδεχόμενο μετεγκατάστασης της? Ως γνώστης της περιοχής και από τις σχετικές επαφές σας, τόσο με άλλους τοπικούς φορείς και όσο και με κατοίκους μήπως υπάρχει κάποια πρόταση για τυχόν βέλτιστο σημείο μέσα στην Περιφερειακή Ενότητα Κορινθίας?
8. Σε περίπτωση που το Κέντρο μεταφερθεί εκτός του Δήμου Κορινθίας, ποιες πιστεύετε ότι θα είναι οι συνέπειες για την περιοχή σας, τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και σε μια μακροπρόθεσμη θεώρηση ?

9. Παράρτημα πινάκων

Πίνακας 3, Δείκτες εσωτερικών κοινωνικών αντιδράσεων στα κέντρα κράτησης μεταναστών για το διάστημα 2012-2013 (βλ. επόμενη σελίδα)

Όνομασία	Κατάσταση	Τοποθεσία	Απεργίες πείνας	Εξεγέρσεις	Λόγοι	Απόπειρες αυτοκτονίας
Προαναχωρησιακό κέντρο κράτησης Αμυδαλέζας	Σε λειτουργία	Αμυδαλέζα, Αττική	(21/02/2013)	(10/08/2013)	Παρατεταμένη κράτηση, συνθήκες διαβίωσης	3 την ίδια μέρα (28/04/2013)
			(08/04/2013)			
Ειδικές εγκαταστάσεις κράτησης Αμυδαλέζας για ασυνόδευτους ανηλίκους	Σε λειτουργία	Αμυδαλέζα, Αττική	(01/01/2013)		Βίαη μεταχείριση, δεν τους παρέχον φαγητό για 2 μέρες	
Προαναχωρησιακό κέντρο κράτησης Κορίνθου	Σε λειτουργία	Κορίνθος, Πελοπόννησος	(17/11/2012) Πάνω από 100		Βίαη μεταχείριση	2 άτομα (28/03/2013), 1 άτομο με πτώση στο κενό (24/08/2013), 6 την ίδια μέρα (18/04/2013), 1 τραυματίστηκε(02/05/2013)
			65 (10/04/2014)	(10/04/2014)	Παράταση της κράτησης	
			670 (09/06/2014)			
Προαναχωρησιακό κέντρο κράτησης στο Φυλάκιο(πρώην Ειδικό κέντρο κράτησης παράτυπων μεταναστών)	Σε λειτουργία	Φυλάκιο, Ορεστιάδα, Έβρος, Θράκη		Εντάσεις (05/12/2012)	Παρατεταμένη κράτηση	
			Αποχή φαγητού(07/02/2013)	Εντάσεις (07/02/2013)		
				Απόπειρα εξόγερσης (07/03/2013)		
			400(27/08/2013)			

Όνομασία	Κατάσταση	Τοποθεσία	Απεργίες πείνας	Εξεγέρσεις	Λόγοι	Απόπειρες αυτοκτονίας
Ε. Χ. Π. Α Παγανής Μυτιλήνης	Κλειστό (2010)	Μυτιλήνη, Λέσβος, Βόρειο Αιγαίο	600 μαζί και ανήλικοι (22/09/2013)		Παρατεταμένη κράτηση, συνθήκες υγιεινής και διαβίωσης	
Κέντρο Κράτησης στο Βαθύ Σάμου	Κλειστό(2013)	Σάμος, Βόρειο Αιγαίο	126 (17/04/2010)		Αιφνιδιαστικές μεταγωγές, κράτηση	
Προαναχωρησιακό κέντρο κράτησης στην Ξάνθη	Σε λειτουργία	Ξάνθη, Θράκη	45 (24/09/2012)		Υπέρβαση του ορίου της κράτησης	1 με τραυματισμό (καταπόνοντας ξυραφάκια) (3/10/2013)
			39 (18/05/2013)			
Προαναχωρησιακό κέντρο κράτησης Κομοτηνής	Σε λειτουργία	Κομοτηνή, Ροδόπη, Θράκη	Περισσότεροι από 400 (25/10/2013)	(23/11/2012)	Παρατεταμένη κράτηση, συνθήκες υγιεινής και διαβίωσης	
Κέντρο Κράτησης Βέννας Ροδόπης	Κλειστό (2012)	Βέννα, Ροδόπη, Θράκη		124 περίπου (03/02/2010)	Παρατεταμένη κράτηση	Αυτοτραυματισμοί (03/02/2010)
Κέντρο Κράτησης Παρανεστίου Δράμας	Σε λειτουργία					1 με τραυματισμό (25/01/2013)
Κέντρο πρώτης υποδοχής στη Μόρια	Σε λειτουργία	Λέσβος, Βόρειο Αιγαίο				1 με τραυματισμό (18/07/2014)

10. Παράρτημα εικόνων

Εικόνα 19., Πανόραμα φωτογραφιών της εξωτερικής πρόσοψης στην Οδό Εξαμιλίων του κέντρου κράτησης μεταναστών Κορίνθου, Ιδία λήψη 26/07/2014

12. Παράρτημα χαρτών

